اُردو ہندی لُغت
ابو محمد امام الدین رام نگری
उर्दू हिन्दी लुग़त
अबु मुहम्मद इमामुद्दीन
साहित्य सदन
रामनगर, बनारस स्टेट
मूल्य
ساہتیہ سدن رام نگر- بنارس اسٹیٹ
قیمت
۳ روپیہ
۸ آنہ

اردو ہندی لغت

مرتبہ

ابو محمد امام الدین رام نگری

ناشر

ساہتیہ سدن۔ رام نگر۔ بنارس اسٹیٹ

قیمت ۳ روپیہ ۸ آنہ

(جدید ایڈیشن)

بسم اللہ الرحمن الرحیم

پیش لفظ

یوں تو ایک زمانے سے ہندی کو سرکاری زبان بنائے جانے
کے نعرے بلند ہو رہے تھے لیکن ملک کے آزاد ہوتے ہی ہندی کا
ہنگامہ برپا ہو گیا، سرکاری دفتروں اور کچہریوں کے ملازم
ابتدا سے اردو میں کام کرتے آرہے تھے اور ہندی سے بالکل
ناآشنا تھے ان کے لئے چھ مہینے کے اندر ہندی سیکھ کر ہندی
میں کام کرنا لازم قرار دے دیا گیا۔ جن لوگوں کی قسمتیں
سرکاری ملازمتوں سے وابستہ تھیں ان میں عام پریشانی پھیل
گئی ان کے لئے دو ہی راستے تھے، مقررہ مدت کے اندر ہندی
سیکھ کر اپنے کو ہندی میں کام کرنے کے قابل بنالیں یا روزی
سے ہاتھ دھوئیں، ہندی کی عام ضروریات کے پیش نظر مجھے
خیال ہوا کہ ایک ایسا قاعدہ لکھا جائے جسکے ذریعہ اردو
جاننے والے کم سے کم وقت میں استاد کے بغیر خود ہندی
سیکھ لیں چنانچہ میں نے اردو قاعدے کے اصول و طریق پر
ایک قاعدہ لکھا جو "ہندی ماسٹر" کے نام سے شائع اور مشہور ہے
یہ اتنا آسان ہے کہ ایک شخص ہندی کے صرف ۳۲ حرف
تہجی یاد کرکے ہندی کے سیدھے سادے الفاظ اور جملے پڑھنے
لگتا ہے اور مختلف حرکات و اعراب کو ایک ایک دو دو منٹ
میں سمجھ کر ہر قسم کے الفاظ اور جملے پڑھتا چلا جاتا ہے
اب یہ قاعدہ چار حصوں میں شائع ہے اور ملک بھر میں
بغیر استاد کے ہندی پڑھنے کا سب سے زیادہ آسان اور مکمل
نصاب تسلیم کیا جا چکا ہے ذہین لوگ اسکی مدد سے ایک ہی
ہفتہ میں ہندی پڑھنے لگتے ہیں اور چند ہفتوں میں لوگ
عام طور پر ہندی پڑھنا سیکھ لیتے ہیں

میں نے اسی زمانے میں لغت کی بھی دو کتابیں لکھیں ایک ہندی اردو لغت اور دوسری اردو ہندی لغت تاکہ اہل ضرورت ہندی لفظوں کی اردو "ہندی اردو لغت" سے معلوم کرلیں اور اردو الفاظ کی ہندی "اردو ہندی لغت" سے—

ہندی ماسٹر اور ان دونوں لغتوں سے ضرورت مندوں کو ہر وقت نہایت گرانقدر امداد ملی ملک کے ہر طبقہ کے لوگوں یعنی اعلی سرکاری عہدہ داروں، ججوں، کلکٹروں، پیشکاروں، اہلمدوں، محرروں، وکیلوں، پروفیسروں، ماسٹروں، معلموں، ایڈیٹروں اور تاجروں سب نے فائدہ اٹھایا—

"اردو ہندی لغت" کا پہلا اڈیشن سنہ ۱۹۴۸ میں شائع ہوا تھا، یہ سب سے پہلا "اردو ہندی لغت" تھا اسکے بعد بھی اب تک کوئی دوسرا "اردو ہندی لغت" کسی اجتماعی یا انفرادی ادارے کی جانب سے شائع نہیں ہوا— پہلی بار یہ کتاب ایسے زمانے میں شائع ہوئی تھی جب سرکاری اجازت یافتہ پبلشر کے سوا دوسرا شخص کوئی کتاب شائع نہیں کر سکتا تھا بڑی دشواریوں کے بعد ایک پبلشر کے ذریعہ لکھنو میں اسکی اشاعت ہو سکی تھی اسکے علاوہ پہلا اڈیشن بہت مختصر یعنی صرف ۸۰ صفحے کا تھا، ضرورتیں ایک بڑے "اردو ہندی لغت" کی متقاضی تھیں، جو نئے اڈیشن سے بخوبی پوری ہوگئی ہیں اس لغت کی خصوصیات حسب ذیل ہیں—

(ا) ہر طبقہ کی ضرورتوں کو پیش نظر رکھتے ہوئے اس اڈیشن کو ازسرنو مرتب کیا گیا ہے اور ہزاروں پارلیمنٹری، دفتری، عدالتی، سیاسی، معاشی، علمی، ادبی، تعلیمی، مذہبی، اور سائنٹفک نئے الفاظ جو آج کل اردو میں استعمال ہو رہے ہیں اور لغت کی کتابوں میں نہیں ملتے اس اڈیشن میں داخل کردئے گئے ہیں—

(۲) اس کتاب کی پہلی اشاعت اور ہندی کے سرکاری

زبان بنائے جانے کے بعد جو ہزاروں نئے الفاظ سرکاری اور غیر سرکاری حلقوں میں وضع ہوئے ہیں اور دفتروں کچہریوں، اخباروں، رسالوں، کتابوں اور سرکاری اعلانات وجرائد اور ریڈیو میں استعمال ہورہے ہیں ان سب کے اردو الفاظ بھی اس ایڈیشن میں شامل ہیں انکے علاوہ ہرعلم و فن کے ہزاروں نئے لفظوں کا اضافہ ہوا ہے—

(۳) آزاد ہندوستان کا جو نیا دستوراساسی بنا ہے اسکے ہندی اصطلاحات کے اردو مترادفات اس میں شامل ہیں—

(۴) لغت کی کتابوں میں عموماً مفرد الفاظ دئے جاتے ہیں "اردو ہندی لغت" میں ضرورت کے مرکب الفاظ بھی دئے گئے ہیں—اسلئے کہ مرکب اردو لفظوں کا ہندی بدل بنانا یا تلاش کرنا نہایت مشکل ہے جو ہرشخص کا کام نہیں—

(۵) اہل لغت عام طورپر لفظوں کا مفہوم بتا دیتے ہیں لیکن اس لغت میں اردو لفظوں کے مترادف ہندی الفاظ دئے گئے ہیں تاکہ حسب ضرورت اردو لفظ کا صحیح ہندی اور ہندی لفظ کا صحیح اردو بدل معلوم کرلیا جائے—

(۶) انگریزی کے ایسے الفاظ کا بھی جوآج کل دفتروں کچہریوں اور اخباروں میں مروج ہیں—ایک بڑا ذخیرہ اس لغت میں شامل کر کے اُن کی ہندی دے دی گئی ہے—

(۷) لغت کی بڑی بڑی بلندپایہ کتابوں میں ہر طرح کے عامیانہ لفظوں کو بھر کر ان کی ضخامت بڑھادی جاتی ہے بھرتی کے الفاظ سے اس لغت کا حجم بھی بڑھایا جا سکتا تھا لیکن اس میں ایسے لفظوں کو جگہ نہیں دی گئی ہے جن کو لوگ عام طور پر سمجھتے ہیں—اسی طرح ایسے نامانوس اوردوراز کار الفاظ بھی نہیں بھرے گئے ہیں جوایک فیصدی بھی استعمال میں نہیں آتے بلکہ نہایت منتخب اور ضروری الفاظ دئے گئے ہیں اس اعتبار سے ایک ہزار صفحات کا لغت آپ کیلئے جتنا

کارآمد ہوسکتا ہے یہ لفظ اس سے کہیں زیادہ کارآمد اور مفید ہے

(۸) جیسا کہ اوپر بتایا گیا ہے پہلا اڈیشن صرف ۸۰ صفحات پر شائع ہوا تھا اور لیتھو پریس میں چھپا تھا اسلئے اس میں فی صفحہ بھی تھوڑے الفاظ تھے جدید اڈیشن تقریباً تہائی سو صفحہ پر شائع ہوا ہے پہلی سے گنا حجم ہوا اسکے علاوہ چھپائی ٹائپ میں ہوئی ہے جس سے فی صفحہ بھی مٹر زیادہ آیا ہے اسلئے پہلی اشاعت کی نسبت نئے اڈیشن میں تقریباً پانچ گنا الفاظ زیادہ ہیں—

ان خصوصیات کی بناپر یہ اڈیشن ان حضرات کے لئے بھی ضروری ہے جن کے پاس پہلا اڈیشن موجود ہے—اس اشاعت کے شروع میں "ہندی ماسٹر" کا پہلا حصہ لگادیا گیا ہے جس سے اس کی افادیت میں خاص اضافہ ہوگیا ہے، جو لوگ ہندی سے ناآشنا ہیں اب وہ بھی اس کتاب کے ذریعہ ہندی سیکھ لے سکتے ہیں

اردو الفاظ کے ہندی معانی و مترادفات کی تلاش و تحقیق اور کتاب کی ترتیب و تالیف میں میرے بیٹے محمد قمرالدین اور محمد تاج الدین سلمہما اللہ نے بھی پورا پورا حصہ لیا ہے۔ اگر اس کام کو کوئی اجرتی ادارہ انجام دیتا تو ایک گران قدر رقم صرف اس کتاب کی ترتیب و تالیف پر صرف ہوتی اس کام میں ہمارے کتنے ماہ وایام صرف ہوئے اور ہم نے اس کے لئے کتنی کاوش و سعی کی اس کا اندازہ اہل نظر کے سوا ہر شخص کے لئے ممکن نہیں ہے—

اللہ تعالیٰ سے دعا ہے کہ وہ کتاب کو مفید و مقبول بنائے—

ابو محمد امام الدین

اسلامی ساہتیہ سدن
رام نگر بنارس
دسمبر سنہ ۱۹۵۳ ع

هندی ماسٹر

سمجھ لینے کی بات

ہندی میں الف۔ ع اور ہمزہ کے لئے ایک ہی حرف الف ہے۔ ت اور ط کے لئے ایک ہی حرف ت ہے۔ ث۔ س اور ص کے لئے ایک ہی حرف س ہے۔ ج۔ ذ۔ ز۔ ژ۔ ض اور ظ کے لئے ایک ہی حرف ج ہے۔ ح اور ہ کے لئے ایک ہی حرف ہ ہے۔ خ اور کھ کے لئے ایک ہی حرف کھ ہے۔ غ اور گ کے لئے ایک ہی حرف گ ہے۔ ف اور پھ کے لئے ایک ہی حرف پھ ہے۔ ق اور ک کے لئے ایک ہی حرف ک ہے۔ لہذا دماغ کو غیر ضروری بار سے بچانے کے لئے حروف تہجی کی تختی سے نیچے لکھے ہوئے حروف نکال دئے گئے ہیں۔

ث۔ ح۔ خ۔ ذ۔ ز۔ ژ۔ ص۔ ض۔
ط۔ ظ۔ ع۔ غ۔ ف۔ ق۔ ء۔

قاعدہ — ہندی کے حروف تہجی میں زبر پوشیدہ مانا جاتا ہے۔ اس لئے ان کی آواز بالکل اردو کے زبر لگے ہوئے حروف کی آواز کی طرح ہوتی ہے۔ لہذا زبر کی تختی داہنی طرف سے متن پڑھئے۔

حروف تہجی زبر کے ساتھہ

اَ	بَ	بھَ	پَ	پھَ	تَ	تھَ
अ	ब	भ	प	फ	त	थ

ٹَ	ٹھَ	جَ	جھَ	چَ	چھَ	دَ
ट	ठ	ज	झ	च	छ	द

دھَ	ڈَ	ڈھَ	رَ	ڑَ	ڑھَ	سَ
ध	ड	ढ	र	ड़	ढ़	स

شَ	کَ	کھَ	گَ	گھَ	لَ	مَ
श	क	ख	ग	घ	ल	म

نَ	وَ	ہَ	یَ
न	व	ह	य

قاعدہ — ज کو ذ - ز - ژ - ض اور ظ کی جگہہ ख کو خ کی جگہہ - ग کو غ کی جگہہ - फ کو ف کی جگہہ اور क کو ق کی جگہہ اِستعمال کرنا ہو تو ان حرفوں کے نیچے اسطرح نقطہ لگا دیجئے — क़ फ़ ग़ ख़ ज़

مشق

اوپر لکھے ہوئے حروف تہجی کو بار بار لکھئے. یہاں تک کہ تمام حروف آپ کو اس طرح یاد ہو جائیں کہ آپ جس حرف کو لکھنا چاہیں فوراً لکھہ لیں یا جسکو دیکھہ لیں فوراً پہچان لیں - اگر آپ نے اتنا کر لیا تو چوتھائی حصہ هندی پڑھ لی -

هندی بائیں سے دائیں کو پڑھی جاتی ہے اس لئے نیچے اسی قاعدے سے حروف لکھے جا رہے هیں ۔ بعض حروف دو شکلوں سے لکھے جاتے هیں - دوسری شکل قوسین میں دی جا رهی ہے - بائیں سے پڑھئے -

अ (ऋ) ब भ प फ त थ ट ठ ज झ (झ)
च छ द ध ड ढ र ड़ ढ़ स श क ख
ग घ ल (ल) म न व ह य

ایک خاص راز

اگر آپ نے حرفوں کو اچھی طرح پہچان لیا ہے تو سمجھہ لیجئے آپ هندی پڑھنے لگے ۔ اب آپ یہ کیجئے کہ دو دو ۔ تین تین ۔ چار چار حرفوں کو اس ترتیب سے جوڑتے جائے کہ بامعنی الفاظ بنتے چلے جائیں - دیکھئے جس طرح میں نے جوڑا ہے ۔

دو حرفی الفاظ

अब बस सच बच चल फल कल

اب بس سچ بچ چل پھل کل

घढ़ पढ़ छत मत ख़त चख रख

رکھ چکھ خط مت چھت پڑھ چڑھ

खट पट कह रह घर डर कर

کر ڈر گھر رہ کہہ پٹ کھٹ

جملے

सच कह। घर रह। फल चख। लड़ मत।

अब चल। बस कर। थक मत। चल हट।

ख़त पढ़। डर मत।

सच सच कह। रब रब कर। फ़र फ़र पढ़

छत पर चढ़। घर तक चल। खट पट मत कर।

बच बच कर चल। हर दम मत पढ़।

बक बक मत कर।

نوٹ — اسی طرح آپ بھی الفاظ اور جملے بنائیے اور لکھئے -

تین حرفی الفاظ

अमल अदब सबक़ नमक कमर

کمر نمک سبق ادب عمل

सफ़र नज़र शहर ख़बर वतन

وطن خبر شہر نظر سفر

बदन शहद मदद क़सम क़लम

قلم قسم مدد شہد بدن

अमल कर। सबक़ पढ़। अदब कर। कमर कस।

वतन चल। सफ़र कर। नज़र रख। बदन मल।

शहर चल। नमक चख। कलम रख। डर मत।

ख़बर पढ़। शहद चख। मदद कर।

نوٹ—اسی طرح کے الفاظ اور جملے آپ ہی بنائیے اور لکھئے۔

زبر کی تختی الف کے ساتھ

قاعدہ—جس طرح اردو حرفوں کے ساتھ الف لگتا ہے۔ ٹھیک اسی طرح ہندی حرفوں کے ساتھ بھی الف لگایا جاتا ہے۔ ہندی میں اسے کھڑی پائی کہتے ہیں۔

आ जा ला खा

کھا لا جا آ

का ता रा दा

دا را تا کا

نوٹ—آپ پہلے اردو کی الف کی تختی لکھئے پھر ہر حرف کے نیچے کھڑی پائی کے ساتھ ہندی حروف لگائیے۔ اس کے بعد

لو - تین تین حرفوں کو اس طرح جوڑئے کہ الفاظ اور جملے بنتے چلے جائیں - دیکھئے نیچے جس طرح میں جوڑ رہا ہوں ۔

الفاظ

आज	आम	काम	राम	नाम	दाम
آج	آم	کام	رام	نام	دام
हाल	दाल	माल	घाट	घास	बाग़
حال	دال	مال	گھات	گھاس	باغ
दाग़	तारा	नारा	बाजा	सारा	खाना
داغ	تارا	نعرہ	باجا	سارا	کھانا

جملے

आज जा। आम ला। दाल खा। हाल बता। माल कमा। बाग़ लगा। दाग़ बचा। काम चला। बाल बना। जान बचा। दाम बता। घास ला। राम नगर आ। राजघाट जा। तारा चमका। खाना खा। नारा लगा। बाजा बजा। सारा काम कर।

الفاظ

नमाज़ जहाज़ अज़ान ज़कात दवात

دوات زکوٰۃ اذان جہاز نماز

हलाल हराम सलाम फ़साद मकान

مکان فساد سلام حرام حلال

बाज़ार बादाम आराम सामान नादान

نادان سامان آرام بادام بازار

جملے

नमाज़ पढ़। ज़कात ला। अज़ान कह।
सलाम कर। जहाज़ पर जा। हराम न खा।
हलाल खा। दवात ला। फ़साद न कर।
मकान बना। बाज़ार जा। सामान ला।
बादाम खा। आवाज़ लगा। नादान न बन।
बादल गरजा। सावन आया। पानदान ला।
चावल पक गया।

مشورہ — ایسے ہی الفاظ اور جملے آپ خود بنائیے اور ہندی میں لکھئے۔

زبر کی تختی واؤ کے ساتھہ

قاعدہ۔ الف کے ساتھہ زبر کی تختی آپ نے ابھی پڑھی ہے۔ بس اسی الف یعنی کوڑی پائی پر اس طرح نشان لگا دیجئے (ٗ) بس زبر کی تختی واؤ کے ساتھہ ہو گئی اس کو اور آگے ایسی ہی جو علامتیں آئیں گی انکو ماترا کہتے ہیں۔

जौ	तौ	बौ	औ
جَو	تَو	بَو	اَو
कौ	दौ	नौ	सौ
کَو	دَو	نَو	سَو

الفاظ

कौन	चौक	दौड़	ग़ौर	और	क़ौल
کون	چوک	دوڑ	غور	اور	قول
मौक़ा	शौकत	औरत	दौलत	हौज़	
موقع	شوکت	عورت	دولت	حوض	
सौदा	पौदा	फ़ौरन	नौकर	जौहर	
سودا	پودا	فوراً	نوکر	جوھر	

جملے

जौ का आटा खा। सौ आम ला। और पढ़। ग़ौर कर। दौड़ लगा। चौक जा। कौन था। दौलत कमा। हौज़ पर जा। फ़ौरन आ। सौदा ला। पौदा लगा। नौकर गया। शौकत आया। जौहर सबक़ याद कर।

مشورہ—ایسے ہی الفاظ اور جملے بنائیے اور ہندی میں لکھئے -

زبر کی تختی ی کے ساتھ

قاعدہ—اوپر کی تختی کے الف یا پائی. کو ہٹا دیجئے اور اس پر جو ماترا ہے اسے حرفوں پر لگا دیجئے دیکھئے اس طرح (ै) صرف اے کی صورت الگ ہے -

ऐ   बै   मै   सै   पै

پے   سے   مے   بے   اے

थै   कै   जै   शै

شے   جے   کے   تھے

مشورہ—آپ کل حروف لکھکر اسی طرح ماترا لگا دیجئے پھر جس طرح میں نے الفاظ بنائے ہیں آپ بھی بنایئے -

الفاظ

ऐब बैठ बैल मैल सैर थैला

تھیلا سیر میل بیل بیٹھ عیب

मैला पैसा कैसा जैसा पैदा हैदर

حیدر پیدا جیسا کیسا پیسا میلا

मैदान ख़ैरात हैरान शैतान

شیطان حیران خیرات میدان

جملے

ऐब का काम न कर। बैठ कर पढ़। मैल साफ़ कर। बैल बैठा है। मैदान जा सैर कर। पैसा कमा। नाम पैदा कर। थैला मैला न कर। आपका लड़का कैसा है? जैसा कल था। ख़ैरात कर। हैदर खड़ा है। शैतान न बन। कैलाश आया।

نوٹ — اسی قسم کے الفاظ اور جملے بنائیے اور لکھئے -

نقطوں کا بیان

(۱) اوپر آپ دیکھ چکے ہیں - ج کو خ وغیرہ . کھ م - ک کو غ . پھ کو ث اور ک کو ق بنانے کے لئے ان سب پر نقطے لگائے جاتے ہیں

(۲) نون غنہ اور نون ساکن کے لئے حرفوں کے اوپر نقطہ کا دینا کافی ہوتا ہے اس نقطے کو انوسوار کہتے ہیں۔ کچھ موقع پر یہہ نشان (ँ) بھی لگاتے ہیں۔ اسے چندر بندو یا چاند نما نقطہ کہتے ہیں۔

الفاظ

हैं	मैं	कहाँ	जहाँ	यहाँ	वहाँ	जंगल
ہیں	میں	کہاں	جہاں	یہاں	وہاں	جنگل
मंगल	दंगल	बाँस	चाँद	दाँत	फाँद	
منگل	دنگل	بانس	چاند	دانت	پھاند	
बंदर	चंदन	मंजन	चंचल	घंटा	अंडा	ठंडा
بندر	چندن	منجن	چنچل	گھنٹہ	انڈا	ٹھنڈا

(۳) کسی حرف کے آگے دو نقطے اس طرح لگا دئے جاتے ہیں (:) جو ہ ساکن کی آواز دیتے ہیں۔ جیسے (न:) نہ۔ (त:) تھہ (अत:) اتھہ۔ یعنی اس لئے۔ ان نقطوں کو ویسرگ کہتے ہیں۔

جملے

आप कहाँ हैं ? हम यहाँ हैं। मैं जंगल गया था। कल मंगल है। जहाँ जाना है वहाँ जा। फाँद कर न चल। बाँस पर न चढ़। चाँद चमक रहा है। मंजन मल कर दाँत साफ़ कर। घंटा बज रहा है। मौसम ठण्डा है। अण्डा पक गया। आज दंगल

है। वह लड़का बड़ा चंचल है। बंदर नाच रहा है। यह ज़ैनब का कंगन है। घंटा बज रहा है।

زیر کی تختی

قاعدہ — حرفوں کے بائیں طرف الف یا کھڑی پائی اس نشان کے ساتھ لگائیے (ि) زیر کی تختی بن جائے گی۔ صرف الف کی صورت مختلف ہے۔ نیچے لکھی ہوئی تختی کو اردو کی زیر کی تختی کی طرح متن پڑھتے چلے جائیے۔

इ कि मि दि घि नि हि बि

بِ ہِ نِ گھِ دِ مِ کِ اِ

الفاظ

इधर किधर मिल दिल किस घिस निब

نب گھس کس دل مل کدھر اِدھر

इलाज किताब हिसाब किसान क़ियामत इबादत

عبادت قیامت کسان حساب کتاب علاج

جملے

इलाज कर। इधर आ। किधर जा रहा है। दिल लगा कर पढ़। निब न घिस। किताब ख़राब न

कर। हिसाब लगा। इबादत कर। मिल कर रह।
क़ियामत हक़ है। किसान हल चला रहा है।

نوٹ—اسی قاعدے سے الفاظ اور جملے بناکر لکھئے۔

زیر کی تختی یائے معروف کے ساتھ

قاعدہ—زیر کی تختی میں آپ نے حرفوں کے بائیں جو کھڑی پائی لگائی تھی اسی کو اب حرفوں کے دائیں لگا دیجئے۔ دیکھئے اس طرح (آ) بس زیر کی تختی یائے معروف کے ساتھ ہو گئی صرف (ای) کی صورت الگ ہے۔

ई सी की ली घी भी थी दी

دی تھی بھی گھی لی کی سی اِی

الفاظ

ईद सीख बीस तीस फ़ीस झील रहीम

رحیم جھیل فیس تیس بیس سیکھ عید

करीम मशीन ज़मीन भाई आई दाई लड़की

لڑکی دائی آئی بھائی زمین مشین کریم

हकीम सलीम शरीफ़ अजीब

عجیب شریف سلیم حکیم

جملے

ईद की नमाज़ सीख। बीस तक गिन। तीस तक लिख। घी चीनी ला। झील का पानी मीठा

है। हकीम की दवा पी। सलीम शरीफ़ लड़का है। दाई आई है। जमीन की बनावट भी अजीब है। फ़ीस की रसीद मिल गई। रहीम और करीम भाई हैं। वह लड़की सीधी है। मशीन चल रही है।

نوٹ—اس قاعدے سے آپ خود الفاظ اور جملے بناکر لکھئے -

زیر کی تختی یائے مجہول کے ساتھہ

قاعدہ—زیر کی تختی ی کے ساتھہ آپ پڑھ چکے ہیں۔ وہاں حرفوں پر دو نشان لگے ہوئے ہیں۔ یہاں ایک نشان لگائیے - زیر کی تختی یائے مجہول کے ساتھہ بن جائے گی۔ دیکھئے اس طرح (`) پہلا حرف (اے) اس قاعدے سے مستثنی ہے -

ए	ले	दे	थे	के
اِے	لے	دے	تھے	کے
ने	से	बे	रे	मे
نے	سے	بے	رے	مے

الفاظ

एक	नेक	रेल	खेल	मेल	तेल	बेल	ढेर
ایک	نیک	ریل	کھیل	میل	تیل	بیل	ڈھیر
सेब	खेत	देश	मेरे	तेरे	बेटे	केले	मेले
سیب	کھیت	دیش	میرے	تیرے	بیٹے	کیلے	میلے

جملے

एक साहब आए थे। रेल का टिकट लाए थे। खेल में दिल न लगा। नेक बन। हर एक से मेल रख। तेल की मालिश कर। मेरे बड़े भाई आए हैं। आप किस के बेटे हैं। तेरे लड़के कहाँ रहते हैं। हम मेले जा रहे हैं। देहात सैर के लायक़ है। चने मटर के खेत लहलहा रहे हैं। वह मेरे देश के रहने वाले हैं। ढेर के ढेर केले बिक रहे हैं। हम बाग़ से बेले के पौदे लायेंगे। हम नमाज़ पढ़ने जायेंगे।

نوٹ— آپ خود بھی ایسے ہی الفاظ اور جملے بناکر لکھئے -

پیش کی تختی

قاعدہ— ہندی اور اردو کے پیش کی صورت تقریباً یکساں ہوتی ہے. دونوں میں فرق یہہ ہے کہ اردو کا پیش حرفوں کے اوپر لگتا ہے اور ہندی کا پیش حرفوں کے نیچے ہوتا ہے. الف (اُ) کی صورت اس قاعدے سے الگ ہے. نیچے دیکھئے -

उ बु पु तु जु चु सु कु

کُ سُ چُ جُ تُ پُ بُ اُ

الفاظ

उम सुन. बुन चुप कुल पुल गुल

گُل پُل کُل چُپ بُن سُن اُم

दुख खुश तुम मुझ तुझ मुसलमान

دکھ خوش تم مجھ تجھ مسلمان

गुलाब पुकार मुलाक़ात बुलबुल

گلاب پکار ملاقات بلبل

جملے

उसकी बात सुन। चुप रह, गुल न कर। सुख दुख सब में खुश रह। कपड़ा बुन। पुल की सैर कर। बुलबुल डाल पर बैठी है। तुम कब आए? कुल कपड़े धुल गये? मुझसे कल मुलाक़ात कर। तुझे किसने बुलाया है? मुसलमान का काम नेकी करना और नेकी फैलाना है।

نوٹ — ایسے ہی الفاظ اور جملے بنائیے اور لکھئے -

پیش واؤ معروف کے ساتھ

قاعدہ — پیش مع واؤ معروف کی صورت بالکل پیش ہی سی ہے صرف پیش کو اُلٹ دیجئے - دیکھئے اس طرح (ٗ) 'او' اس قاعدے سے مستثنیٰ ہے -

ऊ छू झू फू भू चू

اُو چھو جھو پھو بھو چو

रू सू जू दू खू

رو سو جو دو خو

الفاظ

ऊन सूत जून फूल सूख भूल चूक झूठ रूल

اون سوت جون پھول سوکھ بھول چوک جھوت رول

रूस खूब डूब सूरज सूरत अमरूद मजदूर

روس خوب ڈوب سورج صورت امرود مزدور

جملے

भूला भूल । ऊन और सूत का कपड़ा बुना जाता है । जूता पहन । जून का महीना गुज़र गया । फूल न छू । भूल चूक से कौन बचा है । रूल कैसे टूटा ? खूब शौक़ से पढ़ । सूरज डूब गया । यह अमरूद मीठा है । मज़दूर की मज़दूरी फ़ौरन देनी चाहिये । वह खूब सूरत है ।

نوٹ — ایسے ہی الفاظ اور جملے آپ خود بنائیے اور لکھئے -

پیش واؤ مجہول کے ساتھ

قاعدہ — پیچھے زبر مع واؤ کی تختی دیکھئے ۔ کھڑی پائی پر دو نشان لگے ہوئے ہیں ۔ ایک کو نکال دیجئے ۔ پیش مع واؤ مجہول کی تختی بن جائے گی ۔ دیکھئے اس طرح (ا) -

ओ बो जो हो सो लो दो को

او بو جو ھو سو لو دو کو

الفاظ

शोर	ज़ोर	बोल	मोल	तोल	होश
شور	زور	بول	مول	تول	هوش
रहो	डरो	बचो	चलो	पढ़ो	करो
رهو	ڈرو	بچو	چلو	پڑھو	کرو

جملے

शोर न करो। ज़ोर से न बोलो। मोल तोल में बेईमानी न करो। नेक कामों में आगे रहो। ख़ुदा से डरो। बुराई से बचो। सीधी राह चलो। नमाज़ पढ़ो। ज़कात दो। बड़ों की बात मानो। सब के साथ भलाई करो।

एक बनो और एक बनाओ।
नेक बनो और नेक बनाओ।
सब को मेल मिलाप सिखाओ।
सब को सीधी राह चलाओ।
अपने पराये का ग़म खाओ।
अपने पराये के काम आओ।

حروف اور اعراب کی تفہیم

جو باتیں آپ کو اب سمجھائی جا رہی ہیں ان کو دوسرے لوگ شروع ہی میں لکھ دیتے ہیں - اگر میں

بھی اسی طریقے سے کام لیتا تو آپ اتنی جلدی ہندی نہ
پڑھ سکتے۔ اب آپ باقی باتوں کو بھی سمجھ لیجئے -

(١) جس طرح اُردو میں الف ۔ واؤ اور ی حروف
علت اور زبر زیر پیش اعراب ہیں - اسی طرح ہندی
میں بھی حروف علت اور اعراب ہیں اور آپ اُن کو
پڑھ چکے ہیں یہاں انکو قاعدے سے سمجھ لیجئے -

(٢) ہندی میں حروف علت کو سور (स्वर) اور انکی
مختصر علامت یعنی اعراب کو ماترا (मात्रा) اور باقی
حرفوں کو وینجن (व्यञ्जन) کہتے ہیں- انوسوار (ं)
چندربندو یعنی (ँ) اور ویسرگ یعنی (ः) بھی وینجن
میں شامل ہیں -

(٣) سور یہہ ہیں—

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ ओ औ

اَ آ اِ اِی اُ اُو اِے آے اُو اَو

(٤) سور کی ماترائیں یہہ ہیں -

ा ि ी ो ौ

اَ اِ اِی اُ اُو اِے اَے اُو اَو

अ کی ماترا نہیں ہوتی -
وینجن میں زبر یعنی अ پوشیدہ ہوتا ہے اور جنمیں
अ پوشیدہ نہیں ہوتا ۔ انکے نیچے اس طرح کا نشان رہتا
ہے (्ऺ) جیسے क् त् न् اور وہ ساکن ہوتے ہیں جیسے
सन् (سن) जगत् (جہان) महान् (عظیم) बलात्
(زبردستی)-

نوٹ — ایسے حروف ہمیشہ لفظ کے آخر میں آتے ہیں

(٦) اوپر دیکھئے وینجن دو قسم کے ہوتے ہیں ۔ ایک بے پائی والے دوسرے پائی والے یعنی جن کا آخری حصہ الف کی طرح کھڑا ہوتا ہے ۔ جیسے۔

ख, ग, च, स, व وغیرہ اس طرح کے حروف لفظوں کے شروع میں آتے ہیں اور وہ ساکن ہوتے ہیں تو انکی پائی گرا دی جاتی ہے ۔ جیسے۔

ग्यारह	ध्यान	ख़्याल	प्यास	प्याज़
گیارہ	دھیان	خیال	پیاس	پیاز

स्कूल	स्वर	ग्वाला	ज्वाला
اسکول	سور	گوالا	جوالا

جملے

ग्यारह बज गए। प्यास लगी है। स्कूल जाओ। ध्यान से पढ़ो। ख़्याल से काम करो। सब से प्यार करना सीखो। स्वर के मानी आवाज़ और एराब है। प्याज़ मुफ़ीद है। ग्वाला अहीर को और ज्वाला आँच को कहते हैं।

ملے ہوئے حروف

قاعدہ۔ جس طرح اردو کے حروف دوسرے حرفوں سے ملاکر لکھے جاتے ہیں تو بعض حالتوں میں ان کی اصلی صورت تبدیل ہو جاتی ہے ۔ اسی طرح ہندی حروف دوسرے حرفوں سے ملاکر لکھے جاتے ہیں تو ان کی صورت

بھی بدل جاتی ہے ۔ نیچے لکھے ہوئے لفظوں سے ان تبدیلیوں
کو ذہن نشین کر لیجئے ۔

अ़क़्ल सख़्त इल्म जिस्म मुफ़्त सुस्त मुल्क
ملک سست مفت جسم علم سخت عقل

ज़ुल्म हुक्म दोस्त गोश्त पाकिस्तान हिन्दुस्तान
هندوستان پاکستان گوشت دوست حکم ظلم

جملے

अ़क्ल से काम लो। ख़ुदा का हुक्म मानो। इल्म सीखो। जिस्म की हिफ़ाज़त करो। मुफ्त की चीज़ न लो। मुल्क के ख़ादिम बनो। ज़ुल्म करने से बचो। हिन्दी पढ़ो। किसी को सख़्त सुस्त न कहो। पाकिस्तान की भलाई हिन्दुस्तान से मिल-कर रहने में है। सब को दोस्त रखो। यह बकरी का गोश्त है।

دہرے حروف

قاعدہ — اردو کی طرح ہندی میں تشدید نہیں ہے اس لئے جب کوئی حرف دہرا آتا ہے تو پہلا آدھا اور دوسرا پورا لکھا جاتا ہے - نیچے لکھے ہوئے لفظوں کو غور سے پڑھئے -

रद्दी टिड्डी तरक़्क़ी अल्लाह रज़्ज़ाक ग़फ़्फ़ार तकल्लुफ़
تکلف غفار رزاق الله ترقی ٹڈی ردی

इज़्ज़त हिम्मत मुहब्बत मुहम्मद मुरव्वत
مروت محمد محبت ہمت عزت

جملے

अल्लाह सब को रोज़ी देता है। वह बड़ा रज़्ज़ाक़ है। अल्लाह से बख़शिश चाहो वह ग़फ़्फ़ार है। किताब रद्दी न करो। टिड्डी उड़ रही है। सच्चे की सब इज़्ज़त करते हैं। तरक़्क़ी हर शख़्स का हक़ है। किसी काम में हिम्मत न हारो। सब से मुरव्वत से पेश आओ। लाइलाहा इल्लल्लाह मुहम्मदुर्रसूलुल्लाह। ए ज़ौक़ तकल्लुफ़ में है तकलीफ़ सरासर आराम से वह हैं जो तकल्लुफ़ नहीं करते।

حروف کے ملاپ کے کچھ خاص قاعدے

(۲) त پر ایک علامت لگا دیتے ہیں جو تشدید کا کام دیتی ہے - اسکی صورت یہ ہے (त्त)

पत्ता भत्ता छत्ता सत्ता कलकत्ता कुत्ता

کتا کلکتہ ستا (اقتدار) چھتہ بھتہ پتہ

(۲) جب क اور त اس طرح ملتے ہیں کہ پہلے क ہوتا ہے اور بعد میں त اور دونوں ساکن ہوتے ہیں تو ان کی مشترک صورت یہ ہوتی ہے - (क्त)

रक्त — رکت (خون)

भक्त — بھگت ; بندہ)

मुक्त — مکت (آزاد)

मुक्ति — مکتی (آزادی)

शक्ति — شکتی (طاقت)

جملے

रक्तपात (خونریزی) पाप है। ईश्वर की भक्ति करो। उसी से शक्ति माँगो। वह अपने भक्तों की मदद करता है। जो ईश्वर का भक्त होता है वह दुखों से मुक्त हो जाता है। सब सत्ता और अधिकार ईश्वर ही का है।

(۳) ر اپنے جوڑ کی مختلف حالتوں میں مختلف صورت اختیار کر لیتا ہے یہ ضروری نہیں کہ آپ کو قاعدے بھی یاد ہو جائیں مگر ر کی مختلف صورتوں کا یاد کرنا ضروری ہے۔ نیچے سب صورتیں دی جا رہی ہیں۔

(الف) اگر ر ساکن ہوتا ہے تو وہ آگے کے حرف پر اس صورت میں لکھا جاتا ہے۔

अर्श फ़र्श शर्म गर्म नर्म सर्द मर्द

مرد سرد نرم گرم شرم فرش عرش

दर्द फ़र्ज़ फ़र्क़ दर्ख़ास्त बर्ख़ास्त

برخاست درخواست فرق فرض درد

(ب) اگر کوئی کھڑی پائی والا ساکن حرف خود ر میں ملتا ہے تو ر کی صورت یہ ہو جاتی ہے۔

ज़िक्र फ़िक्र जब्र सब्र क़ब्र फ़ख़्र

فخر قبر صبر جبر فکر ذکر

प्रेम प्राप्त प्रार्थना प्रधान

پردھان (بڑا) پرارتھنا (دعا) پراپت (حاصل) پریم (محبت)

श्रम श्राप प्रकाश

پرکاش (روشنی) شراپ (بددعا) شرم (مزدوری)

श्रमिक

شرمک (مزدور)

(ج) اور اگر بے کھڑی پائی کا کوئی ساکن حرف र میں ملتا ہے تو र کی صورت یہ ہوتی ہے - (‸)

ट्राम ड्राम ट्रेन ट्रेड ड्राइवर

ڈرائیور ٹریڈ ٹرین ڈرام ٹرام

(د) र की ایک صورت (ृ) یہ ہے - اس قسم کے र کے پہلے والے حرف پر زیر ہوتا ہے - جیسے

कृपा पृथ्वी धृष्ट गृह

گرہ (گھر) دھرشت (ڈھیٹ) پرتھوی (زمین) کرپا (مہربانی)

मृत्यु घृणा हृदय तृष्णा

ترشنا (پیاس) ہردے (دل) گھرنا (نفرت) مرتیو (موت)

مشقی جملے

अर्श से फ़र्श तक सब ख़ुदा ही का है। गर्म रोटी और सर्द पानी ख़ुदा की बड़ी नेमत है। शर्म ईमान और इन्सानियत की निशानी है। मर्द वह है जो हर हाल में सब्र और शुक्र से काम ले। तुम ख़ुदा का ज़िक्र करो वह तुमको हर फ़िक्र से मुक्त कर देगा। नर्म बनो किसी पर जब्र न करो। श्रमिक से अधिक श्रम न लो। ईश्वर सब की प्रार्थना सुनता है। तुम ग़रीबों पर दया करो।

किसी को शाप न दो। ईश्वर की याद हृदय

का प्रकाश है। मृत्यु से कोई बच नहीं सकता।
ट्रेडमार्क मानी तिजारती निशान। ट्राम बिजली से
चलती है। ट्रेन को ड्राइवर चलाता है।

ھندی کے باقی حروف

ھندی کے بعض حروف جو صرف سنسکرت کے لفظوں میں استعمال ھوتے ھیں۔ آپ کی آسانی کے خیال سے شروع میں نھیں دئے گئے کہ آپ کے لئے کتاب مشکل ھو جاتی وہ اب دئے جا رھے ھیں۔ جو حروف دو شکلوں سے لکھے جاتے ھیں انکی ایک شکل قوسین میں دي جا رھی ھے۔

(۱) ङ اور ञ ان دونوں حرفوں کی آواز 'ں' اور 'ن' ھے اور یہ دونوں کسی نہ کسی حرف سے ملاکر لکھے جاتے ھیں۔ الگ الگ نھیں لکھے جاتے۔ جیسے۔

व्यञ्जन चञ्चल जङ्गल गङ्गा कङ्गाल बङ्गाल
بنگال کنگال گنگا جنگل چنچل وینجن

(۲) ण (ण) اس حرف کی آواز 'ن' اور نون آمیز ڑ ھے جو بالکل ناک سے نکلتی ھے۔ جیسے۔

शरण परण प्राण
پرانڑ یا پران (جان) پرنڑ یا پرن (عھد) شرنڑ یا شرن (پناہ)

क्षण गुण
گنڑ یا گن (وصف) . چھنڑ یا چھن (لمحہ)

اوپر کے تینوں حرفوں کی جگھہ صرف نقطہ دیدینا بھی کافی سمجھا جاتا ھے۔ جیسے

चंचल गंगा कंगाल बंगाल व्यंजन
وینجن بنگال کنگال گنگا چنچل

(٣) ष یہ حرف 'ش' اور 'کھ' دونوں آواز دیتا ہے۔ جیسے

दोष रोष पुरुष भाषा

بھاشا (بھاکھا) پرش (مرد) روش (غصہ) دوش (عیب)

वर्ष वर्षा

ورشا (برکھا) ورش (سال)

(۴) (त) क्ष یہ حروف کش۔ کچھ۔ ش اور چھ کی آوازیں دیتا ہے۔ جیسے

अक्षर रक्षा क्षमा

چھما (معافی) رکشا۔ رکچھا (حفاظت) اکچھر (حرف)

वृक्ष क्षत्री पक्षपात

پکش پات (طرفداری) چھتری کھتری ورکش۔ ورکچھ (درخت)

(۵) त्र اس حرف میں 'ت' اور 'ر' کی آواز ملی ہوتی ہے یعنی تر - جیسے

त्राहि त्राण पत्र पवित्र

پوتر (پاک) پتر (خط) ترانڑ (پناہ) تراہ (الاماں)

चरित्र त्रस्त त्रुटि

ترٹی (نقص) ترست (خوفزدہ) چرتر (کردار)

(٦) ज्ञ اسکی آواز گیں (گیہ) ہے۔ گ ی ن سے ملی ہوئی جیسے۔

ज्ञान विज्ञान ज्ञाता प्रतिज्ञा

پرتگیاں (عہد) گیاتتا (عالم) وگیان (سائنس) گیان (علم)

(۷) ऋ اِس کی شکل سے اسکی آواز کا جو اندازہ ہوتا ہے اسکے خلاف اسکی آواز (रि) ہے - جیسے

ऋषि — رشی (امام اور شیخ)
ऋण — رن (قرض)
ऋतु — رتو (موسم)

(۸) قاعدہ — یہ حروف ساکن ہوکر دوسرے حرفوں سے ملتے ہیں تو انکی نصف صورت یہ ہوتی ہے -

ञ ण ष ह ड

अंचल चञ्चल पण्डित दण्ड खण्ड मनुष्य

دامن انچل چنچل پنڈت ڈنڈ۔سزا کھنڈ ٹکڑا منشیہ۔انسان

संतुष्ट — سنتشٹ۔مطمئن
रुष्ट — رشٹ۔خفا
चेष्टा — چیشٹا۔کوشش

جملے

ईश्वर से शरण माँगो। प्रण और प्रतिज्ञा की रक्षा करो। क्षण क्षण संसार रंग बदलता है। दोषी पर रोष न करो बल्कि क्षमा कर दो। न्याय में पक्षपात से काम न लो। अपने चरित्र को पवित्र बनाओ। आसान भाषा और सुन्दर अक्षरों में पत्र लिखा करो। उपद्रव से देश त्राहि त्राहि कर रहा है। तुम ईश्वर की आज्ञा मानो। सब तुम्हारी आज्ञा मानेंगे। यह ज्ञान और विज्ञान का युग है। भारत ऋषियों और मुनियों का देश है।

حروف تہجی کی ترتیب

क ख ग घ ङ। च छ ज झ ञ।
ट ठ ड ढ ण। त थ द ध न।

प फ ब भ म। य र ल व श।
ष स ह क्ष त्र ज्ञ अं अः।

مشکل لفظ

ھندي میں ایسے مشکل مفرد اور مرکب الفاظ بھي آتے ھیں جن کو کم استعداد کے لوگ صحیح نہیں پڑھ سکتے - یہاں اسی قسم کے کچھ الفاظ دئے جا رھے ھیں- ان کے تلفظ کو سمجھ لینے کے بعد مشکل ھندي عبارت کا پڑھنا اور ھماري ھندي اردو لغت کي مدد سے ھندي کے اعلیٰ درجہ کے اخباروں رسالوں اور کتابوں کا سمجھنا اور دفتر کچہري میں کام کرنا آسان ھو جائیگا -

نمبر ۱ الفاظ	نمبر ۲ تلفظ	نمبر ۳ معنی
असह्य	اسہیہ	नाक़ाबिले बर्दाश्त
अन्ततः	انتتہ	बिलआख़िर
अनिवार्यतः	انیواریتہ	लाज़िमन
अस्तित्व	استتو	हस्तीवजूद
अर्थमन्त्री	ارتھ منتری	वज़ीरे माल
अलंकृत	النکرت	आरास्ता
अनभिज्ञता	انبھگیتا	नादानी
अल्पसंख्यक	الپ سنکھیک	कम तादाद
अस्वीकृत	اسویکرت	नामंज़ूर
अन्तरात्मा	انتراتما	ज़मीर
आध्यात्मिक	آدھیاتمک	रूहानी
आश्चर्य	آشچریہ	तअज्जुब
अत्यन्त	اتینت	बेहद-बेइन्तहा
औद्योगिक	اودیوگک	संअती

आत्मप्रशंसा	آتم پرشنسا	खुदसताई
नेतृत्व	نیترتو	क़ियादत
नियंत्रण	نینترن	निगरानी
नियुक्त	نیکت	मुतअय्यन
हस्ताक्षर	ھستاکچھر	दस्तख़त
प्रत्यारोप	پرتیاروپ	जवाबी इल्ज़ाम
प्रतिष्ठा	پرتشٹھا	इज़्ज़त शराफ़त
परिवर्त्तन	پریورتن	तबदीली
प्रस्ताव	پرستاو	तजवीज़
परिस्थिति	پرستھتی	हालत
प्रतिद्वन्दी	پرتدوندی	मुख़ालिफ़
पुनःसंस्थापन	پنہ سنستھاپن	दोबारा बसाना
प्रत्यक्ष	پرتیکچھ	ज़ाहिर
परतंत्रता	پرتنترتا	ग़ुलामी
प्रदर्शित	پردرشت	ज़ाहिरनुमायां
पुण्यतिथि	پنیہ تتھی	तारीख़ रेहलत
पाषाण हृदय	پاشان ھردیہ	सङ्गदिल
विरुद्ध	ویردھ	ख़िलाफ़
विश्वसंगठन	ویشوسنگٹھن	आलमगीर तंज़ीम
वक्तव्य	وکتبیہ	बयान
व्यक्तित्व	ویکتتو	शख़्सीयत
विद्यार्थी	ودیارتھی	मुतअल्लिम
विद्वेष	ودویش	अदावत
वांछनीय	وانچھنیہ	क़ाबिले तवज्जुह
विज्ञान	وگیان	साइंस
वर्णनात्मक	ورناتمک	बयानिया
विभिन्न	وبھن	मुख़्तलिफ़
क्रान्तिकारी	کرانتکاری	इन्क़लाबी
क्रमशः	کرمشہ	बतदरीज

ख़तूत नवीसी

हिन्दी ख़तूत नवीसी के मुतअल्लिक़ मुस्तक़िल किताब अलहदा लिखी गई है। इसमें ज़ाती कारोबारी, सरकारी हर क़िस्म के ख़तूत के क़ायदे और नमूने दर्ज हैं। यहाँ कुछ ज़रूरी अलफ़ाज़ दिये जा रहे हैं। इनसे एक हद तक काम चलाया जा सकता है।

माननीय पिताजी	والد محترم	प्रणाम	آداب
मान्य महोदय	جناب محترم	प्रसन्न रहो	خوش رہو
माननीय	محترم	आशीर्वाद	دعا
श्रीयुत	جناب	चिरंजीव	سلامت
प्रिय पुत्र	پیارے بیٹے	चिरायु	عمر دراز
प्रिय मित्र	پیارے دوست	निवेदन	گذارش
नेत्र ज्योति	نور چشم	शुभाकांक्षी	خیر طلب
माननीया	محترمہ	शुभेच्छु	خیر طلب
महोदया	معظمہ	शुभ चिंतक	خیر اندیش
माननीया माताजी	والدہ محترمہ	हितैषी	خیر خواہ
भवदीय	نیازمند آپ کا	पत्र	خط
कृतज्ञ, आभारी	احسان مند	निमंत्रण पत्र	دعوت نامہ
प्रार्थना	التماس	प्रार्थना पत्र	عرضی درخواست
सेवा में	بخدمت	उत्तर	جواب
शुभ सेवा में	بخدمت مبارک	अनुग्रहित	شکرگذار
कृपया	ازراہ کرم	प्रति उत्तर	جواب الجواب
कृपाभिलाषी	امیدوار عنایت	लेखक	راقم
करबद्ध	دست بستہ	प्रेषक	مرسلہ
कुशलक्षेम	خیروعافیت	प्राप्त कर्त्ता	مرسل الیہ
सकुशल	بخیریت	स्थान	مقام

بسم اللہ الرحمان الرحیم

उर्दू हिन्दी कोष اردو ہندی لغت

الف

اردو	हिन्दी
آب	जल, मान, कान्ति
آبادی	जन संख्या
آباواجداد	पितामह, पूर्वज
آباپرستی	पितृभक्ति, पितृपूजा
آبائی وطن	पितृ देश
آب پاشی	सेचन, सिंचाई
آب حیات	अमृत जल
آبدار	दिव्य, कान्तिमय
آبرو	सतीत्व, मान, मर्य्यादा, प्रतिष्ठा
آبشار	जल प्रपात, निर्झर,
آبکاری	मद्य विभाग, मद्यालय
آبنائے	जलडमरूमध्य
آب وہوا	जल वायु
آبی بجلی	जलविद्युत
آبیانہ	जलकर
آتش	अग्नि
آتش باری	अग्नि वर्षा
آتشبازی	अग्निक्रीड़ा
آتش بیان	अग्नि भाषी
آتش پرستی	अग्नि पूजा
آتش زدگی	अग्नि काण्ड
آتش فشاں	ज्वालामुखी, अग्निवर्षक
آتشک	उपदंश
آتش دان	अग्निकुण्ड,
آتشگیر	विस्फोटक,
آپریشن	शल्य क्रिया
آپس	परस्पर,
آثار	चिन्ह, स्मृतियां, लक्षण
آثار قدیمہ	भग्नावशेष, पुरातत्व
آخر	अंत, समाप्त
آخرت	प्रलोक, परिणाम
آخرکار	अंततोगत्वा, अंततः
آخری	अंतिम
آداب	अभिवादन, प्रणाम, शिष्टता, नमस्कार
آدم خور	मनुष्यभक्षी
آدمی	मनुष्य, मानव, नर

آدمیت	मनुष्यता, मानवता, शिष्टता
آڈٹ	गणनापरीक्षा, संप्रेक्षा, लेखा परीक्षा
آڈیٹر	संप्रेक्षक
آڈیٹر جنرل	महालेखापरीक्षक, प्रधान संप्रेक्षक
آراستہ	सुसज्जित, शृङ्गारयुक्त
آرائش	सज्जा, शृङ्गार, अलंकार
آرائش گاہ	शृङ्गार कक्ष
آرام	विश्राम, सुख
آرام دہ	सुखदायी, सुखद
آرام گاہ	विश्राम गृह
آرٹ	कला, शिल्प
آرٹسٹ	कलाकार, शिल्पी
آرٹیکل	लेख, अनुच्छेद, वस्तु
آرٹیکل آف ایسوسی ایشن	संघ नियम
آرڈر	आदेश, आज्ञा,
آرڈنری	साधारण
آرڈی نینس	अध्यादेश
آرزو	कामना, इच्छा, आकांक्षा, मनोरथ
آرزومند	इच्छुक, आकांक्षी
آرگنائزیشن	संघटन

آزاد	मुक्त, स्वतन्त्र, स्वाधीन, स्वच्छंद,
آزاد تجارت	मुक्त व्यापार
آزادی	स्वातंत्र्य, स्वाधीनता, स्वतंत्रता मुक्ति, स्वच्छंदता
آزادئ خیال	विचार अभिव्यक्ति-स्वातंत्र्य
آزادی انتخاب	निर्वाचन स्वातंत्र्य
آزادی تقریر	वाक स्वातंत्र्य
آزادئ رائے	मत स्वतंत्रता
آزادی عبادت	उपासना-स्वातंत्र्य
آزار	दुख, रोग, कष्ट
آزردہ	दुखी, मलीन, खिन्न,
آزمائش	परीक्षा, प्रयोग, अनुभव
آزمائشی	परीक्षात्मक
آزمودہ	परीक्षित,
آسان	सरल, सुगम, सुकर
آسانی	सरलता, सुगमता
آسائش	सुख समृद्धि
آسائش عامہ	लोक सुख,
آسمان	नभ, गगन आकाश, अंबर,
آسماں بوس	गगन चुंबी
آسمانی صدا	आकाश वाणी

آشکار	प्रगट, व्यक्त
آسودگی	सम्पन्नता, तुष्टि,
آشوب	कोलाहल, उपद्रव अशान्ति विप्लव
آشیانہ	नीड़
آغاز	आरंभ, प्रारंभ, आदि
آغاز تعلیم	विद्यारंभ
آغازوانجام	आद्यांत
آغوش	कोल, उत्संग
آفت	विपत्ति, कष्ट
آفتاب	सूर्य, दिनकर, रवि
آفرین	धन्य
آفرینش	सृजन, रचना, उत्पत्ति, सृष्टि
آفس	कार्यालय,
آفس کاپی	कार्यालय प्रति
آفیسر	अधिकारी, पदाधिकारी
آفیسر انچارج	अवधायक अधिकारी
آقا	स्वामी, पति
آگ	अग्नि
آگاہ	सूचित, अवगत
آگاہی	सूचना, विज्ञप्ति,
آل انڈیا	अखिलभारतीय
آلائش	मल, मलीनता
آل پارٹیز	सर्वदलीय
آلودہ	आर्द्र, लुथड़ा हुआ ओत प्रोत, मलयुक्त, लिप्त
آلہ	यंत्र, उपकरण
آلہ برق پیما	विद्युतमापकयंत्र
آلہ پیمائش	मापक यंत्र
آلہ خوردبین	सूक्ष्म दर्शक यंत्र
آلہ دوربین	दूर दर्शक यंत्र
آلہ مقیاس الحرارت	तापमापक यंत्र
آلہ مکبر الصوت	ध्वनिविस्तारक यंत्र
آمادہ	तत्पर, उद्यत, प्रस्तुत
آمد	आगमन, आय
آمدنی	आय
آمدوخرچ	आय व्यय
آمدورفت	आवागमन
آمر	अधिनायक,
آمریت	तानाशाही, अधिनायकत्व, अधिनायकवाद
آمیختہ	मिश्रित
آمیزش	मिश्रण, मिलावट
آنریبل	माननीय
آنریری	अवैतनिक, मान्यक
آوارہ	लंपट, कुचरित्र,
آواز	ध्वनि, शब्द, स्वर

آواز بازگشت	प्रतिध्वनि
آوازۂ مسرت	हर्ष ध्वनि
آہستہ آہستہ	शनैः शनैः
آہن	लौह,
آہن پوش	लौहाच्छादित
آہنی انسان	लौह पुरुष
آہنی دور	लौह युग
آہو چشم	मृगनयना
آئندہ	आगामी, भावी
آئیڈیا	आदर्श
آئیڈیل ازم	आदर्शवाद
آئیڈنٹٹی کارڈ	विभावनपत्र
آئین	विधान, नियम
آئین حکومت	शासन विधान
آئین ساز اسمبلی	विधायिका, विधान सभा
آئینہ	दर्पण
آئینی	वैधानिक
آیت	चिह्न
اباحت	औचित्य
ابتداء	आरंभ, प्रारंभ, आदि
ابتدا تا انتہا	आद्योपांत
ابتداء	आरंभतः
ابتدائی	प्रारंभिक
ابتدائی تعلیم	प्रारंभिक शिक्षा
ابتر	विकृत, [illegible], कच्चा, हीन, अमूल, निर्मूल

ابتری	पतन, अव्यवस्था, दुर्दशा
ابتلاء	परीक्षा, विपत्ति
ابد	सर्वदा, अनन्त
ابدالآباد	सदा सर्वदा
ابدی	अनन्त, सर्वकालिक
ابر	मेघ
ابر آلود	मेघाच्छन्न, मेघयुक्त
ابرو	भृकुटी
ابن الوقت	अवसरवादी
ابوالقوم	राष्ट्रपिता
ابہام	अस्पष्टता, संदिग्धता
اپ ٹوڈیٹ	दिनाप्त
اپرنٹس	अन्तेवासी
اپلی کیشن	आवेदन पत्र
اپیل	पुनर्वाद, अनुरोध
اپیل کنندہ	पुनर्वादी
اتالیق	गुरु, शिक्षक
اتباع	अनुसरण, अनुकरण
اتحاد	एकता
اتصال	समन्वय, मिलाप,
اتفاق	एकता, संयोग
اتفاق رائے	सहमति, मतैक्य
اتفاقاً	अकस्मात्, दैवात्
اتفاقی	आकस्मिक, दैवी

सामूहिक-अभियोग, निकराभियोग	اجتماعی جرم
सामाजिक व्यवस्था	اجتماعی نظام
समष्टि सामाजिकता	اجتماعیت
विरक्ति, बचना, पार्थक्य	اجتناب
संचालन, प्रचलन	اجراء
आज्ञानिष्पादन	اجرائے حکم
पारिश्रमिक	اجرت
रचनातत्व	اجزائے ترکیبی
अवधि, मृत्यु, अंत	اجل
अधिवेशन, बैठक, सत्र	اجلاس
मतैक्य, सम्मति	اجماع
संक्षेप	اجمال
अपरिचित	اجنبی
श्रमिक	اجیر
सहसा, अकस्मात	اچانک
शूद्र अस्पृश्यता	اچھوت
क्षेत्र, परिक्रमा	احاطہ
मित्रगण	احباب
विरोधप्रकाशन	احتجاج
विरोधपत्र	احتجاجی یادداشت
विरक्ति, सावधानी, बचना	احتراز

आकस्मिक-दुर्घटना	اتفاقی حادثہ
दैवीघटना	اتفاقی واقعہ
संयम, आत्म नियन्त्रण	اتقاء
विनाश	اتلاف
समाप्ति करण, पूर्ति,	اتمام
मुख्याधिकार, अधिकारिकी प्राधिकारी	اتھارٹی
मिथ्यारोपण	اتہام
महान्यायवादी	اٹرنی جنرل
वस्तु, सामग्री	اثاثہ
प्रमाणीकरण, स्वीकरण	اثبات
प्रभाव, चिह्न	اثر
प्रभाव कारी	اثرانداز
प्रभावउत्पादक	اثر خیز
मध्य, बीच	اثناء
स्वीकृति, अंगीकरण,	اجابت
ठीका, स्वत्व	اجارہ
अनुमति, अनुज्ञा	اجازت
अनुमतिपत्र	اجازت نامہ
प्रतिदान, पारिश्रमिक	اجر
पूर्वज, पितामह	اجداد
सम्मेलन	اجتماع
समुदायगत सामूहिक, सामाजिक	اجتماعی

احترام	सम्मान, आदर
احترام نفس	आत्मसम्मान
احتساب	जांच पड़ताल, आलोचना, परीक्षा
احتلام	स्वप्नदोष
احتمال	संभावना, शंका
احتیاط	सावधानी
احدیت	अद्वैत्व
احرار	स्वाधीन
احساس	अनुभव, अनुभूति चेतना, आभास
احساس کمتری	आत्महीनता
احسان	उपकार, अनुग्रह
احسان فراموش	कृतघ्न
احسان مند	अनुगृहीत, कृतज्ञ आभारी
احمق	निर्बुद्धि, मूर्ख, अज्ञान
احیاناً	कदाचित
اخبار	समाचार पत्र
اخبار نویس	पत्रकार
اخبار نویسی	पत्रकारिता
اخباری نمائندہ	पत्र प्रतिनिधि
اخباری نمائندہ کانفرنس	पत्रप्रतिनिधि सम्मेलन
اختتام	समाप्ति, विसर्जन
اختر	नक्षत्र
اختراع	आविष्कार, रचना
اختصار	संक्षिप्ती करण
اختلاج	विकलता, हृदयकंपन
اختلاط	सम्भोग, मित्रता, समन्वय, समागम
اختلاف	विभेद, विभिन्नता विरोध
اختلاف رائے	मतभेद, असहमति
اختلال	द्वन्द, बाधा, उपद्रव अव्यवस्थता
اختیار	स्वत्व, अधिकार सत्ता, क्षमता, शक्ति
اختیار امتیازی	प्रमुखाधिकार
اختیار حکومت	शासनाधिकार
اختیار خصوصی	विशेषाधिकार
اختیار سماعت	विचाराधिकार
اختیار کلی	सर्वाधिकार
اختیاری	ऐच्छिक
اخراج	निष्क्रमण, निष्कासन, निर्वासन
اخراجات	व्यय
اخفاء	गोपन
اخلاص	निःस्वार्थता

हिन्दी	उर्दू
औषधियां	ادویہ
साहित्यिक, साहित्यकार	ادیب
घोषणा, नाद	اذان
अनुमति, आज्ञा	اذن
कष्ट, दुख, यंत्रणा	اذیت
दुखद, कष्टकर	اذیت ناک
नावाधिकरण	اڈمیرلٹی
मंत्रणा, परामर्श	اڈوائس
मंत्रणादाता, परामर्शदाता	اڈوائزر
परामर्शदात्री-समिति	اڈوائزری کمیٹی
परामर्शदात्री परिषद	اڈوائزری کونسل
विज्ञापन	اڈورٹائزنگ
संस्करण	اڈیشن
अतिरिक्त, अपर	اڈیشنل
अपर-सचिव	اڈیشنل سکریٹری
श्रद्धा, निष्ठा, आस्था	ارادت
निश्चय, संकलप	ارادہ
भूमि, जोत	اراضی
भूमिधर	اراضی دار
विवादग्रस्त भूमि	اراضی متنازعہ
अधिकृतभूमि	اراضی مقبوضہ

हिन्दी	उर्दू
स्वभाव, आचार, व्यवहार, नैतिकता, चरित्र	اخلاق
नैतिक	اخلاقی
नैतिक दायित्व	اخلاقی ذمہ داری
नैतिकसिद्धांत	اخلاقی اصول
नैतिकशास्त्र, आचारशास्त्र	اخلاقیات
बन्धुत्व, भ्रातृत्व	اخوت
अंतिम	اخیر
छटा, छवि, पूरित, चुकता, शोधित	ادا
पूर्ति, शोधन	ادائگی
कर्तव्यपालन	ادائگی فرض
सम्पादन	ادارت
सम्पादकीय टिप्पणि	ادارتی شذرہ
संस्था, मंडल	ادارہ
अभिनेता, नट	اداکار
अभिनय, नाट्य	اداکاری
साहित्य, वाङ्मय, सम्मान, शिष्टता	ادب
पतन, क्षय, अवनति	ادبار
साहित्यिक, साहित्यसंबन्धी	ادبی
ज्ञान, अनुभूति	ادراک
गूढ़, अति सूक्ष्म	ادق
हीन, तुच्छ, क्षुद्रतम,	ادنیٰ

اردو	हिन्दी
ازبر	कंठाग्र, कंठस्थ
ازبس	अत्यंत
ازبس ضروري	अत्यावश्यक
از حد	असीम, नितांत,
ازخود	स्वतः, स्वमेव
ازدحام	जनसमूह
ازدواج	विवाह, दम्पति,
ازدواجي	दाम्पत्य
ازسرنو	पुनः
ازل	आदि, अनादिकाल
ازلي	अनादिकालिक
اساتذه	अध्यापकगण
اساس	आधार, मूल
اساسي	आधार भूत, मौलिक,
اساسي ضابطه	मौलिक नियम
اسباب	कारण, साधन, सामग्री, उपकरण
اسپتال	आरोग्यशाला, औषधालय
اسپيشل	विशेष, विशिष्ट
اسپيشل پے	विशेष वेतन
اسپيشلسٹ	विशेषज्ञ
اسپيكر	अध्यक्ष, सभापति
استاد	शिक्षक, गुरु, अध्यापक
استبداد	अत्याचार, दमन
استجابت	स्वीकार्य, अंगीकार,
اراكين	सदस्यगण, पार्षदगण,
ارتباط	सामंजस्य, संपर्क, सम्बंध
ارتداد	धर्म परित्याग, धर्मपरिवर्तन
ارتقاء	प्रगति, विकास, उन्नति
ارتقائي تحريك	प्रगतिशील आन्दोलन
ارتكاب	व्यवहार
ارتهميٹك	पाटी गणित
ارجنٹ	आवश्यक
اردلي	अनुचर
اردلي روم	अनुचरगृह
ارزان	अल्पमूल्य
ارسال	प्रेषण
ارسال كرده	प्रेषित
ارسال كننده	प्रेषक
ارشاد	उपदेश, आज्ञा
اركان	अंग, सदस्यगण, स्तंभ
ارضي	भौम्य, पार्थिव
ارفع	सर्वोपरि, सर्वोच्च
ارمان	मनोरथ, अभिलाषा
ارمغان	उपहार
ازاله	समाधान, निवारण
ازاله حيثيت عرفي	मानहानि
ازاله غلط فهمي	भ्रमनिवारण

अनुचित-उपयोग	استعمال بیجا
न्याय याचना	استغاثہ
वादपत्र	استغاثہ نامہ
क्षमायाचना	استغفار
सम्पन्नता, निरीहता	استغناء
लाभान्वित होना	استفادہ
जिज्ञासा, प्रश्न	استفسار استفہام
दृढ़ता	استقامت
स्वागत	استقبال
स्वागत-समिति	استقبالیہ کمیٹی
प्रख्यापन, स्थिरता	استقرار
गर्भाधान	استقرار حمل
दृढ़ता, स्थायित्व	استقلال
सहायता याचना	استمداد
अभिमान, गर्व, अहंकार	استکبار
सातत्य, निरंतरता	استمرار
सतत पट्ट	استمراری پٹہ
निष्कर्षण	استنباط
सुदृढ़, स्थायी	استوار
उपहास	استہزاء
उन्मूलन, निवारण	استیصال
स्थापना	[illegible]

अपवाद	استثناء
असंभावना	استحالہ
बलात प्राप्ति	استحصال بالجبر
अनाधिकार पूर्णलाभ	استحصال بیجا
अधिकार याचना	استحقاق
सार्वजनिक-स्वत्व	استحقاق عام
अधिकारपुष्टि	استحکام دخل
अनुरोध, प्रार्थना, विनय, आवेदन	استدعا
तर्कोपस्थिति, विवेचन	استدلال
विश्राम, ग्रहण	استراحت
मत याचना	استصواب رائے
योग्यता, क्षमता शक्ति, सामर्थ्य	استطاعت
व्यंजना	استعارہ
सहायता याचना	استعانت
विस्मय प्रदर्शन	استعجاب
क्षमता, योग्यता	استعداد
पदत्याग	استعفیٰ
त्यागपत्र	استعفیٰ نامہ
साम्राज्य	استعمار
साम्राज्यवाद	استعماریت
प्रयोग, उपयोग, सेवन, उपभोग	استعمال

اردو	हिन्दी
اسٹاف	कर्मचारीवृन्द, कर्तृकवर्ग
اسٹاک	भाण्डार, स्कंध, संग्रह
اسٹاکسٹ	सकंधक
اسٹاک کیپر	भाण्डारपाल
اسٹامپ	मुद्रा, मुद्रापत्र, शुल्काशय, अंकपत्र
اسٹور	संग्रह
اسٹور کیپر	संग्रह पाल
اسٹیٹ	राज्य, संस्थान
اسٹیٹس مین	राज्यपुरुष
اسٹیٹ مینٹ	वक्तव्य कथन, अभ्युक्ति
اسٹیج	मंच, सभामंच, रंगमंच, अवस्थान
اسٹیشن	संस्थान, स्थान, अवस्थान
اسٹیشنری	लेखनसामग्री
اسٹیل	लौह
اسٹیمٹ	अनुमान, आगणन
اسٹینڈنگ آرڈر	स्थायीआदेश
اسٹینڈنگ کمیٹی	स्थायी-समिति
اسرار	रहस्य
اسسٹنٹ	सहायक
اسسٹنٹ سکریٹری	सहायकसचिव
اسراف	अपव्यय
اسقاط حمل	गर्भपात, गर्भस्राव
اسکوائر	चत्वर, महोदय
اسکول	पाठशाला, विद्यालय
اسکیچنگ	रेखांकन
اسکیم	योजना
اسکیل	मान
اسلاف	पूर्वज
اسلام	आत्मनामन, आत्मसमर्पण, आज्ञापालन,
اسلحہ	अस्त्र शस्त्र
اسلحہ خانہ	शस्त्रागार, अस्त्रशाला
اسلوب	रीति, शैली, पद्धति
اسلئے	अतः, अतएव
اسم	नाम, संज्ञा
اسم اعظم	महामंत्र
اسمال انڈسٹری	लघुउद्योग
اسمبلی	विधानपरिषद विधानसभा
اسمبلی سکریٹری	सभासचिव
اسم جمع	बहुवचन
اسم جمعیت	समुदाय-बोधक संज्ञा, समुच्चय-वाचक संज्ञा
اسم جنس	जातिवाचक

اردو	हिन्दी
اسم صفت	विशेषण संज्ञा
اسم معرفہ	व्यक्तिवाचक संज्ञा
اسم نکرہ	जातिवाचक संज्ञा
اسم واحد	एकवचन
اسناد ملکیت	स्वत्वाधिकारपत्र
اسوہ	आदर्श
اسیر	बंदी
اشاراتي زبان	सांकेतिक भाषा
اشارہ	संकेत
اشاعت	प्रचार, प्रसार, प्रकाशन, प्रचलन, संस्करण
اشتباہ	संदेह, भ्रम
اشتراک	सहयोग, योगदान
اشتراکي	साम्यवादी
اشتراکيت	साम्यवाद
اشتعال	उत्तेजना
اشتعال انگیز	उत्तेजना जनक
اشتمالیت	समाजवाद
اشتہار	विज्ञापन
اشتہاء	क्षुधा, इच्छा, रुचि
اشتیاق	उत्सुकता, कौतुहल, उल्लास
اشد	अत्यंत, अति, कठिन
اشد ضروري	अत्यावश्यक
اشرفي	स्वर्णमुद्रा

اردو	हिन्दी
اشک	अश्रु
اشک آلود	सश्रु, सजल
اشک آورگیس	अश्रुगेस
اشکال	कठिनाई
اشکباري	अश्रुपात
اصالتاً	स्वयं, प्रत्यक्ष
اصحاب	सखागण, मित्रगण, सहचरवृन्द
اصرار	आग्रह, हठ
اصطبل	अश्वशाला
اصطلاح	परिभाषा
اصطلاحي	पारिभाषिक
اصل	मूल, सत, सार, तथ्य
اصل الاصول	मूल आधार, मूल सिद्धान्त
اصلاح	सुधार, संशोधन
اصلاح باطن	अन्तः सुधार
اصلاح نفس	आत्मसुधार
اصلاً	वस्तुतः, आधारतः
اصل رقم	मूलधन
اصلي	मौलिक, वास्तविक, शुद्ध
اصلیت	तथ्य, वास्तविकता
اصول	सिद्धांतवाद,
اصول ارتقاء	विकासवाद
اصول اولیہ	आरंभिक सिद्धांत
اصول پسند	सिद्धांतवादी
اصول حکومت	राजप्रणाली

Urdu	Hindi
اظہار رائے	विचारअभिव्यक्ति
اعادہ	पुनरावृत्ति
اعانت	सहायता, सहयोग
اعتبار	विश्वास
اعتدال	मध्यता, माध्यमिकता, समता संतुलन
اعتراض	आपत्ति, आक्षेप
اعتراف	स्वीकरण, स्वीकृति
اعتقاد	श्रद्धा, विश्वास, आस्था
اعتماد	विश्वास
اعجاز	चमत्कार, अलौकिक कृति
اعداد وشمار	आंकड़े, अंकसंग्रह
اعراب	मात्रा
اعراض	वैमुख्य, विमुखता
اعزاز	सम्मान, अभिवादन,
اعزازي سکریٹري	मान्यकमंत्री
اعزازي معاوضہ	मानदेय
اعصاب	स्नायु
اعصابي	स्नायविक
اعضاء	अंग, अवयव
اعضائے رئیسہ	प्रधानअंग
اعظم	प्रधान, मुख्य, महा
اعلان	घोषणा, विज्ञप्ति
اعلی	उच्चतर प्रमुख प्रधान, प्रकर्ष,
اصولي	सैद्धांतिक, मौलिक, मूलभूत
اضافت	सम्बंध
اضافی	सम्बन्धी, अवास्तविक
اضافہ	उन्नति, वृद्धि, परिवर्द्धन
اضافۂ تنخواہ	वेतनवृद्धि
اضطراب	अधीरता, विकलता, विचलता
اضمحلال	शिथिलता, मलीनता, दुर्बलता
اطاعت	अनुकरण, आज्ञापालन
اطاعت گذار	आज्ञाकारी
اطلاع	विज्ञप्ति, प्रज्ञप्ति, सूचना
اطلاع عام	सार्वजनिक सूचना
اطلاع نامہ	सूचनापत्र
اطلاعاً	सूचनार्थ
اطلاعي	सूचनात्मक
اطلاعي مراسلہ	सूचनापत्र
اطمینان	संतोष, परितुष्टि संतुष्टि
اطمینان قلب	आत्मसंतोष
اظہار	अभिव्यक्ति, प्रकाशन, प्रकटीकरण
اظہار احترام	अभिवादन, श्रद्धाप्रकाश
اظہار تشکر	कृतज्ञता प्रकाशन
اظہار حق	सत्याभिव्यक्ति

اردو	हिन्दी
اعلیٰ ترین	उच्चतम, सर्वोच्च
اعلیٰ درسگاہ	उच्चविद्यालय, महाविद्यालय
اعمال واطوار	आचारव्यवहार
اعمال نامہ	कर्मपत्र
اغلام	गुदा मैथुन
اغلب	संभाव्य
اغماض	क्षमा
اغوا	अपहरण
افادہ	लाभ दान
افادیت	उपयोगिता, लाभदायकता
افاقہ	स्वास्थ्य
افتتاح	उद्घाटन
افتتاحیہ	अग्रलेख, सम्पादकीय
افتخار	गर्व, गौरव प्रदर्शन
افتراء	मिथ्यारोप
افتراق	पृथकता, वियोग
افراط	अधिकता, बाहुल्य
افراط زر	मुद्रास्फीति, मुद्राबाहुल्य
افزا	वर्द्धक
افزائش	वर्द्धन
افسانہ	गल्प
افسانہ نگار	गल्पकार
افسر	अधिकारी, पदाधिकारी
افسر اعلیٰ	प्रधानाधिकारी, उच्चाधिकारी
افسر پولیس	आरक्षकअधिकारी
افسر ترقیات	प्रगतिअधिकारी
افسر تقسیم	वितरणाधिकारी
افسر حاضری	उपस्थिति अधिकारी
افسر حفظان صحت	स्वास्थ्य अधिकारी, आरोग्य अधिकारी
افسر خزانہ	कोषाध्यक्ष
افسردہ	खिन्न, मलीन, उदासीन
افسر نشر واشاعت	विख्यापन-अधिकारी
افسوس	खेद, ग्लानि, अनुताप, दुख
افسوس ناک	खेदजनक
افسوں	मन्त्र
افشائے راز	रहस्योद्घाटन
افضل	सर्वश्रेष्ठ, सर्वोत्तम
افق	क्षितिज
افلاس	निर्धनता, दैन्य, दरिद्रता
افواہ	किंवदन्ती, जनश्रुति, मिथ्यासमाचार
اقارب	सम्बंधीगण, आत्मीय, आत्मजन.
اقامت	निवास, स्थापना
اقامت گاہ	निवासस्थान

اقامت دین	धर्म स्थापना
اقبال	प्रताप, प्रतिष्ठा, सौभाग्य
اقبال جرم	स्वीकारोक्ति, अपराधस्वीकृति, अपराधअंगीकार
اقبال مند	प्रतापवान, भाग्यशाली
اقتباس	चयन, उद्धरण
اقتداء	अनुसरण, अनुगमन
اقتدار	सत्ता, प्रभुत्व, अधिपत्य
اقتدار اعلیٰ	सर्वोच्चसत्ता, उच्चाधिकार
اقتدار حکومت	राजसत्ता
اقتصاد	अर्थ, वित्त
اقتصادی	आर्थिक, वित्तीय
اقتصادیات	अर्थशास्त्र
اقتصادی بحران	अर्थसंकट
اقتصادی کمیٹی	अर्थसमिति
اقتضائے رائے	विवेक
اقدام	प्रगति
اقدام پسند	अग्रगामी, प्रगतिशील
اقرار	अंगीकार, वचन, स्वीकृति, प्रतिज्ञा, प्रण
اقرارنامہ	प्रतिज्ञापत्र, स्वीकृतिपत्र
اقرار زبانی	मौखिकवचन
اقرب	निकटतम
اقلیت	अल्पसंख्यक
اقلیدس	रेखागणित
اقلیم	देश, भूखण्ड
اکابر	महानुभावगण
اکاؤنٹ	खाता, गणना, संख्यान
اکاؤنٹنگ	संख्यान लेखन
اکاؤنٹنٹ	संख्याता, गणक, संख्यानलेखक
اکاؤنٹنٹ جنرل	महासंख्याता
اکتساب	अर्जन, उपार्जन
اکتساب زر	धनोपार्जन
اکتفاء	पर्याप्तहोना
اکثر	अधिकांश, बहुधा, अधिकतर
اکثریت	बहुसंख्यक, अधिकता
اکرام	सम्मान, प्रतिष्ठा, आदर
اکراہ	बलात्
اکساں	समान
اکسائز	मादक, प्रतिभागिक
اکسائز ڈیوٹی	मादककर, प्रतिभाग
اکسپرٹ	विचक्षण, विशेषज्ञ
اکسپورٹ	निर्यात
اکسپریس	तात्कालिक, आशुग
اکسپورٹ ٹریڈ	निर्यातव्यापार
اکسپورٹر	निर्यातक

اکسپورٹ لائسنس	निर्यात अनुमतिपत्र
اکسٹرا	अतिरिक्त
اکس رے	अंतररश्मिप्रणाली
اکسیر	महौषधि, रसायन
اکنالجمینٹ	अभिप्राप्ति
اکنامکس	अर्थशास्त्र
اگر	यदि
اگرچہ	यद्यपि
اگزامن	परीक्षण, परीक्षा
اگزامنر	परीक्षक
الاٹمینٹ	अंशदान
الامان	त्राहि
الاونس	उपवेतन, अधिदेय भत्ता
البم	चित्राधार
التجا	अनुरोध, विनय
التزام	आवश्यक ठहरा लेना
التفات	आकृष्टि
التماس	निवेदन, आवेदन
التواء	स्थगन
التوائے جنگ	युद्धस्थगन
الجبرا	बीजगणित
الٹی میٹم	चुनौती
الحاح	आग्रह, विनय
الحاد	धर्मविमुखता, अधर्म
الحاق	संहिता, विलीनी-करण, विलय
الحاصل	सारांश, परिणाम
الزام	आरोप, दोष, अभियोग
الزام دہی	दोषारोपण
الغرض	तात्पर्य, उद्देश्य
الفت	प्रेम, मित्रता
القاب	उपाधियां
الکوہل	सुरासार
الم	दुख, शोक
الم انگیز	शोकजनक
الم ناک	शोकपूर्ण
الوداع	विदा
الوداعی پیغام	विदासंदेश
الوہیت	ईश्वरत्व
الہام	ईश्वरीय संकेत, दैवी प्रेरणा, ईश्वरीय प्रेरणा
الہامی صحیفہ	ईश्वरीय ग्रन्थ
الیکٹرک	विद्युत
الیکشن	निर्वाचन
الیکشن پٹیشن	निर्वाचन विरोधी प्रार्थना पत्र
امارت	समृद्धिता, नायकत्व, शासन
امام	नेता, नायक, अग्रगण्य
امامت	नेतृत्व, अग्रगण्यता
امان	शरण, त्राण

امانت	निक्षेप, न्यास, थाती, धरोहर
امانت دار	न्यास धारी, निक्षेप ग्रहीता विश्वासनीय
امانت نامہ	न्यास पत्र समत्वाधानपत्र
اماؤنٹ	परिमाण, राशि धन
امپورٹ	आयात
امپورٹ ڈیوٹی	आयात शुल्क
امت	अनुयायी समुदाय सम्प्रदाय
امتثال امر	आज्ञापालन अनुकरण
امتحان	परीक्षा
امتحاناً	परीक्षार्थ
امتداد زمانہ	काल दीर्घता
امتزاج	समन्वय, सम्मिश्रण, सामंजस्य
امتلاء	वमन, वर्जन
امتناع	विरोध निषेध,
امتناع جنگ	युद्धनिषेध
امتناع مسکرات	मद्यनिषेध
امتناعی	निषेधात्मक, निरोधात्मक
امتناعی حکم	निषेधाज्ञा
امتیاز	भेद, विभेद, विशेषता, प्रधानता प्रमुखता,
امتیازی	विशिष्ट, प्रमुख
امجد	सर्वश्रेष्ठ, सर्वप्रमुख
امداد	सहायता
امداد باہمی	सहकारिता, सहकार्य
امدادی اسکول	सहायता प्राप्त पाठशाला
امر	आज्ञा, आदेश, विषय, कार्य
امر مفروضہ	काल्पनिक विषय
امساک	स्तंभन
امسال	वर्तमान वर्ष
امکان	संभावना
امکانی	संभाव्य
امن	शान्ति
امن پسند	शान्तिप्रिय
امور خارجہ	वैदेशिककार्य
امید	आशा
امید پسند	आशावादी
امیدوار	आशाधारी, अभ्यर्थी
امیدوار ملازمت	पदाभिलाषी
امیر	अधिकारी, अध्यक्ष, धनी, नायक
امیر البحر	जलसेनाध्यक्ष

امین	निक्षेप ग्रहीता, विश्वसनीय
انابت	प्रत्यावर्तन, पश्चात्ताप
انارکزم	अराजकतावाद
انارکی	अराजकता, निराज
انارکست	राष्ट्र विप्लवक, निराजवादी
انانیت	अहंकार, आत्मश्लाघा
اناونس	विख्यापन
اناونس آفیسر	विख्यापन अधिकारी
انبار	समूह, राशि, संचय, निचय
انبساط	प्रसन्नता, प्रफुल्लता
انبوہ	समूह
انتباہ	चेतावनी
انتخاب	निर्वाचन, चुनाव
انتخاب شدہ	निर्वाचित
انتخاب عام	साधारण निर्वाचन
انتخاب کنندہ	निर्वाचक
انتخاب مضامین	विषय-निर्वाचन
انتخابی	निर्वाचनात्मक
انتساب	सम्बंधी करण सम्बंध
انتشار	अव्यवस्था
انتظار	प्रतीक्षा
انتظام	प्रबंध, व्यवस्था
انتظام اراضی	भूमि व्यवस्था
انتظامیہ کمیٹی	प्रबंधकसमिति
انانیت	अहंकार
انتقال	अंतरण, मृत्यु, परिवर्तन, स्थानान्तरण
انتقال اراضی	भूमि सन्नयन
انتقال حکومت	सत्ताहस्तांतरण
انتقالی دستاویز	अंतरण लेख्य
انتقال مکان	स्थानान्तरण
انتقام	प्रतिशोध, प्रतिकार
انتقامی جذبہ	प्रतिशोध भावना
انتہا	पराकाष्ठा, चरम सीमा, परिणाम अंत, अंतिम
انتہائی	अन्तिम, परम, चरम
انتہائی ضروری	परमावश्यक
انٹرڈیوس	परिचय
انٹرمیڈیٹ	मध्यम श्रेणी
انٹر نیشنل	अंतर राष्ट्रीय
انٹرویو	साक्षात्कार
انٹری	अधिलेख
انٹی میشن	सूचना
انجام	परिणाम, फल, अंत

انجام بین — परिणाम दर्शी
انجام دہی — पालन, निष्पादन
انجمن — सभा, समिति, संघ
انجمن اقوام متحدہ — संयुक्त राष्ट्र संघ
انجمن امداد باہمی — सहकारी समिति, सहकार्य संघ
انجینیر — स्थपति, यंत्र विशारद
انجینیرنگ — वास्तुकला, यंत्र विद्या, स्थापत्य, यंत्रशास्त्र
انچارج — भारापन्न
انحراف — विमुखता, अवज्ञा
انحصار — निर्भरता, आलंबन
انحطاط — पतन, अवनति
انداز — शैली, रीति
انداز بیان — वर्णन शैली
انداز فکر — विचार शैली
اندازہ — अनुमान, अंकन
اندام — शरीर, काया, देह
اندر — अंतर, अन्तर्गत
اندرونی — आन्तरिक, अन्तः
اندرونی ثبوت — आभ्यन्तर- [illegible]

اندرونی چوٹ — आन्तरिक आघात
اندرونی شہادت — अंतः साक्ष्य
اندراج — लेखन क्रिया, अंकन, अभिलेख
اندراج نام — नामांकन
اندوختہ — संचित
اندوہ — दुख, शोक, चिन्ता
اندوہ گین — शोक ग्रस्त
اندھیرا — अंधकार, कालिमा
اندیشہ — शंका, आशंका, संशय, चिन्ता
انڈر سکریٹری — अंतर्सचिव
انڈکس — सूचीपत्र, अनुक्रमणिका
انرجی — शक्ति
انس — प्रेम, स्नेह
انسان — मानव, मनुष्य, नर
انسانی — मानवी, मानुषिक
انسانیت — मनुष्यता, मानवता
انسائیکلوپیڈیا — विश्वकोश
انسپکٹر — निरीक्षक
انسپکٹر آف اسکول — पाठशाला निरीक्षक
انسپکٹر جنرل — प्रधान निरीक्षक
انسپکشن — निरीक्षण
انسٹرکشن — शि[illegible]

اردو	हिन्दी
انسٹی ٹیوٹ	संस्था, संस्थान विद्याज्ञान-प्रसार मण्डल
انسداد	निरोध, निषेध
انسدادی	निरोधात्मक, निषेधात्मक
انسدادی تدابیر	निरोधकारी उपाय
انشاپرداز	साहित्यकार, लेखक
انصاف	न्याय
انصرام	प्रबंध, पूर्ति
انضباط	अनुशासन, विधिबद्धता
انضمام	विलीनीकरण
انعام	पुरस्कार, पारितोषक
انعقاد	आयोजन
انفاق	व्यय, दान
انفرادی	वैयक्तिक, व्यक्तिगत
انفساخ	विच्छेद
انفصال	निर्णय करण
انفصال مقدمہ	वाद निर्णय
انفعال	पश्चाताप
انفکاک	पृथककरण, मोचन
انفکاک رہن	बंधन मोचन
انقطاع	विच्छेद
انقلاب	क्रान्ति, परिवर्तन
انقلاب انگیز	क्रान्तिकारी
انقلاب پسند	क्रान्तिवादी
انقلاب زمانہ	कालान्तर, युगान्तर, काल परिवर्तन
انکار	इनकार, अस्वीकृति
انکسار	नम्रता, विनय
انکشاف	अभिव्यक्ति, उद्घाटन
انکشاف راز	रहस्य उद्घाटन
انکم ٹیکس	आयकर
انکوائری	जांच, परिप्रश्न
انگوٹھا	अंगूठा
انہدام	विध्वंस
انہماک	लीनता, व्यस्तता, व्यग्रता
اوباش	लम्पट, दुराचारी
اوج	उच्चता, उन्नति
اووسیر	सूत्रधार
اوزار	यंत्र, उपकरण
اوسط	मध्य, मध्यक
اول	प्रथम
اولاد	संतान, वंश, संतति
اولاد نرینہ	पुं संतति
اول تا آخر	आद्योपांत
اولوالامر	अधिकारसम्पन्न, सत्तावान
اولوالعزم	साहसी

اردو	हिन्दी
اولی	सर्वोचित, अतिउत्तम, योग्यतम
اولہ باری	शिलावृष्टि
اولیت	प्राथमिकता
اولین	सर्वप्रथम
اہانت	अपमान, भर्त्सना, मानहानि
اہتمام	तत्वावधान, आयोजन, प्रबंध
اہل	स्वामी, योग्य, समर्थ, अर्ह
اہلِ خاندان	परिवार जन
اہلِ فن	कलाकार
اہلِ قلم	मानसजीवी, लेखक
اہلِ کار	कर्मचारी-कार्यकर्त्ता
اہلِ کتاب	ग्रन्थधारी
اہلمد	विभागपाल
اہلِ مقدمہ	पक्षकार
اہلِ نظر	दृष्टिवान
اہلیت	योग्यता, अर्हता
اہلیہ	पत्नी, गृहणी
اہم	महत्वपूर्ण, गंभीर, कठिन
اہمیت	महत्व, गंभीरता
اپی گرافی	पुरालिपि शास्त्र
ایثار	त्याग, उत्सर्ग
ایثار نفس	आत्मत्याग, आत्मोत्सर्ग
ایٹم	अणु, प्रमाणु
ایٹم بم	अणुबम, प्रमाणु बम
ایٹمی طاقت	प्रमाणु शक्ति
ایجاب	स्वीकृति, ग्रहण
ایجاد	आविष्कार
ایجنٹ	अभिसाधक, अभिकर्त्ता
ایجنڈا	कार्यक्रमपत्र, कार्यावली
ایجنسی	अभिसाधन, अभिकरण, अभिकृति
ایجوکیشن	शिक्षा विभाग
ایجوکیشنل	शैक्षणिक
ایجی ٹیشن	आन्दोलन
ایڈریس	मानपत्र, अभिनन्दन पत्र
ایڈمیرل	महानाविक, जलसेना पति
ایڈمنسٹریٹر	प्रशासक, अधिशासक, अभिशासक, व्यवस्थापक
ایڈمنسٹریشن	अधिशासन, प्रबंधकर्त्ता
ایڈوانس	अग्रिम, सत्यंकार, अग्रिम प्रदान

Urdu	Hindi
ایڈوکیٹ	अधिवक्ता, अभिभाषक
ایڈوکیٹ جنرل	महाधिवक्ता, राज्याभिभाषक
ایڈٹ	सम्पादन
ایڈیٹر	सम्पादक
ایڈیٹوریل	सम्पादकीय
ایڈیشن	संस्करण
ایریا	क्षेत्र
ایسوسی ایشن	परिषद, समागम, सम्मेलन
ایکٹ	अधिनियम, विधान
ایکٹر	अभिनेता, पात्र, नट
ایکٹرس	नटी, अभिनेत्री
ایکٹنگ	नाट्य, अभिनय
ایکزیکیوٹو	कार्यपालिका, प्रबंधक, संचालक
ایکزیکیوٹو آفیسر	संचालनाध्यक्ष, प्रबंध अधिकारी
ایکزیکیوٹو کونسل	व्यवस्थापिका सभा
ایکسٹرا	अतिरिक्त, विशेष
ایکسچینج	विनिमय
ایکسچینج بل	विनिमय पत्र
ایگریکلچر	कृषि
ایگری مینٹ	वचन पत्र, सहमति पत्र
ایلچی	दूत, संदेशवाहक
ایمان	आस्था, विश्वास, श्रद्धा,
ایماندار	श्रद्धालु, विश्वास-पात्र, धर्मवादी
ایماء	संकेत
ایمپائر	साम्राज्य
ایمپلائمنٹ	अधियोजन
امپائریلزم	साम्राज्य वाद
ایوان	भवन, सदन,
ایوان بالا	राज्य सदन
ایوان عام	लोक सभा
ایوانی	सांसदीय
ایویڈینس	साक्ष्य
ایئر ٹرافک	विमान यातायात
ایئر فورس	विमान बल
ایروڈروم	वायुयान विश्राम
ایروپلین	वायुयान, विमान
ایرویز	वायुपथ

ب

Urdu	Hindi
با	स, मान, युक्त, वान, प्राप्त, पूर्वक,
باثر	प्रभावशाली
بااخلاق	आचारवान, सुशील
بااقتدار	प्रभुत्वशाली, सत्तावान
باب	द्वार, विषय, अध्याय

Urdu	Hindi
باتصویر	सचित्र
باتنخواہ رخصت	सवेतन अवकाश
باتھ روم	स्नानगृह, स्नानागार
باثبوت	सप्रमाण
باد	वायु, वात, समीर, पवन
باد بہار	वसंत पवन
باد تند	झंझावात
باد پیما	वायु मापक
باد نسیم	मलयानिल, सुगंधवायु
بادشاہ	सम्राट, महाराजा, जनपति
بادل ناخواستہ	अनिच्छापूर्वक
بادنما	वायुदर्शक यंत्र
بادہ	मद्य, मदिरा, सुरा
باڈی گارڈ	अंग रक्षक
بار	भार
باربردار	भारवाहक, सहन
بارش	वर्षा
بارعب	ओजस्वी, तेजवान, प्रतापशाली
بارگاہ	सभास्थल,
باری	क्रम
باریک	सूक्ष्म
باریک بین	सूक्ष्मदर्शी
باریک بین آلہ	सूक्ष्मदर्शकयंत्र
بازپرس	प्रतिप्रश्न, पूछ
بازدعوی	परिन्यास, परित्यागपत्र
بازگشت	प्रत्यागमन, पुनरावृत्त
بازو	बाहु, पक्ष
باز یابی	पुनः प्राप्ति
بازی	पण, क्रीड़ा
بازی گر	क्रीड़क
باشندہ	निवासी
باصرہ	दृष्टिशक्ति, दृष्टि
باضابطہ	नियमानुसार
باطل	असत्य, मिथ्या, व्यर्थ
باطن	हृदय, अंतर, गुप्त
باعث	कारण
باعزت	सम्मानित, प्रतिष्ठित, संभ्रान्त
باعزت طور پر	सम्मानपूर्वक
باعمل	कर्मठ, सक्रिय
باغ	उद्यान, उपवन
باغبان	उद्यानपाल
باغیچہ	उपवन, वाटिका
باغی	विद्रोही, विप्लवी, उद्दण्ड
باغیانہ	विद्रोहात्मक, विद्रोहपूर्ण

باقاعدہ	नियम पूर्वक, नियमानुसार
باقی	शेष, विद्यमान
باقیات	अंशावशेष, शेषांश
باقی ماندہ	अवशेष, अवशिष्ट
باک	शंका, भय, चिन्ता
باکرہ	अक्षतयोनि, कुमारी, अविवाहिता
باکمال	निपुण, सिद्ध
بال	केश रोम
بالادست	शासक, अधिकारी, प्रतिद्वन्दी
بالترتیب	क्रमानुसार, क्रमशः
بالتفصیل	सविस्तार, विस्तारपूर्वक
بالخصوص	विशेषतः, सविशेष
بالغ	प्रौढ़, वयस्क
بالغ حق رائے دہی	वयस्क मताधिकार
بالمشافہ بالواسطہ	प्रत्यक्षरूप से, सन्मुख
بالیدگی	जन्म, वृद्धि, विकास
بانی	निर्माता, संस्थापक
باندی	सेविका, परिचारिका
باہ	वाजीकरण शक्ति
باہم	परस्पर
باہمی	पारस्परिक
بائع	विक्रेता
بائنڈنگ	आवरण पृष्ठ
باونڈری	सीमा
باونڈری فیس	सीमा शुल्क
بائی الیکشن	उपनिर्वाचन
بائی کاٹ	बहिष्कार
بائی لاز	उपनियम
بتدریج	क्रमशः
بت	मूर्ति
بت پرستی	मूर्ति पूजा
بت کدہ	मूर्ति गृह, मंदिर
بٹالین	सैन्य संघात
بیجا	बलात्, अनुचित
بجبر	बलपूर्वक
بجٹ	व्याकल्प, आयव्ययक
بجلی	विद्युत, तड़ित, सौदामिनी
بحال	पुनः स्थापित
بحالی	पुनः स्थापन
بحالیات	पुनर्वासन
بحث	वितर्क, प्रसङ्ग, विवाद विवेचन, मीमांसा
بحث مباحثہ	वादविवाद, तर्कवितर्क,

بحر	सागर, समुद्र, सिंधु
بحر احمر	लाल सागर
بحر اعظم	महासागर
بحر اسود	कृष्ण सागर
بحر الکاہل	प्रशांत महासागर
بحر مردار	मृतसागर
بحری	समुद्रीय
بحری جہاز	पोत
بحری فوج - بحریہ	जलसेना
بحیرہ	उपसागर, समुद्र
بخار	ताप, ज्वर, भाष्प
بخت	भाग्य
بختیار	भाग्यशाली
بخشش	क्षमा, कृपा, दान
بخشش نامہ	दानपत्र
بخل - بخیلی	कृपणता
بخیل	कृपण
بد	दुर, दूषित, निकृष्ट
بداخلاقی	दुराचार, दुर्व्यवहार
بداعتقادی	अनास्था, दुर्विश्वास
بدانتظامی	दुर्व्यवस्था, कुप्रबंध
بدبو	दुर्गन्ध
بدبختی	दुर्भाग्य
بدترین	निकृष्टतम
بدچلنی	दुराचार
بدحال	दुर्दशाग्रस्त, दशाहीन
بدحالی	दुरावस्था, दुर्दशा
بدخو	दुर्व्यसनी, कुस्वभावी दुःशील
بدخوئی	दुर्व्यसन, दुःशीलता
بدخوابی	अनिद्रा
بدخواہ	दुश्चिन्तक
بدخواہی	दुर्भाव, दुराशय
بددعا	शाप, अभिशाप
بددیانت	विश्वासघाती
بددیانتی	अनार्जव
بدزبان	कटुभाषी
بدستور	क्रमागत, नियमानुसार
بدسلوکی	दुर्व्यवहार
بدشکل	कुरुप
بدشگونی	अपशकुन
بدصورت	कुरुप
بدطینت	दुःशील, दुष्टस्वभाव
بدعہدی	वचनभंग, विश्वासघात
بدفعلی	कुकर्म, व्यभिचार
بدقماش	दुष्ट, दुराचारी

بدکاری	दुष्कर्म, अपचार
بدکردار	दुश्चरित्र, दुराचरण
بدکلامی	दुर्भाषा, दुर्वचन
بدگمانی	दुर्भावना
بدگوئی	अपशब्द
بدلہ	फल, प्रतिशोध, प्रतिकार
بدمزہ	दुःस्वाद
بدمعاش	दुराचारी, दुश्चरित्र
بدمعاملگی	दुर्व्यवहार
بدن	शरीर, देह, काया
بدنامی	अपयश, अपकीर्त्ति
بدنظمی	दुर्व्यवस्था, कुप्रबंध
بدنفس	दुरात्मा, दुष्टात्मा
بدنما	कुरुप, कुदृश्य
بدنیتی	दुराशय
بدہضمی	अपच, अजीर्ण
بدی	निकृष्टता, दुष्टता, अवगुण
بدیہی	सपष्ट, प्रकट, प्रत्यक्ष
برآمد	निर्यात
برآمد محصول	निर्यातकर
براعظم	महाद्वीप
برأت	मुक्ति
برائے مہربانی	कृपया
برابر	समान, तुल्य
برادر	बन्धु, भ्राता

برادرزادہ	भ्रातृज
برادر عموی	पितृव्य पुत्र
برادر کلاں	ज्येष्ठभ्राता
برادرانہ جذبہ	भ्रातृभाव
برادری	जाति, कुल, गोत्र
براڈکاسٹنگ	प्रचार, प्रसारण
براڈکاسٹنگ اسٹیشن	प्रचारस्थान
براز	मल, गुह्य, शौच
برانچ	शाखा
برانچ آفس	शाखा कार्यालय
برانگیختہ	उत्तेजित
براہ راست	प्रत्यक्ष
برباد	नष्ट, विनष्ट
برپا	स्थापित, स्थिर
برتاو	व्यवहार
برتر	उच्च, उच्चतर, ज्येष्ठ
برتن	पात्र
برتھ ڈے	जन्मदिवस
برتھ رجسٹر	जन्म पंजी
برتھ کنٹرول	जंम नियंत्रण गर्भनिरोध
برج	राशि चक्र
برخاست	विसर्जित
برخاستگی	विसर्जन-विघटन

Urdu	Hindi
برخلاف برعکس	विपरीत, विरुद्ध प्रतिकूल
برخوردار	सुपुत्र
برداشت	सहन, वाहन
بردباری	सहनशीलता, सहिष्णुता
برضا و رغبت	स्वेच्छा, सप्रसन्नता
برف	हिम
برفباری	हिमपात
برف‌پوش	हिमाच्छादित
برفستان	हिमालय
برق	विद्युत, सौदामिनी, तड़ित
برق‌پیما	विद्युत मापक
برقرار	स्थिर
برقی	वैद्युत
برقی قوت	विद्युत शक्ति
برکت	सम्पन्नता, अधिकता
برگزیدہ	सर्वश्रेष्ठ, निर्वाचित, उत्तम
برگشتہ	विमुख, विरोधी
برملا	प्रत्यक्ष, प्रकटत्या
برہان	उक्ति, प्रमाण
برہم	उत्तेजित, क्रुद्ध
برہنہ	नग्न, अकच्छ
بری	मुक्त, स्वच्छन्द, निर्दोष
بری فوج	थल सेना
بریگیڈیر	यूथप
بری الذمہ	भारमुक्त
بزدل	कायर, भीरु
بزرگ	महान, महापुरुष, बृहत्
بزرگوار	महानुभाव
بزرگی	महत्ता
بزم	गोष्ठी, समिति
بزنس	व्यापार, व्यवसाय, वाणिज्य
بستر	शय्या
بستر علالت	रोग शय्या
بستر مرگ	मरण शय्या
بستہ	वेष्टन
بسر کرنا	व्यापन, निर्वाह
بشارت	सुसमाचार, मंगलसूचना
بشاش	हर्षित, प्रफुल्ल
بشاشت	हर्ष, उत्फुल्लता
بشر	मानव, मनुष्य
بشریت	मानवता, मनुजता
بشیر	सुसमाचार दाता
بصارت	दृष्टि
بصیرت	अंतर्दृष्टि, ज्ञानचक्षु
بضاعت	पूंजी सम्पत्ति, धन
بطن	गर्भ, अंतर, उदर

بطور خود	स्वयमेव
بطیب خاطر	सप्रसन्न हृदय
بطور ثبوت	प्रमाण स्वरुप
بعثت	प्रेषण, अवतीर्ण
بعد	उपरांत, पश्चात
بعد ازاں	तत्पश्चात, तदोपरांत
بعض	कतिपय
بعید	सुदूर
بعینہ	तथैव, तदनुरुप
بغاوت	विद्रोह, विप्लव
بغرض ملاحظہ	अवलोकनार्थ
بغرض تقسیم	वितरणार्थ
بغض	द्वेष
بغل	पार्श्व
بغلگیر ہونا	आलिंगन, परिरंभन
بغیر	बिना
بقاء	स्थायित्व, स्थिरता, जीवन
بقایہ	पावना, अवशिष्ट
بقول	कथनानुसार
بقلم خود	स्वलिखित
بکارت	कौमार्य
بکتر	कवच
بک سیلر	पुस्तक विक्रेता
بک پوسٹ	पुस्त डाक
بکنگ	निर्यात
بکس	पेटिका
بگولہ	चक्रवात, ववण्डर
بل	प्रस्ताव, विधेयक, मूल्य पत्र, देयक, प्राप्य
بلا	विपत्ति
بلا اختیار	अनाधिकार
بلااستثناء	निरापवाद
بلابحث	निर्विवाद
بلامزاحمت	निर्विरोध
بلا فیس	निःशुल्क
بلا واسطہ	प्रत्यक्ष
بلڈ پریشر	रक्तचाप
بل کلکٹر	प्राप्य समाहर्ता
بلکہ	वरन्, अपितु
بلند	उच्च, श्रेष्ठ, उत्तम
بلند آواز	उन्नान
بلند ترین	उच्चतम, उच्चतर
بلند پایہ	उच्चकोटि, उच्चपद
بلند حوصلہ	उच्चोत्साही
بلند نظر	उच्च दृष्टा
بلندی	उच्चता, श्रेष्ठता
بلور	वैदूर्य, स्फटिक
بلوغ	प्रौढ़ता, व्यस्कता
بلاٹنگ پیپر	शोषक पत्र

بلیغ	तत्वपूर्ण, सारगर्भित
بلیک بورڈ	कृष्ण पट्ट
بلیک لسٹ	अयोग्य सूचि
بم	अग्नि बाण
بمباری	अग्निबाण वर्षा
بموجب	अनुसार, तदनुसार
بنا	आधार, मूल
بنچ	न्यायाधीश वर्ग
بندرگاہ	पोतस्थान
بندش	बंधन, प्रतिबंध
بندگی	भक्ति, सेवा, उपासना
بندوبست	प्रबंध, व्यवस्था
بندہ	भक्त, सेवक, दास
بینک	अधिकोष
بنیاد	आधार, मूल
بنیادی	आधार भूत, मौलिक
بنیادی حقوق	मौलिक अधिकार
بنی نوع انسان	मानव जाति
بواسیر	अर्श
بوائے اسکاوٹ	बालचर
بوالہوس	कामातुर, लोलुप, लालायित
بورڈ	परिषद, समिति, मण्डल, पट्ट
بورڈنگ ہاوس	छात्रावास
بوسہ	चुम्बन
بوسیدہ	जीर्ण
بونس	अधिलाभ, अधिप्राप्य
بہا	मूल्य
بھاپ	भाष्प, स्वेद
بہادر	शूर, वीर
بہادری	शौर्य, वीरता
بہار	बसंत
بہانہ	मिष्, छल, पाखंड
بہبود	लाभ, कल्याण
بہت	अधिक
بہتان	लांछना, मिथ्या दोषारोपण
بہتر	उत्तम, उत्कृष्ट
بہترین	सर्वोत्तम, उत्कृष्टतम
بھتا	अधिदेय
بہرحال	अस्तु
بہرہ	भाग, भाग्य, आरब्ध
بہرہ مند	भाग्यवान
بہشت	स्वर्ग, वैकुन्ठ, अवरोह
بھکاری	भिक्षुक
باہم	परस्पर
بھن	अग्नि
بھوک	क्षुधा
بہی خواہ	शुभचिन्तक, हितैषी

بھیک	भिक्षा
بے	वि, नि, रहित, हीन
بے احتیاطی	असावधानी
بے اعتنائی	उपेक्षा, अवहेलना
بیان	कथन, वक्तव्य
بیان تحریری	लिखित वक्तव्य
بے انتہاء	नितांत, असीम
بیان حلفی	सशपथ कथन
بے انصافی	अन्याय
بیان کردہ	वर्णित
بیان مدعی	वादी कथन, वादी वक्तव्य
بیان واقعہ	वास्तविक कथन
بے ایمانی	अनार्जव
بے باق	निःशेष, चुकता, परिशुद्ध
بے باقی	परिशोधन
بے باک	धृष्ट, दुस्साहसी, प्रगल्भ
بے بدل	अतुल, असमान, अद्वितीय
بے بنیاد	निराधार, निर्मूल
بے بہا	अमूल्य
بے بہرہ	भाग्यहीन, वंचित
بے پایاں	अपार
بے تابی	विकलता, व्याकुलता
بیٹا	पुत्र, सुत
بیٹی	पुत्री, सुता
بیت المال	कोषागार, राजकोष
بے تحاشہ	बेधड़क, निःसंकोच
بے تکلف	निःसंकोच
بے توقف	निर्विलम्ब
بیجا	अनुचित
بے جان	निर्जीव, निष्प्राण
بیچارہ	निरुपाय, दीन
بے حد	असीम
بے حساب - بے شمار	असंख्य
بے حس و حرکت	स्पंदनहीन
بے حوصلہ	निरुत्साह
بے حقیقت	असत्य
بے حیا	निर्लज्ज
بے خدا	अनीश्वरवादी
بے خطا	अचूक, रामबाण, निर्दोष
بیخ کنی	उन्मूलन
بے خودی	आत्म विस्मृति
بے خوف	निर्भीक, निःशंक
بیدار	जाग्रत, जागरुक
بیداری	जागरण, जाग्रति
بے دخل	अधिकारच्युत, अधिकारहीन

भक्ति प्रतिज्ञा	بیعت
अपमान, तिरस्कार	بے عزتی
विक्रय पत्र	بیع نامہ
दोष रहित, निर्दोष	بے عیب
निश्चिन्त	بے فکر
नियम विरुद्ध	بے قاعدہ
विकल, व्याकुल	بیقرار
निरर्थक, निरुद्यम निष्प्रयोजन, व्यर्थ	بے کار
निरुद्योग, निरुद्यम	بیکاری
असहाय, निरावलंब	بے کس
भूमिका, पृष्ठिका	بیک گراونڈ
अपरिचित, पराया	بیگانہ
राजपत्नी, महिला	بیگم
निर्दोष, निरपराध	بے گناہ
अपरिचय	بیگانگی
शलाका	بیلٹ
मत पेटिका	بیلٹ بکس
मत पत्र	بیلٹ پیپر
अंतफल, अवशेष, योग, संतुलन	بیلنس
अन्तर्फलक, तुलापत्र, आय व्यय फलक	بیلنس شیٹ
निस्वार्थ, निर्लिप्त	بے لوث
शंका, चिन्ता, भय	بیم

निर्मोही, निर्मम	بے درد
निःसंकोच	بے دریغ
असंगत, असम्बद्ध	بے ربط
निर्दयता, निष्ठुरता, क्रूरता	بے رحمی
विधिज्ञ	بیرسٹر
अनिच्छा, निस्पृहता	بے رغبتی
कान्तिहीन, निष्प्रभ, श्रीहीन	بے رونق
वाह्य	بیرونی
अप्रसन्न, क्रुद्ध	بیزار
आधारिक, प्रारंभिक	بیسک
प्रारंभिकशिक्षा, आधार शिक्षा	بیسک تعلیم
वेश्या	بیسوا
बहुमूल्य	بیش قیمت
निःसंदेह, अवश्य	بیشک
निर्लज्ज	بے شرم
असंख्य, अगणित	بے شمار
आधिक्य, बाहुल्य	بیشی
अधीर, संतोषहीन	بے صبر
अनियमित, नियम विरुद्ध	بے ضابطہ
अण्डाकार	بیضاوی
विक्रय	بیع
प्रतिभूति, अग्रिमधन	بیعانہ

पदचुम्बन — پابوسی
सर्वप्रिय, लोकप्रिय — پاپلر
भाग — پارٹ
पक्ष, दल, पक्षक, प्रीति भोज — پارٹی
वस्त्र, खण्ड — پارچہ
मल, गुह्य, शौच, शौचगृह — پاخانہ
सदाचारी, चरित्रवान, सन्यमी — پارسا
पोट. — پارسل
संसद, लोकसभा, राष्ट्रसभा — پارلیمینٹ
सांसद, संसत् — پارلیمنٹری
सभा सचिव, संसत् सचिव — پارلیمنٹری سکریٹری
खण्ड, चूर्ण — پارہ
चिरकालीन'पुरातन — پارینہ
पारणपत्र, प्रवेशपत्र, प्रवेशिका, उत्तीर्ण, निकट, विचार — پاس
प्रतिलेखा — پاس بک
पारित, उत्तीर्ण, स्वीकृत — پاس شدہ
रक्षक, पाल, रखवाला — پاسبان
रक्षा, रखवाली — پاسبانی
पारपत्र — پاسپورٹ

रोगी — بیمار
अस्वामिकता, स्वामी हीनता — بے مالکیت
अनुपम, अतुल, अद्भुत — بے مثال
असमय, कुअवसर — بے موقع
द्रष्टा — بینا
नेत्रज्योति, दृष्टि — بینائی
अनुपम, अद्वितीय — بے نظیر
नासिका, घ्राण, नक्र — بینی
निःस्पृह, निष्काम, लालसा रहित — بے نیاز
विश्वासघात — بے وفائی
असामयिक, कुसमय — بے وقت
मूर्ख, मूढ़, निर्बुद्धि — بیوقوف
मूर्खता, बुद्धिहीनता — بیوقوفی
विधवा, पतिहीन, रांड — بیوہ
अनर्गल, अशिष्ट, व्यर्थ — بیہودہ
विचेतन, संज्ञाहीन मूर्च्छित — بے ہوش
विचेतना, मूर्च्छा — بے ہوشی

پ

आबद्ध, अमुक्त — پابند
प्रतिबन्ध, निमंत्रण, पालन — پابندی
प्रतिज्ञा पालन — پابندی عہد

اردو	हिन्दी
پاس داری	पक्षपात
پاش پاش	खण्ड खण्ड, चूर्ण विचूर्ण
پاک	पवित्र, पावन, शुद्ध, निर्दोष
پاکباز	पवित्राचारी, सन्यमी
پاک طینت	शुद्ध स्वभावी
پاک نفس	पवित्र आत्मा
پاکیزگی	पवित्रता, शुद्धता, निर्मलता
پاکیزہ	पवित्र, शुद्ध, निर्मल
پاگل	उन्मत्त
پالش	ओप
پالیسی	नीति
پامال	पद दलित
پانی	जल, सलिल
پاور	शक्ति, अधिकार, सत्ता
پاورہاؤس	शक्ति गृह
پائے تخت	शासन केन्द्र, राजधानी
پائدار	स्थाई, सुदृढ़
پایان	छोर, अन्त, परिणाम
پایہ	पद, स्थान कोटि
پائندہ	चिरस्थाई, सुदृढ़
پائیں باغ	गृहउद्यान
پبلسٹی	विश्रुति, सूचना
پبلسٹی افسر	सूचनाअधिकारी
پبلشر	प्रकाशक
پبلک	जनता, लोक, सार्वजनिक सर्वसामान्य, सर्व साधारण
پبلک انسٹرکشن	जन शिक्षा विभाग
پبلک آرڈر	सार्वजनिक व्यवस्था
پبلک ڈیپارٹمنٹ	जनविभाग
پبلک ڈیمانڈ	सार्वजनिक, अभियाचना
پبلک سروس	लोक सेवा
پبلک ورکس	लोक कर्म
پبلک ہیلتھ	लोक स्वास्थ्य
پبلیکیشن	प्रकाशन
پبلیکیشن ڈیویزن	प्रकाशन विभाग
پٹواری	लेखपाल
پٹہ	पट्ट, पट्टोलिका
پٹیشن	याचिका, प्रार्थना पत्र
پختگی	परिपक्वता, दृढ़ता
پختہ	परिपक्क, प्रौढ़, परिपुष्ट, दृढ़
پختہ کار	कार्य पटु
پدر	पिता, बाप

हिन्दी	اردو
प्रश्नपत्र	پرچہ سوالات
कलह, शत्रुता	پرخاش
पालन पोषण	پرداخت
आवरण, रहस्य	پردہ
रहस्योद्घाटन, प्रकटीकरण	پردہ دری
रजतपट	پردۂ سیمیں
पूजक, उपासक	پرستار
पूजा, उपासना, भक्ति	پرستش
पूजास्थान, देवस्थान	پرستش گاہ
प्रश्न, जिज्ञासा, पूछ	پرسش
वैयक्तिक, निजी	پرسنل
वैयक्तिक सहायक, निजी सहायक	پرسنل اسسٹنٹ
स्वीयविधि, धर्मशास्त्र	پرسنل لاء
कपट पूर्ण	پرفریب
रमणीक	پرفضا
अनुज्ञा	پرمٹ
स्थायी	پرمانینٹ
स्थायी कोश	پرمانینٹ فنڈ
पदोन्नति, उन्नयन	پروموشن
पक्षी, विहंग, पखेरू	پرندہ
मुद्रक	پرنٹر
मुद्रणशाला, मुद्रणालय	پرنٹنگ ورکس
युवराज, राजकुमार	پرنس

हिन्दी	اردو
पालन, स्वीकृति, मान्यता	پذیرائی
पूर्ण, युक्त	پر
सम्पत्ति, आस्ति, रिक्थ	پراپرٹی
सम्पत्ति कर,	پراپرٹی ٹیکس
लाभ, लाभ्यांश	پرافٹ
शान्ति पूर्ण,	پرامن
आशा पूर्ण	پرامید
भविष्यनिधि संभरणनिधि	پراویڈنٹ فنڈ
पारितोषिक	پرائز
मूल्य	پرائس
प्रारंभिक, प्राथमिक, मौलिक	پرائمری
प्रधान मंत्री	پرائم منسٹر
आत्मीय, निजी व्यक्तिगत	پرائیویٹ
आत्मसचिव	پرائیویٹ سکریٹری
अस्त व्यस्त, छिन्नभिन्न, प्रकीर्ण, उच्छृंखल	پراگندہ
प्रान्त	پراونس
प्रान्तीय	پراونشیل
ध्वज, पताका	پرچم
ध्वजारोहण,	پرچم کشائی

हिन्दी	اردو
अप्सरा	پری
मुद्रणालय, यंत्रालय	پریس
पत्रकारसम्मेलन	پریس کانفرنس
राष्ट्रपति, सभापति, अध्यक्ष	پریسیڈینٹ
व्याकुल, अव्यवस्थित, विह्वल, व्यग्र, उद्विग्न	پریشان
अभ्यास	پریکٹس
व्यावहारिक	پریکٹکل
म्लानता, उदासीनता	پژمردگی
म्लान, खिन्न, उदासीन	پژمردہ
अतः, पीछे	پس
संचित, अवशेष	پس انداز
नेपथ्य	پس پردہ
पराजय	پسپائی
निम्न, अधम	پست
अधःपतन, दशाहीनता	پست حالی
निम्नश्रेणी, निम्नवर्ग	پست طبقہ
साहसहीन हतोत्साह	پست ہمت
संकोच, झिझक	پس و پیش

हिन्दी	اردو
प्रमुख, प्रमुखाध्यापक	پرنسپل
चिन्ता, भय, इच्छा, ध्यान	پروا
उड्डयन	پرواز
अनुमतिपत्र, आज्ञापत्र पतंग, शलभ	پروانہ
स्वामी	پروپرائٹر
योजना, प्रस्ताव	پروپوزل
प्रचार, अधिप्रचार	پروپگنڈہ
प्रचार अधिकारी	پروپگنڈہ افسر
विश्वविद्यालय—सहायक अध्यक्ष	پرو چانسلر
उत्पादन	پروڈکشن
प्रतिपालक, पालनकर्त्ता	پروردگار
पालित, पोषित	پروردہ
प्रतिपालन, पालनपोषण	پرورش
सत्तावसान	پروروگ
प्रमाण, प्रालेख	پروف
अध्यापक, प्राध्यापक	پروفیسر
कार्यक्रम, पूर्वक्रम	پروگرام
प्रतिश्रुति पत्र	پرونوٹ
उप कुलपति सहायक कुलपति	پرووائس چانسلر
संयम	پرہیز
संयमी, सदाचारी	پرہیزگار
सैन्य प्रदर्शन	پریڈ

योजना अधिकारी पلاننگ آفیسر
कथावाचक, अभिवक्ता پلیڈر
अवस्थान, मंच پلیٹ فارم
अपवित्र, मल پلید
पुस्तिका پمفلٹ
कंटिका, शूक پن
शरण, त्राण, प्रश्रय پناہ
शरणार्थी پناہ گزیں
गुरुवार پنجشنبہ
पंचम پنجم
उपदेश, दीक्षा پند
दंभ, घमंड, मत, अनुमान پندار
पाक्षिक پندرہ روزہ
सभा मण्डप پنڈال
निवृत्तिवेतन, अनुवृत्ति پنشن
निवृत्तिप्राप्त, अनुवृत्तिधारी پنشن یافتہ پنشنر
विषय, विन्दु پوائنٹ
निहित, गुप्त پنہاں
पौत्र پوتا
पोत स्थान پورٹ
भारवाहक پورٹر
स्थिति پوزیشن
त्वचा, चर्म پوست

स्तन, वक्ष پستان
अधस्थल, निम्नता, پستی
पुत्र, संतान پسر
दत्तकपुत्र, कृतकपुत्र پسر متبنی
अवशिष्ट, अनुन्नत پسماندہ
दलित वर्ग پسماندہ طبقہ
पृष्ठ भूमि پس منظر
इच्छा अभिरुचि پسند
इच्छित, वांछनीय, अभिप्रेत, रोचक پسندیدہ
पृष्ठ پشت
पृष्ठपोषक, सहायक, रक्षक پشت پناہ
अनुवांशिक پشتینی
पृष्ठ पोषक پشتی بان
रोम ऊर्ण پشم
ऊर्णीय वस्त्र پشمین-پشمینہ
लज्जित پشیمان
पश्चाताप, ग्लानि लज्जा, खेद پشیمانی
नाद, चीत्कार پکار
क्षण پل
सेतु پل
कथानक, कथावस्तु, پلاٹ
योजना, रूपरेखा, मन्सूबा پلان

हिन्दी	اردو
उपपर्वत, पार्वतीय	پہاڑی
प्रथम	پہلا
पार्श्व	پہلو
मल्ल, वीर, शक्तिवान, पुष्ट	پہلوان
विस्तीर्णता	پہنائی
पुष्प, सुमन, कुसुम	پھول
स्नेह, प्रेम, मोह	پیار
प्रिय, इष्ट	پیارا
अनुचर, परिचारक, दूत	پیادہ
तृष्णा, पिपासा	پیاس
संदेश	پیام
संदेश वाहक, संदेष्टा, दूत	پیامبر
पकरुव	پیمفلٹ
जटिल, गूढ़	پیچیدہ
उत्पन्न, जन्मग्रहण, जनित	پیدا
उत्पादन, उपज	پیداوار
सृष्टि, जन्म, उत्पत्ति	پیدائش
जन्म जात	پیدائشی
पग, पद	پیر
गुरू, वृद्ध	پیر
अनुच्छेद, खण्ड	پیراگراف
वस्त्र, वसन	پیراہن
शैली, पद्धति, रीति	پیرایہ
पत्र, स्थान, पद	پوسٹ
पत्रालय	پوسٹ آفس
प्रज्ञापक	پوسٹر
शव परीक्षा	پوسٹ مارٹم
पत्रव्यवस्थापक, पत्राधिकारी	پوسٹ ماسٹر
पत्रवाहक	پوسٹ مین
पत्रीय शुल्काशय	پوسٹیج اسٹامپ
वस्त्र, वसन, चीर, पट	پوشاک
वस्त्र, परिधान, आवरण	پوشش
संगोपन	پوشیدگی
गुप्त, निहित	پوشیدہ
मत गणना	پول
मतदान	پولنگ
मताधिकारी	پولنگ آفیسر
मतदानस्थान	پولنگ اسٹیشن
आरक्षी, आरक्षक, आरक्षिक	پولیس
आरक्षक स्थान	پولیس اسٹیشن
राजनीतिज्ञ	پولیٹیشین
राजनीति	پولیٹکس
राजनैतिक	پولیٹیکل
गिरि, पर्वत, भूधर	پہاڑ

Urdu	Hindi
پیرسال	वयोवृद्ध
پیرو	अनुगामी
پیروکار	उद्योजक
پیروی	अनुसरण, पक्ष-समर्थन, उद्योजन
پیش	उपस्थित, प्रस्तुत
پیشاب	मूत्र
پیشانی	ललाट
پیش بندی	पूर्व प्रबन्ध
پیش تر	पूर्व
پیش رو	पूर्वज
پیش قدمی	अग्रसरता, प्रगति
پیش کار	उपस्थापक
پیش کش	उपहार, भेंट
پیشگی	अग्रिम
پیش لفظ	भूमिका, प्रस्तावना
پیش نامہ	कार्यक्रम
پیشوا	अग्रणी, नेता
پیشوائی	अग्रगण्यता, नेतृत्व
پیشہ	व्यवसाय, धन्धा, उद्यम
پیشہ ور	उद्यमी, व्यवसायी
پیشی	प्रस्तुति, उपस्थान उपस्थिति
پیشین گوئی	भविष्यवाणी
پیغام	संदेश
پیغمبر	संदेशा, दूत, ईश दूत

Urdu	Hindi
پیغمبری	संदेश वाहन, ईश दौत्य
پیکار	युद्ध, संग्राम, रण
پیکر	मुख, आकृति, शरीर
پیکر صدق	सत्यमूर्ति
پیمان	प्रतिज्ञा, प्रण, शपथ
پیما	मापक
پیمانہ	माप, आकार, राशि मानदण्ड, मात्रा, सुरापात्र
پیمائش	मापन, परिमापन
پیمیلت	शोध
پیوست	विलीन, संयुक्त
پیون	पत्रवाह
پیون بک	पत्रवाह पन्जी, पत्रवाह पुस्तिका
پیوند	सम्बन्ध, सन्योग
پیہم	निरंतर

ت

Urdu	Hindi
تاب	सामर्थ्य, सहन, शक्ति, ताप, दीप्ति
تابش	दीप्ति, तेज प्रकाश, ताप
تابع	अधीन, वशीभूत
تابعدار	अधीनस्थ, आज्ञाकारी
تابعداری	अधीनता, आज्ञापालन

تابندہ	दीप्तिमान, प्रकाशमान, प्रज्वलित
تاثر	उद्‌गार, प्रभाव, मनोभाव,
تاثیر	प्रभाव, गुण, धर्म
تاج	मुकुट, क्रीट, राजमुकुट
تاجدار	मुकुटधारी, सम्राट
تاجر	व्यापारी, वाणिक
تاجور	सम्राट, मुकुटधारी
تاحیات	आजीवन, आजंम
تاخت	आक्रमण, लूट
تاخیر	विलम्ब
تاراج	नष्ट, ध्वस्त
تاربرقی	विद्युत समाचार
تارپیڈو	पोत ध्वंसक
تارتار	छिन्नभिन्न, विदीर्ण
تارک وطن	प्रवासी, स्वदेश त्यागी
تارک دنیا	संसार त्यागी, सन्यासी
تارہ	नक्षत्र, तारका
تاریخ	मिति, तिथि, दिनांक, इतिहास
تاریخ تحصیل	संपादन तिथि
تاریخ وفات	पुण्यतिथि मृत्युतिथि
تاریخ ولادت	जन्मतिथि
تاریک	अन्धकारपूर्ण
تاریکی	अन्धकार, तिमिर
تازگی	नवीनता, प्रफुल्लता
تازہ	नवीन, प्रफुल्ल
تازیانہ	कोड़ा, कवर
تاسف	खेद, ग्लानि, पश्चाताप
تاکید	आग्रह, सावधानता, चेतावनी, पुष्टि
تاکیداً	साग्रह,
تالی	करतल
تالیف	संकलन, संग्रह, चयन, रचना
تالیف قلب	हृदयग्राहिता प्रसादन, अनुतोषण
تام	संपूर्ण
تامل	सोच, द्विधा, संकोच
تانبہ	ताम्र
تانیث	स्त्रीलिंग
تاوان	क्षतिपूर्ति, क्षतिपूर्तिधन
تاویل	अर्थापन, सार, तत्व स्वप्नफल
تاہم	तथापि
تائب	पश्चातापी, प्रत्यावर्तक
تائید	अनुमोदन, समर्थन, सहायता

تبادلہ	विनिमय, परिवर्तन, अंतरण
تبادلہ خیال	विचार विनिमय
تبادلہ مقام	स्थानान्तरण
تباہ	नष्ट, विनष्ट
تباہ کن	ध्वंसात्मक, नष्टकारी
تباہی	विनाश, पतन
تبحر	कौशल, निपुणता, प्रवीणता, दक्षता
تبدیل	परिवर्तित, अन्तरित, विनिमय
تبدیل مذہب	धर्म परिवर्तन,
تبدیلی صورت	रूपान्तर
تبر	कुठार
تبرک	प्रसाद
تبسم	मुस्कान, स्मित
تبصرہ	समीक्षा आलोचना, समालोचना
تبلیغ	प्रचार, प्रेषण
تبیین	वर्णन, स्पष्टोक्ति
تپ	ज्वर, ताप
تپ دق	यक्ष्मा, क्षय
تپش	ताप, जलन
تپاک	उत्साह
تتبع	अनुगमन, खोज
تثلیث	त्रीश्वरवाद
تثنیہ	द्विवचन
تتمہ	पूरक, परिशिष्ट
تجار	व्यापारीगण
تجارت	व्यवसाय, व्यापार, वाणिज्य
تجارتی	व्यापारिक
تجارتی نمائندہ	व्यापारिक प्रतिनिधि
تجاوز	उल्लंघन
تجاہل	मूर्खता, अज्ञानता
تجدید	नवीनीकरण, पुनरावृत्ति
تجربہ	अनुभव, प्रयोग, परीक्षा
تجربہ کار	अनुभवी, दक्ष, प्रवीण
تجربہ گاہ	प्रयोगशाला
تجرد	ब्रह्मचर्य, कौमार्यव्रत
تجزیہ	विश्लेषण, विभाजन
تجسس	अन्वीक्षण, अन्वेषण, जिज्ञासा, अनुसंधान
تجلی	प्रकाश, आलोक, तेज, दीप्ति
تجمل	श्रृंगार, शोभा
تجویز	निर्णय, प्रस्ताव, योजना, विचार
تجویز ثانی	पुनर्विचार

Urdu	Hindi
تجوید	शुद्धोच्चारण
تجہیز و تکفین	अंत्येष्टि, व्यवस्था
تحت	अन्तर्गत, अधीन
تحت الثریٰ	रसातल, पाताल
تحت الشعور	अवचेतना
تحریر	लेख
تحریری	लिखित
تحریص	प्रलोभन
تحریف	अर्थ परिवर्तन, परिवर्तन
تحریک	प्रेरणा, संघटन, आन्दोलन, संस्था
تحریم	निषिद्धीकरण, परिवर्जन
تحفظ	संरक्षण, सुरक्षा
تحفظ حقوق	अधिकार रक्षा
تحفظ عامہ	जन सुरक्षा
تحسین	प्रशंसा, श्लाघा
تحصیل	प्राप्ति, अर्जन
تحصیلدار	समाहर्त्ता
تحصیل علم	विद्योपार्जन
تحفہ	उपहार
تحقیر	अपमान, तिरस्कार
تحقیق	गवेषणा, अनुसंधान, अन्वेषण, पुष्टि
تحقیقات	संवीक्षण, अन्वेषण, जांच अनुसंधान
تحقیقات آثار قدیمہ	पुरातत्व-अन्वेषण
تحقیقی	अन्वेषणात्मक
تحکم	आज्ञा, शासन, अधिकार
تحلیل	विश्लेषण
تحلیل نفسی	मनोविश्लेषण
تحمل	सहनशीलता, सहिष्णुता
تحویل	कोश
تحویلدار	कोशाध्यक्ष
تحیہ	वन्दना, प्रणाम
تخت	सिंहासन, चतुष्पद
تخت شاہی	राज, सिंहासन
تخت نشین	सिंहासनारूढ़
تخت نشینی	राज्यारोहण
تختہ	पट्ट
تختہ سیاہ	कृष्ण पट्ट
تختی	परिचयपट्ट पट्टिका, पटरी
تخریب	ध्वंस, विनाश
تخریبی	ध्वंसात्मक
تخصیص	विशेषता, प्रमुखता
تخفیف	कटौती, ह्रास, कमी
تخلص	उपनाम
تخلیق	रचना, सृष्टि, सृजन
تخم	बीज
تخم ریزی	बीजारोपण

हिन्दी	اردو
क्रम	ترتیب
क्रमानुसार	ترتیب وار
अनुवाद, भाषांतर	ترجمہ
द्विभाषी, अनुवादक	ترجمان
प्रधानता, प्रमुखता श्रेष्ठता	ترجیح
संकोच, द्विधा, शंका	تردد
खण्डन	تردید
भय, डर	ترس
दया, करुणा,	ترس
भयभीत, भयातुर	ترساں
प्रेषण, समर्पित	ترسیل
अम्ल, कटु	ترش
अप्रसन्नता, क्रोध	ترش روئی
प्रलोभन, प्रेरणा	ترغیب
उन्नति, प्रगति, विकास	ترقی
उन्नतिशील, प्रगतिशील	ترقی پذیر
प्रगतिवादी, उन्नतिप्रिय	ترقی پسند
समुन्नत, उन्नतिप्राप्त	ترقی یافتہ
वर्जन, त्याग	ترک
निषंग, तूण, तूणीर	ترکش
मृतक संपत्ति	ترکہ
मिश्रण, विधि, प्रक्रिया	ترکیب
सेवनविधि	ترکیب استعمال

हिन्दी	اردو
अनुमानतः	تخمیناً
आंकड़ा, अनुमान	تخمینہ
अनुमित, अनुमानित	تخمینی
भयदिलाना, विभीषिका, त्रसन	تخویف
कल्पना, विचार	تخیل
विचार, कल्पना	تخئیل
पूर्ति, दण्ड, निवारण	تدارک
विचार, मनन, चिन्तन	تدبر
विधि, युक्ति, यत्न, उपाय	تدبیر
क्रम	تدریج
पाठन, अध्यापन	تدریس
अन्वेषण, अन्वीक्षण	تدقیق
रचना, संकलन	تدوین
संकोच, द्विधा	تذبذب
चर्चा, उल्लेख, वर्णन	تذکرہ
तिरस्कार, भर्त्सना	تذلیل
आर्द्र, सजल, अति अधिक, नव	تر
तुला	ترازو
कर्त्तन, काट	تراش
गान	ترانہ
समाधि	تربت
पोषण, पालन, प्रशिक्षण	تربیت
प्रशिक्षणकेन्द्र	تربیتی مرکز

ترمیم	संशोधन, सुधार
ترمیم شدہ	संशोधित
ترنگا	त्रिवर्ण
ترنم	गान, गुंजार
ترویج	प्रचलन, प्रचार, प्रसार
تری	आर्द्रता, सजलता
تریاق	विषनिवारक औषधि
تزکیہ	शुद्धिकरण
تزویر	छल, कपट, पाखण्ड
تزئین	सज्जा, शृंगार
تسامح	उपेक्षा, अवहेलना
تساہل	आलस्य, असावधानता
تسبیح	ईश्वर की पवित्रता का वर्णन
تسخیر	वशीकरण
تسکین	तृप्ति, सांत्वना, आश्वासन
تسلسل	निरंतरता, अनुक्रम
تسلط	आधिपत्य
تسلی	संतोष, सांत्वना
تسلیم	स्वीकरण, अंगीकार, नमस्कार
تسلیم شدہ	स्वीकृत,
تسمیہ	नामकरण
تشبیہ	उपमा
تشخیص	अनुमान, निर्धारण
تشخیص کنندہ	राजस्व निर्धारक
تشخیص مرض	निदान
تشدد	हिन्सा, दमन
تشریح	व्याख्या, स्पष्टीकरण
تشریح الاعضاء	अंगशास्त्र
تشریف آوری	पदार्पण, विराजना, पधारना, शुभागमन
تشفی	धैर्य, सांत्वना, संतोष
تشکیل	विधायन, निर्माण, रचना
تشنگی	पिपासा, तृष्णा
تشنہ	पिपासु
تشنیع	अपशब्द; दुर्वचन
تشویش	शंका, चिंता, संशय
تشویشناک	शंकापूर्ण, चिन्ताजनक,
تشہیر	विज्ञापन
تصادم	संघर्ष
تصحیح	शुद्धिकरण, संशोधन
تصدق	बलि
تصدیق	सिद्धि, पुष्टि प्रमाणीकरण
تصرف	अधिकार, वश
تصریح	विवरण, व्याख्या स्पष्टीकरण
تصریحی	विवरणात्मक
تصغیر	अल्पार्थक .

दण्ड	تعزیر
दण्ड विधान, दण्ड संहिता	تعزیرات
दण्ड विधान	تعزیراتی قانون
शोक प्रकाश	تعزیت
शोक पत्र	تعزیت نامہ
शोकप्रस्ताव	تعزیتی تجویز
शोक सभा	تعزیتی جلسہ
विद्वेष, कलह, पक्षपात	تعصب
गति अवरोध	تعطل
अनध्याय, विराम	تعطیل
सम्मान, प्रतिष्ठा, आदर	تعظیم
दुर्गन्ध	تعفن
सम्बन्ध	تعلق
भूमि, क्षेत्र, अधिकार	تعلقہ
भूस्वामी	تعلقہ دار
हार्दिक सम्बन्ध	تعلق خاطر
शिक्षा प्राप्ति, ज्ञानार्जन	تعلم
अभिमान, दंभ, अहंकार	تعلی
शिक्षा, विद्या, दीक्षा	تعلیم
प्रौढ़ शिक्षा	تعلیم بالغاں
स्त्री शिक्षा	تعلیم نسواں
सह शिक्षा	تعلیم مخلوط
शैक्षणिक	تعلیمی
शैक्षणिक संस्था	تعلیمی ادارہ

निर्णय	تصفیہ
पाखण्ड, कृत्रिमता बनावट	تصنع
रचना, ग्रन्थ, कृति	تصنیف
कल्पना	تصور
योग, सन्तवाद	تصوف
उपहास	تضحیک
व्यर्थीकरण, नष्टकरण	تضیع
अनुकूलता	تطابق
पवित्रीकरण	تطہیر
परिचय, विभावन	تعارف
सहयोग, सहकार्य	تعاون
श्रम, कष्ट, दुख	تعب
भक्ति, उपासना	تعبد
स्वप्नफल, स्वप्नार्थ व्यंजना	تعبیر
आश्चर्य, विस्मय	تعجب
आश्चर्यजनक, विस्मयकारी	تعجب خیز
शीघ्रता	تعجیل
संख्या	تعداد
अनेकता	تعدد
बहु विवाह	تعدد ازدواج
अत्याचार, उल्लंघन	تعدی
सराहना, प्रशंसा, परिभाषा, परिचय	تعریف
प्रशंसात्मक	تعریفی

Urdu	Hindi
تعلیمی فیس	शिक्षण शुल्क
تعلیمی محکمہ	शिक्षण विभाग
تعلیمی نصاب	पाठ्यक्रम
تعلیمی وظیفہ	छात्रवृत्ति
تعمیر	निर्माण, रचना
تعمیرات	निर्माण विभाग, वास्तु विभाग
تعمیر جدید	नव निर्माण
تعمیری	रचनात्मक
تعمیری پروگرام	रचनात्मक कार्यक्रम
تعمیل	पालन, निष्पादन
تعمیل حکم	आज्ञा पालन
تعویذ	कवच, जंतर,
تعیش	ऐश्वर्य, विलासप्रियता
تعین	निर्धारण
تعینات	नियोजित, नियुक्त
تعیناتی	नियोजन, नियुक्ति
تغافل	उपेक्षा, असावधानी
تغیر	परिवर्तन, विकार
تف	धिक्, धिक्कार
تفاوت	भेद, अन्तर
تفتیش	अनुसं ान, खोज
تفرقہ	विभेद, विच्छेद
تفریح	विनोद, क्रीड़ा, मनोरंजन, विहार
تفریح گاہ	क्रीड़ास्थल
تفریق	भेदभाव, वियोग विच्छेद
تفسیر	व्याख्या, भाष्य, टीका
تفصیل	विवरण, विस्तार
تفصیلاً	सविस्तार, विवरणतः
تفقہ	बुद्धि, ज्ञान, शास्त्र ज्ञान
تفنن	विभिन्नता, मनोरंजन
تفوق	श्रेष्ठता, प्रधानता
تفویض	अर्पण, प्रदान
تفویض کردہ	अर्पित, प्रदत्त
تفہیم	प्रबोधन
تقابل	तुलना, साक्षात्कार
تقاضہ	नोदन
تقبیل	चुम्बन
تقدس	पवित्रता, पावनता
تقدم	प्राथमिकता
تقدمہ	व्याकल्प
تقدیم	अग्रसरता, प्रधानता प्राथमिकता देना
تقدیر	प्रारब्ध, भाग्य
تقدیس	पवित्रता, पुण्यता
تقرر	नियोजन, नियुक्ति
تقرب الہی	ईश्वर समीपता
تقرب	निकटता, सामीप्य
تقریب	प्रयोजन, उत्सव, पर्व
تقریب شادی	विवाहोत्सव

संकोच, कृत्रिमता تکلف
वार्ता, कथन, भाषण تکلم
कष्ट, दुख, यंत्रणा, पीड़ा تکلیف
कष्टकर, कष्टदायक تکلیف دہ
पूरक تکملہ
पूर्ति تکمیل
प्रकृति, सृष्टि, निसर्ग تکوین
नैसर्गिक, प्राकृतिक تکوینی
चेष्टा प्रयास, दौड़धूप تگ و دو
संधान, खोज تلاش
विचयन تلاشی
उद्वेग, आवेग, तरंग, हिलोर, ऊर्मि تلاطم
पूर्ति, क्षतिपूर्ति, تلافی
वाचन, पाठ, कुरआनपाठ تلاوت
कटु, कटुक تلخ
कटुता تلخی
दया, कृपा, अनुकम्पा تلطف
नष्ट تلف
उच्चारण تلفظ
उपदेश, दीक्षा تلقین
शिष्यता تلمذ
शिष्य تلمیذ
पादतल تلوا
असि, तरवारि, खड्ग, تلوار

प्रायः, अनुमानतः, लगभग تقریباً
भाषण, व्याख्यान تقریر
आलोचना تقریظ
बंटवारा, वितरण, विभाजन تقسیم
पदवी वितरण, उपाधि वितरण تقسیم اسناد
परिव्रज्या, वैराग्य تقشف
दोष, त्रुटि, अभियोग تقصیر
आकार تقطیع
अनुकरण, अनुसरण تقلید
अन्धानुकरण تقلید جامد
संयम, आत्मनिग्रह भय تقویٰ
शक्ति प्राप्ति تقویت
पत्रा, पंचांग تقویم
पर्यन्त تک
शिथिलता, क्लान्ति, تکان
अभिमान, दंभ تکبر
अन्त्यानुप्रास تکبندی
मनोमालिन्य, मलान्तता تکدر
झुठलाना تکذیب
पुनरावृत्ति, विवाद, द्विरुक्ति تکرار
अभिवादन, अभिनन्दन تکریم
ध्वजाभिवादन [illegible]

تلون	वर्णान्तरण
تماشہ	प्रेक्षा, दर्शन, क्रीड़ा
تماشہ گاہ	प्रेक्षागृह. क्रीड़ास्थल
تماش بین	दर्शक, प्रेक्षक
تمام	समाप्त, समस्त, संपूर्ण, इति, सब
تماشائی	दर्शक, प्रेक्षक
تمتع	लाभप्राप्ति
تمثیل	नाट्य. उपमा
تمدن	संस्कृति, नागरिकता
تمدنی	सांस्कृतिक
تمرد	उद्दण्डता, दुष्टता
تمسخر	उपहास
تمسک	ऋणपत्र, ग्रहण
تمغہ	पदक
تمکن	अधिपत्य, स्थानग्रहण, निवास
تمکنت، تمکین	अधिकार, शक्ति, दंभ
تملق	चाटुकारिता, विनय
تمنا	अभिलाषा, मनोरथ
تمنائی	अभिलाषी, आकांक्षी
تموج	कल्लोल, ऊर्मि, तरंग, हिलोर
تمول	संभ्रान्ति, धनाढ्यता, वैभव, समृद्धि
تمہید	आरंभिका, भूमिका
تمئیز	विवेक, विभावन
تن	देह, शरीर, काया
تن آسانی	सुख, विलास
تنازع	परस्पर विरोध, वैमनस्य, विवाद
تناسب	तारतम्य, अनुपात, पारस्परिक समानता
تناسخ	आवागमन
تناسل	संतानोत्पत्ति, संतानवृद्धि
تنافر	घृणा, द्वेष
تناقض	पारस्परिक विरोध, परस्पर विपरीतभाव
تناور	शक्तिशाली
تنبہ	ताड़ना
تنبیہ	चेतावनी, ताड़ना, सचेत करना
تنخواہ	वेतन
تنخواہ دار	वैतनिक
تند	प्रचन्ड, प्रखर, तीव्र
تندخو	प्रखरस्वभावी
تندرست	स्वस्थ, नीरोग,
تندرستی	स्वास्थ्य, आरोग्य
تندمزاج	प्रखरप्रकृति
تندہی	तत्परता, सचेष्टता
تندی	प्रखरता, द्रुतता
تنزل	पतन, अवनति
تنزیہ	निर्दोषता, पवित्रता

एकाकी	تنہا
निर्जनता, एकान्त शून्य	تنہائی
अविरति, निरंतरता	تواتر
संतुलन	توازن
नम्रता, नमन	تواضع
संतानवृद्धि, संतानोत्पत्ति	توالد
यमज	توام
शक्ति, सामर्थ्य	توان
शक्तिशाली	توانا
पश्चाताप	توبہ
ताड़ना	توبیخ
शतघ्नी	توپ
पुष्टिकरण	توثیق
ध्यान देना, आकृष्ट होना	توجہ
कारण, स्पष्टीकरण	توجیہ
एकेश्वरवाद, अद्वैतवाद	توحید
मध्यस्थता, सन्तुलन	توسط
आधार, साधन, माध्यम	توسل
विस्तार करण, प्रसार	توسیع
पाथेय, मार्गव्यय	توشہ
प्रशंसा, स्तुति	توصیف
स्पष्टीकरण	توضیح
क्षमता, दैवयोग	توفیق
विलम्ब, विराम	توقف

अवतरण	تنزیل
निरसन, निराकरण	تنسیخ
प्रबन्ध, संगठन, व्यवस्था	تنظیم
संगठनात्मक, व्यवस्थात्मक	تنظیمی
सुख, समृद्धि, ऐश्वर्य	تنعم
परिशुद्धि, स्वच्छता, वादहेतु	تنقیح
टीका, आलोचना	تنقید
आलोचनात्मक	تنقیدی
आरोप, अपमान निन्दा	تنقیص
शुद्धिकरण	تنقیہ
क्षुद्र, सूक्ष्म	تنک
क्षुद्रस्वभाव, तीक्ष्णप्रकृति	تنک مزاج
तृण	تنکا
संकीर्ण	تنگ
संकीर्ण विचार	تنگ خیال
निर्धनता, दीनता	تنگدستی
संकीर्ण हृदय	تنگدل
संकीर्ण दृष्टि	تنگ نظر
संकीर्णता	تنگی
विभिन्नता, प्रकीर्णता	تنوع
हृष्टपुष्ट	تنومند
आलोक	تنویر

توقع — आशा
توقیر — सम्मान, प्रतिष्ठा
توکل — विश्वास, भरोसा
تولد — जन्म, उत्पत्ति
تولیت — प्रबन्ध, अधिकार
تولید — प्रजनन, संतानोत्पत्ति
توہم — अन्धविश्वास, भ्रम
توہین — अपमान, तिरस्कार
تہ — स्तर, तल, परत
تہجی — वर्णमाला
تہ خانہ — भूधरा, भूगृह, अवस्तल, तलगृह
تہدید — चेतावनी, ताड़ना
تہذیب — सभ्यता, संस्कृति, सुशीलता,
تہذیب جدید — नवीन सभ्यता
تہذیب و تمدن — सांस्कृतिक मण्डल
تھرمامیٹر — तापमापक यंत्र
تہلکہ — विध्वंस, कोलाहल, विनाश, उपद्रव
تہمت — दोषारोपण, मिथ्यारोप,
تہمت تراشی — मिथ्यारोपण
تہنیت — बधाई धन्यवाद
تہنیت نامہ — बधाई पत्र
تہ و بالا — नष्टावनष्ट, उथलपुथल

تہور — शूरता, वीरता
تہی — शून्य, रहित
تہی دست — निर्धन
تہیہ — निश्चय, संकल्प
تھیوری — अनुमान, सिद्धान्त, वाद, मत
تئیں — प्रति
تیار — उद्यत, प्रस्तुत, कटिबद्ध
تیاری — तत्परता, प्रबन्ध
تیر — बाण
تیر اندازی — धनुर्विद्या
تیر بہدف — राम बाण, अचूक
تیرنا — संतरण
تیرگی — कालिमा, अंधकार, तिमिर
تیرہ — अन्धकारमय, कालिमापूर्ण
تیز — प्रखर, तीव्र, द्रुत, तीक्ष्ण
تیز رفتار — द्रुतगामी
تیزروی — द्रुतगति
تیزی — स्फूर्ति, तीव्रता, प्रखरता, उग्रता, शीघ्रता
تیغ — तरवारि, असि, खड्ग
تیمارداری — सुश्रूषा, सेवा, परिचर्या
تیوہار — पर्व

ٹ

ٹانک — पौष्टिक, शक्तिप्रद औषधि
ٹائپ رائٹر — टंकणयंत्र
ٹائپ رائٹنگ — टंकण
ٹائپسٹ — टंकक
ٹائٹل — उपाधि, शीर्षनाम स्वत्वाधिकार पत्र
ٹائٹیل پیج — मुख्यपृष्ठ
ٹائم — समय, काल
ٹائم پیس — घटिका
ٹائم ٹیبل — समयसारिणी, समयविभाग
ٹاؤن — नगरी, पत्तन
ٹاؤن ایریا — नगरीक्षेत्र
ٹاؤن ہال — सभागृह,
ٹرافک — यातायात
ٹرام کار — रथ्यायान
ٹرانسفر — हस्तान्तरण, स्थानान्तरण
ٹرانسلیشن — अनुवाद, भाषान्तर
ٹرانسلیٹر — अनुवादक
ٹرانسپورٹ — उत्तारण, परिवहन
ٹرانسپورٹر — उत्तारक

ٹرسٹ — न्यास
ٹرم — अवधि, पण, पद, निबन्धन
ٹریجڈی — दुर्विपाक, वियोगान्त दुखांत
ٹریڈ — व्यापार, वाणिज्य
ٹریڈ ٹیکس — व्यापारकर
ٹریڈ مارک — व्यापारचिन्ह
ٹریڈ یونین — कार्मिक संघ, व्यापारसंघ
ٹریزرر — कोषाध्यक्ष
ٹریزری — कोषागार
ٹریکٹر — हलयंत्र
ٹرینڈ — प्रशिक्षण प्राप्त
ٹریننگ — प्रशिक्षण
ٹریننگ کالج — प्रशिक्षण महाविद्यालय
ٹکٹ — प्रवेशपत्र, अंकपत्र
ٹکسال — टंकशाला
ٹمبر (لکڑی) — वास्तुकाष्ठ
ٹمپریری — अस्थाई
ٹمپریچر — तापमान
ٹنڈر — प्रस्ताव, पत्रप्रस्तुति
ٹوٹل — योग, योगफल
ٹورنامنٹ — प्रतियोगिता

ٹھیکہ	संविदा
ٹیبل	सारणी
ٹینس	धनुषटंकार
ٹیچر	अध्यापक, शिक्षक
ٹیسٹ	जांच, परीक्षण
ٹیکس	कर
ٹیکنک	कला, शिल्प, परिभाषा
ٹیکنکل	शिलिपक, पारिभाषिक
ٹیکنکل ٹریننگ	शिलिपक प्रशिक्षण,
ٹیلی گراف	शब्द संवाद विद्युतसमाचार
ٹیوب ویل	नल कूप

ث

ثابت	सिद्ध, स्थिर, प्रमाणित,
ثابت قدم	दृढ़पग, धैर्यवान
ثالث	तृतीय, मध्यस्थ,
ثالثی	मध्यस्थता
ثانی	द्वितीय
ثانوی	द्वितीयक, गौण
ثبات	दृढ़ता, स्थिरता, स्थायित्व,
ثبت	अंकित
ثبوت	प्रमाण
ثبوت قطعی	अकाट्यप्रमाण
ثروت	वैभव, ऐश्वर्य,
ثری	पाताल, भूमि
ثریا	शुक्का (एक ग्रह)
ثقافت	नागरिकता, सभ्यता, संस्कृति
ثقافتی وفد	सांस्कृतिकमण्डल
ثقالت	गरिष्ठता, भार
ثقل	भार
ثقہ	विश्वसनीय, विश्वासपात्र
ثقیل	गरिष्ठ, गुरु
ثلث	तृत्यांश, तृतीयभाग
ثمر-ثمرہ	फल, परिणाम,
ثنا	प्रशंसा, स्तुति, सराहना
ثنویت	द्वैतवाद
ثواب	फल, प्रतिदान,
ثور برج	वृष, वृषमराशि

ج

جا-جائے	स्थान, स्थल, धाम,
جابجا	यत्र तत्र, इतस्ततः
جابر	अत्याचारी, दमनकारी,
جابرانہ	अत्याचारपूर्ण बल पूर्वक
جادہ	मार्ग, पथ,
جادو	माया, इन्द्रजाल, मंत्रतन्त्र,
جادوگر	मायाविक, ऐन्द्रजालिक
جاذب	शोषकपत्र, आकर्षक,

Urdu	Hindi
جانب نظر	दृष्टाकर्षक
جانب توجہ	चित्ताकर्षक,
جاروب	कूचिका, शोधनी
جاری	चालित, प्रचलित, संचारित प्रकाशित
جاری شدہ	आरब्ध
جاسوس	गुप्तचर
جاگزین	आसीन,
جاگیر	सम्पत्ति, भूमि
جاگیردار	सम्पत्तिधर, भूमिधर, भूस्वामी
جام	मदिरापात्र,
جامد	निश्चल, स्थावर, जड़,
جامع	व्यापी, संग्रहकर्त्ता,
جامعہ	विश्वविद्यालय
جامعیت	व्यापकता,
جامہ	वस्त्र
جامہ تلاشی	वस्त्रविचयन, वपुविचयन
جان	प्राण
جاناں	प्राणनाथ, प्राणपति,
جانانہ	प्राणाधार, प्रियतम
جاں بخشی	जीवनदान, प्राणदान, क्षमा
جانب	दिशा, पक्ष, ओर, दिक
جانبدار	पक्षपाती, सहायक
جانبداری	पक्षपात, सहायता
جانباز	निर्भीक, वीर, साहसी
جاندار	प्राणी, जीवधारी
جانشیں	स्थानापन्न, उत्तराधिकारी
جانشینی	स्थानापन्नता, उत्तराधिकार,
جان فشانی	चेष्टा, परिश्रम
جان کاہ	प्राणहर, प्राणांतक
جان نثاری	प्राणोत्सर्ग
جانور	पशु, प्राणी, जीवधारी, जन्तु
جاودان	सदैव, सर्वदा,
جاوید	अमर, सतत
جاہ	वैभव, मान, मर्यादा
جاہل	अज्ञान, जड़, मूर्ख
جاہلیت	अज्ञानता, मूर्खता
جائداد	सम्पत्ति, धन, भूमि,
جائداد امانتی	न्यास सम्पत्ति
جائداد منقسم	विभक्त सम्पत्ति
جائداد منقولہ	चल सम्पत्ति
جائداد غیر منقولہ	अचल सम्पत्ति
جائز	वैध, उचित
جائزہ	अवलोकन, संपरीक्षण
جائے وقوعہ	घटनास्थल

نوتنتا، نویننتا — जدت: नूतनता, नवीनता	जدت
पित्रेय पितामह	جدصحیح
पित्रेय मातामही	جدصحیحہ
मात्रेय पितामह	جدفاسد
मात्रेय मातामही	جدفاسدہ
चेष्टा, प्रयास, प्रयत्न, परिश्रम	جدوجہد
पृष्ठचिन्ह, नाली,	جدول
नवल, नवीन, नूतन, आधुनिक, अर्वाचीन	جدید
नवीनतम	جدیدترین
कुष्ट रोग	جذام
कुष्ट ग्रस्त	جذامی
शोषण, आकर्षण	جذب
भाव, भावना, उद्गार, उल्लास,	جذبہ
भावुक	جذبات پسند
भावुकता	جذباتیت
साहस, वीरता	جرأت
कीटाणु	جراثیم
कीटाणु नाशक	جراثیم کش
अस्त्रचिकित्सक	جراح
व्रण, घाव, क्षत, आघात	جراحت
अस्त्र चिकित्सा, अस्त्रोपचार	جراحی
महा शक्तिवान, महा अत्याचारी	جبار
हिंसा, बल प्रयोग, दमन, अत्याचार	جبر
विवशता पूर्वक, बलपूर्वक, बाध्यतः	جبراً قہراً
सापराध बलप्रयोग	جبر مجرمانہ
महानता, प्रताप, अधिकार	جبروت
अनिवार्यशिक्षा	جبری تعلیم
पर्वत	جبل
स्वभाव, प्रकृति	جبلت
स्वाभाविक, प्राकृतिक	جبلی
ललाट, माथा, मस्तक	جبہہ جبین
काया, शरीर,	جثہ
विचारपति, निर्णायक न्यायाधीश,	جج
विचार, निर्णय	ججمنٹ
पितामह	جد
पृथक, भिन्न, विरक्त	جدا
द्वन्द्व, युद्ध, शत्रुता, वैर	جدل جدال
द्वन्द्ववाद	جدلیاتی فلسفہ
वियोग, विच्छेद, विरह	جدائی

جرار	विराट, शूरवीर,
جرائم پیشہ قوم	अपराध शील जाति
جرس	घटिकालि
جرعہ	घूंट
جرگہ	दल, यूथ, समूह
جرم	कीटाणु, जीवाणु,
جرم	अपराध, दोष,
جرم قابل دست اندازی	हस्तक्षेप-योग्यअपराध
جرمانہ	अर्थदण्ड
جری	शूरवीर, महारथी
جریان	प्रमेह,
جریب	भूमापक यंत्र
جریدہ	पत्रिका, पत्र, समाचारपत्र,
جز	भाग, अंश, अतिरिक्त
جزا	पुरस्कार, प्रतिदान, फल
جزاراضی	भूमि भाग, भूम्यंश
جزدان	वेष्टन,
جزرسی	मितव्ययता
جزرومد	ज्वार भाटा,
جزولاینجزی جزولاینفک	अविभाज्यअंश
جزوی	आंशिक
جزیرہ	द्वीप, टापू,
جزیرہ نما	प्रायद्वीप

جزیہ	रक्षाकर
جسارت	साहस, धृष्टता, दुःसाहस
جسامت	आकार
جست	छलांग
جستجو	खोज, जिज्ञासा, संधान
جسٹس	न्याय, न्यायपति
جسد	काया, देह, शरीर
جسم	शरीर, देह
جسمانی	शारीरिक
جسیم	हृष्ट, पुष्ट
جشن	उत्सव, समारोह
جشن افتتاح	उद्घाटन समारोह
جشن آزادی	स्वतंत्रोत्सव, स्वाधीनता-समारोह
جشن بہار	बसंतोत्सव
جشن زریں	स्वर्ण उत्सव
جشن سیمیں	रजत उत्सव
جشن ولادت	जन्म उत्सव
جعل	छल, कपट
جعلسازی	कूटकम, छल,
جعلی	छलपूर्ण, कृत्रिम
جغرافیہ	भूगोल

उर्दू	हिन्दी
جغرافیہ طبعی	प्राकृतिक भूगोल
جغرافیائی	भौगोलिक
جفا	अत्याचार, हिंसा, अन्याय
جفاکش	श्रमिक, अत्याचार पीड़ित
جفاکشی	अत्याचारसहन, श्रम
جگنو	स्वर्णकीट, खद्योत,
جگہ	स्थान, स्थल, धाम,
جگر	यकृत
جلا	ओप, दीप्ति, कान्ति
جلاب	रेचक
جلاد	बधक, घातक, हत्यारा
جلال	तेज, प्रताप
جلاوطن	निर्वासित
جلاوطنی	निर्वासन
جلد	चर्म, त्वचा, प्रति
جلدی بیماری	चर्म रोग
جلدی	शीघ्र, शीघ्रता,
جلد	तुरंत, आशु
جلد از جلد	शीघ्राति शीघ्र
جلسہ	सभा, सम्मेलन, बैठक, समारोह
جلسہ عام	सार्वजनिक सभा
جلسہ تقسیم اسناد	उपाधिवितरण समारोह
جلق	हस्त मैथुन
جلو	सुसज्जित घोड़ा, शोभा
جلوت	प्रत्यक्ष, प्रकट
جلوس	जन यात्रा
جلوہ	छबि, रूप, शोभा, कान्ति
جلی	उज्वल, प्रकट, स्पष्ट
جلیس	सहचर, संगी, सभासद
جلیل	महान, प्रतापवान
جلیل القدر	महानुभाव
جمادات	जड़पदार्थ, निश्चल
جماع	मैथुन, संभोग, सहवास
جماعت	दल; संघ, संस्था, सम्प्रदाय,, कक्षा
جماعت سندیافتہ	प्रमाणित, संस्था
جمال	सौन्दर्य, रूप,
جمع	एकत्र, संग्रह, बहुवचन
جمع بندی	लगान कर
جمعدار	अधिरक्षी
جمعرات	बृहस्पत, गुरुवार
جمعہ	शुक्रवार
جمعیت	संघ, समूह, निकर, यूथ
جم غفیر	विराट जन समूह
جملہ	वाक्य, समस्त, सम्पूर्ण
جملہ اسمیہ	संज्ञात्मक वाक्य
جملہ بیانیہ	वर्णनात्मक वाक्य
جملہ خبریہ	सूचनात्मक वाक्य

جملہ دعائیہ	प्रार्थनात्मक वाक्य
جملہ معترضہ	व्यवहित वाक्य
جمود	शैथिल्य, जड़ता, गतिरोध
جمہائی	जृम्भा
جمہور	जन, जनता, लोक, सर्वसाधारण, गण
جمہوریت	जन तंत्र, लोकतंत्र,
جمہوریت پسند	जनतंत्र वादी
جمہوریہ	जनतंत्र राज्य
جمیع	सर्व, समस्त, सकल
جمیل	सुन्दर, श्रीवान
جن	पिशाच, दानव, दैत्य; असुर, राक्षस
جناب	श्री
جناب عالی	श्रीमान्,
جناب والا	महोदय
جنازہ	अर्थी,
جنبش	स्पंदन, गति
جنت	वैकुन्ठ, स्वर्ग.
جنت نشان	स्वर्गोपम
جنت نشین	वैकुन्ठवासी
جنتری	पंचांग, पत्रा, तिथिपत्र
جنتی	स्वर्गीय
جنٹلمین	सभ्य व्यक्ति, सज्जन पुरुष
جنرل	प्रधान, महा, साधारण, सामान्य
جنرل الیکشن	साधारण निर्वाचन
جنرل سیکریٹری	प्रधान मंत्री
جنرل کمیٹی	महासमिति
جنرل مرچنٹ	प्रधान व्यापारी
جنرل منیجر	प्रधान व्यवस्थापक
جنرل میٹنگ	साधारण सभा
جنس	प्रकार, जाति, योनि
جنسی	यौन संबन्धी
جنسیات	कामशास्त्र, योनशास्त्र
جنگ	संग्राम, युद्ध, समर
جنگجو	युयुत्सु, योद्धा
جنگ عظیم	महासमर, महायुद्ध
جنگل	वन, विपिन, अरण्य
جنگلی	वनज, असभ्य
جنگی	सामरिक, युद्धक
جنگی جہاز	युद्धपोत
جنوب	दक्षिण
جنوبی	दक्षिणी
جنون	उन्माद
جنونی	उन्मत्त
جنین	भ्रूण
جوا	द्यूत
جواری	द्यूतकार

جواب — उत्तर
جواب الجواب — प्रतिउत्तर
جوابدہ — उत्तरदायी
جوابدہی — उत्तरदायित्व
جوابی کارروائی — प्रतिक्रिया, प्रतिकार
جوار — प्रतिवास, प्रतिवेश
جواز — औचित्य, वैधता
جوان لڑکا — युवक, तरुण
جوان لڑکی — युवती, तरुणी
جوان مرد — दानशील, साहसी, वीरवर, पराक्रमी
جوائنٹ — संयुक्त
جوائنٹ سکریٹری — संयुक्त सचिव
جوائنٹ فیملی — संयुक्त परिवार, अविभक्त कुटुम्ब
جواہر-جواہرات — मणि, रत्न
جوبلی — जयंती, उत्सव, समारोह
جود — दानशीलता,
جودت — उत्कृष्टता, प्रकर्ष, प्रखरता
جوڈیشیل — वैचारिक, न्यायसम्बन्धी
جور — अत्याचार, दमन, अन्याय
جوزا برج — मैथुन, मिथुन, युग्म
جوش — उद्गार, आवेश, उल्लास

جوشاندہ — क्वाथ, काढ़ा,
جوشیلا — आवेशपूर्ण, ओजस्वी
جوشن — कवच, सन्नाह
جوف — उदर, पेट
جوق — समूह, दल
جولاں — चपल, वेगवान, तीव्र, पटु
جولانی — वेग, स्फूर्ति, प्रखरता
جوہر — रत्न, मणि, गुण, सार, रस,
جوہری — मणि विक्रेता, रात्निक
جوہری بم — प्रमाणुबम, अणुबम
جونیر — कनिष्ठ,, गौण,
جوئبار — जलस्रोत
جویا — अनुसन्धानी, खोजी
جہاد — धर्मयुद्ध,
جہاز (آبی) — पोत, जलयान, वोहित्थ
جہاز (ہوائی) — विमान, वायुयान
جہالت — जड़ता, अज्ञानता, मूढ़ता
جہان — संसार, लोक, जग, जगत
جہان پناہ — जगतशरण्य, सम्राट
جہاں دیدہ — अनुभवी, चतुर
جہاں گرد — पर्यटक
جہانگیر — चक्रवर्ती
جہت — दिशा, दिक्, हेतु
جہد — प्रयत्न, प्रयास, चेष्टा

कार्यभार, शुल्क, परिव्यय अभियोग, आरोप — چارج
आरोपफलक, अभियोगपत्र — چارج شیٹ
चतुर्दिक, चतुर्दिशा — چاردانگ، چارسو
उपाय, उपचार, युक्ति — چارہ
न्याययाचना, — چارہ جوئی
उपाय युक्ति — چارہ کار
उपचारक, सहायक — چارہ گر
बलात्, बाध्यतः अगत्या — چاروناچار
पराह्न — چاشت
विदीर्ण, — چاک
सेवक, अनुचर, दास — چاکر
सेवा, परिचर्या — چاکری
चतुर, पटु, प्रवीण, — چالاک
प्रेषण — چالان
चन्द्र, चन्द्रमा, शशि, सारंग, — چاند
ज्योत्स्ना, कौमुदी — چاندنی
लक्ष्यभेदन — چاندماری
रजत, रौप्य, शुभ्र, — چاندی
प्रेम, इच्छा, कूप — چاہ
तण्डुल — چاول

अज्ञानता, मूर्खता, — جہل
आभा, छबि — جھلک
नरक — جہنم
नारकी, नरक भोगी — جہنمی
असत्य, मिथ्या, मृषा, — جھوٹ
कुटीर, पर्ण कुटीर, — جھونپڑی
यौतुक — جہیز
सरोवर, पद्माकर — جھیل
भूगर्भ शास्त्र — جیالوجی
उत्कृष्ट, उत्तम, श्रेष्ठ, — جید
कारागार, कारावास — جیل-جیل خانہ
कारागारिक — جیلر
रेखागणित — جیومیٹری

چ

कशा, कषा, कोड़ा — چابک
सिद्ध हस्त, पटु, कुशल, हस्त लाघव — چابکدست
कुशलता प्रवीणता — چابکدستی
चाटुकारिता — چاپلوسی
पशु, चतुष्पद — چارپایہ
रेखाचित्र — چارٹ
अधिकारपत्र — چارٹر

Urdu	Hindi
چبوترا	वेदी, चत्वर
چپ وراست	वामदक्षिण,
چپراسی	अनुचर, सेवक
چپقلش	संघर्ष, असमंजस, संकट
چتون	कटाक्ष, दृष्टि, त्यूरी
چٹان	शिलाखण्ड
چٹنی	अवलेह
چٹھا	दैनिकी, पत्र,
چٹھی رساں	पत्रवाहक
چٹورا	स्वाद लोलुप
چراغ	दीप, दीपक
چراغ دان	दीपस्तंभ
چراغ راہ	मार्गदीप
چراغاں	दीपावली
چراگاہ	चरभूमि, चरस्थल,
چرب زبان	वाचाल, वाकपटु,
چربہ	प्रतिरूप, प्रतिलिपि, छाया,
چربی	मेद, वसा,
چرخ	चक्र; आकाश, आवर्त्तक
چرند	पशु,
چڑیا	पंछी, पक्षी, पखेरु, विहंग
چڑیا گھر	जन्तुशाला, पक्षीशाला,
چڑھائی	आक्रमण, धावा,
چڑھنا	आरोहण, उन्नति,
چست	पटु, चतुर, स्फूर्तिवान; संकुचित
چستی	पटुता, स्फूर्ति, संकुचितता
چشم	नेत्र, चक्षु, दृग
چشم بصیرت	अन्तर्चक्षु,
چشم پوشی	उपेक्षा, क्षमा,
چشم دید	प्रत्यक्ष दर्शी
چشم زدن	निमेष
چشمک	द्वेष, मनोमालिन्य, स्पर्द्धा
چشم نمائی	ताड़ना, चेतावनी
چشمہ	स्रोत, उद्गम
چغل خور	पिशुन,
چغل خوری چغلی	पिशुनता, परोक्ष निन्दा
چکلہ	वेश्यालय
چکنا	स्निग्ध
چکنا چور	चूर्ण विचूर्ण
چکلک	जांच, पड़ताल परीक्षा
چک	भूमिखण्ड, क्षेत्र, उपग्राम
چک رسید	प्रति प्राप्तिका प्रतिपावती
چکر	चक्र, मण्डल, परिक्रमा

چمڑا	चर्म, त्वचा,
چمک	दीप्ति, प्रकाश, कान्ति
چمکدار	दीप्तिमान, दिव्य, आलोकित
چمن	वाटिका, उपवन, उद्यान
چنا	चणक
چنانچہ	अतः, अतएव,
چناو	निर्वाचन
چند	कुछ, ईषत; अनेक
چنداں	कुछ, इतना, उतना, जितना
چندہ	सामूहिक अनुदान, सहायता,
چنگا	स्वस्थ, निरोग
چنگی	सीमाशुल्क, स्थानिककर
چوب	काष्ठ
چوبدار	प्रतिहार
چوپایہ	पशु, चतुष्पद
چوپٹ	नष्ट, भ्रष्ट
چوٹی	शिखर, शिखा, चूड़ा
چوٹ	व्रण, आघात
چور	तस्कर, स्तेन
چوراہا-چوک	चतुष्पथ
چوری	तस्करी, स्तैन्य
چوطرفہ	चतुर्दिक
چوک	असावधानी, प्रमाद, त्रुटि
چوکی	चतुष्पादिका आरक्षी संस्थान
چوکنا	सतर्क, सावधान
چوکی دار	रक्षक, प्रहरी,
چوگوشہ	चतुष्कोण
چوکور	वर्गाकार
چونکہ	यतः, इसलिये
چہار دیواری	प्राचीर
چہارم	चतुर्थ
چہرہ	मुखमंडल, रूप, आकृति
چھاونی	सैन्यनिवास
چھٹی	अवकाश, अनध्याय
چیخ	चीत्कार
چیف	मुख्य, प्रधान
چیف جج	मुख्यन्यायाधीश
چیف جسٹس	मुख्यन्यायाधिपति
چیف سکریٹری	मुख्यसचिव प्रधानसचिव
چیف کمشنر	प्रधान मण्डलाधीश
چیف کنٹرولر	प्रधाननियन्त्रक
چیف کورٹ	प्रधानन्यायालय
چیف منسٹر	मुख्यमंत्री

हिन्दी	اردو
स्मरणशक्ति, कंठस्थकरना	حافظہ
आज्ञादाता, अधिकारी, शासक	حاکم
उच्च अधिकारी	حاکم اعلیٰ
राजसत्ता, अधिकार, शासन	حاکمیت
दशा, स्थिति, अवस्था, वर्तमान	حال
यद्यपि	حالانکہ
दशा, अवस्था, स्थिति	حالت
वाहक, भारवाहक	حامل
गर्भवती, वीर्यवती	حاملہ
सहायक, समर्थक, पोषक,	حامی
व्याप्त, प्रभुत्वशाली	حاوی
रजस्वला ऋतुमती,	حائضہ
बाधक	حائل
प्रेम, आकर्षण, मोह	حب
वटि, गोली,	حب
बुद्बुद्	حباب
बुद्धिमान, ज्ञानी, सज्जन	حبر
अवरोध, कारावास	حبس
अनाधिकार, अवरोध	حبس بیجا
प्राणायाम	حبس دم

हिन्दी	اردو
देयादेश	چیک
चुनौती, ललकार	چیلنج
सभापति, अध्यक्ष	چیئرمین
शान्ति, सुख	چین

ح

हिन्दी	اردو
आवश्यकता, अपेक्षा प्रयोजन, अर्थ	حاجت
आवश्यकतापूर्ति	حاجت براری
नवोद्भूत, नश्वर नवोत्पन्न, घटनाशील	حادث
घटना, दुर्घटना	حادثہ
निपुण, दक्ष, विशारद	حاذق
ऊष्म, ऊष्ण	حار
बाधक	حارج
ईर्ष्यालु	حاسد
इन्द्रिय, चैतन्य, अनुभव शक्ति	حاسہ
गोट, किनारा, उपांत	حاشیہ
प्राप्त, निष्कर्ष, अर्जित	حاصل
सारांश, तात्पर्य	حاصل کلام
प्रस्तुत, विद्यमान उपस्थित	حاضر
उपस्थिति, विद्यमानता	حاضری
रक्षक	حافظ

حبس دوام	आजन्म कारावास
حب وطن	स्वदेश प्रेम
حبيب	प्रियतम,
حتمی	अनिवार्य, आवश्यक
حتیٰ	पर्यन्त, यथा,
حتی الامکان	यथासंभव
حتی المقدور	यथा सामर्थ्य
حتی الوسع	यथाशक्ति
حجاب	आवरण, पट
حجام	नापित
حجامت	क्षौर
حجت	विवाद, उक्ति, तर्क
حجرہ	उपासना कोष्ठ
حجم	स्थूलता, मोटाई
حد	सीमा, अंत,
حد بندی	सीमाकरण
حدت	प्रखरता, ताप
حد فاصل	सीमारेखा, सीमांतर
حدود اربعہ	चतुःसीमा
حدیث	कथन, समाचार, बचन, वृत्तांत
حذاقت	निपुणता, दक्षता,
حذر	भय, आशंका, बचना
حذف	विलोप
حر	स्वाधीन, स्वतंत्र
حرارت	ताप, अग्नि, ऊष्णता,
حراست	निरोध, रोध
حرام	वर्जित, निशिद्ध, अवैध
حرامزادہ-حرامی	वर्णसंकर
حرامکاری	व्यभिचार, कुकर्म
حرب	युद्ध, समर, संग्राम
حربہ	अस्त्र शस्त्र
حرج	क्षति, हानि, बाधा
حرجانہ	क्षतिपूर्ति
حرز	रक्षा, शरण, मंत्र
حرص	लोभ, लोलुपता, लिप्सा
حرف	अक्षर; वर्ण, वचन, वाक्य
حرف بحرف	अक्षरशः
حرفت	उद्योग, कला, कौशल, धन्धा हस्तकौशल, वृत्ति,
حرف شناس	साक्षर
حرف گیری	आक्षेप, दोषा-रोपण
حرکت	गति, स्पंदन, कर्म
حرکت قلب	हृदयगति हृदयस्पंदन
حرم	पत्नी, अन्तःपुरी
حرمان	निराशा, दुर्भाग्य, वंचितहोना
حرمت	मर्यादा, सम्मान, प्रतिष्ठा, निषिद्ध
حرم سرا	अन्तःपुरी

स्वतंत्रता, स्वाधीनता	حریت
विचारस्वच्छंदता	حریت فکر
कौशेय, रेशम	حریر
लोलुप, लोभी	حریص
विपक्षी, प्रतिद्वन्द्वी, शत्रु	حریف
प्राचीर	حریم
दल, सम्प्रदाय, पक्ष	حزب
वामपक्षी, विरोधीदल	حزب مخالف
सावधानी, सतर्कता	حزم
शोक, क्लेश, विषाद, अवसाद	حزن
शोकाकुल, खिन्न, क्लिष्ट	حزین
अनुभवशक्ति, इन्द्रिय, ज्ञान	حس
गणित, लेखा, आगणन, संख्यान	حساب
भावुक, अनुभूतिशील	حساس
अनुसार, अनुकूल	حسب
इच्छानुसार, यथारुचि, यथेच्छ	حسب پسند
अवस्थानुसार	حسب حال
आज्ञानुसार	حسب حکم
यथास्थिति	حسب حیثیت
निम्नानुसार	حسب ذیل
यथापूर्व, पूर्ववत्	حسب سابق

नित्यानुसार	حسب معمول
गोत्रवंश	حسب نسب
क्रमानुसार, यथाक्रम	حسب ترتیب
यथाअवसर	حسب موقع
ईर्ष्या, द्वेष, डाह	حسد
खेद, संताप, अभिलाषा	حسرت
रूप, सौन्दर्य, सुन्दरता	حسن
सदाशय, सद्भाव	حسن ظن
ऐन्द्रिक	حسی
सुन्दर, रूपवान	حسین
रूपवती, सुन्दरी	حسینہ
प्रलय	حشر
कीड़ेमकोड़े, कीटपतंग	حشرات الارض
अनुचर, दास, सेवक	حشم
प्रताप, महानता, वैभव	حشمت
गढ़, प्राचीर	حصار
प्राप्ति, अर्जन	حصول
भाग, अंश	حصہ
अंशधारी, सहभागी	حصہ دار
नागरिकता, संस्कृति	حضارت
उपस्थिति, अन्यात्रा	حضر
महामना, श्रीमान, श्रद्धेय	حضرت

حضور — श्रीमान, महोदय
حضوری — उपस्थिति
حظ — रस, स्वाद, भाग्य, अंश
حظ نفسانی — कामवासना
حفاظت — रक्षा
حفاظت خود اختیاری — आत्मरक्षा
حفاظتی کونسل — सुरक्षासमिति
حفظ — सुरक्षा, कंठस्थ
حفظان صحت — स्वास्थ्यरक्षा, आरोग्य
حفظ امن — शान्तिरक्षा
حفظ ماتقدم — पूर्व रक्षा
حق — अधिकार, स्वत्व, सत्य, उचित
حق آسائش — सुखाधिकार
حقارت — तिरस्कार, घृणा, उपेक्षा
حق استفادہ — सुखापनाधिकार
حقانیت — सत्यता, वास्तविकता
حق انفکاک رہن — बन्धन मोचनाधिकार
حق بجانب — सत्यपक्षी
حق پسند — सत्यप्रिय
حق پرست — सत्यवादी
حق تصنیف — प्रतिकस्वत्व
حق تلفی — अन्याय, स्वत्व हरण

حق دار — अधिकारी, स्वत्वधारी
حق رائے دہی — मताधिकार
حق رسی — न्यायप्राप्ति
حق شفعہ — अग्रक्रयाधिकार, प्रपण्याधिकार
حق شناس — सत्यपरिचित
حقوق زناشوئی — वैवाहिकस्वत्व
حقیت — अधिकार
حقیر — तुच्छ, हीन, तिरस्कृत
حقیقت — सत्य, यथार्थ, वास्तविकता, तथ्य
حقیقت پسندی — यथार्थवाद
حقیقت حال — वस्तुस्थिति
حقیقی — वास्तविक
حقیقی بھائی — सहोदरभ्राता
حکام — अधिकारीगण
حکایت — कथा
حکم — निर्णायक, मध्यस्थ
حکم — आदेश, आज्ञा
حکم امتناعی — निषेधाज्ञा
حکم بردار — आज्ञाकारी, आदेशपालक
حکم برداری — आज्ञापालन
حکمت — बुद्धि, नीति, ज्ञान, विज्ञान, युक्ति

حکمت عملی — कूटनीति
حکم درمیانی — मध्यवर्ती आज्ञा
حکمران — शासक, सत्ताधारी
حکمرانی — शासन
حکم سزا — दण्डाज्ञा, दण्डादेश
حکم نامه — आदेशपत्र, आज्ञापत्र
حکومت — सत्ता, शासन
حکومت خود اختیاری — स्वराज्य
حکیم — नीतिज्ञ, बुद्धिमान, ज्ञानी, चिकित्सक, वैद्य, वैज्ञानिक
حکیم مطلق — सर्वज्ञानी, सर्वज्ञाता ईश्वर
حل — समाधान
حلال — अवर्जित, ग्राह्य, वैध
حلاوت — माधुर्य, मिष्ठता
حلت — वैधता, औचित्य
حلف — शपथ, प्रण, प्रतिज्ञा
حلف برداری — शपथग्रहण
حلف نامه — शपथपत्र
حلفیه بیان — सशपथकथन
حلق - حلقوم — कन्ठ, गला
حلقه — वृत्त, क्षेत्र, गोष्ठी, मण्डल
حلقه اثر — प्रभाव क्षेत्र
حلقه بگوش — सेवक, दास, आज्ञाकारी

حلم — क्षमा, सहनशीलता, सहिष्णुता, उदारता
حلوا — मिष्ठान्न
حل وعقد — प्रबन्ध, व्यवस्था
حلیف — शपथधारी, सहप्रतिज्ञ
حلیم — सहिष्णु, उदार, सहनशील
حلیه — रूप, मुखाकृति
حماقت — मूर्खता, मूढ़ता
حمام — स्नानगृह, स्नानागार
حمایت — पक्षपात, सहायता, रक्षा, समर्थन
حمایتی — सहायक, पोषक, समर्थक
حمائل — कंठा, माला, हार, गुटका
حمد — स्तुति, प्रशंसा, ईश्वर वंदना
حمل — गर्भ, भार, मेषराशि
حمله — आक्रमण, चढ़ाई, धावा
حمله آور — आक्रमणकारी
حمیت — गौरव, स्वाभिमान, लज्जा, सम्मान
حنیف — अनन्य, एकेश्वरवादी
حواس خمسه — चेतना, इन्द्रिय, अनुभवशक्ति, पंचइन्द्रिय
حوالات — रोधागार

حواله	समर्पण, उल्लेख, संदर्भ
حواله نویس	संदर्भ लिपिक
حوت (برج)	मीन, मत्स्य
حور	अप्सरा
حوصله	साहस, उत्साह, अध्यवसाय
حوصله افزائی	प्रोत्साहन
حوصله شکن	उत्साह भंजक
حوصله مند	उत्साही, साहसी
حوض	जलकुण्ड
حویلی	प्रासाद, भवन, सदन
حیا	लज्जा, व्रीड़ा, संकोच
حیادار	लज्जावान
حیات	जीवन, जन्म
حیاتیات	जीवन विज्ञान
حیاتین	संजीवनी, पोषकतत्त्व
حیثیت	स्थिति, अवस्था, पद, मान,
حیثیت عرفی	मान, मर्यादा
حیران	आश्चर्य चकित, विस्मित
حیرانی	विस्मय, आश्चर्य
حیرت	आश्चर्य, विस्मय
حیرت انگیز	आश्चर्य जनक
حیرت زده	किंकर्तव्य विमूढ़ चकित, स्तंभित
حیض	रज, कुसुम, ऋतु, मासिक धर्म
حیف	अत्याचार, शोक, खेद,
حیله	मिष, पाखण्ड, छल, व्याज
حین حیات	आजन्म, आजीवन,
حیوان	पशु, जन्तु
حیوانی	पाशव, पाशविक, अमानुषिक,
حیوانیت	पशुता, पाशविकता

خ

خاتم	अंतक, समापक, पूरक
خاتمه	अंत, समाप्ति, मृत्यु, उपसंहार
خاتون	महिला, श्रीमती, स्त्री
خادم	सेवक, अनुचर,
خار	शूल, कंटक
خاردار	कंटकित, कंटकपूर्ण
خارج	निर्गत, निष्कासित, बहिर्गत
خارجه	विदेश, परराष्ट्र, वाह्य
خارجه پالیسی	परराष्ट्रनीति, वैदेशिकनीति
خارجی	वाह्य, बहिरंग

خالق کائنات	विश्वकर्ता
خالي	रिक्त, रहित, शून्य
خام	अपक्व
خام خيالي	विभ्रम, प्रमाद, भ्रांति
خاموش	मौन, नीरव मूक, अवाक
خاموشي	मौनता, मूकता, नीरवता
خامه	लेखनी
خامي	त्रुटि, दोष, अपक्वता
خاندان	कुल, परिवार, कुटुम्ब
خاندان مشترک	संयुक्तपरिवार
خاندانی	कुलीन, आनुवंशिक कौटुम्बिक, पैतृक
خانسامان	भोजनप्रबन्धक, रसोइया
خانقاه	गुरु कुल, मठ
خانگي	निजी, गार्हस्तिक, पारिवारिक
خانم	महिला, श्रीमती
خانمان	गृह, गृहसामग्री
خانمان برباد	उद्वासित
خانواده	वंशज, कुल
خانه	शाला, गृह आलय, कोष्ठक
خانه پري	प्रविष्टि, कोष्ठकपूर्ति
خانه تلاشي	गृहविचयन

خارش	खर्जु, खुजली
خازن	कोषाध्यक्ष, कोषाधिकारी
خاشاک	तृण
خاص	विशेष, विशिष्ट, प्रमुख
خاصه	विशेषता, गुण, धर्म
خاصيت	धर्म, गुण, स्वभाव, विशेषता
خاطر	आदर, सम्मान, सत्कार, मन, हृदय, हेतु
خاطر جمع	संतोष
خاطر خواه	यथेष्ट, इच्छानुसार, मनानुकूल
خاطرداري	सत्कार, आवभगत
خاطي	दोषी, अभियुक्त
خاک	मृण, धूलि
خاکسار	नम्र, विनीत अकिंचन, तुच्छ
خاکساري	नम्रता, विनय
خاکنائے	थल डमरूमध्य
خاکه	प्रारूप, परिलेख, आलेख
خاکي	पार्थिव
خال خال	यदाकदा
خالص	विशुद्ध, निर्मल
خالق	जनक, कर्त्ता, रचयिता, स्रष्टा

خانہ جنگی	गृहयुद्ध, गृहसमर
خانہ داری	गृहव्यवस्था, गृहप्रबन्ध गार्हस्थ
خاور	पूर्वदिशा, प्रतीचि, सूर्य
خاوند	पति, स्वामी
خائف	भयभीत, संत्रस्त
خائن	न्यासभंजक, विश्वासघातक, कपटी
خباثت	अशुद्धता, अपवित्रता, दुष्टता
خبر	संवाद, सूचना, समाचार, वृत्तांत ज्ञान
خبردار	सचेत, ज्ञाता, सावधान, सतर्क
خبرداری	सावधानी, सतर्कता, ज्ञान
خبررسان	संवाददाता समाचारदाता
خبررسان ایجنسی	समाचार दात्री समिति
خبرگیری	रक्षा
خبط	उन्माद, सनक
خبطی	पागल, उन्मत्त
خبیث	पतित, अशुद्ध अपवित्र, दुष्ट,

خبیث روح	दुष्टात्मा
ختم	समाप्त
خجالت	लज्जा
خجل	लज्जित
خچر	वेशर
خدا	ईश्वर, प्रभू
خداپرستی	ईश्वरवाद, ईश्वरभक्ति
خداترسی	ईश्वरभय
خداداد	श्वरप्रदत्त
خداوند عالم	विश्वेश्वर, जगदीश विश्वनाथ
خدائی	ईश्वरत्व, ईश्वरीय देवी, संसार, लोक,
خدشہ	आशंका, संशय चिन्ता
خدمت	सेवा, परिचार
خدمتگار خدمت گذار	सेवक, अनुचर परिचारक
خر	गर्दभ, गदहा
خراب	भ्रष्ट, नष्ट, निकृष्ट जीर्ण, विकृत
خرابات	मद्यालय
خرابہ	जनशून्य स्थान, भग्नावशेष
خرابی	दोष, नाश, विकार, विकृति

خراج — कर, राजस्वकर
خرافات — प्रलाप, अनर्गल, व्यर्थ, जल्प
خرام — विचरण, चपलगति
خرامان — विचरित, गतिशील
خرچ — व्यय
خرد — मेधा, बुद्धि, विवेक
خردمند — मेधावी, बुद्धिमान
خرق عادت — अस्वाभाविक, प्रकृतिविरुद्ध
خرم — प्रसन्न, प्रफुल्ल, हर्षित
خرمن — खलियान
خروج — निष्क्रमण, विद्रोह विप्लव
خروش — कलरव, कोलाहल
خرید — क्रय
خریدار — क्रेता, ग्राहक
خرید و فروخت — क्रयविक्रय
خریطہ — लिफ़ाफ़ा, थैली
خریطہ تعارف — परिचयपत्र
خریف — सावनी
خزاں — झंझा
خزانچی — कोषाध्यक्ष, कोषाधिकारी
خزانہ — कोशागार
خزف — ठीकरी, कण
خسارہ — क्षति, हानि

خستہ — दुखित, आहत जीर्ण, दरिद्र
خستگی — दुख, जीर्णता दरिद्रता, विवशता
خسر — श्वशुर
خسران — हानि, क्षति, विनाश
خسرہ — क्षेत्रपुस्तक
خسوف — चन्द्रग्रहण
خسیس — कृपण, अधम
خشت — इष्टि, इष्टिका,
خشخاش — खसखस
خشک — शुष्क, नीरस
خشک سالی — अनावृष्टि, अकाल
خشکی — थल, शुष्कता, नीरसता
خشم — क्रोध, कोप
خشمگیں-خشمناک — क्रोधातुर
خشوع — विनम्रता, भय
خشیت — भय
خصلت — गुण, स्वभाव, प्रकृति
خصم — शत्रु, प्रतिद्वन्द्वी स्वामी, पति
خصوصاً — विशेषतः
خصوصی — विशिष्ट, प्रमुख
خصوصیت — विशेषता विशिष्टता प्रमुखता
خصومت — द्वन्द्व, शत्रुता, द्वेष

उर्दू	हिन्दी
خصیہ	अण्डकोश
خضاب	वर्णक
خضوع	विनम्रता, विनीति
خط	रेखा, चिन्ह, पत्र
خطا	दोष, त्रुटि, अपराध
خطاب	सम्बोधन, उपाधि उपनाम
خطابت	वक्तृता, भाषण
خطبہ	भाषण, व्याख्यान
خطر-خطرہ	आशंका, भय, त्रास
خطرناک	आशंका पूर्ण
خط وکتابت	पत्रव्यवहार
خطوط نویسی	पत्र लेखन
خطہ	क्षेत्र, प्रदेश
خطیب	भाषणकर्ता, वक्ता व्याख्यान दाता
خطیر	बहुल, विशाल, अधिक
خفا	रुष्ट, अप्रसन्न, क्रुद्ध
خفت	लज्जा, अपमान
خفتہ	सुप्त, निद्रित
خفگی	क्रोध, अप्रसन्नता, रोष
خفی	गुप्त, अप्रकट
خفیف	क्षुद्र, अल्प, तुच्छ लज्जित
خفیہ	गुप्त, गुप्तचर
خفیہ اجلاس	गुप्तबैठक
خفیہ پولیس	गुप्तआरक्षी
خفیہ نویس	गुप्तचर
خفیہ محکمہ	गुप्तचरविभाग
خلا	शून्य, अंतरिक्ष
خلاص-خلاصی	मुक्ति, मोक्ष
خلاصہ	सार, तत्व, सारांश
خلاف	विपरीत, विरुद्ध, प्रतिकूल
خلاف معمول	नित्य विरुद्ध व्यवहारविरुद्ध
خلاف ورزی	अवज्ञा
خلاف وضع فطری	अनैसर्गिक प्रकृतिविरुद्ध
خلافت	प्रतिनिधित्व स्थानापन्नता
خلاق	महास्रष्टा, कर्त्तार ईश्वर
خلاق عالم	विश्वस्रष्टा
خلجان	चिन्ता, शंका द्विधा, संशय
خلد	स्वर्ग, वैकुन्ठ, सातत्य
خلد آشیان	स्वर्गीय वैकुन्ठवासी
خلش	वेदना, खटक, द्वन्द्व कलह
خلط	मिश्रित, दोष
خلط ملط	सम्मिश्रित
خلف	पुत्र, [illegible], संतान

خندق	खाई, खानि
خندہ	प्रहसन, हास विहंसन
خنزیر	शूकर
خنصر	कनिष्ठा
خنک	शीतल
خنکی	शीतलता
خو	अभ्यास, व्यसन, स्वभाव
خواب	स्वप्न, शयन, निद्रा
خواب آلود	निद्रित, तंद्रिल
خوابگاہ	शयनकक्ष, शयनागार
خوابیدہ	शायी, तंद्रिल, निद्रित, सुप्त
خواجہ	स्वामी, अधिकारी, पति
خوار	अपमानित, तिरस्कृत
خواری	अपयश, अपमान
خواستگار	प्रार्थी, इच्छुक, याचक
خواص	विशिष्टगण, गुण, प्रभाव, स्वभाव, सभासद, पार्षद
خواندگی	वाचन, शिक्षण, साक्षरता
خواندہ	साक्षर, शिक्षित
خواہاں	इच्छुक
خواہر	भगिनी

خلق	सृष्टि, सृजन, उत्पत्ति लोक, संसार
خلق	आचार, व्यवहार स्वभाव, शील
خلقت	जन्म, प्रकृति, स्वभाव, लोक, जन
خلل	हानि, विघ्न, बाधा, उपद्रव, विकार
خلل انداز	उपद्रवी, बाधक
خلوت	शून्य, एकान्त, शयनगृह
خلوت گزیں	एकान्तवासी
خلوص	शुद्धहृदयता
خلیج	खाड़ी
خلیفہ	स्थानापन्न, प्रतिनिधि
خلیق	आचारवान, शीलवान
خم	वक्र, वंक
خمار	उन्माद
خمار آلودہ	उन्मत्त, उन्मादपूर्ण
خمدار-خمیدہ	वंकिम
خموش	मौन, मूक
خمیازہ	फल, परिणाम, दण्ड
خمیر	प्रकृति, स्वभाव, सड़ा आटा
خنجر	कटार, कृपाण, करवालिका
خنداں	प्रफुल्ल, कुसुमित हर्षित, हासक

Urdu	Hindi
خواہش	इच्छा, अभिलाषा, आकांक्षा, कामना
خواہش مند	इच्छुक, अभिलाषी, आकांक्षी
خواہش نفسانی	कामवासना, विषयवासना
خواہ مخواہ	बलात, अनायास, बाध्यतः
خوب	उत्तम, श्रेष्ठ, सुन्दर, सुशील
خوب رو، خوب صورت	सुन्दर, रूपवान
خوبی	विशेषता, गुण, उत्तमता, सुन्दरता
خود	शिरस्त्राण
خود	स्वयं
خود ارادیت	स्वाधिकार, स्वतंत्रता
خود اعتمادی	आत्मविश्वास
خود بخود	स्वतः, स्वयमेव
خود بین	अहंकारी, गर्वी
خود پسند	स्वेच्छाचारी
خوددار	स्वाभिमानी
خودداری	स्वाभिमान, आत्मसम्मान
خود رفتہ	अचेत, उन्मत्त, आत्मविभोर
خود ساختہ	मनगढ़त, स्वरचित
خود ستائی	आत्म प्रशंसा, आत्मश्लाघा
خود سر	स्वेच्छाचारी, उद्दण्ड, प्रगल्भ, उद्धत, स्वतंत्र
خود غرض	स्वार्थी, स्वार्थपर
خود غرضی	स्वार्थपरता
خود فراموشی	आत्मविस्मृति
خود کشی	आत्महत्या, आत्मघात
خود کفیل	स्वावलम्बी, स्वाश्रित, आत्मनिर्भर
خود مختار	स्वतंत्र, स्वच्छन्द, स्वाधीन
خود مختاری	स्वाधीनता, स्वच्छन्दता
خود نمائی	आत्मप्रदर्शन
خود نوشت	स्वलिखित
خودی	अहं, अहंकार
خوراک	खाद्य, भोजन, आहार
خورد	लघु, ह्रस्व, अल्प
خوردبین	सूक्ष्म दर्शक यंत्र
خوردسال	अल्पायु, अल्पवयस
خوردنی	भक्ष्य, खाद्य
خورد و نوش	खान-पान

خورشید — सूर्य
خوش — हर्षित, आनंदित, प्रसन्न
خوش آمدید — शुभागमन, स्वागतम
خوشامد — चाटुकारिता
خوشامد پسند — चाटुकारिताप्रिय
خوشانصیب — अहोभाग्य
خوش الحان — सुकण्ठ
خوش اسلوبي — सुचारुता, सुनीति सुरीति
خوش انتظامي — सुव्यवस्था
خوش انجام — सुखांत
خوشبو — सुगन्ध, सौरभ, परिमल
خوشبودار — सुवासित, सुगन्धित, सुरभित
خوش بیان — सुभाषी, सुवक्ता
خوش خبري — मंगलसूचना, सुखसंवाद, शुभसमाचार
خوش ذائقه — स्वादिष्ट, सुस्वाद
خوش دامن — श्वश्रू, सास
خوش دل، خوش طبع — प्रसन्नचित्त, प्रसन्नहृदय
خوش رنگ — सुवर्ण

خوش گلو — सुकंठ
خوشگوار — सुरुचिपूर्ण, रुचिकर
خوش قسمت — सौभाग्यशाली
خوش نصیب — भाग्यवान
خوش قسمتي، خوش نصیبي — सौभाग्य
خوش منظر — सुदृश्य
خوشنما — सुदर्शन, सुन्दर सुशोभित
خوشنودي — प्रसन्नता
خوش نویس — सुलेखक
خوشه چین — उंछशील
خوشه چیني — उंछवृत्ति, सीला, उंछ
خوشي — हर्ष, प्रसन्नता, आनन्द, आह्लाद
خوض — विचार, चिंता, ध्यान
خوف — भीति, भय, आतंक, आशंका, त्रास
خوف زده — आतंकित, भयातुर, भयभीत, संत्रस्त
خوفناک — भीतिप्रद, भयावह भीषण, भयंकर
خوگر — अभ्यस्त
خون — रक्त, रुधिर, लोह, हत्या
خون آلود — रक्तरंजित
خون آشامي — रक्तपान

خون بہا — नरहत्या-अर्थदण्ड

خون خواری — हिंसा, रक्तशोषण

خون ریزی — रक्तपात, हिंसा, वध

خونی — हत्यारा, घातक, हिंसक, वधिक

خونیں — रक्तिम, रक्तयुक्त

خویش — स्वकीय, स्वजन, आत्मीय

خیابان — पुष्पवाटिका, कयारी, केदार,

خیال — धारणा, कल्पना, भावना, विचार, स्मृति ध्यान, मत

خیالی — काल्पनिक, कल्पित

خیانت — कपट, अपयोजन, विश्वासघात न्यासभंग,

خیانت مجرمانہ — आपराधिक अपयोजन

خیر — क्षेम, कल्याण, मंगल, साधु, पुण्य

خیرات — दान, पुण्यकार्य

خیراندیش — शुभचिन्तक

خیر خواہ — शुभेच्छुक, शुभचितक, हितैषी

خیرخواہی، خیرسگالی — शुभेच्छा, शुभचिन्ता, शुभाकांक्षा

خیرسگالی وفد — शिष्टमण्डल

خیرمقدم — स्वागत, सत्कार अभिनन्दन शुभागमन

خیروعافیت — क्षेमकुशल

خیرہ — उद्दण्ड, चकित, निर्लज्ज, अन्धकार

خیریت — कुशल, मंगल, क्षेम

خیمہ — निवेश, शिविर, डेरा, तंबू

د

داخل — प्रविष्ट, प्रस्तुत

داخل خارج — नामान्तर नामपरिवर्तन नामप्रवेश

داخلہ — प्रवेश,, पदार्पण, निवेश

داخلہ نامہ — प्रवेशपत्र

داخلی — आन्तरिक

داد — न्याय, पुरस्कार, दान, कृपा

داد خواہ — न्याययाचक

دادخواہی — न्याययाचना

دادرسی — न्याय दान

دادوستد	आदान प्रदान, व्यवहार
دادگر	न्यायकर्ता, न्यायाधीश
دارالآخرت	परलोकगृह
دارالامارت	राजभवन
دارالامراء	राजसभा भवन
دارالامن	शान्तिगृह
دارالحرب	युद्ध क्षेत्र
دارالتجربہ	प्रयोगशाला
دارالحکومت	राजधानी
دارالطلبہ	छात्रावास
دارالعوام	लोकसभा भवन
دارالشوریٰ	मंत्रणाभवन
داروغہ	निरीक्षक, अवधायक स्थानपाल
دارومدار	अवलम्बन, आधार, निर्भर
دارین	लोक परलोक
داستان	वृत्तांत, कथा, कहानी, गल्प
داشتہ	उपपत्नी, रखैल
داعی	निमंत्रणदाता, आवाहक
داعیہ	इच्छा, संकल्प, निश्चय
داغ	चिह्न, कलंक
داغ بیل	शिलान्यास
دافع	निवारक, निरोधक
دام	मूल्य, राशि
داماد	जामाता
دامن	अंचल
دانا	ज्ञानी, विद्वान, बुद्धिमान
دانائی	ज्ञान, बुद्धिमत्ता
دانت	दन्त, दशन, रद
دانست	ज्ञान, निज्ञता
دانستہ	ज्ञानत:
دانش	ज्ञान, बुद्धि
دانشمند	ज्ञानी, बुद्धिमान
داور	न्यायकर्त्ता, अधिकारी, शासक
دائر	स्थापित, प्रस्तुत
دائرہ	वृत्त, परिधि, क्षेत्र, मण्डल
دائرہ نما	वृत्ताकार, मण्डलाकार
دائم، دائمی	शाश्वत, सतत, चिर, स्थायी, सर्वकालिक
دایاں بازو	दक्षिणपक्ष
دبازت	स्थूलता
دبدبہ	प्रताप, आतंक
دبیز	स्थूल
دجل	प्रवंचन, प्रतारण, कपट
دخان	भाष्प
دخانی	भाष्पीय

دختر	कन्या, पुत्री, सुता
دخل	अधिकार, प्रवेश, अधिपत्य, हस्तक्षेप
دخل دهاني	अधिकारप्रदायन
دخیل کار	अधिपति
در	द्वार, अन्तर्गत
دراز	दीर्घ
درازقد	दीर्घकाय
درازي	दैर्घ्य, दीर्घता
درایت	मीमांसा
درآمد و برآمد	आयातनिर्यात
دربار	राजसभा
درباري	सभागण, सभासद
دربان	द्वारपाल, द्वाररक्षक, पार्षद
درپیش	उपस्थित
درج	अंकित, निविष्ट, प्रविष्ट
درجه	श्रेणी, कक्षा, पद, मान
درجه بندي	वर्गीकरण, कक्षाभेद
درجه بدرجه	क्रमशः
درجه حرارت	तापमान
درخشان	दिव्य, दीप्तिमान
درخواست	आवेदन, प्रार्थना निवेदन, प्रार्थना-पत्र, आवेदनपत्र
درخواست کننده	आवेदक, प्रार्थी
درخور	योग्य
درد	पीड़ा, शूल, वेदना, व्यथा
درد زه	प्रसवपीड़ा,
دردمند	पीड़ित, दयालु
دردمندي	संवेदना, सहानुभूति, दयालुता
درس	शिक्षा, पाठ
درست	यथार्थ, उचित, सत्य
درستي	सुधार, उद्धार
درس گاه	विद्यालय, पाठशाला
درسي کتاب	पाठ्यपुस्तक
درشت	उद्दण्ड, कठोर, कर्कश
درشت خو	निष्ठुर, क्रूर
درک	विवेक,ज्ञान, बुद्धि
درکار	आवश्यक
درکنار	पृथक
درگاه	समाधिस्थल, राजसभा
درگذر	क्षमा
درمان	औषधि, उपचार, चिकित्सा
درماندگي	विवशता
درمانده	विवश, निरुपाय, निःसहाय
درمیان	मध्य
درمیاني	मध्यवर्ती, माध्यमिक
درنده	हिंस्रपशु

درنگ	विलम्ब
دروازه	द्वार
دروغ	मिथ्या, असत्य
دروغ گو	मिथ्याभाषी
درویش	भिक्षु, साधु, संत
دریا	नदी, सरिता शैवालिनी,
دریافت	प्रश्न, गवेषणा जिज्ञासा
دریائی	जलज, शैवाल
دریچه	वातायन
دریده دهن	मुँहफट, धृष्ट
دریغ	संकोच, खेद, शोक
دست	हस्त, कर, रेचन
دست بدست	हस्ततः
دستار	पटक, उष्णीष, पगड़ी
دستار بندی	उष्णीष बन्धन, उपाधिवितरण दीक्षांत
دست اندازی	अवेक्षा, हस्तक्षेप
دست آور	रेचक
دستاویز	लेख्यपत्र
دستاویز امانت	न्यासपत्र
دستاویز انتقال	हस्तांतरणपत्र
دست برد	अपहरण
دست برداری	निवृत्ति, परित्याग
دست بسته	करबद्ध
دستخط	हस्ताक्षर
دستخطی	हस्ताक्षरित
دسترس	शक्ति, पहुँच
دستک	करतल, द्वारखटखटाना
دستکار	हस्तशिल्पी
دستکاری	हस्तशिल्प
دست کش	पृथक, विरक्त
دستگاه	क्षमता, योग्यता
دستگیر	सहायक
دست نگر	अवलंबित, आश्रित
دستور	विधान, विधि, नियम, प्रथा
دستور حکومت	राज्यविधान, संविधान
دستور ساز مجلس	विधानसभा
دستور العمل	कार्यक्रम, कार्यप्रणाली
دستوری	वैधानिक
دستوریه	विधायिका
دسته	टुकड़ी, गुल्म
دستی صنعت	हस्तशिल्प
دستیاب	प्राप्त, करगत, हस्तगत
دشت	वन, अरण्य, विपिन
دشمن	शत्रु, वैरी
دشمنی	शत्रुता, वैर
دشنام	अपशब्द
دشنه	कटार
دشوار	कठिन, गहन, जटिल

Urdu	Hindi
دشوارگذار	दुर्गम
دشواري	कठिनाई, असुविधा
دعا	प्रार्थना, आशीर्वाद
دعوت	आवाहन, निमंत्रण, भोज
دعوت نامہ	आवाहनपत्र निमंत्रणपत्र
دعوت ولیمہ	विवाहभोज
دعوي	वाद, याचना
دعوي استقرار حق	स्वत्वज्ञापक-वाद
دعوي حساب فہمي	गणनावाद
دعوي حکم امتناعي	निषेधाज्ञावाद
دغا	छलकपट, विश्वासघात
دغاباز	विश्वासघाती छली, कपटी
دغابازي	प्रवंचना, छल, कपट
دغدغہ	शंका, आशंका, भय
دفتر	कार्यालय, चिट्ठा, वृत्तान्त
دفتري	कार्यालय संबन्धी
دفاع	रक्षा, सुरक्षा
دفع	निवारण
دفعتاً	सहसा, अकस्मात
دفعہ	बार, धारा, अनुच्छेद, परिच्छेद
دفعیہ	निरोध, निवारण
دفینہ	भू निहित धन
دق	राजरोग, यक्ष्मा, क्षय
دقت	असुविधा, कठिनाई, सूक्ष्मता
دقیق	गूढ़, सूक्ष्म
دقیقہ	क्षण, रहस्य, सूक्ष्मता लेश, किंचित
دکان	हट्ट भंडार, विक्रयालय संभार
دکاندار	भांडारिक, संभारी
دگرگون	परिवर्तित, विकृत
دل	मन, हृदय
دلاسا	सांत्वना
دلال	मध्यस्थ
دلالت	निर्देश, प्रमाण
دلاور	हृदयालु, वीर, साहसी
دلاویز	हृदयग्राही, मनोरम
دلبر	मनोहर, हृदयहारी
دلبستگی	अभिरुचि, मनोरंजन
دلپذیر	हृदयंगम
دلجمعي	मनोनियोग, मनोयोग
دلجوئي	सहानुभूति, सान्त्वना
دلچسپي	अभिरुचि, मनोरंजन

دلچسپ	रोचक, मनोरंजक
دلخراش	हृदयविदारक
دلدادہ	अनुरागी, विमुग्ध, प्रेमी
دلدوز	हृदयविदारक
دلربا	मनोहर, हृदयग्राही, हृदयेश
دل شکستہ	भग्नहृदय
دل شکنی	हृदयभंजन
دلفریب	हृदयप्रवंचक, मनमोहक
دلکش	हृदयाकर्षक
دل لگی	विनोद, परिहास
دلنشین	हृदयस्पर्शी, हृदयंगम
دلی	हार्दिक, हृद्गत
دلیر	साहसी, वीर, प्राक्रमी
دلیری	वीरता, साहस
دلیل	प्रमाण, तर्क, उक्ति
دم	श्वास, प्राण, जीवन, रक्त
دم	पुच्छ
دماغ	मानस, मस्तिष्क
دماغی	मानसिक
دمامہ	दुंदुभि, नगाड़ा, डंका
دمبخود	स्तब्ध, चकित, मूक
دمبدم	प्रतिक्षण

دمساز	मित्र, सहचर, सहायक
دمہ	श्वांसरोग
دن	अह, दिवस, वासर
دنائت	तुच्छता, नीचता, हीनता
دن رات	अहोरात्रि
دنائت نفس	आत्महीनता
دندان	दन्त, दशन, रद
دنگ	विस्मित, चकित किंकर्तव्यविमूढ़
دنیا	लोक, संसार
دنیاوی	लौकिक, सांसारिक
دنی	हीन, तुच्छ, अधम
دوا	औषधि, चिकित्सा
دوات	मसिपात्र, मसिधानी
دواخانہ	औषधालय
دوام	सर्वदा, सतत, निरन्तर, स्थायित्व
دوامی	स्थाई, शाश्वत, सतत
دوبارہ	पुनः
دوبدو	प्रत्यक्ष, समक्ष, साक्षात
دوپہر	मध्याह्न
دوچار	साक्षात्कार, सम्मुख
دودھ	क्षीर, दुग्ध
دودمان	कुल, परिवार, कुटुम्ब
دور	चक्र, काल, युग, (दौर)

اردو	हिन्दी
دوران	चक्र, आवर्त्तन, संचार
دوران خون	रुधिरप्रवाह, रक्तसंचार
دوراندیش	दूरदर्शी
دوربین	दूरदर्शकयंत्र
دورجدید	नवयुग आधुनिककाल,
دورحاضر	वर्तमानयुग
دوزخ	नरक
دوزخي	नारकी
دوست	प्रेमी, मित्र
دوستي	प्रेम, मैत्री
دوسرا	द्वितीय, अन्य, गौण
دوش	स्कंध, कंधा, गतरात्रि
دوشيزگي	कौमार्य, अक्षतता
دوشيزه	तरुणी, नवयौवना, कामिनी, ललिता कुमारी
دوطرفه	द्विमुख
دوغلا	वर्णसंकर, जारज
دوکان	हाट, हट्टी, विक्रयालय
دولت	धन, सम्पत्ति, वित्त वैभव
دولت مشترکه	राष्ट्रमण्डल
دولت مند	धनिक, पूंजीपति वैभवशाली
دوم-دوئم	द्वितीय
دھارا	उद्गम, जलप्रवाह सरिता
دھانہ	मुख
دھاک	प्रताप, ओज, भय, आतंक
دون	अधम, नीच, तुच्छ
دھر	युग, काल, संसार, जगत
دھریہ	नास्तिक, अनीश्वरवादी
دہشت	आतंक, भय
دہشت پسند	आतंकवादी
دہشت زدہ	संत्रस्त, आतंकित, भयभीत
دہقان	कृषक, भूमिधर, ग्रामीण, असभ्य
دہلیز	डेहरी, चौखट
دھندلکا	गोधुली
دہنیت	स्निग्धता, तैलत्व
دھوپ	आतप, सूर्यातप
دیاسلائي	अग्निशलाका
دیار	क्षेत्र, प्रदेश, नगर, देश
دیانت	सत्यनिष्ठा, सत्यता, न्याय, धर्म
دیانتدار	सत्यनिष्ठ, विश्वासनीय
دیباچہ	प्राक्कथन, भूमिका
دید دیدار	दर्शन, अवलोकन, प्रेक्षा

ديدني — दर्शनीय
ديده — नेत्र, चक्षु, दृग,
ديده‌زيب — नयनाभिराम, सुन्दर
دير — विलम्ब
دير — मन्दिर, देवालय
ديرپا — चिरस्थायी, सुदृढ़, पुष्ट
ديرينه — चिरकालीन
ديگر — अन्य, अतिरिक्त
دين — ऋण
دين — धर्म, जीवनव्यवस्था, विधान
دين‌دار — धर्मात्मा, धर्मवादी, धर्मनिष्ठ
ديني — धार्मिक
ديو — दैत्य, असुर, दानव
ديوار — भित्ति, भीत
ديوان — राजसभा, राज्यमंत्री, कवितासंग्रह
ديوانگي — उन्माद, चित्तविकृति
ديوانه — उन्मत्त, विक्षिप्त
ديواني عدالت — अर्थन्यायालय
ديهات، ديهه — ग्राम
ديهاتي — ग्रामीण, ग्रामवासी
ديهيم — राजमुकुट, किरीट

ڈ

ڈاک — पत्र, पत्रविभाग
ڈاک بنگله — अधिकृतविश्राम-भवन
ڈاکخانه — पत्रालय
ڈاکه‌زني — दस्युता, बटमारी, तस्करी
ڈاکو — दस्यु, बटमार, तस्कर
ڈاکٹر — चिकित्सक, वैद्य, शास्त्रज्ञ, विद्वान
ڈاکٹري — चिकित्सा, वैद्यता
ڈاکيه — पत्रवाहक
ڈانس — नृत्य, नर्त्तन
ڈائري — दैनिकी, दैनन्दिनी, चर्या
ڈائريکٹر — निर्देशक, संचालक
ڈائريکشن — निर्देश, संचालन.
ڈائمنڈ جوبلي — हीरकजयन्ती
ڈپازٹ — निक्षेप, अभिन्यास, धरोहर
ڈپازيٹر — निक्षेपक
ڈپٹي — प्रतिपुरुष, उप
ڈپٹي چئرمين — उपसभापति

वितरण, विभाजन, विभाग	ڈسٹری بیوشن
आवरणपृष्ठ	ڈسٹ کور
निर्वहन, भारमुक्ति निस्सारण, निरसन	ڈسچارج
निष्कासित, निरस्त विसर्जित, पदच्युत	ڈسمس
अधिनायक, एकाधिपति	ڈکٹیٹر
अधिनायकवाद	ڈکٹیٹرازم
शब्दकोश	ڈکشنری
उद्घोषण, प्रख्यापन, ज्ञापन, घोषणा	ڈکلریشن
जयपत्र, आज्ञप्ति	ڈگری
निर्णयग्रहीता, जयपत्रधारी	ڈگری دار
कंकाल, पंजर	ڈھانچہ
दण्ड, यष्टि	ڈنڈا
दंश	ڈنک
आडम्बर, पाखण्ड, मिष्	ڈھکوسلہ
रीति, शैली, प्रकार, प्रणाली	ڈھنگ
विभंग, प्रखण्ड, प्रमण्डल, विभाग विभक्ति	ڈویژن
प्राखंडिक, प्रामंडलिक	ڈویژنل
विभाग	ڈیپارٹمینٹ

उपायुक्त, उपमण्डलायुक्त	ڈپٹی کمشنر
उपाध्यक्ष	ڈپٹی اسپیکر
कूटनीति, राजनय	ڈپلومیسی
द्वितक, द्वितीय	ڈپلیکیٹ
कार्यालय, आगार	ڈپو
शिष्टमण्डल, प्रतिनिधायन	ڈیپوٹیشن
पाण्डुलिपि, प्रालेख पूर्वलेख, आलेख	ڈرافٹ
नाटक,	ڈرامہ
चित्रकला, रेखांकन	ڈرائنگ
चित्रशाला, चित्रसारी, बैठक	ڈرائنگ روم
चालक	ڈرائیور
भीरु, कायर, निस्साहस	ڈرپوک
वस्त्र, वेश	ڈریس
अनुशासन, व्यवस्था	ڈسپلن
औषधालय, चिकित्सालय	ڈسپنسری
प्रेषण	ڈسپیچ
मण्डल	ڈسٹرکٹ
मण्डलपरिषद् जनपदसभा	ڈسٹرکٹ بورڈ
मण्डलपरिषद	ڈسٹرکٹ کونسل
मण्डलनिधि	ڈسٹرکٹ فنڈ

ڈیپارٹمنٹل آرڈر	वैभागिक-आज्ञापत्र
ڈیتھ ڈیوٹی	मृत्युकर, मरणशुल्क
ڈیڈلاک	गत्यावरोध, गतिअवरोध
ڈیڈی کیٹ	समर्पण
ڈیری فارم	दुग्धशाला
ڈیزائن	परिरूप, रूपांकन, नक्श
ڈیزائنر	परिरूपक
ڈیفرینس	अन्तर, भेद
ڈیفینس	सुरक्षा, प्रतिरक्षा, प्रतिकार
ڈیفینس منسٹر	सुरक्षामंत्री
ڈیلر	व्यापारी
ڈیلی گیٹ	प्रतिनिधिमण्डल
ڈیلی گیشن	प्रतिनिधान, समर्पण
ڈیلیوری	अभिदान, संप्रदान
ڈیمانڈ	अभियाचन, मांग आकांक्षा, अभ्यर्थन
ڈیمرج	हानिदण्ड, विलम्बशुल्क
ڈیموکریسی	प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र
ڈیمی آفیشیل	अर्द्ध अधिकृत
ڈینگ	आत्मश्लाघा
ڈیو	दातव्य, प्राप्य
ڈیوٹی	शुल्क, कर्तव्य

ذ

ذات	व्यक्ति, व्यक्तित्व मूल, अस्तित्व, जाति
ذات مطلق	ब्रह्म
ذاتي	व्यक्तिगत, निजी, स्वकीय
ذائقہ	रसना, स्वाद, रसेन्द्रिय
ذبح	वध
ذبیحہ	वधित, वध्य
ذخیرہ	संचित, भण्डार, आगार, निचय
ذخیرہ اندوز	संचयकारी
ذرہ	अणु, कण, रज, रेणु, प्रमाणु
ذراتی	आणुविक
ذرہ برابر	कणमात्र
ذریت	संतति, संतान
ذریعہ	द्वारा, साधन, सूत्र आधार, माध्यम
ذریعہ معاش	जीविका साधन
ذکاوت	प्रतिभा, विवेक, बुद्धि
ذکر	वर्णन, उल्लेख, स्मरण, जप
ذکروفکر	स्मरण, चिन्तन
ذکي	प्रतिभाशाली, विवेकशील
ذلت	तिरस्कार, अपमान, हीनता

ذلت نفس	आत्महीनता
ذلیل	तुच्छ, हीन, तिरस्कृत
ذم	निन्दा, दोष
ذمہ	दायित्व, शरण, वचन, भार
ذمہ دار	उत्तरदायी
ذمہ داری	उत्तरदायित्व, कर्त्तव्य
ذمہ دار حکومت	उत्तरदायी-शासन
ذوالجلال	महिमावान, प्रतापवान, तेजस्वी
ذوق	अभिरुचि, प्रवृत्ति
ذوالعقول	चैतन्यप्राणी
ذہن	मन, बुद्धि
ذہن نشین	बुद्धिगम्य
ذہنی کیفیت	मनोदशा
ذہنیت	मनोवृत्ति, प्रवृत्ति
ذہین	बुद्धिमान, विवेकी
ذی استطاعت	सशक्त, पात्र योग्य, समर्थ
ذی حیثیت	प्रतिष्ठावान, सम्मानित
ذی روح	प्राणधारी, प्राणी
ذی علم	विद्यावान
ذیل	निम्न
ذیلی	उप, गौण, आनुषंगिक
ذی ہوش	चेतनाशील, ज्ञानवान

ر

رابطہ	सम्बन्ध, सम्पर्क
رات	रात्रि, निशा, रैन, रजनी यामिनी, निशीथ
راحت	सुख, विश्राम, आनन्द
راز	रहस्य, भेद, मर्म, तत्व
رازداں	रहस्यज्ञाता, मर्मज्ञ
رازق	जीविकादाता, अन्नदाता
راس	शिर, मार्ग, अनुकूल
راس المال	मूलधन, पूंजी
راست	उचित, सत्य, सीधा
راست باز	सत्यनिष्ठ, सत्यवादी
راستہ	पथ, मार्ग
راسخ	दृढ़, स्थाई, परिपक्व
راشن	अनुभक्तक
راشننگ	अनुभाजन
راضی	प्रसन्न, सहमत
راضی نامہ	स्वीकारपत्र
راغب	आकृष्ट, प्रवृत्त
رافت	दया, स्नेह, करुणा
راقم	लेखक, [illegible]

हिन्दी	اردو
विश्वंभर, विश्वपालक	رب العالمین
ईश्वरीय, ईश्वरभक्त	ربانی
सम्बन्ध, सम्पर्क	ربط
चतुर्थांश	ربع
पालनपोषण, पालनक्रिया	ربوبیت
बसंत	ربیع
सूचना, आख्या	رپٹ
आख्या, सूचना, विज्ञप्ति, प्रतिवेदन प्रवाद, कार्यविवरण संवाद	رپورٹ
संवाददाता, आख्यापक,	رپورٹر
मान, पद	رتبہ
आशा	رجا
आशावाद	رجائیت
प्रवृत्ति, रुचि	رجحان
पंजी, पंजिका, निबंध	رجسٹر
निबंधक	رجسٹرار
पंजीबद्ध, निबंधित, निबद्ध	رجسٹرڈ
पंजीयन, पंजी-बंधन, निबन्धन	رجسٹریشن
प्रतिक्रिया, प्रत्यागमन	رجعت
प्रतिक्रियावादी	رجعت پسند
प्रतिक्रियावाद	رجعت پسندی

हिन्दी	اردو
वशवर्ती, परास्त	رام
जंघा	ران
पतित, तिरस्कृत	راندہ
कथावाचक, उल्लेखकर्त्ता	راوی
पथ, मार्ग	راہ
संत, सन्यासी, संसार त्यागी	راہب
पथप्रदर्शक, मार्गदर्शक	راہبر
मार्गकर, मार्गशुल्क चुंगी	راہداری
पथिक, बटोही, यात्री	راہرو، راہگیر
बन्धककर्ता	راہزن
उचित, स्वत्व, अधिकार	رائٹ
लेखक	رائٹر
प्रचलित	رائج
शक्ति नालीक, भुशुंडी	رائفل
व्यर्थ, नष्ट, निष्फल	رائگاں
स्वामित्व, प्रतिकस्वत्व	رائلٹی
मत, सम्मति, मंत्रणा	رائے
मतदान	رائے دہی
मतदाता	رائے دہندہ
मतगणना, मतसंग्रह	رائے شماری
जनमत	رائے عامہ
प्रतिपालक, स्वामी	رب

رذیل — अधम, नीच
رزاق — अन्नदाता, जीविकादाता, ईश्वर
رزاقی — जीविकाप्रदान
رزم — संग्राम, युद्ध, रण
رزم گاہ — रणभूमि, रणक्षेत्र
رزمیہ — वीररस
رسا — पहुंचनेवाला, उचित, प्रविष्ट
رسالت — ईशदौत्य
رسالہ — पत्रिका, अश्वरोहीसेना
رسائی — पहुंच, प्रवेश, संपर्क
رستا خیز — उथलपुथल, प्रलय
رستگاری — मुक्ति, उद्धार
رسد — पूर्ति, सामग्री, खाद्यवस्तु
رسدرسانی — खाद्यव्यवस्था
رسل ورسائل — यातायात
رسم — परिपाटी, संस्कार, रीति, नियम
رسم الخط — लिपि
رسم شادی — विवाहसंस्कार
رسم ورواج — परंपरा, परिपाटी
رسمی — साधारण, नियमानुसार
رسن۔رسی — रज्जु, रश्मि
رسوا — अपमानित, अनादृत
رسوائی — अपयश, अपमान

رجوع — प्रत्यागमन
رحلت — पर्याण, प्रस्थान, मृत्यू
رحم — गर्भाशय (रहिम)
رحم — दया, कृपा, करुणा, स्नेह
رحمان — महाकृपालु, दयालु, ईश्वर
رحمت — कृपा, करुणा, दया, अनुकम्पा
رحمدل — सहृदय, दयालु
رحیم — कृपालु, दयावान, ईश्वर
رخ — मुख, आकृति, दिशा
رخت — सामग्री, पाथेय
رخسار — कपोल, गंड
رخشاں — दीप्तमान, प्रकाशयुक्त
رخصت — अवकाश, विदा
رخصتی — विदाई
رخنہ — विघ्न, रंध्र, छिद्र
رخنہ اندازی — विघ्न, बाधा डालना
رد — खंडन, अस्वीकृत, निरस्त
ردوبدل — परिवर्तन
ردوقدح — खण्डनप्रतिखण्डन, वादविवाद
ردعمل — प्रतिक्रिया
ردا — चादर
ردی — व्यर्थ, विकृत, निकृष्ट
رذالت — अधमता, नीचता

हिन्दी	اردو
पक्षपात, रक्षा, विचार	رعایت
आतंक, भय	رعب
तेजस्वी, प्रतापवान, भयावह	رعب دار
मेघनाद	رعد
कंपन	رعشہ
रंगीला,, रमणी, सुन्दर	رعنا
सुन्दरता, शोभा	رعنائی
अभिमान, प्रगल्भता, उद्दण्डता, घमण्ड	رعونت
प्रजा	رعیت
उल्लास, प्रवृत्ति, इच्छा, रुचि	رغبت
प्रालेख	رف
हितचिन्तन, साहचर्य्य	رفاقت
सुख, कल्याण, हित	رفاہ
लोकहित	رفاہ عامہ
गति	رفتار
क्रमशः, शनैः शनैः	رفتہ رفتہ
उच्चता, पद	رفعت
कृपा, नम्रता	رفق
उच्चपदस्थ, संभ्रांत	رفیع
शुभचिंतक, सहचर सहयात्री, मित्र	رفیق
प्रतिद्वन्दिता, शत्रुता	رقابت
विश्वास, पहुँच, दृढ़ता	رسوخ
दूत, संदेष्टा	رسول
ईशदूत, ईश्वरसंदेष्टा	رسول خدا
शुल्क, रीतियां	رسوم
न्यायालयशुल्क	رسوم عدالت
आज्ञापत्रशुल्क	رسوم حکمنامہ
प्राप्तिपत्र, प्राप्तिका	رسید
प्राप्त, पहुंचाहुवा, सिद्ध	رسیدہ
प्राप्ति, पहुंच	رسیدگی
सम्बन्ध, नाता	رشتہ
सम्बन्धी	رشتہ دار
सुपथ, संमार्ग	رشد
ईर्ष्या	رشک
उत्कोच, घूस	رشوت
घूसखोरी	رشوت ستانی
वेधशाला	رصدگاہ
प्रसन्नता, इच्छा, स्वीकृति	رضا
सहमत, प्रसन्न	رضامند
प्रसन्नताप्राप्ति	رضاجوئی
स्वयंसेवक	رضاکار
स्वेच्छासैनिक	رضاکار سپاہی
स्वेच्छया	رضاکارانہ
उचितअनुचित भलाबुरा, आर्द्रशुष्क	رطب ویابس
आर्द्रता	رطوبت
प्रजा	رعایا

क्लिष्ट, दुखी, शोकग्रस्त — رنجور
उन्मत्त, मद्यप, स्वच्छन्द — رند
वर्ण, रूप, रीति — رنگ
दशा, शोभा — رنگت
सैन्यशिक्षार्थी — رنگروٹ
मनोहर, रंजित — رنگین
गति, वेग, धारा (रौ) — رو
मुख, पक्षपात, कारण (रू) — رو
उचित, न्यायसंगत — روا
प्रथा; परिपाटी, रीति — رواج
उदारहृदय, शुभचिंतक, पक्षपाती — روادار
गतिशील, चालित, वेगवान — رواں
प्रस्थान, पर्याण, प्रेषण, निःसृति — روانگی
प्रेषित, चालित — روانہ
प्रवाह, वेग, तीव्रता — روانی
पुरातनकथा, कथन, वर्णन, उल्लेख — روایت
उचित, कटिबद्ध, सचेष्ट — روبراہ
सम्मुख, साक्षात — روبرو
आज्ञापत्र, आकारक — روبکار
निहित, गुप्त — روپوش
आत्मा, जीव, प्राण, सार, सत — روح
प्राणवर्धक — روح افزا

नर्तकी — رقاصہ
क्षेत्रफल — رقبہ
आर्द्रता, करुणा, रुदन — رقت
नृत्य — رقص
रागरंग, नृत्य, गान — رقص و سرود
पत्र — رقعہ
राशि, धन, सम्पत्ति, निकाय — رقم
प्रतिद्वन्दी, शत्रु — رقیب
द्रव, आर्द्र, तरल — رقیق
करुणार्द्र, तरल-हृदय, द्रवीभूत — رقیق القلب
हीनता, कुकर्म — رکاکت
सदस्य, स्तंभ — رکن
धर्मस्तंभ — رکن دین
निर्वाचितसदस्य — رکن منتخب
सदस्यता — رکنیت
सदस्यताशुल्क — رکنیت فیس
शिथिल, पतित, हीन, नीच — رکیک
नाड़ी — رگ
संकेत, रहस्य, गुर — رمز
शेषप्राण, अंतिम श्वास — رمق
क्लेश, खेद, दुख, क्षोभ, शोक — رنج
वैमनस्य, दुख, अप्रसन्नता — رنجش
मनोमालिन्य — رنجیدگی

روحانی — आत्मासम्बन्धी, आध्यात्मिक
روحانیت — अध्यात्मिकता
روداد-روئداد — आत्मकथा, विवरण, वृत्तांत
رود — पथ, मार्ग
روز — दिन, दिवस, अह
روزبروز — दिनप्रतिदिन
روزانہ — दैनिक, प्रतिदिन, नित्य, अहरह
روزجزا — प्रतिदान दिवस, प्रलय
روزگار — व्यापार, व्यवसाय
روزمرہ — नित्य, प्रतिदिन
روزنامچہ — दैनन्दिनी, दैनिकी
روزوشب — अहोरात्रि, अहर्निश
روزہ — व्रत, उपवास
روزہ دار — व्रतधारी
روزی — जीविका, आजीविका
روسیاہ — पतित, निन्दित, पापी
روش — नीति, गति, गतिविधि
روشن — प्रज्वलित, उज्ज्वल दीप्त, प्रकाशमान
روشناسی — परिचय, विभावन
روشنائی — मसि, प्रकाश, उज्ज्वलता
روشندان — प्रकाशायन
روشن دماغ — उच्चमस्तिष्क, दिव्य बुद्धि
روشن ضمیر — ज्ञानी, सिद्ध, दिव्यात्मा
روشنی — ज्योति, प्रकाश, प्रभा
روضہ — मण्डप, समाधि गृह
روغن — तैल
روک — निषेध, अवरोध, प्रतिबन्ध
رؤف — अतिकृपालु, ईश्वर
روگرداں — विमुख
رول — नियम, शासन, पंजी
روم — एक देश का नाम, गृह
رومال — मुखमार्जनी
رومان — प्रेम
رونا — रुदन
روندنا — मर्दन, पददलन
رونق — प्रफुल्लता, शोभा
رونق دار — सुसज्जित, शोभावान
رونما — प्रकट, घटित
روانہ — चालान (रवाना)
روئیدگی — अंकुरता, विकसन, प्रस्फुटन
رویت ہلال — चन्द्र दर्शन
رویہ — गतिविधि, नीति, व्यवहार
رہا — मुक्त, स्वतंत्र
رہائش — निवासस्थान

विरत, अवसरप्राप्त निवृत्त — ریٹائرڈ	स्वतंत्रता, मुक्ति — رهائي
सेना, वाहिनी ध्वजिनी — ریجیمنٹ	सन्यास, साधुत्व — رهبانیت
उपस्थापक, पाठक, वाचक — ریڈر	पथप्रदर्शक — رهبر
वाचनालय — ریڈنگ روم	पथप्रदर्शन — رهبری
रक्षित, व्यासिद्ध — ریزرو	बटमार — رهزن
परिणाम, फल — ریزلٹ	पथ, मार्ग — رهگزر
प्रस्ताव, संकल्प — ریزولیشن	बन्धक — رهن
बालु, रेणु, कण — ریت	बन्धकपत्र — رهن نامه
कण, खण्ड, चूर्ण — ریزه	मार्गदर्शक, पथप्रदर्शक — رهنما
चूर्णविचूर्ण — ریزه ریزه	पथप्रदर्शन — رهنمائي
आवासिक — ریزیڈنٹ	राजा, धनी, नेता — رئیس
आवास — ریزیڈنسی	पाखण्ड, दिखावा — ریا
गवेषणा, अनुसंधान — ریسرچ	वात, वायू — ریاح
विश्रामगृह — ریسٹ هاوس	वातज — ریاحی
कौशेय — ریشم	राज्य, वैभव, ऐश्वर्य — ریاست
तन्तु — ریشه	लोकतंत्रीयशासन जनतन्त्रराज्य — ریاست جمهوری
सुधार — ریفارم	राज्यीय — ریاستي
सुधारक — ریفارمر	तप, तपस्या, उपासना, भक्ति, मनोदमन, व्यायाम, परिश्रम — ریاضت
सुधारालय — ریفارمٹري	गणितविद्या — ریاضي
अभिदेश, निर्देश — ریفرینس	पाखण्डी, धर्मध्वज — ریاکار
संदर्भ — ریفرینس بک	जनतंत्रराज्य — ریپبلکن
शरणार्थी — ریفیوجي	प्रतिनिधित्व — ری پریزنٹیشن
प्रतिनिचयन — ری فنڈ	
अभिलेख — ریکارڈ	

ریکارڈکیپر — अभिलेखपाल
ریگ — रेतजा, बालू
ریگستان — मरुभूमि, मरुस्थल
ریگولیشن — अभिनियम
ریل گاڑی — भाष्पयान
ریمارک — टिप्पणी, शंसिका
ریمائنڈر — स्मारिका, स्मरण पत्र, अनुस्मारक
ریونیو — अर्थ, वित्त, राजस्व
ریونیو کورٹ — अर्थ न्यायालय, राजस्व न्यायालय
ریونیو منسٹر — अर्थमंत्री, वित्तसचिव
ریویو — समालोचना, पुनरीक्षण, पुनर्विलोकन
ریہرسل — अभ्यास

ز

زادراہ — मार्गव्यय, संबल, पाथेय
زار — स्थल, निकर, तुच्छ, हीन, दुर्बल, क्षीण, बाहुल्य, अधिकता
زارونزار — अतिदुर्बल, क्षीण
زاری — रुदन, क्रन्दन, विलाप
زانو — जंघा
زانی — व्यभिचारी, परस्त्रीगामी
زانیہ — व्यभिचारिणी, स्वैरिणी
زاویہ — कोण
زاویہ فکر — विचार पद्धति
زاویہ نظر-زاویہ نگاہ — दृष्टिकोण
زاہد — सन्यासी, वीतराग संयमी
زائچہ — जन्मकुण्डली
زائد — अधिक, अतिरिक्त
زائدالمیعاد — कालातीत
زائر — दर्शनार्थी, तीर्थयात्री
زائل — नष्ट, निवर्तित
زائیدہ — जनित, उत्पन्न
زبان — भाषा, जिह्वा
زبان آور — वाक्पटु, वाचाल
زبان دان — भाषाविद्, भाषज्ञ
زبانی — मौखिक
زبردست — प्रचण्ड, प्रबल, शक्तिशाली, प्रभुत्वप्राप्त, अत्याचारी
زبردستی — बलात्, हठात्, अत्याचार
زجروتوبیخ — ताड़ना
زچہ — प्रसूता, सूतिका
زچہ خانہ — सूतिकागृह, प्रसूतिगृह

زحل — शनि, ग्रह
زحمت — कष्ट, परिश्रम
زخم — आघात, व्रण
زخمی — आहत
زدوکوب — आघात, प्रहार
زدہ — ग्रस्त, पीड़ित
زر — धन, अर्थ, पूंजी, निधि, सुवर्ण
زراصل — मूलधन, पूंजी
زراعت — कृषि
زراعتی — कृषि सम्बन्धी
زرخرید — स्वक्रीत
زرخیز — उपजाऊ, उर्वराभूमि
زرخیزی — उपज
زرد — पाण्डु, पीत
زردار — धनवान, पूंजीपति
زررہن — बन्धक, ऋण
زرگل — पुष्प पराग
زرہ بکتر — कवच, वर्म, तनुत्र
زریں — स्वर्ण, स्वर्णिम
زریں حرف — स्वर्णाक्षर
زریں عہد — स्वर्णयुग
زریں موقع — स्वर्णअवसर
زشت — निकृष्ट, कुरूप
زعفران — केसर, कुंकुम, कुसुंभ
زعم — दंभ, भावना, विचार, भ्रम, प्रमाद

زعیم — अग्रगण्य, नेता, उत्तरदायी
زک — अपमान, हानि, पराजय
زکام — प्रतिश्याय
زکوٰۃ — धर्मादाय
زلزلہ — भूचाल, भूकंप
زلف — केशपाश
زمام — नकेल
زمام کار — कार्यसूत्र, अधिकार
زمام حکومت — अधिकारसूत्र, शासनसूत्र
زمانہ، زمان — काल, युग, समय, अवधि
زمانہ قدیم — प्राचीनकाल, चिरकाल, पुरातनकाल
زمرہ — समूह, दल
زمزمہ — राग, गान
زمین — धरती, धरा, भूमि, पृथ्वी, वसुन्धरा
زمیندار — भूस्वामी, भूपति
زمینداری — भूसम्पत्ति
زن — स्त्री, नारी, महिला
زنا — व्यभिचार, परस्त्रीगमन
زناشوئی — दाम्पत्य
زناکار — व्यभिचारी
زنا بالجبر — बलात्कार, सतीत्वहरण

اردو	हिन्दी
زنار	जनेऊ, ब्रह्मसूत्र, यज्ञोपवीत
زنانہ	स्त्रैण, स्त्रीसम्बन्धी
زنبور	बर्रे, भिड़, ततैया
زنجیر	शृंखला
زندان	कारा, कारागार
زندانی	कारावासी
زندگی	जीवन, प्राण, आयु
زندہ	जीवित
زندہ باد - زندہ باش	चिरंजीव
زندہ در گور	जीवनमृत
زندہ دل	विनोदप्रिय, प्रसन्नचित्त
زندیق	विधर्मी, नास्तिक
زنگ	लौहमल, मुर्चा
زنہار - زینہار	कदापि
زوال	ह्रास, अवनति, क्षय, पतन
زوال پذیر	पतनशील, विनाशोन्मुख
زوج	पति, वल्लभ, स्वामी
زوجہ	पत्नी, गृहणी, वधु
زوجیت	पत्नीत्व, विवाह
زوجین	पतिपत्नी, युग्म, युग्ल
زود	शीघ्र, आशु, अविलम्ब
زور	बल, शक्ति, वेग
زور آزمائی	शक्तिसंघर्ष.
زور آور زوردار	प्रबल, बलवान शक्तिशाली, [illegible]
زہد	वैराग्य, सन्यास, संयम
زہر آلود - زہریلا	विषाक्त
زہر	विष, गरल, हलाहल
زہر خوری	विषपान
زہرہ (ज़हरा)	पित्ताशय, कलिका
زہرہ (ज़ुहरा)	शुक्र ग्रह
زیادتی	बाहुल्य, अधिकता अत्याचार, अतिक्रमण
زیادہ	अधिक
زیادہ تر	अधिकतर, अधिकांश
زیارت	तीर्थ, दर्शन, साक्षात्कार
زیارت گاہ	तीर्थस्थान
زیان	हानि, क्षति, अहित
زیب - زیبا	शोभा, सुशोभित
زیبائش	प्रसाधन, सज्जा शोभा, शृंगार
زیب و زینت	सज्जा, शृंगार
زیر	अन्तर्गत, अधीन, पराजित, परास्त
زیر اثر	वशीभूत, प्रभावाधीन
زیر بار	भारग्रस्त, भारित, ऋणी
زیر بحث زیر تجویز	विचारआधीन
زیر دست [illegible]	अधीन, पराजित, विजित

زیرغور	विचाराधीन
زیرک	प्रज्ञाशील, बुद्धिमान, मनीषी
زیریں	निम्नवर्ती, अधस्थ
زیست	जीवन, आयु
زینت	अलंकार, शोभा, सज्जा, शृंगार
زینہ	सोपान
زیور	अलंकार, आभूषण, आभरण
ژالہ	ओला, शिला, उपल, ओस
ژالہ باری	शिलावृष्टि
ژولیدہ	अस्तव्यस्त, अवरुद्ध
ژولیدگی	अवरुंधन

س

سابق	भूतपूर्व, पूर्वकालिक, गत
سابقہ	गत, भूतपूर्व, सम्बन्ध, सम्पर्क
ساحر	मायावी, तांत्रिक, ऐन्द्रजालिक
ساحل	तट, कूल
ساحلی	तटवर्ती
ساخت	बनावट, निर्माण, रचना
ساختہ	निर्मित, रचित
سادگی	सरलता, निश्छलता
سادہ	निश्छल, अबोध, सरल, अलिखित
سادہ دل	सरलहृदय
سادہ لوح	मूर्ख, निर्बुद्धि, सरल
سارا	सर्व, समस्त, सम्पूर्ण
سارٹیفکیٹ	प्रमाणपत्र
ساز	वाद्य, वादित्र, सामग्री
سازش	षड्यंत्र,
سازباز	कपट मंत्रणा
سازش مجرمانہ	आपराधिक, षड्यंत्र
سازشی	षड्यंत्रकारी
سازگار	अनुकूल, शुभ, सहायक
سازندہ	वादक
ساعت	क्षण, मुहूर्त, लग्न, शकुन
ساعی	प्रयत्नशील, सचेष्ट
ساغر	मद्यपात्र, पानपात्र
ساقط	अभिपात, च्युत
ساقط الملکیت	स्वामित्व च्यूत
ساکت	निस्तब्ध, अवाक, मौन
ساکن	निवासी, आवासित, गतिहीन, निश्चल, स्थिर, शांत
سال	वर्ष, वत्सर, आयू
سالار	नायक, अग्रगण्य, नेता

Urdu	Hindi
سالانہ	वार्षिक, वात्सरिक
سالخوردہ	वयोवृद्ध, चिरकालिक
سالم	पूर्ण, सम्पूर्ण, सुरक्षित स्वस्थ
سالنامہ	वार्षिकी, वार्षिकअंक
سامان	सामग्री, उपकरण
سامع	श्रोता
سامنا	साक्षात्कार, भेंट, सम्मुख
سامی	उच्च, श्रेष्ठ, प्रतिष्ठित
سانحہ	घटना
سائبان	मण्डप
سائز	आकार
سائیس	अश्वपाल
سائکالوجی	मनोविज्ञान
سائل	प्रश्नकर्ता, प्रार्थी याचक, भिक्षु
سائن بورڈ	नामपट्ट
سائنس	विज्ञान
سائنس دان	वैज्ञानिक, विज्ञानवेत्ता
سایہ	छाया, प्रतिबिम्ब
سب	सर्व, समस्त, पूर्ण, उप
سبب	कारण, साधन, आधार
سبجکٹ	विषय, प्रसंग
سبجکٹ کمیٹی	विषयसमिति
سبحان	दोषरहित, पवित्र ईश्वर
سب ڈویژن	उपविभाग
سبز	हरित
سبزہ	शस्य, हरियाली
سبزہ زار	शस्यस्थल
سبزی	शाक, भाजी, उद्भिज
سبزی خور	शाकाहारी
سبط	वंशज, कुल, जन
سبق	शिक्षा, पाठ
سبق آموز	शिक्षाप्रद
سبقت	अग्रसरता
سبک	तुच्छ, हल्का
سبکدوش	भारमुक्त, उऋण
سبکی	अनादर, अपमान, तुच्छता
سبو	घट
سبوح	पावन, महापवित्र, ईश्वर
سبیل	मार्ग, पथ, निर्गमस्थान उपाय, युक्ति, विधि
سپاس	कृतज्ञता, सम्मान प्रशंसा, अभिनन्दन
سپاسنامہ	मानपत्र, अभिनन्दनपत्र
سپاہ	सेना, वाहिनी, बल
سپاہی	सैनिक, रक्षी
سپر	ढाल, फरी, फलक, वर्म

سحر — प्रभात,प्रातः, (सहर)
سحر — (सिह्र) इन्द्रजाल,माया मंत्र,तंत्र
سحرگاہ — प्रातःकाल
سخا-سخاوت — दानशीलता
سخت — कठिन,कठोर,प्रचण्ड
سخت جان — दुर्मर
سختی — कठोरता, कष्ट
سخن — वाणी,वार्ता,कथन,वाक्
سخن‌دان — वाकपटु, कवि भाषाविद्
سخن‌سازی — वागजाल, वाक्छल
سخن‌شناس — वाकविद्
سخی — दानी,दानशील
سدراہ — मार्ग अवरोध, विघ्न, बाधा
سر — शिर, मुण्ड,मस्तक
سراب — मृग मरीचिका,रेत
سراپا — सर्वांग,आशिरोपाद काया
سراسر / سربسر — सर्वथा,सर्वतः आद्योपांत
سراسیمہ — आतंकित,संत्रस्त विक्षुब्ध
سراغ — खोज, पता, चिह्न सन्धान

سپرد — समर्पित
سپردگی — समर्पण
سپرنٹنڈنٹ — अधीक्षक
سپروائزر — पर्यवेक्षक
سپریر — उत्कृष्ट
سپریم کورٹ — उच्चतमन्यायालय
سپریم کمانڈ — उच्चतम समादेश
سپہ سالار — सेनापति,सेनाध्यक्ष
سپہ سالاری — सैन्यसंचालन
سپہ گری — शस्त्रविद्या,सैन्यकार्य
ستارہ — नक्षत्र,तारिका,तारक
ستائش — सराहना,प्रशंसा, स्तुति
ستر — गुप्तांग
ستم — अत्याचार,अन्याय
ستم رسیدہ / ستم زدہ — अत्याचारपीड़ित
ستم شعار-ستم کوش — अत्याचारी
ستودہ — प्रशंसित, स्तुत्य
ستون — स्तंभ
ستیزہ — युद्ध, द्वन्द्व
سجادہ — पूजाआसन, गुरुआसन,गद्दी
سجادہ نشین — मठाधीश,महंत
سجدہ — पंचांग, प्रणाम
سچ — सत्य,यथार्थ,तथ्य
سحاب — मेघ, जलधर

سراغ رسان	गुप्तचर, खोजी
سراغ رسانی	गुप्तचर्या
سرانجام	व्यवस्था, सम्पादन, अंत
سرائے	यात्रीनिवास
سرایت	प्रविष्ट
سربراہ کار	कार्यअध्यक्ष, कार्यपाल
سربستہ	गुप्त, निहित
سربلند	उच्च, प्रतिष्ठ, सम्मानवान
سرپرست	अभिभावक
سرتابی	अवज्ञा
سرتاپا	आशिरोपाद, पूर्णतया
سرچشمہ	स्रोत, उद्गम
سرحد	सीमा
سرخ	अरुण, शोणित, आरक्त
سرخرو	प्रसन्नमुख, सफल
سرخی	अरुणिमा, लालिमा
سرخیل	अग्रगण्य, नेता, प्रधान
سرد	शीतल
سردار	नेता, नायक, प्रधान
سردی	शीत
سرزمین	देश, भूमि
سرزنش	ताड़ना
سرسام	सन्निपात
سرسبز	शस्य, हरित
سرشار	उन्मत्त, मदोन्मत्त
سرشت	प्रकृति, स्वभाव
سرشتہ	विभाग
سرشتہ دار	विभाग अधिकारी
سرطان (برج)	कर्क, कर्कट
سرعت	शीघ्रता, तीव्रता
سرغنہ	अग्रगण्य, नेता, नायक
سرفراز	सफल, प्रतिष्ठित, मान्य
سرقہ	स्तैन्य, तस्करी, चोरी
سرقہ بالجبر	निष्कर्षण, डकैती
سرکار	शासन, राज्य
سرکاری	राजकीय, शासकीय
سرکاری گواہ	अधिसाक्षी, राजसाक्षी
سرکردہ	नायक, प्रधान
سرکش	उद्दण्ड, प्रगल्भ
سرکشی	उद्दण्डता, अवज्ञा
سرکل	क्षेत्र, मण्डल
سرکلر	परिपत्र
سرکوبی	दमन, दण्ड
سرگذشت	आत्मकथा, वृत्तांत
سرگرداں	विक्षिप्त, दुखी
سرگرم	कर्मठ, सचेष्ट
سرگرم کار	कार्यरत, कर्मण्य, कर्मशील
سرگرمی	चेष्टा, प्रयास, परिश्रम

سرگروہ	अग्रणी, नेता, नायक
سرگشتہ	विचलित, अशांत, अचेत
سرگوشي	गुप्तवार्ता
سرما	शीतऋतु
سرمایہ	धन, अर्थ, पूंजी, निधि
سرمایہ پرست	अर्थपूजक, पूंजीवादी
سرمایہ دار	पूंजीपति, धनाढ्य
سرمایہ داري	पूंजीवाद
سرمدي	अनन्त
سرمست	उन्मत्त
سرمو	किंचिन्मात्र, लेशमात्र
سرنامہ	शीर्षक
سرنگوں	लज्जित, नतमस्तक
سرود	गान, राग
سرور (सर्वर)	स्वामी, नेता, नायक
سرور (सुरूर)	हर्ष, आनन्द, उन्माद
سرورق	मुखपृष्ठ
سروس	सेवा
سروس بک	सेवापंजिका
سروقد	सुकाय, दीर्घकाय
سروکار	सम्बन्ध, सम्पर्क, प्रयोजन, कार्य
سروے	भूमापन
سریر	राज सिंहासन
سریع	द्रुत, तीव्र
سرین	नितम्ब, श्रोणी
سزا	दण्ड, शास्ति
سزائے قید	कारावास दण्ड
سزائے موت	मृत्यु दण्ड
سزاوار	उचित, योग्य, अर्ह, शोभनीय
سزایاب، سزایافتہ	दण्डित, दण्डप्राप्त
سست	मन्द, शिथिल, आलसी
سست روي	मन्दगति, मन्थरगति
سستي	आलस्य, शिथिलता, मंदता
سشن	सत्र
سشن کورٹ	सत्र न्यायालय
سطح	स्तर, तल, धरातल
سطح زمین	धरातल, भूतल, धरापृष्ठ
سطر	पंक्ति, रेखा
سطوت	प्रताप, आतंक
سعادت	सौभाग्य, सुयोग्यता
سعادت مند	सुयोग्य, सुशील
سفال	काच, कांसी

Urdu	Hindi
سعد	शुभ, मंगलमय
سعی	प्रयास, प्रयत्न, चेष्टा
سعید	सौभाग्यशाली, सुयोग्य
سفارت	दौत्य, संदेशवाहन प्रतिनिधान
سفارت خانہ	दूतावास
سفارش	अनुशंसा, अनुमोदन
سفاک	हत्यारा, वधक, हिंसक
سفاہت	अज्ञान, मूढ़ता, मूर्खता
سفر	अभियान, यात्रा
سفر خرچ	संबल, मार्गव्यय
سفرنامہ	भ्रमण कथा, यात्रादैनिकी
سفلی عملیات	प्रेतविद्या
سفوف	चूर्ण, पिष्ट
سفید	उज्ज्वल, श्वेत, शुभ्र
سفیدی	उज्ज्वलता, शुभ्रता
سفیر	दूत राजदूत, प्रतिनिधि
سفینہ	नौका, जलयान, तरी
سفیہ	मूर्ख, मूढ़, बुद्धिहीन
سقم	दोष, विकार, रोग, दुख
سقیم	दूषित, विकृत, अस्वस्थ
سکت	शक्ति, बल, सामर्थ्य
سکتہ	मूर्छा, अचेतना
سکر	उन्माद
سکرات الموت	मृत्युयातना
سکریٹری	मंत्री, सचिव, प्रबंधक
سکوت	नीरवता, मौनता स्तब्धता
سکون	शान्ति, निश्चलता, विश्राम, स्थिरता
سکونت	निवास, आवास
سکونت گاہ	निवासस्थान
سکون قلب	हृदयशान्ति
سکہ	मुद्रा
سکہ رائج الوقت	प्रचलित मुद्रा
سگا	सहोदर
سلاح	अस्त्र, शस्त्र
سلاح بند	शस्त्रसज्ज, सशस्त्र
سلاح خانہ	शस्त्रागार
سلاخ	लौह शलाका
سلاست	सरलता
سلام	प्रणाम, नमस्कार, कल्याण
سلامت	स्वस्थ, पूर्ण, सकुशल, क्षेम
سلامت پسند	शान्तिप्रिय
سلامت روی	सदाचार
سلامتی	कल्याण, क्षेम, रक्षा शान्ति, मंगल
سلامتی کونسل	सुरक्षासमिति
سلامی	अभिवादन
سلب	हरण
سلح	अस्त्र, शस्त्र

कर्ण, श्रवणइन्द्रिय	سمع
कर्णकटु	سمع خراش
आवाहनपत्र, आह्वान	سمن
अश्व, वाजी, तुरंग	سمند
समुद्र, सिन्धु, सागर	سمندر
ऊष्णवायु, लू, तापलहरी	سموم
विषाक्तता	سمیت
महाश्रोता, ईश्वर	سمیع
आयु, अवस्था, वयस, वर्ष	سن
नियम, रीति, प्रथा, प्रणाली	سنت
प्रहरी, रक्षी	سنتری
केन्द्र	سنٹر
केन्द्रीय	سنٹرل
गंभीरता, सौम्यता	سنجیدگی
गंभीर, सौम्य	سنجیدہ
प्रमाण, प्रमाणपत्र, उपाधि	سند
प्रमाणप्राप्त, उपाधिप्राप्त	سندیافتہ
शौचागार	سنڈاس
व्यापारी संघ, प्रबंधक मण्डल	سنڈیکیٹ
निर्जन, जनशून्य	سنسان
पाषाण, प्रस्तर, शिला	سنگ

क्रम, परम्परा, समूह, शृंखला	سلسلہ
विचारक्रम	سلسلۂ فکر
वंशावली, वंशानुक्रम	سلسلۂ نسب
क्रमशः, क्रमानुसार	سلسلہ وار
सम्राट्, महाराज	سلطان
साम्राज्ञी	سلطانہ
साम्राज्य	سلطنت
पूर्वज	سلف
कौशेय	سلک
अपवाद, निन्दा	سلنڈر
अश्व चिकित्सक	سلوتری
रजतजयंती	سلورجبلی
व्यवहार, बर्ताव	سلوک
सुगम, सरल, सुबोध	سلیس
सुरीति, योग्यता, कौशल, सुशीलता	سلیقہ
प्रवरसमिति	سلیکٹ کمیٹی
सुशील, शान्तिप्रिय, सौम्य	سلیم
सुशील, शुद्धप्रकृति	سلیم الفطرت، سلیم المزاج
विनति, विनय	سماجت
श्रवणशक्ति, श्रुति	سماعت
दृश्य, वातावरण	سماں
दिशा, दिक्, ओर	سمت

اردو	हिन्दी
سنگ بنیاد	आधार शिला
سنگدل	पाषाणहृदय, निष्ठुर, क्रूर
سنگلاخ	पथरीला, कठिन
سنگین	गंभीर, महत्त्वपूर्ण, पाषाणनिर्मित
سو (सौ)	शत
سو فی صدی	शत प्रतिशत
سو (सू)	दिशा, दिक्, पक्ष
سوا-سوائے	अतिरिक्त
سوار	आरोही, आरूढ़
سواد	अंधकार, कालिमा, नगर,
سوال	प्रश्न
سوال جواب	प्रश्नोत्तर
سوال نامہ	प्रश्नावली, प्रश्नपत्र
سوانح عمری	जीवनी, जीवनचरित्र
سوانح نگار	जीवनीलेखक
سوتیلا	वैमात्रेय
سوتیلا باپ	गोलकपिता, कुण्डपिता
سوختنی	दाह्य
سوختہ	दग्ध, दहित, भस्म, शोषकपत्र
سود	ब्याज; वृद्धि, लाभ
سود در سود	चक्रवृद्धि
سودا	क्रय विक्रय सामग्री, उन्माद
سوداگر	वणिक, व्यापारी, विक्रेता
سوراخ	रन्ध्र, छिद्र
سوزاک	पूय, मेह
سوز-سوزش	ताप, दाह, ज्वलन
سوسائٹی	समाज, सभा, समिति
سوشل	सामाजिक
سوشلزم	समाजवाद
سوغات	उपहार, भेंट
سوگ	शोक
سوگند	शपथ
سوکن	सपत्नी, सौत
سول	व्यवहार, असैनिक
سول سرجن	प्रधान चिकित्सक
سول کورٹ	व्यवहार न्यायालय
سول ایجنٹ	एकक प्रतिनिधि
سونا	स्वर्ण, सुवर्ण
سوہان	शाण
سوئم	तृतीय
سہارا	आधार, अवलम्बन, आशा
سہ پہر	अपराह्ण
سہ رنگا	त्रिवर्ण
سہل	सरल, सहज, सुगम, सुकर
سہل الحصول	सुलभ, सुप्राप्य

आचरण, चरित्र, जीवनचरित्र } سیرت
तृप्त, संतुष्ट, निश्चित سیرچشم
उर्वराभूमि سیرحاصل
संतुष्टि, तृप्ति سیری
सोपान, आरोहणिका سیڑھی
खड्ग, असि سیف
मंत्री, सचिव سیکریٹری
सचिवालय, मंत्रालय } سیکریٹریٹ
विभाग سیکشن
धर्मनिरपेक्ष سیکولر
सहायकलिपिक سیکنڈ کلرک
प्रतिभूति سیکیورٹی
सुरक्षासमिति سکیورٹی کونسل
सर्ग, प्रवाह, धारा سیل
जलप्लावन, वन्या, बाढ़ سیلاب
प्रमेह, संचार سیلان
विक्रयकर سیل ٹیکس
प्रवरसमिति سلیکٹ کمیٹی
रौप्य سیم
रजत سیمین
रजतांगी سیمیں بدن
पारद سیماب
दृश्य سین
स्वास्थ्यसम्बंधी سینیٹری

वाण, भाग, भय سہم
त्रैमासिक سہ ماہی
प्रमाद, चूक سہو
सरलता, सुगमता سہولت
आलि, सहचरी, सखी سہیلی
सहभागी, सम्मिलित سہیم
पर्यटक, यात्री, भ्रमणकर्त्ता } سیاح
पर्यटन, भ्रमण, यात्रा سیاحت
नेतृत्व, अग्रगण्यता श्रेष्ठता } سیادت
ग्रह, नक्षत्र, गतिमान سیارہ
राजनीति, राजकाज سیاست
राजनीतिज्ञ سیاست دان
राजनैतिक سیاسی
द्रव, तरल سیال
कृष्ण, काल سیاہ
कृष्णशुक्ल, समस्त भलाबुरा } سیاہ و سفید
कालिमा سیاہی
आसन; स्थान سیٹ
नेता, नायक, प्रतिष्ठित, श्रेष्ठ } سید
विचरण, विहार, भ्रमण سیر
जलसम्पन्न, सिंचित, तृप्त } سیراب

سینہ	वक्ष, वक्षस्थल, उर, स्तन
سینہ سپر / سینہ زوری	बलात्, बलप्रयोग
سینہ کاوی	अतिकठिनपरिश्रम
سینی ٹوریم	स्वास्थ्यनिवास
سینئر	ज्येष्ठ
سیونگ بینک	सुरक्षितकोश
سیہ کار	दुराचारी, कुकर्मी, पापी
سیہ کاری	दुराचार, कुकर्म, पाप
سیئہ	कुकर्म, पाप

ش

شاباش	धन्य, साधुसाधु
شاخ	शाखा, काण्ड, स्कंध, शृङ्ग
شاخسار	कुंज, बनस्थली, वृक्षपुंज
شاخسانہ	प्रशाखा
شاد	प्रसन्न, हर्षित, आह्लादित
شاداب	हरित, पल्लवित, हराभरा
شادباش	सुखीरहो, धन्य
شاداں	गद्गद्, प्रसन्न, पुलकित
شادکام	प्रसन्न, सफल
شادی	आनन्द, हर्ष, प्रसन्नता, विवाह
شادی مرگ	हर्षातिरेक जन्य मृत्यु
شادیانہ	हर्षवाद्य
شادی وغم	दुःखसुख, हर्षविषाद
شاذ	विलक्षण, एकाकी
شاذونادر	यदाकदा, कदाचित्
شارٹ ہینڈ	संकेतलिपि
شارح	व्याख्याकर्त्ता, भाष्यकर्त्ता, टीकाकार
شارع	पथ, मार्ग, शास्त्रनियामक
شارع عام	जनमार्ग, राजपथ
شاطر	चतुर, धूर्त, कुटिल, पटु
شاعر	कवि, पद्यलेखक, काव्यरचयिता, वागीश
شاعرانہ	काव्यात्मक
شاعری	कविता, काव्य
شاغل	व्यस्त, लीन
شافی	स्वास्थ्यदाता, आरोग्यकर्त्ता, ईश्वर, संतोषप्रद
شاق	विकट, अप्रिय, कठिन, दुःसाध्य
شاکر	कृतज्ञ, आभारी, संतोषशील

شاکی	अपवादक, निन्दक
شاگرد	शिष्य, विद्यार्थी, सेवक
شام	सायं, सन्ध्या
شامت	अपशकुन, दुर्भाग्य विपत्ति
شامت اعمال	भोगदण्ड, कर्मदण्ड
شامل	सम्मिलित, एकीभूत
شامیانہ	मंडप
شان	दर्प, भव्यता, महिमा, गौरव प्रतिष्ठा, विभूति
شاندار	वैभवशाली, विराट्, भव्य
شان و شوکت	वैभव, प्रतिष्ठा
شانہ	कंध, स्कन्ध
شاہ	महाराजा
شاہانہ	राजसी
شاہد	साक्षी, प्रत्यक्षदर्शी
شاہراہ	राजपथ
شاہزادہ	महाराजकुमार, युवराज
شاہی فرمان	राजकीय आज्ञापत्र
شائبہ	अंश, आभा, शंका सन्देह, मिश्रण
شائستگی	सभ्यता, सुशीलता, शिष्टता
شائستہ	सुशील, सभ्य, योग्य
شائع	प्रकाशित, प्रकट
شائق	इच्छुक, लालायित
شایان	उचित, अनुकूल शोभित, योग्य
شاید	कदाचित्, स्यात
شب	रात्रि, निशा, रजनी
شباب	यौवन
شباہت	मुखाकृति
شبخون	रात्र्याक्रमण
شب زفاف	सुहागरात्रि
شبنم	अवश्यायं, ओस
شب و روز	अहोरात्रि, अहर्निश
شبہہ	शंका, सन्देह, भ्रम
شبیہ	आकृति, चित्र, छवि, मूर्ति
شتاب	तुरंत, शीघ्र
شتر	उष्ट्र
شتم	अपशब्द, गाली
شجاع	पराक्रमी, वीर, शूर, साहसी
شجاعت	शौर्य्य, वीरता, पराक्रम
شجر	वृक्ष
شجرہ شجرہ نسب	वंशवृक्ष वंशावली
شحم	चर्बी, मेद, वसा

شحنہ	कोतवाल
شحیم	हृष्टपुष्ट
شخص	व्यक्ति, जन
شخصی	वैयक्तिक, व्यक्तिगत
شخصی آزادی	वैयक्तिक स्वातंत्र्य
شخصیت	व्यक्तित्व
شخصی ملکیت	वैयक्तिक संपत्ति
شدبد	साधारण ज्ञान
شدت	कड़ाई, कठिनाई, आधिक्य, उग्रता.
شدنی	भवितव्यता, नियति भावी, होनी
شدید	उग्र, कठोरतम, तीव्र
شر	उपद्रव, द्वन्द्व, दुष्टता
شراب	सुरा, मद्य, मदिरा
شراب خانہ	मद्यालय, मदिरालय
شراب خواری	मद्यपान
شرابور	आर्द्र
شراب خوار-شرابی	मद्यप
شرارت	दुष्टता, उत्पात
شرافت	सौजन्य, सज्जनता भद्रता, शिष्टता
شراکت نامہ	सहकारिता पत्र
شربت	मधुरपेय

شرح	व्याख्या, टीका भाष्य, दर, भाव
شرر	अग्निकण
شرط	पण, प्रतिबन्ध
شرطیہ	निश्चयपूर्वक, निश्चित
شرع	आचारशास्त्र, धर्मशास्त्र, विधान
شرعی	शास्त्रानुसार, शास्त्रीय
شرف	पद, सम्मान
شرق	पूर्व
شرک	बहीश्वरवाद, अनेकेश्वरवाद
شرکت	सम्मिलन, भाग, योग
شرم	लज्जा, संकोच, व्रीड़ा
شرمسار	लज्जित
شرمندگی	लज्जा, संकोच
شرمندہ	लज्जित
شرمیلا	लज्जालु, लज्जाशील
شروع	आरंभ, प्रारंभ, आदि
شریان	नाड़ी, शिरा, धमनी
شریر	दुर्जन, उपद्रवी नटखट, दुष्ट
شریعت	विधि, आचार-शास्त्र, धर्मविधान धर्मशास्त्र
شریف	शिष्ट, सज्जन, भद्र

شغف	अनुराग, प्रेम
شغل	व्यापार, कार्य मनोविनोद
شفا	स्वास्थ्य, आरोग्य
شفاعت	अनुशंसा
شفاف	स्वच्छ, पारदर्शी
شفعه	प्रतिवेशी, पार्श्ववर्ती
شفق شام	सान्ध्य लालिमा सान्ध्य अरुणिमा
شفق صبح	उषा, अरुणोदय
شفقت	वात्सल्य, ममता, दया
شفیع	अनुशंसक
شفیق	स्नेही, ममतामय, वत्सल
شق	विदीर्ण, विच्छिन्न (शक़)
شق	भाग, खण्ड, अंश अर्द्ध भाग (शिक़)
شقاق	शत्रुता, वैमनस्य
شقاوت	पाषाणहृदयता, दुष्टता,
شقي	पाषाणहृदय, दुष्ट
شک	सन्देह, शंका, भ्रम
شکار	आखेट
شکارگاه	आखेटस्थान
شکاري	आखेटक
شکایت	कष्ट, निन्दा, परिवाद, अपवाद
شکر	शर्करा (शकर)
شکر	धन्यवाद, कृतज्ञताप्रकाश

شریفانه اخلاق	शिष्टाचार, शिष्ट व्यवहार
شریک	सम्मिलित, सहयोगी
شریک جرم	अभिषंगी सहअपराधी
شریک زندگي	जीवनसंगिनी पत्नी
شریک کار	सहकारी
شریک معتمد	संयुक्त सचिव
شش پہلو	षट्कोण
شش جہت	षड्दिशा
ششدر	किंकर्तव्यविमूढ़ स्तब्ध, मूक
شعار	रीति, नीति, चिह्न, धार्मिक कृत्य
شعاع	रश्मि, किरण, मरीचि
شعائر	कर्मकाण्ड, चिह्न
شعبده	इन्द्रजाल, माया
شعبده باز	तांत्रिक, मायावी धूर्त्त
شعبه	विभाग
شعر	पद्य, छन्द, काव्य, कविता
شعرخواني	कवितापाठ
شعراء	कविगण
شعله	अग्निशिखा
شعور	विवेक, अवचेतना, चेतना, बुद्धि, अंतर्ज्ञान

Urdu	Hindi
شکررنجی	मनोमालिन्य
شکرگذار	कृतज्ञ, आभारी
شکرگذاری	कृतज्ञता
شکریہ	धन्यवाद
شکست	पराजय, असफलता भंग, विघटन,
شکست عہد	वचनभंग
شکست فاش	स्पष्ट पराजय
شکستگی	विघटन, भंग
شکستہ	विघटित, खंडित, भग्न, छिन्न
شکستہ حالی	क्षीणअवस्था, दुरवस्था
شکستہ خاطر	भग्नहृदय, दुःखी
شکست یاب	पराजय, परास्त
شکل	मुख, मुखाकृति, रूप
شکل وشمائل	गुण, रूप
شکم	उदर
شکم پری	उदरपूर्ति
شکن	वलि, बली, भंजक
شکنجہ	दण्ड, यातना
شکوہ	वैभव, प्रताप (शिकोह)
شکوہ	निन्दा (शकवा)
شکی	सन्देहशील
شکیب	सहन, धैर्य, सुख
شکیل	रूपवान

Urdu	Hindi
شکیلہ	रूपवती
شگاف	दरार
شگفتہ	स्फुटित, प्रफुल्ल, विकसित, कुसुमित
شگفتگی	प्रफुल्लता, विकसन
شگوفہ	कली, पल्लव, अंकुर
شگون	शकुन
شل	स्पंदनहीन, शिथिल, शून्य
شگون بد	अपशकुन
شمار	गणना
شمارکنندہ	गणक
شمال	उत्तर
شمالی	उत्तरी
شمائل	व्यवहार, स्वभाव आचार
شمس	दिनकर, सूर्य, रवि
شمسی	सूर्यसम्बन्धी, सौर्य
شمشیر	खड्ग
شمع	दीपक
شمع دان	दीपाधान
شمہ	किंचिन्मात्र, अल्पं
شمیم	सुगन्ध, मलयानिल
شناخت	विभावन, परिचय
شناختی کارڈ	विभावन पत्र
شناس، شناسا	परिचित
شناسائی	परिचय

Urdu	Hindi
شنبہ	शनिवार
شنیع	जघन्य, गर्हित, निंदित
شوخ	धृष्ट, नटखट, चञ्चल
شوخی	धृष्टता, चंचलता
شور	कोलाहल
شورپشت	धृष्ट, दुष्ट, उद्दण्ड अवज्ञाकारी
شورش	उत्तेजना, उपद्रव आन्दोलन
شوروشر	उपद्रव, अशान्ति
شوروم	प्रदर्शनकक्ष
شورہ پشت	अवज्ञाकारी, उद्दण्ड, धृष्ट, दुष्ट,
شورہ پشتی	धृष्टता, दुष्टता उद्दण्डता
شوریدہ	अशांत
شوق	उल्लास, इच्छा, अभिलाषा, कामना
شوقین	विलासशील, कामुक
شوکت	प्रताप, वैभव
شوم	अशुभ
شومی	दुर्भाग्य, अपशकुन
شوہر	स्वामी, पति
شہاب ثاقب	उल्का
شہادت	वीरगति, प्रमाण, साक्ष्य
شہامت	शौर्य, वीरता
شہد	मधु
شہدا	लंपट, व्यभिचारी
شہر	नगर
شہر بدر	नगरनिष्कासित
شہر پناہ	नगरतोरण, नगरकोट, प्राचीर परकोटा
شہرت	प्रसिद्धि, ख्याति, कीर्ति
شہر خموشاں	समाधिस्थान
شہرہ	ख्याति, प्रसिद्धि
شہرہ آفاق	जगत्प्रसिद्ध
شہری	नगरनिवासी, नागरिक
شہریار	प्रजापति, नगरस्वामी
شہریت	नागरिकता
شہناز	वधू, सुन्दरी
شہنشاہ	सम्राट्, महाराजा
شہنشاہیت	साम्राज्यवाद
شہوانی	कामज, कामसम्बंधी
شہوت	काम-वासना, विलास, विषय
شہوت پرست	कामुक, कामी
شہید	वीरगतिप्राप्त, साक्षी
شہیر	सुप्रसिद्ध, विख्यात
شے	वस्तु, पदार्थ
شیب	वृद्धता
شیخ	गुरु, आचार्य, वृद्ध

شیخی	अभिमान, घमण्ड, प्रगल्भता, गर्व
شیدا شیدائی	प्रेमी, आसक्त, अनुरागी
شیڈول	अनुसूची
شیر	सिंह
شیرازہ	प्रबन्ध, बन्धन
شیرازہ بندی	प्रबंध, व्यवस्था
شیرانہ گرج	सिंहनाद
شیرخوار	स्तनपायी, शिशु
شیرمرد	वीरपुरुष
شیرنی	सिंहनी
شیروشکر	अतिसम्पर्क, घनिष्टता
شیریں	मिष्ट, मधुर
شیریں زبان	मधुरभाषी
شیریں بیان	मिष्टभाषी, सुवक्ता
شیرینی	मधुरता, मिष्टता, मिष्टान्न
شیشہ	स्फटिक, कांच, दर्पण
شیطان	अवज्ञाकारी, उद्दण्ड, असुर, दानव, पिशाच,
شیطانی	आसुरी, पैशाचिक
شیطانی قہقہہ	पैशाचिक अट्टहास
شیطنت	पैशाचिकता, दुष्टता, उपद्रव
شیفتہ	आसक्त, विमुग्ध, विलुब्ध
شیفتگی	अचेतना, विमुग्धता, आसक्ति
شیوع	प्रकाशन, प्रचलन
شیئر	भाग, सहांश
شیوازبان شیوابیان	सुभाषी, वाक्पटु
شیون	आर्त्तनाद, क्रन्दन
شیوہ	ढंग, नीति, मार्ग, रीति

ص

صابر	धैर्यवान्, संतोषी
صاحب	स्वामी, महोदय
صاحبہ	महोदया
صاحب صلاحیت	योग्य
صاحب دل	शुद्धहृदय, ईश्वरभक्त
صاحب فراش	रोगग्रस्त, अस्वस्थ
صاحبزادہ	सुपुत्र, गुरुपुत्र
صادر	प्रचारित, प्रचलित
صادق	सत्यवादी, सत्यवान्, विश्वासपात्र
صاف	शुद्ध, विमल, स्वच्छ, निर्दोष
صاف گو	स्पष्टवादी
صاف گوئی	स्पष्टोक्ति
صاف باطن	निष्कपट, शुद्धहृदय

Urdu	Hindi
صد	शत
صدا	ध्वनि
صدائے بازگشت	प्रतिध्वनि
صدارت	सभापतित्व, अध्यक्षता
صداقت	सत्यता
صداقت پسند	सत्यवादी, सत्यप्रिय
صدر	सभापति, अध्यक्ष प्रधान, प्रमुख, प्रारंभ, मुख्यस्थान
صدر اعلیٰ	प्रधानअध्यक्ष
صدر جامعہ	विश्वविद्यालय अध्यक्ष
صدر جلسہ	सभापति
صدر مقام	केन्द्रस्थान,
صدر منتخب	निर्वाचित अध्यक्ष
صدف	शुक्ति
صدق	सत्यता
صدقہ	दान
صدمہ	दुःख, शोक, मर्माघात.
صدور	प्रचलन, निष्कासन
صدہا	शतशः, शतधा
صدی	शताब्दी
صراحت	विवरण, स्पष्टीकरण
صرصر	झंझावात

Urdu	Hindi
صالح	सदाचारी, सुचरित्र,
صالحہ	सदाचारिणी
صانع	शिल्पी, रचयिता, सृष्टिकर्ता
صانع حقیقی	सर्वस्रष्टा, ईश्वर
صائب	शुद्ध, उचित
صائم	व्रतधारी,
صبا	प्रभात समीर, प्रातःपवन
صباحت	सौन्दर्य, गौरवर्ण
صبح	प्रातः, प्रभात
صبح صادق	प्रत्यूष
صبیح	सुन्दर, गौर
صبر	सन्तोष, धैर्य, दृढ़ता
صحافت	पत्रकला, पत्रकारिता
صحافی	पत्रकार
صحبت	सहवास, संगति स्त्रीप्रसंग, संभोग
صحت	आरोग्य, नीरोगता स्वास्थ्य, शुद्धि, पुष्टि
صحت نامہ	शुद्धिपत्र
صحرا	मरुस्थल, मरुभूमि
صحرائے اعظم	महामरुस्थल
صحن	प्रांगण, आंगण
صحن چمن	उद्यानप्रांगण
صحیح	यथोचित, उचित, यथार्थ, सत्य
صحیفہ	ग्रंथ, लिखितपृष्ठ

صرف (सिर्फ़)	केवल
صرف (सर्फ़)	व्यय
صرف ونحو	व्याकरण
صرفہ	व्यय
صریح	स्पष्ट
صعوبت	कठिनाई
صغرسنی	बाल्यकाल
صف	व्यूह, पंक्ति
صف بستہ	पंक्तिबद्ध
صف شکن	व्यूहभेदक
صفائی	निर्दोषिता, पवित्रता, शुद्धता
صفت	विशेषता, विशेषण, गुण, चिह्न
صفت اسم	संज्ञाविशेषण
صفت فعل	क्रियाविशेषण
صفحہ	पृष्ठ
صفراء	पित्त
صلابت	दृढ़ता, कठोरता
صلاح	परामर्श, मंत्रणा
صلاح کار	परामर्शदाता
صلاحیت	योग्यता, क्षमता
صلح	संधि
صلحنامہ	संधिपत्र
صلہ	प्रतिफल, पुरस्कार
صلات	पूजा, उपासना, प्रार्थना
صندوق	पेटी
صناع	उद्योगी, कलाविद्
صنعت	उद्योग,
صنعت وحرفت	कलाकौशल
صنعتی	औद्योगिक
صنف	प्रकार, जाति
صنم	मूर्ति, प्रतिमा
صواب	उचित
صواب دید	परामर्श, सम्मति
صوبہ	प्रांत, प्रदेश
صوبہ دار	राजपाल
صورت	आकृति, रूप
صورت گری	चित्रकारी
صوفی	सन्यासी, संयमी
صوم	व्रत
صہبا	मद्य, सुरा
صیاد	आखेटक
صیانت	निर्देश, रक्षा
صید	आखेट
صیغہ	विभाग
صیقل	परिमार्जन

ض

ضروری	आवश्यक, उपेक्षित,
ضروری اطلاع	आवश्यकसूचना
ضعف	दुर्बलता
ضعیف	दुर्बल, वृद्ध
ضعیف العمر	वयोवृद्ध
ضعیفی	दौर्बल्य, वृद्धता
ضلالت	पथभ्रष्टता
ضلع	मण्डल
ضلع مجسٹریٹ	मण्डलाधीश
ضم	विलय; विलीन
ضماد	प्रलेप
ضمانت	प्रतिमोचन, प्रतिभूति
ضمانت دار	प्रतिभू, लग्नक
ضمانت نامہ	प्रतिभूति पत्र
ضمن	अनुषंग, अंतर्गत, संबन्ध
ضمنی	आनुषंगिक, अप्रधान, गौण, उप,
ضمیر	अंतरात्मा
ضمنی قواعد	उपनियम
ضمنی انتخاب	उपनिर्वाचन
ضمیمہ	अतिरिक्त अंक क्रोड़पत्र, परिशिष्ट
ضو-ضیا	आलोक, दीप्ति ज्योति, प्रकाश
ضیافت	अतिथि-सत्कार, आतिथ्य, भोज
ضیق	कठिनाई, संकीर्णता

ضابطہ	नियम, विधि प्रक्रिया व्यवस्था, बन्धन,
ضابطہ دیوانی	अर्थप्रक्रिया
ضابطہ فوجداری	आपराधिक दण्डविधान
ضابطہ مال	अर्थविधि
ضامن	प्रतिभू, लग्नक
ضائع	नष्ट
ضبط	धैर्य, नियंत्रण, निग्रह
ضبط نفس	मनोनिग्रह, आत्मसंयम इन्द्रियनिग्रह
ضبطی	प्रत्याहार, अपवर्तन
ضخامت	मोटाई, स्थूलता
ضخیم	स्थूल, मोटा
ضد	आग्रह, हठ विपरीत, प्रतिकूल
ضرب	आघात, चोट, प्रहार
ضرب المثل	लोकउक्ति
ضرب خفیف	लघु आघात
ضرب شدید	गुरु आघात
ضرر	क्षति, कष्ट, हानि
ضرور	अवश्य
ضرورت	प्रयोजन, आवश्यकता

ط

Urdu	Hindi
طاعت	आज्ञापालन, भक्ति
طاغوت	असुर
طاغي	विद्रोही, उपद्रवी, आज्ञोल्लंघक
طاقت	शक्ति, बल, क्षमता
طاقتور	शक्तिशाली, बलिष्ठ, प्रबल
طالب	इच्छुक, याचक, अर्थी
طالب حق	सत्यान्वेषी
طالب علم	छात्र, विद्यार्थी
طالع	भाग्य, प्रारब्ध
طاهر	पवित्र, शुद्ध
طاؤس	मयूरपक्षी,
طائرانہ نظر	विहंगदृष्टि
طبابت	चिकित्सावृत्ति, चिकित्साशास्त्र
طباخ	रसोइया
طبع	मुद्रण, अंकन, स्वभाव, प्रकृति
طبعاً	स्वभावतः
طبع آزمائي	बुद्धिपरीक्षा
طبعي	भौतिक, स्वाभाविक प्राकृतिक
طبعي خاصه	स्वाभाविक गुण
طبعي ميلان	भौतिक प्रवृत्ति
طبق	तल, परत, कक्षा, थाल
طبقه	कक्षा, श्रेणी, वर्ग
طبقه بندي	वर्गीकरण
طبقات الارض	भूगर्भ
طبقاتي تقسيم	कक्षाभेद, वर्गभेद
طبقاتي جنگ	वर्गयुद्ध
طبي	चिकित्सा संबंधी
طبيب	वैद्य, चिकित्सक
طبيعت	वृत्ति, स्वभाव, प्रकृति
طبيعيات	पदार्थ विज्ञान
طحال	प्लीहा, तिल्ली
طرار	वाचाल, चंचल, चपल, चतुर
طرب	सुख, आनन्द, हर्ष, आह्लाद, प्रसन्नता
طرب انگيز	हर्षोत्पादक, प्रसन्नताजनक
طربناک	आनन्दमय
طرح	प्रकार, रीति, समान, भांति
طرحدار	छबीला, बांका
طرز	पद्धति, शैली, प्रणाली, प्रकार,
طرز تحرير	लेखनशैली
طرز حکومت	शासनप्रणाली
طرز عمل	कार्यप्रणाली
طرز فکر	विचारपद्धति

भाषणशैली — طرز کلام
दिशा, ओर, पक्ष — طرف
सहायक, समर्थक, पक्षपाती — طرفدار
विलक्षण, अद्भुत, विचित्र — طرفه
प्रणाली, मार्ग, रीति — طریق
भक्तिमार्ग — طریقت
प्रणाली, विधि, रीति, प्रकार, पंथ, पद्धति, — طریقه
सेवनविधि — طریقه استعمال
विचार प्रणाली — طریقه فکر
कार्यविधि कार्यपद्धति — طریقه کار
उपासना पद्धति — طریق عبادت
थाल — طشت
प्रसिद्ध, प्रकट, स्पष्ट, उद्घटित — طشت ازبام
भोजन, भोज, आहार — طعام
व्यंग्य — طعن
निन्दा, व्यंग्य, तिरस्कार — طعن تشنیع
तिरस्कार, लांछन, व्यंग्य — طعنه زنی
सीमोल्लंघन, अवज्ञा, अतिक्रमण, उद्दण्डता, — طغیان

अधिकता, बाढ़, प्लावन, अतिक्रम — طغیانی
बालक, शिशु — طفل
शिशुहत्या — طفل کشی
बाल्यकाल, शैशव — طفلی
आधार, साधन — طفیل
स्वर्ण, लेप, — طلا
पत्नी परित्याग, विवाह विच्छेद — طلاق
विवाह विच्छेदपत्र — طلاق نامه
स्वर्णीय — طلائی
अपेक्षा, अर्थ, इच्छा, याचना, मांग — طلب
अर्थी, इच्छुक, याचक — طلبگار
आकारण, आह्वान — طلبی
चमत्कार, इन्द्रजाल, कौतुक, माया, — طلسم
दर्शन, रूप, छवि — طلعت
उदय — طلوع
संतुष्टि, संतोष — طمانیت
मासिक धर्म — طمث
ठाठ बाठ, धूमधाम — طمطراق
लोभ — طمع
कटाक्ष, व्यंग्य, — طنز
व्यंग्यात्मक — طنزیه
व्यंग्यात्मक हास्य — [illegible]

طواف	परिक्रमा, चक्कर, फेरा
طوالت	आधिक्य, दैर्घ्य
طوائف	वेश्या
طوائف الملوکی	विप्लव, निराज विद्रोह, अराजकता
طور طریق	रीतिनीति, आचारव्यवहार
طوطا	शुक
طوعاوکرھا	प्रसन्नाप्रसन्न, बाध्यतः
طوفان	उग्रवर्षा, प्रचण्डवायु, आंधी
طوق	पट्टा, हार
طول	दैर्घ्य, विस्तार
طویل	दीर्घ
طویل المیعاد	दीर्घकालीन
طہارت	शुद्धता, पवित्रता
طہور	शुद्ध, पवित्र
طے	निश्चित, निर्णीत
طے شدہ پالیسی	निश्चितनीति
طیارہ	विमान, वायुयान
طیب	पवित्र, शुद्ध, पावन
طیش	क्रोध, आवेश
طینت	स्वभाव, प्रकृति

ظ

ظالم	अत्याचारी
ظاہر	विदित, व्यक्त, प्रत्यक्ष, प्रकट
ظاہر و باطن	बाह्यान्तर, प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष
ظاہرداری	प्रदर्शन, दिखावा
ظاہری	बाह्य
ظرافت	विनोद, परिहास [illegible]
ظرف	बुद्धि, साहस, पात्र
ظریف	विदुषक, हास्य-प्रिय, विनोदशील
ظفر	सफलता, विजय
ظل	प्रतिबिम्ब, छाया
ظلم	अन्याय, अत्याचार
ظلمت	तिमिर, अंधकार
ظن	भ्रम, अनुमान
ظہور	प्रकटहोना, आविर्भाव

ع

عابد	पूजक, उपासक, भक्त
عاجز	असमर्थ, अक्षम विवश, विनीत
عاجزانه	सविनय, विनयपूर्ण
عاجزی	विनय, नम्रता
عادت	प्रकृति, स्वभाव, गुण, अभ्यास, व्यसन
عادتاً	स्वभावतः
عادل	न्यायी, न्यायशील
عادی	अभ्यस्त
عار	लज्जा, दोष
عارض	कपोल, गाल, गण्ड
عارضه	रोग, दुख, व्याधि
عارضی	अस्थाई, क्षणिक
عارف	परिचित, ज्ञानी
عاری	विहीन, रहित, नग्न
عاریتاً	मंगनी
عازم	निश्चायक, संकल्पकर्ता
عاشق	प्रेमी, अनुरागी, आसक्त
عاشقانه	प्रेमपूर्ण
عاشقی	प्रेम, प्रीति, अनुराग आसक्ति
عاصم	रक्षक, पाल,
عاصی	अपराधी, दोषी, पापी, अवज्ञाकारी
عاطفت	कृपा, स्नेह, ममत्व वात्सल्य, आकृष्टि
عافیت	क्षेम, कुशल, मंगल, सुख, शान्ति
عاقبت	परिणाम, परलोक, अंत,
عاقل	बुद्धिमान्
عالم	लोक, ब्रह्माण्ड, विश्व, जगत
عالم (आलिम)	ज्ञाता, ज्ञानी, विज्ञ पण्डित, वेत्ता
عالم اجتماعیات	समाजशास्त्र वेत्ता
عالم کل	सर्वज्ञ, सर्वज्ञाता, ईश्वर
عالم ارواح	आत्मालोक
عالم انفس	जीवलोक
عالم بالا	स्वर्गलोक
عالم برزخ	यमलोक
عالم خیال	कल्पना लोक
عالم شهادت	प्रत्यक्षलोक
عالم طبیعی	भौतिक संसार
عالم غیب	परोक्षलोक
عالم غیب	परोक्षज्ञानी, अदृष्टज्ञाता
عالم فانی	मृतलोक
عالم گیر	विश्वव्यापी, सार्वभौम

عالمگیر امن	विश्वशान्ति
عالمگیر دین	विश्वधर्म
عالمگیر نظام	विश्वविधान
عالمگیر وفاق	विश्वसंघ
عالمانہ	विद्वतापूर्ण
عالم لاہوت	ब्रह्मलोक
عالم ملکوت	देवलोक
عالم ناسوت	नरलोक, मृतलोक भौतिक संसार
عالی	उच्च, महान, श्रेष्ठ, उत्तम
عالی جاہ	प्रतिष्ठावान, उच्चपदस्थ
عالی جناب	श्रीमान
عالی دماغ	उच्चप्रज्ञ
عالی ہمت	उच्च साहसी
عالی حوصلہ	उच्चोत्साही
عام	साधारण, सामान्य
عام پسند	सर्वप्रिय, लोकप्रिय
عام فہم	सुबोध सरल, सुगम,
عامل	कार्यकर्त्ता, अधिकारी श्रमिक, तांत्रिक
عام معافی	सर्वक्षमा
عامہ	सर्वसाधारण, जनता
عامی	जन साधारण, जनता, प्रजा, अपढ़
عائد	लागू
عبادت	दासता, भक्ति, अर्चना पूजा, उपासना आज्ञापालन
عبادت گاہ	उपासना गृह
عبارت	अभिप्राय, लेख, गद्य, वर्णन
عبث	निरर्थक, अकारण, व्यर्थ
عبد	दास, उपासक, भक्त
عبدیت	दासत्व, भक्ति
عبرت	भय, आशंका, शोच शिक्षा, उपदेश
عبرت انگیز	शिक्षाप्रद, शोच्य,
عبرت ناک	भयोत्पादक, उपदेशपूर्ण, शिक्षाप्रद
عبودیت	दासत्व, भक्ति
عبور	पारण, पूर्ण ज्ञान,
عبوری حکومت	अंतरिमशासन
عتاب	क्रोध, प्रकोप
عترت	संतान, संतति, सम्बन्धी, परिवार
عتیق	श्रेष्ठ, पुरातन, प्राचीन
عجائب خانہ	विचित्रालय, संग्रहालय
عجب	विचित्र, अद्भुत, विलक्षण
عجب (उज्ब)	अभिमान, अहंकार

संख्यात्मकशक्ति — عددی طاقت
न्याय, समता — عدل
न्याय कर्त्ता — عدل گستر
न्याय विभाग — عدلیہ
सत्ताहीनता, अनस्तित्व — عدم
असंतुलन — عدم توازن
अनुपस्थिति — عدم حاضری
शत्रु, विपक्षी, विरोधी — عدو
शत्रुता, विरोध, अत्याचार, विद्रोह — عدوان
अवज्ञा, विमुखता — عدول
आज्ञोल्लंघन, अवज्ञा — عدول حکمی
अनुरुप, तुल्य, समान, न्यायी — عدیل
अविद्यमान, दुर्लभ, गुप्त, निरस्तित्व — عدیم
अद्वितीय, अनुपम — عدیم المثال، عدیم النظیر
शास्ति, दण्ड, दुख, कष्ट, यातना — عذاب
परलोक दण्ड — عذاب آخرت
दण्डपुरस्कार, पाप-पुण्य — عذاب ثواب
मुख, कपोल — عذار
व्याज, मिष, कारण, आपत्ति, क्षमा, अस्वीकृति — عذر

विवशता, नम्रता, विनय — عجز
शीघ्रता — عجلت
आश्चर्यपूर्ण, विचित्र, विलक्षण, अद्भुत — عجیب
न्याय, समता, न्यायालय, अधिकरण — عدالت
प्राथमिक न्यायालय — عدالت ابتدائی
पंच न्यायालय, माध्यमिकन्यायालय — عدالت ثالثی
लघु न्यायालय — عدالت خفیفہ
अर्थ न्यायालय — عدالت دیوانی
सत्र न्यायालय — عدالت سیشن
उच्चन्यायालय — عدالت العالیہ
दण्डन्यायालय — عدالت فوجداری
अर्थ न्यायालय — عدالت مال
समर्थन्यायालय — عدالت مجاز
संघ न्यायालय — عدالت وفاق
न्यायालयसम्बन्धी, न्यायिक — عدالتی
अधिसाक्षी, न्यायालयसाक्षी — عدالتی گواہ
द्वेष, शत्रुता, बैर, कलह, वैमनस्य — عداوت
संख्या गणना, अंक — عدد

عذرا — कुमारी, कामिनी, श्यामा
عذرداري — वाद, आपत्ति आपत्तिपत्र
عذرلنگ — मिथ्या आपत्ति
عرش — सिंहासन
عرصه — क्षेत्र, स्थल, काल, विलम्ब
عرض — आवेदन, प्रार्थना, निवेदन
عرض حال — आत्मनिवेदन, दशावर्णन
عرضداشت، عرضي — आवेदनपत्र, प्रार्थनापत्र
عرضي دعوى — वादप्रस्तुति
عرضي نويس — प्रार्थनापत्रलेखक
عرف — परिचय, प्रसिद्धि, उपनाम
عرف عام — लोकपरिचय
عرفان — परिचय, ज्ञान
عرفي — प्रसिद्ध, प्रचलित
عرق — स्वेद, आसव, जल
عرق ريزي — कठिन परिश्रम
عروج — उत्थान, विकास, उन्नति
عروس — वधु
عروسي — विवाह
عروض — छन्द रचना
عريان — वस्त्रहीन, नग्न, अकक्ष
عز، عزت — सम्मान, मान, आदर, मर्यादा

عزا — संवेदना, मृत्युशोक
عزادار — शोकाकुल, शोकप्रकाशक
عزت دار — संभ्रांत, सम्मानित, आदृत, प्रतिष्ठावान,
عزت ماب — प्रतिष्ठावान
عزل — पृथकता
عزلت — एकांत, एकांतवास
عزم — निश्चय, संकल्प
عزم بالجزم — दृढ़प्रतिज्ञा, दृढ़संकल्प
عزيز — स्वजन, आत्मीय सम्बन्धी, प्रिय
عزيزداري — सम्बन्ध; नाता
عزيمت — साहस, दृढ़ता, दृढ़ संकल्प
عسرت — कठिनाई, दुर्गमता, निर्धनता
عسكر — सेना
عسكري — सैन्य, सैनिक
عسير — कठिन, दुसाध्य, दुर्गम,
عسيرالحصول — दुर्लभ, दुष्प्राप्य,
عسيرالفهم — दुर्बोध, दुरुह दुर्ज्ञेय,
عشاريه — दशमलव
عشر — दशमभाग
عشرت — सुखविलास

اردو	हिन्दी
عشرت خانه	रतिगृह, विलासगृह
عشر عشیر	शतांश, शतमभाग
عشق	प्रीति, अनुराग, आसक्ति, प्रेम
عشق حقیقی	सत्यानुराग, ईश्वरप्रेम
عشق مجازی	पार्थिवप्रेम, भौतिकप्रेम
عشقیه	प्रेमात्मक
عشوه	हावभाव, छल, छवि
عصا	दण्ड, यष्टि
عصب	स्नायु
عصبیت	विद्वेष दृढ़ता, पक्षपात,
عصر	अपराह्न, समय युग, काल
عصمت	सतीत्व
عصمت دری	सतीत्वहरण
عصمت ماب	सतीसाध्वी, पतिव्रता
عصیان	पाप
عضله	मांसपेशी
عضو	भाग, अंग, अवयव
عضو تناسل	जननेंद्रिय, लिंग
عطا	दान, प्रदान
عطار	औषधि विक्रेता, सुगन्ध विक्रेता
عطارد	बुध (राशि)
عطر	सुगन्ध
عطر فروش	सुगन्ध विक्रेता
عطیه	प्रदत्त, दान
عظمت	महिमा, महानता
عظمیٰ	महिमाशाली, महा
عظیم	वृहत्, महा, महान विशाल, विराट,
عظیم الشان	महाविराट, भव्य,
عفت	संयम, सतीत्व
عفریت	दानव, असुर, दैत्य
عفو	क्षमा, क्षान्ति,
عفونت	दुर्गन्ध
عفیف	सन्यमी, साधु
عفیفه	सती, साध्वी
عقب	पृष्ठ
عقبیٰ	प्रलोक
عقد	प्रतिज्ञा, विवाह
عقده	समस्या, गांठ, ग्रन्थि
عقده کشائی	समस्या समाधान, कष्टनिवारण
عقرب	वृश्चिक, अलि
عقل	बुद्धि

Urdu	Hindi
عقل انسانی	मानव बुद्धि
عقل سلیم	शुद्धबुद्धि
عقلمند	बुद्धिमान
عقلمندی	बुद्धिमानी
عقلی	बौद्धिक
عقلیت	बुद्धिवाद
عقیدت	श्रद्धा, आस्था,
عقیدتمند / عقیدت کیش	श्रद्धावान, श्रद्धालु
عقیده	श्रद्धा, आस्था, विश्वास
عقیل	बुद्धिमान
عقیمه	वन्ध्या, अफला
عکس	प्रतिरूप, प्रतिबिम्ब, प्रतिच्छाया
عکسی	प्रतिमामित, प्रतिबिंबित
علاج	उपाय, चिकित्सा
علاقه	सम्बन्ध, प्रदेश, अधिक्षेत्र, भूखण्ड
علاقائی	प्रादेशिक, क्षेत्रीय
علاقه وار	क्षेत्रीय, क्षेत्रगत
علالت	रोग, व्याधि
علامت	चिह्न, लक्षण,
علامت وقفه	विराम चिह्न
علامه	वाचस्पति, शास्त्री, दिग्गज, महापंडित
علانیه	प्रत्यक्षतः, स्पष्टतः,
علاوه	अतिरिक्त
علت	दोष, अपराध, कारण, हेतु, दुर्व्यसन, दुर्वृत्ति
علم	पताका, ध्वजा (अलम)
علم (इल्म)	शास्त्र, ज्ञान, विज्ञान, विद्या
علم اجتماع	सामाजिक शास्त्र
علم ادب	साहित्य शास्त्र
علم الادویه	चिकित्सा शास्त्र
علم الاقتصاد	अर्थशास्त्र
علمبردار	नेता, ध्वजावाहक
علم تسخیر	सम्मोहन विद्या
علم تمدن	नागरिक शास्त्र
علم الحساب	गणितशास्त्र
علم الحیات	जीवविज्ञान
علم الحیوان	प्राणी शास्त्र
علم ریاضی	गणित शास्त्र
علم طبیعیات	विज्ञान शास्त्र
علم طبقات الارض	भूगर्भशास्त्र
علم کیمیا	रसायन शास्त्र
علم هندسه	अंक गणित
علم اللسان	भाषा विज्ञान
علم منطق	हेतुवाद, तर्कशास्त्र
علم نباتات	वनस्पति शास्त्र, उद्भिज विज्ञान
علم و فن	कलाविद्या
علمی	ज्ञानात्मक, वैज्ञानिक

सुन्दर, उत्तम, उत्कृष्ट — عمده
आयु, अवस्था, वयस — عمر
व्योवृद्ध — عمر رسیده
नागरिक शास्त्र — عمرانیات
गहन, गंभीरता — عمق
कार्य, क्रिया, कर्म, व्यवहार, प्रभाव, अधिकार, मन्त्रतन्त्र — عمل
शल्यक्रिया — عمل جراحی
सत्कर्म, परमार्थ, पुण्यकर्म — عمل خیر، عمل نیک
व्यवहारतः — عملاً
अधिकार — عمل داری، عمل دخل
व्यवहार — عمل درآمد
कर्तृक, कर्मचारी वर्ग — عمله
व्यावहारिक, क्रियात्मक — عملی
क्रियात्मक प्रयास, सक्रिय प्रयत्न — عملی جدوجهد
व्यावहारिकजीवन — عملی زندگی
स्तंभ — عمود
साधारण, सामान्य, — عموم
साधारणतः, प्रायः, — عموماً
गंभीर, गहन, गहरा — عمیق
शत्रुता, द्वेष — عناد

वैज्ञानिक सिद्धांत — علمی نظریه
विद्वता — علمیت
उच्चता — علو
उच्च साहस — علوهمت
स्वर्गिक, अलौकिक — علوی
निर्विराम, निरन्तर — علی الاتصال
मुख्यतः, विशेषतया — علی الخصوص
प्रातःकाल — علی الصباح
सामान्यतः, साधारणतः, प्रायः, — علی العموم
वियोग, विच्छेद, पृथकता — علحدگی
विरत, विरक्त, पृथक — علحده
विकारग्रस्त, अस्वस्थ, रोगी, रुग्ण, व्याधित — علیل
ज्ञानी, ईश्वर — علیم
भवन — عمارت
राजकर्मचारीगण — عمال حکومت
पगड़ी, शिरोवेष्टन, उष्णीश — عمامه
इच्छा, संकल्प, निश्चय — عمد
निश्चयपूर्वक — عمداً
उत्तमता, उत्कृष्टता, सुन्दरता — عمدگی

عورت	स्त्री, नारी, महिला
عوض	प्रतिकार, दण्ड, प्रतिदान
عہد	प्रतिज्ञा, वचन, काल, युग
عہد حکومت	शासनकाल
عہد شکنی	प्रतिज्ञाभंग
عہد عتیق	पुरातनकाल, पराचीनयुग
عہد نامہ	प्रतिज्ञापत्र
عہد وسطی	मध्ययुग
عہدہ	पद
عہدہ دار	पदाधिकारी
عیار	कपटी, चतुर, प्रवंचक
عیاری	प्रतारण, छलकंपट, चातुर्य्य, प्रवंचना
عیاش	विलासी, व्यभिचारी
عیاشی	विलासता, व्यभिचार, लम्पटता
عیال	कुटुम्ब, परिवार
عیال دار	गृहस्थ
عیب	त्रुटि, अवगुण, दोष
عیب جو	छिद्रान्वेषी, दोषान्वेषी
عیب چینی	छिद्रान्वेषण
عیب جوئی	दोषान्वेषण
عیش	सुख, विलास
عیش پرست	विलास प्रिय
عیش و عشرت	भोग विलास, आमोद प्रमोद
عین	उद्गम, स्रोत, नेत्र, दृग

عناصر خمسہ	पंचभूत, पंचतत्व
عنان	बागडोर, सूत्र
عنان حکومت	शासनसूत्र
عنایت	कृपा, अनुकम्पा, दान
عنایت نامہ	कृपापत्र
عند	सम्मुख, निकट, समीप
عندیہ	आशय, मंतव्य सम्मति
عنصر	तत्व, भूत,
عنصری	तात्विक
عنصریات	भौतिकसंसार
عنفوان	आरंभ
عنقریب	निकट, समीप
عنوان	प्रसंग, शीर्षक, विषय
عنوان مبحث	वार्ता विषय
عوام	गण, लोक जनसाधारण, जनता
عوام الناس	सर्वसाधारण, साधारणवर्ग
عوامی	लौकिक, सार्वजनिक सामाजिक
عوامی حکومت	लोकराज्य, जनतंत्र, प्रजातंत्र, गणतंत्र
عوامی کارکن	सार्वजनिक कार्यकर्ता

غ

उर्दू	हिन्दी
غار	गर्त्त, गुफा, गह्वर, कन्दरा
غارت	लूट, विनाश, ध्वंस विनष्ट
غارت گر	विनाशकारी, लुटेरा
غازي	धर्मयोद्धा
غاصب	अपहारक, अपहर्त्ता
غافل	असावधान, अचेत अबोध, अनभिज्ञ
غالب	अधिकारप्राप्त, प्रभुत्वशाली अधिपति
غالباً	सम्भवतः
غائب	अनुपस्थित, लुप्त, अदृश्य, विलीन
غائبانه	परोक्षतः, अप्रत्यक्षरूप से
غائر	पैनी, तीक्ष्ण
غائرنظر	पैनीदृष्टि
غايت	अंत, सीमा, उद्देश्य
غبار	धूल, रज
غبن	न्यासभंग, कपट,
غبی	निर्बुद्धि, मूर्ख
غپ شپ	मिथ्यालाप, प्रलाप अनर्गल
غدار	धूर्त्त, विद्रोही, कपटी विश्वासघाती
غداري	विद्रोह, विश्वासघात
غدر	विश्वासघात, विद्रोह विप्लव
غدود	ग्रन्थि, गिलटी, चक्र
غذا	आहार, भोजन, खाद्य, पथ्य
غذائی بحران	खाद्य संकट
غرب	पश्चिम
غرض	तात्पर्य, स्वार्थ, अभिप्राय, उद्देश्य
غرض پسند	स्वार्थी, स्वार्थपर
غرض مند	इच्छुक, अर्थी
غرفه	वातायन, झरोखा
غرق	तल्लीन, निमग्न, प्लावन
غرقاب	जलमग्न
غروب	अस्त, अवसान, अंतर्द्धान
غرور	अभिमान, दंभ, गर्व अहंकार
غريب	दीन, निर्धन, दरिद्र, अपरिचित
غريب پرور	दीनप्रतिपालक, दीनबन्धु
غريب الوطن	प्रवासी, यात्री
غريق	निमग्न, लीन, व्यस्त
غزوه	धर्मयुद्ध
غسل	स्नान, अवगाहन
غسل خانه	स्नानागार

उर्दू	हिन्दी
غلبہ	अधिक्रमण, अधिकार, अधिपत्य, प्रभुत्व
غلط	अनुचित, मिथ्या, अशुद्ध, असत्य
غلط رو	पथभ्रष्ट
غلط فہمی	भ्रान्ति, भ्रम, प्रमाद
غلط کار	कार्यभ्रष्ट,
غلط نامہ	अशुद्धिपत्र
غلطی	त्रुटि, दोष, विकार, अशुद्धि
غلغلہ	कोलाहल, ख्याति, प्रताप
غلو	अतिशयोक्ति, अतिक्रम, सीमोल्लंघन
غلہ	अन्न, धान्य, खाद्यान्न
غلیظ	मल, गाढ़ा, अशुद्ध
غم	दुख, शोक, संताप, विषाद, चिन्ता
غم آگیں	शोकपूर्ण, संतप्त
غماز	संकेतक, पिशुन, व्यंग्यकर्त्ता, कटाक्षी
غمازی	संकेत, कटाक्ष, पिशुनता, इंगित
غم خواری	संवेदना, सहानुभूति
غمزدہ	शोकाकुल, शोकग्रस्त
غمزہ	दृगसंकेत, सैन, हावभाव, कटाक्ष
غش	मूर्च्छा
غشی	संज्ञाहीनता, अचेतना
غصب	अपयोजन, अपहरण
غصہ	क्रोध, रोष, कोप, अमर्ष
غصہ ور	क्रोधशील, क्रोधी,
غضب	रोष, प्रकोप, क्रोध, अमर्ष
غضبناک	क्रोधातुर, क्रुद्ध, क्रोधयुक्त
غفار	क्षमाशील, महाक्षमावान, ईश्वर
غفران	अपराध मार्जन, क्षमा
غفلت	असावधानी, अचेतना, प्रमाद, अनवधान
غفور	क्षमावान, क्षमाशील, ईश्वर
غفیر	निविड़, बहुल, प्रचुर, अधिक
غل	रोर, निनाद, कोलाहल, उपद्रव
غلاظت	अपवित्रता, विष्ठा, मल
غلاف	वेष्टन, आवरण, आच्छादन
غلام	अनुचर, सेवक, दास,
غلامی	पराधीनता, परतंत्रता, पराभव, सेवा, दासता

हिंदी	اردو
संवेदना, सहानुभूति	غمگساری
शोकाकुल	غمگین
शोकजनक	غمناک
संतुष्टि, सम्पन्नता	غناء
कलिका, कलि, मुकुल	غنچہ
अस्फुटितपुष्प	غنچۂ ناشگفتہ
तंद्रा	غنودگی
निश्चिन्त, धनी, संतुष्ट, सम्पन्न	غنی
शत्रु, वैरी, विपक्षी	غنیم
शत्रुधन, परिहार	غنیمت
विवेचना, चिन्तन, मनन, विचार	غور
विचारणीय, चिन्तनीय	غورطلب
मननचिन्तन	غوروفکر
रव, कोलाहल, उपद्रव	غوغا
दल, समूह	غول
परोक्ष, अदृष्ट	غیب
परोक्षज्ञानी, दैवज्ञ	غیب داں
परोक्षनिन्दा, पिशुनता	غیبت
परोक्षीय, अलौकिक	غیبی
अतिरिक्त, भिन्न, अपरिचित	غیر
अपौरुषेय, अमानवी, अमानुषिक	غیرانسانی
आत्म सम्मान, लज्जा, गौरव, स्वाभिमान	غیرت
तटस्थ, निष्पक्ष	غیرجانبدار
तटस्थता, निष्पक्षता	غیرجانبداری
अविद्यमान, अनुपस्थित	غیرحاضر
परोक्ष, अनुपस्थिति	غیرحاضری
अनुत्तरदायी	غیرذمہ دار
अनुत्तरदायित्व	غیرذمہ داری
निष्प्राण, निर्जीव, अचेतन, जड़	غیرذی روح
वर्गविहीन	غیرطبقاتی
अस्वाभाविक, प्रकृतिविरुद्ध	غیرفطری
अनियमित, अवैधानिक	غیرقانونی
अपरिवर्तनीय	غیرمبدل
अचल, सुदृढ़, अडिग	غیرمتزلزل
अहिंसक	غیرمتشدد
अपरिचित	غیرمتعارف
असम्बद्ध, असंगत	غیرمتعلق
असीम, अपरिमित, विशाल	غیرمتناہی، غیرمحدود

غیر مرئی	अदृश्य, परोक्ष
غیر مجسم	निराकार, ईश्वर
غیر مستقل	अस्थायी
غیر مسلح	निरस्त्र
غیر مسلم	विमुस्लिम, अमुस्लिम
غیر مشتبہ	असंदिग्ध
غیر مصدقہ	अप्रमाणित
غیر معتدل	असंतुलित
غیر معمولی	असाधारण
غیر متوقع	अप्रत्याशित
غیر معین	अनिश्चित
غیر منقطع	अटूट, अखण्ड
غیر مہذب	अश्लील, अशिष्ट असभ्य
غیر منقولہ	अचल, स्थावर
غیر واجب	अनुचित
غیر واضح	अस्पष्ट
غیریت	अपरिचय, द्वेष, वैर
غیظ	प्रकोप, अमर्ष, क्रोध, रोष
غیور	स्वाभिमानी, लज्जावान

ف

فاتح	विजेता, विजयी
فاتر العقل	कुन्ठबुद्धि, मंदमति
فاجر	दुराचारी, पापी, व्यभिचारी
فاحش	जघन्य, स्पष्ट
فاحشہ	स्वैरिणी, कुलटा व्यभिचारिणी,
فارغ	निवृत्त, रहित, तृप्त, अवकाशप्राप्त
فارغ البال	स्वतंत्र, निश्चिंत, सन्तुष्ट, सम्पन्न
فارغ التحصیل	स्नातक, विद्याप्राप्त
فارغ خطی	शोधनपत्र, मुक्तापत्र
فارم	प्रपत्र, रूपक, क्षेत्र
فارمولا	सूत्र
فارن	विदेश, विदेशीय
فارورڈ	प्राक्कथन, अग्रगामी
فاسد	विकृत, विकारजनक
فاسق	दुराचारी, अवज्ञाकारी
فاش	प्रत्यक्ष, उद्घटित, प्रकट
فاصلہ	व्यवधान, अंतर
فاضل	विद्वान, पण्डित, अधिक, अतिरिक्त
فاعل	कारक, कर्त्ता, कर्मी
فاقہ	निराहार, अनशन, उपवास
فاقہ زدہ / فاقہ کش	अनाहार, बुभुक्षित उपवास-ग्रस्त
فاقہ کشی	बुभुक्षा, उपवास भूखमरी

فال — भविष्यवाणी, शकुन
فالج — पक्षाघात
فام — वर्ण
فانی — मर्त्य, नाशवान, नश्वर
فائدہ — हित, लाभ, लब्धि, प्राप्ति
فائدہ مند — लाभदायक, उपयोगी
فائر بریگیڈ — दमकल
فائرنگ — नालिकाघात
فائز — पदासीन, उत्तीर्ण सफल
فائق — प्रमुख, उत्तम, श्रेष्ठ, उत्कृष्ट
فائل — पत्रजात, पत्रसंग्रह
فائنل — आंतिक, अन्तिम, चरम
فاؤنٹین پن — धारालेखनी
فتح — जय, विजय, सफलता
فتح مند، فتح یاب — विजयी, विजेता, विजयप्राप्त, सफल
فتنہ — विपत्ति, अशान्ति आपद, उपद्रव
فتنہ پرداز — उपद्रवकारी
فتور — मान्ध, विकार, दोष, बाधा
فتویٰ — शास्त्रीय निर्णय, धर्माज्ञा
فجر — प्रभात, प्रत्यूष, प्रातः
فجور — कुकर्म, पाप, दोष, अपराध

فحش — कुकर्म, निर्लज्जता अश्लील
فحوی — उद्देश्य, विषय, भाव आशय,
فخر — अहंकार, गर्व, अभिमान, दंभ
فخر نسب — वंशाभिमान
فخریہ — सगर्व, अभिमानपूर्वक
فدا — उत्सर्ग, भेंट, बलि
فدائی — प्रेमी, मोहित प्राणोत्सर्जक
فدوی — प्राणोत्सर्जक, बलिहार
فدیہ — प्राणमूल्य, मुक्ति प्रतिदान
فراخ — विशाल, विस्तीर्ण, विस्तृत
فراخ دل — महामना, उदारहृदय
فراخی — सम्पन्नता, तृप्ति, विस्तार
فرار — पलायन, प्रस्थान
فراز — विशाल, विस्तृत, उच्चता, ऊर्ध्व.
فراست — प्रतिभा, बुद्धिमता विवेक
فراش — आमंडक
فراش خانہ — आमंडनालय

فراغ / فراغت — निवृत्ति, विश्राम विराम, राहित्य अवकाश

فراق — वियोग, बिछोह, विरह

فراموش — विस्मृत

فراموشي — विस्मृति

فرانٹیر — सीमांत

فراوان — बहुल, अधिक, प्रचुर

فراواني — बाहुल्य, अतिरेक, अधिकता

فراهم — एकत्रित, संचित अर्जित, संग्रहीत

فراهمي — संग्रह, संकलन, अर्जन

فربه — हृष्टपुष्ट, स्थूल, मांसल

فربهي — स्थूलता, मांसलता

فرج — जननेन्द्रिय, भग, योनि

فرجام — परिणाम, अंत

فرحان — हर्षित, आह्लादित, गद्गद्, प्रसन्न, पुलकित

فرحت — प्रफुल्लता, प्रसन्नता, हर्ष

فرخ — सौम्य, सुन्दर, शुभ मंगलमय

فرخنده — शुभ, मंगलमय, सुचारु,

فرد — विषय, अद्वितीय, व्यक्ति सूचीपत्र, फलक

فردا — आगामी कल

فردجرم / فرد قرارداد جرم — अभियोगपत्र आरोपफलक

فردوس — स्वर्ग, वैकुण्ठ

فردوس مکاني — वैकुण्ठवासी स्वर्गीय

فرزانگي — चैतन्य, बुद्धिमानी विवेक, चातुर्य

فرزانه — चतुर, प्रबुद्ध चैतन्यशील, बुद्धिमान

فرزند — संतान, पुत्र, सुत

فرستاده / فرست — संदेशवाहक, दूत प्रेषित, प्रथम.

فرسنخ-فرسنگ — कोश, कोस

فرسوده — पुरातन, जीर्ण

فرش — आमंडल

فرشته — पार्षद

فرشته خو — पुण्यात्मा, पवित्र प्रकृति

فرصت — निवृत्ति, अवकाश, मुक्ति

فرض — कल्पना, धर्म, कर्तव्य

فرض اولين — मुख्य कर्तव्य, प्रथम कर्तव्य

فرض عين — व्यक्तिगतकर्तव्य, मुख्य कर्तव्य

فرض كفايه — सामूहिक कर्तव्य

فرضي — कल्पित, काल्पनिक

فرط — आधिक्य, अतिरेक, असीम

فرق — भेद, अंतर, पार्थक्य

فرقت — विरह, विछोह; वियोग
فرقه — वर्ग, दल, सम्प्रदाय
فرقه پرستی — साम्प्रदायवाद
فرقه وارانه — साम्प्रदायिक
فرقه واریت — साम्प्रदायिकता
فرمان — आदेश, आज्ञा
فرمان بردار — आदेशपालक, आज्ञाकारी
فرمان برداری — आदेशपालन, आज्ञापालन
فرمانروا — शासक
فرمانروائی — शासन
فرمائش — आज्ञा, अनुयाचन, मांग, अभ्यर्थना
فرمائشی — अभीष्ट, उत्तम, उत्कृष्ट
فرنیچر — उपस्कार, काष्ठोपकरण
فرو — निम्न, अधः, न्यून, अल्प, तुच्छ, दमन,
فروتر — निम्नतम, अतितुच्छ, अधम
فروتنی — शिष्टाचार, विनय, नम्रता
فروخت — विक्रय
فروخت شده — विक्रीत
فروخت کننده — विक्रयी, विक्रेता
فرودگاه — निवासस्थान
فروزاں — ज्योतिर्मय, दीप्त, प्रकाशमान

فروش — विक्रय, विक्रेता
فروع — शाखा
فروعی — अमौलिक, अप्रधान, आनुषंगिक
فروغ — आतप, रश्मि, उन्नति, विकास
فروکش — निवासी, विराजमान
فروگذاشت — त्रुटि, भूल, प्रमाद
فرومایه — निकृष्ट, अधम, पतित
فرهنگ — शब्दकोश, बुद्धि
فری — निःशुल्क
فریاد — आर्तनाद, दुहाई, न्याय याचना
فریادرس — समर्थक, सहायक
فریادرسی — समर्थन, सहायता
فریادی — न्याय याचक, वादी
فریب — धूर्तता, प्रवंचना, छल
فریب خورده — प्रवंचित
فریب دهی — धूर्तता, प्रवंचना
فریب نظر — दृष्टिभ्रम
فریبی — कपटी, धूर्त, प्रवंचक
فریضه — कृत्य, कर्तव्य, धर्म
فریفته — आसक्त, अनुरागी, मोहित, मुग्ध,
فریق — पक्षक, पक्ष, दल
فریق اول — वादी, प्रथम पक्ष

فریق ثانی — प्रतिवादी, विपक्ष द्वितीय पक्ष
فریقین — उभयपक्ष
فزا — वर्द्धक
فزع — भय, आशंका, आतंक
فزکس — पदार्थ विज्ञान
فزوں — बहुल, अधिक
فساد — अशांति, उपद्रव, विकार
فسادانگیز — उपद्रव जनक
فسادی — उपद्रवी
فسانہ — गल्प, आख्यान, कथा
فسردگی — उदासीनता, खिन्नता, मलीनता
فسردہ — खिन्न, मलीन, उदासीन
فسق — ईश्वरीयअवज्ञा, पापाचार, आज्ञोल्लंघन,
فسق وفجور — अवज्ञा, दुष्कर्म, पथभ्रष्टता
فسوں — इन्द्रजाल, माया, मंत्रतंत्र
فشاں — प्रक्षेपक, वर्षक
فصاحت — वाक्य सरलता, सुवाक्य, सुभाषण
فصل — ऋतु अन्तर, पार्थक्य, अध्याय, प्रकरण, परिच्छेद
فصیح — सुवक्ता, सुभाषी
فصیل — नगर प्राचीर

فضا — शून्य, वातावरण, प्राङ्गण अन्तरिक्ष, विस्तृतभूमि,
فضل — कृपादया, दान श्रेष्ठता, उत्तमता, प्रधानता
فضول — अकारण, व्यर्थ अनावश्यक,
فضولخرچی — दुरुपयोग, अपव्यय
فضیحت — तिरस्कार, अपमान, निरादर, दुर्दशा
فضیلت — प्रमुखता, श्रेष्ठता, प्रधानता
فطانت — चातुर्य, बुद्धिमत्ता, प्रतिभा, विवेक
فطرت — स्वभाव, प्रकृति, निसर्ग
فطرتاً — स्वभावतः
فطری — प्राकृतिक, नैसर्गिक स्वाभाविक
فعال — कर्मण्य, कमंठ
فعل — कर्म, क्रिया, कार्य
فعل لازم — अकर्मक क्रिया
فعل متعدی — सकर्मक क्रिया
فغاں — रुदन, क्रन्दन, आर्त्तनाद, विलाप
ففکھ کالمست — पंचमांगी
فق — मलीन, निस्तेज, क्षुब्ध
فقدان — अभाव, असत्ता, नास्ति

اردو	हिन्दी
فقر	निर्धनता, दरिद्रता, दीनता
فقرہ	पद, वाक्य
فقط	केवल, इति, मात्र
فقہ	धार्मिक विधान, धर्मज्ञान, धर्मशास्त्र,
فقیر	साधु, कंगाल, दीन, भिक्षु, दरिद्र, रंक,
فقیہ	धर्मशास्त्री, शास्त्रवेत्ता, धर्मविधिज्ञ
فکاہت	परिहास, विनोद, कौतुक
فکر	शोच, विचार, मनन, चिंतन, चिन्ता, शंका,
فکرانگیز	चिंतनीय, विचार जनक
فکرمعاش	जीविका चिंता
فکرمند	चिन्ता मग्न, चिंतित
فک رہن	बन्धक मोचन
فگار	क्षत, आहत, प्रेमी
فلاح	सफलता, मुक्ति, कल्याण
فلاح بخش	सफलता दायक, कल्याणकारी
فلاحت	कृषि
فلاکت	दरिद्रता, दीनता
فلاں	अमुक
فلسفہ	दर्शनशास्त्र तत्त्वज्ञान,
فلسفۂ جدل	द्वन्द्ववाद
فلسفی	तत्त्ववेत्ता, दार्शनिक
فلسفیانہ نظریہ	दार्शनिक-सिद्धान्त
فلک	गगन, आकाश, नभ, खगोल
فلک بوس	गगनचुंबी, आकाश स्पर्शी
فلک پیما	आकाश मापक
فلک شگاف، فلک شکن	गगनभेदी
فلکی	आकाशीय
فلکیات	अन्तरिक्ष विज्ञान खगोलशास्त्र
فن	कला, कौशल, शिल्प, विद्या, शास्त्र
فنا	मृत्यु, नाश, लय, क्षय
فنا پذیر	विनाशोन्मुख
فنا فی اللہ	ब्रह्मलीन
فنانس	राजस्व, अर्थ, वित्त, कोष, आय
فنانس منسٹر	अर्थसचिव वित्तमंत्री
فنانشیل	आर्थिक, वित्तीय
فن تعلیم	शिक्षण विज्ञान
فن تعمیر	वास्तु विद्या, स्थापत्य कला
فنڈ	निधि, निचय, कोष
فن کار	शिल्पी, कलाकार
فن کارانہ	कलात्मक

فن لطیف	ललितकला
فن موسیقي	संगीत कला
فنون لطیفه	ललित कलायें
فني	कलापूर्ण, कलात्मक
فوارہ	जलप्रक्षेपक, जलप्रपात
فوت	मृत, मृतक, मृत्यु-प्राप्त
فوتي	मृत्यु, मरण, देहांत,
فوتي نامه	मृत्यु प्रमाणक, मृतकपत्र
فوج	सेना, सैन्य, वाहिनी, दल, समूह
فوج کشي	सैन्याक्रमण, अभियान
فوجي	सैनिक, सैन्य
فوجي عدالت	सैन्याधिकरण, सैनिक न्यायालय
فوراً	तत्काल, अविलंब, तुरंत, तत्क्षण
فوري	तत्कालीन, तात्कालिक
فوز	सफलता, कल्याण मुक्ति, उत्तीर्ण होना
فوطه	अण्डकोष
فوق	ऊपर, उच्चता
فوق العادت	अस्वाभाविक
فوقانیه	उच्च
فوقیت	श्रेष्ठता, प्रधानता प्रमुखता
فولاد	लोह
فولادي	लौहिक, बलिष्ठ, स[illegible]

فهرست	सूची, अनुसूची, अनुक्रमणिका
فهم	बुद्धि, विवेक, प्रज्ञा
فهمائش	चेतावनी, प्रबोधन उपदेश
فهمیده فهیم	बुद्धिमान्, प्रज्ञ, विवेक शील
فیاض	उदार, दानशील
فیاضانه	उदारतापूर्ण
فیاضي	उदारता, दानशीलता
في البدیه	तुरंत, आशु
في الجمله	तात्पर्य, सारांश
في الحال	संप्रति
في الحقیقت	वास्तवमें, वस्तुतः निस्संदेह
في الفور	तत्क्षण, तुरन्त, निर्विलम्ब
في الواقع	वस्तुतः
فیڈرل	संघीय,
فیڈرل کورٹ	संघ न्यायालय
فیڈریشن	संघ, मंडल
فیروز	सफल, विजयी, उत्तीर्ण,
فیروزمند	सौभाग्यवान्
فیس	शुल्क, देय
فیشن	ढंग, रीति, प्रथा
فیصل	निर्णय, निर्णायक

فیصل نامہ	निर्णय-पत्र
فیصلہ	अवधारण, निरूपण, निर्णय, निश्चय,
فیصلہ کن	निश्चयात्मक, निर्णयकारी, निर्णायक
فیض	दान, देन,
فیضان	देन, लाभ
فیض یاب	लाभान्वित
فیکٹری	कर्मालय, उत्पादनशाला,
فیل	अनुत्तीर्ण, असफल (फेल)
فیل	मतंग, गज, हस्ति (फ़ील)
فیلبان	निषादी, गजवान्
فیلخانہ	गजशाला
فیلسوف	दार्शनिक, बुद्धिमान्
فی نفسہ	वास्तवमें, वस्तुतः

ق

قابض	अधिकारप्राप्त, अधिपति, कोष्ठ बंधक
قابل	योग्य, कुशल, अर्ह, पात्र
قابل احترام	आदरणीय, मान्य माननीय, श्रद्धेय
قابل اعتراض	आपत्ति जनक
قابل اعتماد	विश्वसनीय
قابل انتقال	हस्तांतरयोग्य
قابل انفساخ	खण्डनीय
قابل انفکاک	मोचनयोग्य
قابل تبدیلی	परिवर्तनीय
قابل تحسین	प्रशंसनीय
قابل تقسیم	विभाज्य, विभाजनीय
قابل دست اندازی	हस्ताक्षेपयोग्य अवेद्य
قابل ذکر	उल्लेखनीय, वर्णनीय
قابل رحم	दयापात्र, दयनीय
قابل ستائش	प्रशंसनीय, स्तुत्य
قابل سزا	दण्डनीय, शास्ति योग्य
قابل قبول	स्वीकरणीय, ग्राह्य, अंगीकार-योग्य
قابل نفرت	घृण्य, घृणायोग्य
قابلیت	योग्यता, प्रवीणता क्षमता, अर्हता
قابو	वश, शक्ति, अधिकार
قاتل	हत्यारा, बधक, घातक
قاتلانہ حملہ	प्राणाघात
قادر	शक्तिमान्, प्रभुत्वशाली
قادر مطلق	सर्वशक्तिमान्
قاری	पाठक, वाचक

قاسم वितरण कर्त्ता, वितरक
قاش अंश, भाग, फांक,
قاصد दूत, पत्रवाहक, संदेशवाहक
قاصر विवश, असमर्थ, अक्षम,
قاضي निर्णायक, न्यायाधिकारी
قاطع विच्छेदक, विभाजक, खंडकर्त्ता
قاعدہ नीति, नियम, विधि
قاعدہ کلیہ सर्वांगीणविधि, सामान्य नियम
قافلہ यात्रीदल
قافلہ سالار अग्रगण्य, यात्री-दलपति
قافیہ अंत्यानुप्रास, तुक
قافیہ پیمائی तुकबन्दी
قالب ढांचा, शरीर, काया
قامت शरीर, काया
قانصل वाणिज्य-दूत
قانع संतोषी, संतुष्ट
قانون विधान, नियम, विधि, प्रविधि
قانون تعزیرات दण्ड विधि
قانون جنگ युद्ध विधान
قانون دان विधिज्ञ, विधिवेत्ता
قانون ساز اسمبلی विधानसभा, विधायिका
قانون شکنی नियमभंग, अवज्ञा
قانون شہادت साक्ष्य प्रविधि
قانون طبعي प्राकृतिक नियम
قانون فطرت प्राकृतिक नियम
قانون گو प्रधान लेखपाल
قانوني विधिक वैधानिक नियम सम्बन्धी
قانونی چارہ جوئي विधिक उपचार
قاہر प्रभुत्वशाली, बलवान् पराक्रमी, ओजस्वी
قائد अग्रगण्य, नेता, नायक
قائل वक्ता, स्वीकारकर्त्ता निरुत्तर
قائم स्थिर, स्थापित
قائم بالذات स्वयं स्थिर, स्वयंभू, ईश्वर
قائم مقام स्थानापन्न, निर्वाहणिक, प्रतिनिधि
قباحت निकृष्टता, दोष, कठिनाई
قبالہ विक्रयपत्र, लेख्य
قبالہ نویس विक्रयपत्र लेखक
قبائلی गोत्रीय, जातीय
قبح दोष, त्रुटि, अवगुण,
قبر समाधि
قبرستان समाधिस्थल

हिन्दी	اردو
जीवहत्या	قتل نفس
बधित, हत	قتیل
वेश्या, वारांगना	قحبہ
वेश्यालय	قحبہ خانہ
वेश्यावृत्ति	قحبہ گری
दुर्भिक्ष, अकाल	قحط
अकालग्रस्त	قحط زدہ
अनावृष्टि, अकाल,	قحط سالي
आकार, काया	قد
पुरातनता, प्राचीनता	قدامت
प्राचीनपंथी, रूढ़िवादी	قدامت پسند
दीर्घकाय, दीर्घाकार	قدآور
आकार, शरीर-आकार	قد و قامت
निन्दा, आरोप, आपत्ति, आक्षेप	(क़द्ह) قدح
पात्र, प्याला, मद्यपात्र	(क़दह) قدح
सुरापायी, मद्यप	قدح خوار
आदर, अनुमान, मूल्य, भाग्य	قدر
लक्ष्यभेदी	قدر انداز
ईश्वरीय शक्ति, प्रभुता, सामर्थ्य, वश	قدرت
प्राकृतिक, नैसर्गिक, दैवी	قدرتي
गुणज्ञाता,	قدردان
गुणग्राहक	قدر شناس

हिन्दी	اردو
कोष्ठबद्धता, बद्धकोष्ठ, ग्रहण	قبض
अधिकार, आधिपत्य, वश	قبضہ
अपचार	قبضہ بالجبر
पूर्व, अग्र	قبل
उपासना दिशा, काबा	قبلہ
श्रद्धाकेन्द्र, श्रद्धेय	قبلہ گاہ
अंगीकार, स्वीकृत, स्वीकार, ग्रहण	قبول
रूपवान्, सुन्दर, सुदर्शन	قبول صورت
अंगीकार, स्वीकृति, स्वीकरण	قبولیت
मण्डप, समाधिमण्डप	قبلہ
कुरूप, निकृष्ट, दूषित	قبیح
समुदाय, गोत्र, जाति, प्रकार	قبیل
वंश, गोत्र, जन	قبیلہ
समर, संग्राम, युद्ध	قتال
हत्या, वध	قتل
नरहत्या	قتل انساني
आपराधिक नर-हत्या, दण्डनीय नरहत्या	قتل انساني مستلزم سزا
सार्वजनिक हत्या, नरसंहार	قتل عام
निश्चितहत्या, [illegible] वध	قتل [illegible]

قدردانی — गुणज्ञता, आदर
قدرومنزلت — आदर सम्मान
قدرے — किंचित्, अल्पमात्र
قدس — पवित्र, शुद्ध, पावन, पवित्रता
قدغن — प्रतिरोध, प्रतिबन्ध
قدم — (क़िदम) अनादित्व, प्राचीनता
قدم — (क़दम) चरण, पद, पाद, पग
قدمبوسی — पदचुम्बन
قدم رنجہ — शुभागमन, पदार्पण
قدوس — महापवित्र, ईश्वर
قدوم — आगमन
قدوہ — प्रधान, श्रेष्ठ, मुख्य, अग्रगण्य, नेता
قدیر — प्रभुत्वशाली, सर्वशक्तिमान, ईश्वर
قدیم — चिरकालीन, प्राचीन, दीर्घकालीन, आदिम, पुरातन
قرابت — गोत्र, संबन्ध, नाता
قرابتدار — सगोत्र, संबन्धी
قرار — प्रतिज्ञा, वचन, निश्चय
قرارداد — निश्चय, निश्चित, प्रस्ताव
قراردادجرم — अभियोगपत्र
قرب — सामीप्य, निकटता

قربان — बलि
قربانگاہ — बलिदान वेदी
قربانی — आहुति, बलिदान
قربت — सहभोग, निकटता, समागम, सामीप्य,
قرب وجوار — आसपास, प्रतिवेश
قرص — बटि, टिकिया
قرض — ऋण
قرضخواہ — ऋणदाता
قرضدار — ऋणी, ऋणग्राही
قرضہ — ऋण
قرضہ ناممکن الوصول — बट्टाखाता ऋण
قرطاس — पत्र
قرطاس ابیض — श्वेतपत्र
قرق — आसंजित
قرق امین — आसंजन अधिकारी
قرق نامہ — आसंजन पत्र
قرقی — आसंजन
قرمزی — शोणित, रक्तिभ
قرن — युग, समय, काल
قریب — निकट, समीप, प्राय
قریبی — समीपवर्त्ती, निकटस्थ
قریب الختم — समाप्तप्राय
قرین — समीपस्थ, सहचर, निकटवर्त्ती
قرینہ — संगति, प्रसंग, अनुमान, सम्भवता

हिन्दी	اردو
ग्राम, पुर	قریہ
दस्यु, बटमार, स्तेन	قزاق
निर्ममता, कठोर हृदयता	قساوت
अंशिका, न्याय, तुला	قسط
प्रकार, भेद, भांति (क़िस्म)	قسم
सौगंध, शपथ, (क़सम)	قسم
भाग्य, प्रारब्ध	قسمت
भाग्य-परीक्षण	قسمت آزمائی
भाग्यशाली, भाग्यवान्	قسمت ور
टीका, तिलक	قشقہ
सेना, दल	قشون
हत्या, प्रतिहत्या हत्यादण्ड	قصاص
नगरी, उपनगर, पत्तन	قصبہ
निश्चय, संकल्प, इच्छा	قصد
भवन, प्रासाद, अट्टालिका	قصر
त्रुटि, दोष, अपराध	قصور
कथा, आख्यायिका, गल्प	قصہ
कथावाचक	قصہ گو
प्रशस्ति, यशवर्णन, प्रशंसा काव्य, विरुद	قصیدہ
ईश्वरआज्ञा, मृत्यु, निर्णय	قضا
अकस्मात्, दैवात्, संयोगवश	قضارا

हिन्दी	اردو
भाग्य, प्रारब्ध, ईश्वरीय निर्णय,	قضاوقدر
वाद, विवाद, उपद्रव,	قضیہ
पंक्ति	قطار
ध्रुव, धुरी	قطب
ध्रुव नक्षत्र,	قطب تارہ
दक्षिणीय ध्रुव	قطب جنوبی
उत्तरीय ध्रुव	قطب شمالی
ध्रुव दर्शक यंत्र दिग्दर्शक यंत्र	قطب نما
अक्ष रेखा, अक्षांश	قطر
बिन्दु, जलकण,	قطرہ
विभक्ति, खण्ड, वेश, रीति	قطع
अतिरिक्त,	قطع نظر
भाग, चौपाई	قطعہ
निश्चित, अकाट्य विश्वस्त,	قطعی
पिंजरा, पंजर.	قفس
ताला, द्वारयंत्र	قفل
रंक, दरिद्र, लंपट,	قلاش
मन, हृदय	قلب
हार्दिक	قلبی
मनोवेदना	قلبی اذیت
उन्मूलन, विध्वंस.	قلع قمع
गढ़,	قلعہ
क्षोभ, दुख, शोक,	قلق
लिखित, लिपिबद्ध	قلمبند
लेखनी	قلم

قلمرو	राज्य, देश
قلعہ	शिखा, पर्वत शिखर
قلمی	हस्त-लिखित
قلیل	अल्प, न्यून, मित्
قلیل المدت	अल्प कालीन
قمار	द्यूत
قمارباز	द्यूतक
قماربازی	द्यूत-क्रीड़ा
قمارخانہ	द्यूत-शाला
قماش	गुण, रीति, आचार
قمر	चन्द्र, चन्द्रमा
قناعت	परितुष्टि, सन्तोष, तृप्ति
قند	शर्करा
قندیل	दीप-पात्र
قنوط	निराशा
قنوطیت	निराशावाद
قواعد	व्याकरण, रीति, नियम, विधि
قواعدداں	नियमज्ञ, वैयाकरण,
قواعد وضوابط	नियमावली
قوت (क़ूत)	खाद्य, आहार भोजन
قوت	शक्ति, बल, पुष्टि, क्षमता, सामर्थ्य
قوت ارادی	संकल्प शक्ति इच्छा-शक्ति
قوت برداشت	सहन शक्ति
قوت حافظہ	स्मरणशक्ति
قوت خرید	क्रयशक्ति
قوت ذائقہ	स्वादेन्द्रिय
قوت فکر	विचार-शक्ति चिंतन-शक्ति
قوت کشش	आकर्षण-शक्ति
قوت گویائی	वाक्य-शक्ति
قوت نامیہ	विकास-शक्ति
قوت ہاضمہ	पाचन-शक्ति
قوس	धनुष,
قوس قزح	इन्द्र-धनुष, सप्तवर्ण
قوسین	कोष्ठक
قول	कथन, वचन, उक्ति.
قول وقرار	परण प्रतिज्ञा
قوم	राष्ट्र, जाति, दल,
قوم پرستی	राष्ट्रवाद
قوم پرور	राष्ट्रवादी
قومی	राष्ट्रीय, जातीय
قومی تحریک	राष्ट्रीयआन्दोलन
قومی تنظیم	राष्ट्र-संगठन
قومی کشمکش	राष्ट्रीय-संघर्ष
قومی مفاد	राष्ट्र-हित
قومیت	जाति, वंश, गोत्र जातिवाद, राष्ट्रीयता
قومیت جامدہ	जड़ राष्ट्रवाद
قومیت نامیہ	विकासमान-राष्ट्रीयता

قونصل — वाणिज्य-दूत
قوی — शक्तिशाली, बलिष्ठ, पुष्ट,
قہر — बलप्रयोग, प्रकोप, अत्याचार
قہراً — बलात्, बाध्यतः
قہقہہ — अट्टहास
قے — वमन
قیادت — अग्रगण्यता, नेतृत्व
قیاس — कल्पना, अनुमान
قیاساً — अनुमानतः
قیاسی — काल्पनिक, अनुमित
قیافہ — अनुमान, सामुद्रिक,
قیافہ شناسی — सामुद्रिक विद्या
قیام — स्थापना, संस्थापन निवास,
قیام امن — शान्ति-स्थापन
قیام پذیر — स्थापित, स्थिर, निवासी
قیامت — महाप्रलय

قیامت خیز — प्रलयकारी, प्रलयंकर
قید — निरोधन, कारावास, कारादण्ड, निरुद्ध
قید بامشقت — सपरिश्रम-कारादण्ड
قید و بند — प्रतिबन्ध, कारावास
قید خانہ — कारा, कारागृह
قید محض — साधारण कारावास
قیدی — अवरुद्ध, बन्दी
قیل و قال — तर्कवितर्क, कथोपकथन
قیلولہ — अपराह्न-विश्राम
قیم (क़य्यिम) — व्यवस्थापक, प्रबन्धक, ईश्वर
قیمت — मूल्य
قیمتی — बहुमूल्य, मूल्यवान्
قیوم — जगन्नियंता, विश्वधर, ईश्वर,

ک

کاپی — प्रति, प्रतिलिपि
کاپی بک — प्रतिलिपि पुस्तिका
کاپی رائٹ — प्रतिक स्वत्व, लेखाधिकार,
کاپی نویس — प्रतिलिपिक
کاتب — लिपिक, लेखक,
کاخ — भवन, प्रासाद, अट्टालिका
کاذب — मिथ्या, मिथ्याचारी

کار — कर्म, कार्य, क्रिया,
کار آزمودہ — कार्यपटु, अनुभवी,
کار آمد — उपयुक्त, उपयोगी, लाभप्रद
کار برآری — उद्देश्यपूर्ति, कार्य-सिद्धि, सफलता,
کاربن — अंगारक

کارند — कर्मिष्ठ, कार्यपरायण
کارپرداز — कर्मचारी, कर्मठ, कर्मण्य, प्रवन्धक
کارپردازی — कर्मण्यता, कार्यपटुता
کارپوریشن — सन्निवेश, नगर-निगम, संघ
کارٹون — व्यंग्य चित्र,
کارخانہ — शिल्पशाला, कर्मालय, उत्पादनशाला,
کارخیر — पुण्य कर्म, परमार्थ
کارروائی — कार्यवाही, कार्य, कार्यक्रम, कर्म
کارزار — समर, युद्ध,
کارساز — सहायक, अभिभावक
کارفرما — आदेशक, आज्ञाकाता
کارکردگی — कर्मण्यता
کارکن — कार्यकर्त्ता, कर्मचारी, करणिक
کارگاہ — कार्यस्थल, कार्यालय,
کارگر — प्रभावकारी
کارگذار — कार्यपटु, कर्मण्य कर्मठ,
کارگذاری — चातुर्य, सेवा
کارنامہ — कृति, कीर्ति, कीर्तिमान

کارندہ — कर्मचारी, कार्यकर्त्ता, करणिक
کارواں — यात्रीदल
کاری — गहरा, घातक,
کاریگر — कलाकार, शिल्पी
کاریگری — शिल्प, कला
کاسہ — भिक्षापात्र, प्याला
کاسہ لیس — लोभी, चाटुकारी, भिक्षुक
کاشانہ — गृह, निकेतन, कुटीर
کاشت — कृषि
کاشتکار — भूमिधर, कृषक
کاشتکاری — कृषिकार्य
کاغذ — पत्र, लेख्य
کاغذات شکایتی — परिवाद पत्र
کاغذی — पत्रसंबन्धी, लिखित
کاغذی ثبوت — लिखित प्रमाण
کافۃ الناس — जनसाधारण, जनता
کافر — नास्तिक, अनीश्वरवादी,
کافی — पूर्ण, यथेष्ट, पर्याप्त,
کاکل — जटा, केश
کالا — कृष्ण, कालावर्ण
کالبد — शरीर, देह, काया,
کالج — महाविद्यालय
کالجیٹ — महाविद्यालय-छात्र
کالرا — महामारी, विसूचिका,

کالم	स्तंभ
کالونی	उपनिवेश
کام	कर्म, कार्य कामना, उद्देश्य मनोरथ, तालु
کامران	इष्टसिद्ध, सफल
کامرانی	इष्टसिद्धि
کامرس	वाणिज्य, व्यापार
کامرشیل	वाणिज्य-सम्बन्धी
کامگار	भाग्यवान्, सफल,
کامل	सिद्ध, पूर्ण
کاملاً	सर्वतः पूर्णरूपेण पूर्णतया
کامیاب	सफल कृतार्थ सफल मनोरथ,
کامیابی	सफलता कार्य-सिद्धि,
کان	कर्ण, श्रवण, श्रुति
کان	खानि, आकर,
کانٹا	शूल, कंटक
کانجی ہاؤس	पशुकारागार
کاندھا	स्कन्ध, बाहुमूल
کانسٹبل	आरक्षी, रक्षी
کانسٹی ٹیوشن	संविधान, शासनविधान,
کانسٹی ٹیونٹ اسمبلی	संविधान- -सभा

کانشینس	अंतरात्मा
کانفرنس	सम्मेलन, महासभा
کانفیڈنشل	गूढ़, गुप्त प्रसंग
کانگریس	महासभा
کانگریس کونسل	महासमिति
کانووکیشن	समावर्तन
کاوش	खोज, संधान, परिश्रम, शत्रुता
کاہ	तृण
کاہش	क्षीणता, दुर्बलता
کاہل	आलसी, अकर्मण्य, शिथिल, मन्द,
کاہلی	मन्दता, आलस्य, तम,
کاہن	ज्योतिषी, दैवज्ञ,
کائنات	ब्रह्माण्ड, जगत्, विश्व
کاؤنٹرفائل	प्रतिपर्ण
کبر	अभिमान, दंभ, महानता
کبریا	महिमा, दंभ, गर्व, ईश्वर
کبیدہ	दुःखी, खिन्न, म्लान,
کبیدہ خاطر	दुःखी हृदय
کبیر	विशाल; बृहत्, ज्येष्ठ, गुरु
کپڑا	वस्त्र, वसन, आच्छादन
کتاب	पुस्तक, पुस्तिका पोथी, ग्रन्थ,
کتابت	लिपि, लेखनक्रिया

کتابچہ पुस्तिका
کتب خانہ पुस्तकालय, पुस्तकभण्डार
کتبہ शिलालेख
کتخدا विवाहित, पति गृहस्वामी
کتخدائی विवाह
کتمان गोपन
کثافت अशुद्धता, मलिनता
کثرت अतिरेक, प्राचुर्य, अधिकता, बाहुल्य
کثرت ازدواج बहुविवाह
کثرت تعداد बहुसंख्या
کثرت رائے बहुमत
کثیر विपुल, बहुल, अधिक, प्रचुर,
کثیف असूक्ष्म, मलिन, मलयुक्त, अशुद्ध
کج कुटिल, वंकिम, वंक, वक्र
کج بحثی कुतर्क
کج خلق दुःशील, कुटिल स्वभाव
کج رفتار कुटिलगामी; पथभ्रष्ट
کج فہم दुर्मति, कुटिलबुद्धि
کج فطرت कुटिल-प्रकृति
کجی कुटिलता, वक्रता
کچھ किंचित्, ईषत्

کچہری अधिकरण, न्यायालय
کد द्वेष, शत्रुता, कलह परिश्रम, अध्यवसाय प्रयास
کدورت मलिनता, वैमनस्य
کدہ शाला, गृह, स्थल, पुर
کذاب महामिथ्यावादी
کذب मिथ्या, असत्य
کرامت महिमा, सिद्धि, चमत्कार,
کران छोर, सीमा, कूल, तट
کراہ आर्त्तनाद
کراہت अप्रसन्नता, घृणा
کرایہ भाटक
کرایہ دار भाटक-दाता
کرایہ نامہ भाटक-पत्र
کرب वेदना, दुःख, पीड़ा कष्ट, विकलता
کرتب कौशल, इन्द्रजाल, गुण
کرخت क्रूर, कठोर, कर्कश
کرختگی कर्कशता, कठोरता
کردار आचरण, कर्म, चरित्र, स्वभाव
کردگار सृजक, स्रष्टा, ईश्वर
کردنی कर्तव्य, कृत्य
کرشمہ माया, लीला, चमत्कार
کرفیو آرڈر निर्गमन निरोध

کرگس — गृध्र, गिद्ध पक्षी,
کرم — अनुकंपा, दया, कृपा
کرم — कृमि, कीट (किर्म)
کرم کش — कृमिनाशक, जन्तुघ्न
کرمک شب تاب — खद्योत, स्वर्णकीट
کرن — रश्मि, किरण, मयूख
کرنسی — चलअर्थ, चलपत्र
کرنسی نوٹ — सर्वग्राह्य मुद्रा, पत्रमुद्रा
کروڑ — कोटि
کروفر — वैभव, भव्यता, धूमधाम
کرہ — वर्तुल, पिंड, गोलाकार, मण्डल
کرۂ ارض — भू मण्डल, धरापिण्ड
کریڈیٹ — आकलन, श्रेय, साख
کریم — अनुकम्पा शील, दानशील, दाता
کریمنل — आपराधिक
کریمنل کورٹ — दण्ड न्यायालय
کریمنل لاء — दण्डविधान
کریہہ — अरुचिकर, वीभत्स, कुरूप, निकृष्ट
کڑوا — कटु
کس — व्यक्ति, मित्र, कोई

کساد بازاری — व्यापार-शैथिल्य, मन्दी
کسان — कृषक
کسب — अर्जन, उपार्जन, उद्यम, वेश्यावृत्ति
کسب معاش — जीविकोपार्जन
کسبی — स्वार्जित, वेश्या
کسٹم — शुल्क, आचार
کسٹم ڈیوٹی — सीमाशुल्क, बहिःशुल्क
کسٹمر — व्यापारी, ग्राहक
کسٹوڈین — अभिरक्षक, निधिपाल
کسرت — व्यायाम
کسل — आलस्य, मंदता, शिथिलता
کسلمند — आलसी, शिथिल
کسمپرس — दीन, निराश्रय, असहाय
کسوف — सूर्यग्रहण
کس وناکس — मुख्य अमुख्य व्यक्ति
کشادہ — विशाल, विस्तृत, विस्तीर्ण
کشادگی — विस्तार, विशालता
کشاکش — द्वन्द्व, वैमनस्य
کشائش — विस्तार, सम्पन्नता
کشت — कृषि (किश्त)

کشت — रक्तपात, हत्या (कुश्त)
کشت زار — कृषिस्थल,
کشتہ — हत, भस्म
کشتی — मल्लयुद्ध (कुश्ती)
کشتی — तरी, तरणी, नौका
کشتیبان — नाविक, कर्णधार
کشش — आकर्षण
کشش انگیز — आकर्षक
کشش ثقل — मध्याकर्षण
کشف — नग्नता, व्यक्त, प्रगट, अनावरण, उद्घाटन
کشکول — भिक्षापात्र, कमण्डलु
کشمکش — वैमनस्यवादविवाद, असमंजस, द्विधा
کشور — देश, प्रदेश, भूखण्ड, राज्य
کشودگی — मनोमालिन्य, द्वेष, रोष
کشیدہ — खिन्न, मलिन, दुःखी, रुष्ट
کشیدہ کاری — सूत्रक्रिया
کف — करतल, पादतल, हथेली, तलवा
کفارہ — पापघ्न, प्रायश्चित्त
کفالت — प्रतिभूति, तारण, भरणपोषण
کفالت نامہ — प्रतिभूति-पत्र

کفایت — पर्याप्ति, यथेष्टता, न्यूनता, बचत
کفایت شعار — मितव्ययी
کفایت شعاری — मितव्यय
کفر — नास्तिकता, अधर्म, अविश्वास, नकार
کفران — अकृतज्ञता, कृतघ्नता
کفش — पादत्राण, उपानह
کفن — मृतांबर, शव-वेष्टन
کفو — सजातीय, समकक्ष
کفیل — पोषक, उत्तरदायी, प्रतिभूत
کل — सर्व, समस्त, सकल, समग्र,
کلاس — कक्षा, श्रेणी, वर्ग,
کلاس فیلو — सहपाठी, सहकक्ष,
کلام — कथन, वाक्य, वाणी, वार्ता, आपत्ति
کلام اللہ — ईश्वरीय वाणी (क़ुर्आन)
کلاں — ज्येष्ठ, गुरु, बड़ा
کلاہ — मुकुट, शिरस्त्राण
کلائی — पाणि, मणिबन्ध
کلب — संस्था, सभा, गोष्ठी
کلبۂ احزان — शोकस्थान, शोकगृह

Urdu	Hindi
کلچر	संस्कार, संस्कृति
کلرک	लेखक, लिपिक, करणिक
کلفت	दुख, कष्ट, क्लेश, संताप, विपत्ति
کلک	लेखनी
کلکٹر	समाहर्ता
کلکٹریٹ	समाहर्ता कार्यालय
کلمہ	वाक्य, वचन, कथन, मंत्र
کلی	मुकुल, कलिका (कली)
کلی	सर्वांगीण, सार्विक (कुल्ली)
کلیتاً	सर्वथा
کلیات	कृति संग्रह
کلیجہ	यकृत, अग्रमास
کلید	तालिका, कुंजिका
کلیہ	सार्विक सिद्धान्त
کلینڈر	दिनपत्र, पंचांग
کلیسا	ईसाई उपासना गृह, गिरजा
کم	अल्प, न्यून, मित
کماحقہ	यथोचित, यथायथ,
کمال	पूर्णता, कौशल, विशेषता, सिद्धि चमत्कार
کمان	धनुष
کمانڈ	अभ्यादेश, समादेश
کمانڈر	सेनापति, सेनानी सेनाध्यक्ष, समादेशक
کمانڈرانچیف	प्रधानसेनापति
کمبخت	भाग्यहीन, अभागा
کمپنی	व्यापार समिति, समवाय, मण्डली,
کمپوزیشن	रचना, अक्षर संयोजन
کمپوزیٹر	रचक, अक्षर संयोजक
کمتر	क्षुद्रतम, न्यूनतर, अति अल्प, किंचिन्मात्र,
کمترین	अत्यंततुच्छ
کمر	कटि
کمربستہ	कटिबद्ध, तत्पर उद्यत, प्रस्तुत
کمربند	कटिबन्ध
کمرہ	प्रकोष्ठ
کمسریٹ	विविध अधिकरण
کمسن	अल्पायु, अल्पवयस्क
کمسنی کم عمری	अल्पवयस्कता
کمشنر	प्रमण्डलाधीश, आयुक्त, नियोगी
کمشنری	प्रमण्डल विभंग, प्रखण्ड
کمک	सहायता
کمند	फन्दा
کم وبیش	न्यूनाधिक

اردو	हिन्दी
کمی	अल्पता, न्यूनता
کمیاب	दुर्लभ, दुष्प्राप्य
کمیابی	दुर्लभता
کمیت	परिमाण, मात्रा
کمیٹی	समिति
کمیشن	मण्डल, नियोग, आयोग, देयांश
کمین	घात
کمین گاہ	घातस्थल
کمینہ	पतित, अधम, हीन, तुच्छ
کمینہ پن	अधमता, दुष्टता,
کمیونک	विज्ञप्ति
کمیونزم	साम्यवाद, समष्टिवाद
کمیونسٹ	साम्यवादी, समष्टिवादी
کن	कर्ता, कारी
کنار	उत्संग, पार्श्व. (कनार)
کنار	छोर, कोण, दिशा, अंत (किनार)
کنارہ	तट, कूल, छोर, पृथक
کنارہ کشی	पृथक्ता, विरक्ति विच्छेद
کنایہ	गुप्तवार्ता, संकेत, सैन
کنبہ	कुटुम्ब, परिवार
کنبہ پروری	परिवार पोषण
کنٹری بیوشن	अंशदान, वितरण
کنٹریکٹ	उभयवचन, संविदा
کنٹریکٹر	वचनकार संविदाकारी
کنٹرول	नियंत्रण
کنٹونمینٹ	सैन्यनिवास, कटक
کنج	वृक्ष छाया, कोण
کنجد	तिल
کنجی	तालिका, कुंजिका
کندہ	अंकित, खुदा हुवा, लिखित
کندہ ناتراش	अयोग्य, मूढ़
کنڈکٹر	परिचालक
کنڈیڈیٹ	आशापरक अभ्यर्थी, अर्थिक
کنز	कोष, धनागार, भण्डार
کنگرہ	कलस
کنول	कमल, पंकज, पद्म सरोज, शतपत्र
کنویسر	अनुयाचक
کنویسنگ	अनुयाचन
کنونشن	अभिसमय
کنہ	तत्व, मर्म, रहस्य, भेद
کنیز	अनुचरी, दासी, परिचारिका
کنیسہ	गिरजा घर
کواپریٹو سوسائٹی	सहकारसमिति सहकारी संस्था
[illegible]	सहकार- अधिकोष

کوارٹر — निवास स्थान

کوالی فائڈ — योग्य, सोपाधिक प्रमाणित, अपेक्षित,

کوتاہ — लघु, संकुचित, क्षुद्र, अल्प

کوتاہ بین — क्षुद्र दृष्टि, अदूरदर्शी

کوتاہی — संकीर्णता, त्रुटि, अल्पता, न्यूनता

کوتوال — आरक्षी निरीक्षक, नगर निरीक्षक

کوتوالی — आरक्षीसंस्थान, आरक्षी निरीक्ष-कालय

کوٹہ — प्रदत्तांश, यथांश

کوچ — गमन, यात्रा, प्रस्थान प्रयाण

کوچک — लघु

کوچہ — वीथि, रथ्या, प्रतोली

کور — अन्ध, नेत्रहीन, अज्ञानी

کورباطن — अंतरान्ध, मूढ़

کوربخت — भाग्यहीन

کورٹ — अधिकरण, न्यायालय

کورٹ آف اپیل — पुनर्विचार-न्यायालय

کورٹ آف وارڈس — प्रतिपालक अधिकरण

کورٹ آف ریکارڈ — अभिलेख अधिकरण

کورٹ انسپکٹر — व्यवहार निरीक्षक, न्यायालयनिरीक्षक

کورٹ فیس — अधिकरणशुल्क, न्यायालयशुल्क

کورٹ مارشل — सैनिक न्यायालय

کورم — गणपूर्ति, इयत्ता

کورنش — प्रणाम, नमस्कार

کوری — नेत्रहीनता, अन्धता मूढ़ता

کوزہ — पानपात्र

کوس — क्रोश (कोस)

کوس — दुन्दुभि, डंका, सैन्यपंक्ति

کوشاں — सचेष्ट, प्रयत्नशील, प्रयासी

کوشش — प्रयास, यत्न, प्रयत्न, चेष्टा, उद्योग, उद्यम,

کوفت — दुख, क्लेश, क्षोभ, संताप

کوکبہ — नक्षत्र, समूह, दल, वैभव

کوکب — ग्रह, नक्षत्र

کونسل — परिषद

کونسل آف اسٹیٹ — राज्यपरिषद

کونسل آف منسٹرس — मंत्रीपरिषद

کونسلر — पार्षद, परिषदसदस्य

کونین — लोक-परलोक, उभयलोक

Urdu	Hindi
کوہ	पर्वत, भूधर, गिरि
کوہ آتش فشاں	ज्वालामुखीपर्वत
کوہسار کوہستان	पर्वत, पर्वतमाला पार्वतीय प्रदेश,
کوئل	कोकिल
کھال	चर्म, त्वचा,
کھانا	भोजन, आहार
کہانت	दैवज्ञान, ज्योतिष शकुनशास्त्र
کہتر	निकृष्टतम, अधम तुच्छ, क्षुद्र
کہرام	कोलाहल, हाहाकार, जनरव
کہکشاں	छायापथ, आकाशगंगा
کہنگی	पुरातनता, जीर्णता
کہن کہنہ	पुरातन, प्राचीन, जीर्ण
کہن سال	चिरकालिक, वयोवृद्ध
کھیل	केलि, क्रीड़ा, कौतुक
کیبنٹ	मंत्रीमंडल, महामात्रमंडल
کیپٹل	राजनगर, मूलधन
کیپٹلزم	पूंजीवाद
کیریکٹر	आचरण, चरित्र,
کیریکٹررول	आचरण फलक
کیس	अभियोग, विवाद व्यवहार, विषय, स्थिति

Urdu	Hindi
کیسہ	थैली, जेब
کیش	अभ्यास, स्वभाव प्रकृति, गुण, धर्म, पन्थ
کیش	कोष, रोकड़, भुक्ति, (कैश)
کیش بک	रोकड़बही
کیشیر	कोषाध्यक्ष, कोषकार रोकड़िया
کیش میمو	विक्रयिका
کیش مرداں	वीरधर्म, वीरस्वभाव
کیف	उन्माद, विस्मृति मादकता
کیفر کردار	कर्मभोग, दण्ड, कर्मविपाक
کیفیت	विवरण, अवस्था स्थिति, दशा
کیکڑا	कर्क
کیمپ	शिविर
کیمیا	रसायन
کیمسٹری	रसायनशास्त्र
کیمیاگر کیمیاداں	रसायनज्ञ
کیمیاوی	रासायनिक
کیمپ	सैन्यनिवास
کینہ	वैमनस्य, द्वेष, कपट, कलह
کینہ ور	शत्रु, वैरी, ईर्ष्यालु

Urdu	Hindi
گارجین	अभिभावक, संरक्षक
گارڈ	रक्षक, संरक्षक, पाल
گارڈن پارٹی	उद्यान भोज,
گارنٹی	प्रतिभूति, प्रतिभू, प्रत्याभूति
گال	कपोल, गंड
گالی	कुवाच्य, दुर्वचन, अपशब्द
گام	पग, पद,
گانا	गान, संगीत, गायन
گاہ	स्थान, समय, अवसर, कभी
گاہ گاہ	समय समय, यदा कदा
گاہک	क्रेता, ग्राहक
گائڈ	पथप्रदर्शक
گدا، گداگر	भिक्षु
گداز	मृदुल, कोमल
گذارش	आवेदन, निवेदन, प्रार्थना
گذارہ	जीवनयापन, निर्वाह
گذر	गमन, निर्वाह
گذراوقات	कालयापन
گذران	निर्वाह, जीवनयापन
گذرگاہ	पथ मार्ग,
گذشتہ	विगत, गत, पूर्व, अतीत
گذشتہ زمانہ	पूर्वकाल, अतीतकाल
گر	मूलयुक्ति, मर्म, विधि, नियम
گرامر	व्याकरण
گرامی	श्रद्धेय, प्रतिष्ठित, माननीय
گران	कठिन, भारी, मूल्यवान
گرانبار	भारग्रस्त, भारित
گرانبہا	अतिमूल्यवान
گرانٹ	स्वीकृतसाहाय्य, अनुदान
گران مایہ	अतिमूल्यवान, उत्कृष्ट
گرانی	गुरुत्व, बोझ, महंगी
گراؤنڈ	आधार, भूमि, क्षेत्र
گرج	नाद, गर्जन
گرچہ	यद्यपि
گرد	चतुर्दिक (गिर्द)
گرد	धूलि, रज, रेणु (गर्द)
گرداب	आवर्त्त, जलावर्त्त, भंवर
گرداور	लेखपाल, निरीक्षक
گرداوری	निरीक्षण, परिभ्रमण
گردپوش	आवरणपृष्ठ
گردش	आवर्त्त, चक्र, विपत्ति
گردش روزگار	कालचक्र
گردن	ग्रीवा, कंध, शिरोधरा
گردن زدنی	वध्य
گردوں	आकाश, आवर्तक,
گرز	गदा
گرسنگی	बुभुक्षा, क्षुधा

Urdu	Hindi
گرسنہ	बुभुक्षित, क्षुधातुर, क्षुधालु
گرفت	ग्रहण, ग्रसन, पकड़
گرفتار	बन्दी, ग्रस्त, आबद्ध
گرفتاری	ग्रहण, ग्रसन
گرگ	भेड़िया
گرل	कन्या
گرلس سکول	कन्या पाठशाला
گرم	तप्त, उष्ण
گرمجوشی	उल्लास, उत्साह
گرمی	ताप, उष्णता, आवेश,
گروپ	यूथ, वर्ग, दल,
گروہ	दल, व्यूह, गुट
گروہ بندی	दलबन्दी, वर्गवाद
گرویدہ	आसक्त, मोहित, प्रेमी
گریبان	गला, ग्रीवा
گریجویٹ	उपाधिप्राप्त, स्नातक
گریڈ	श्रेणी, पद, वेतन मान,
گریز	विमुखता, घृणा, पार्थक्य
گریزاں	विमुख, घृणक, पृथक
گریہ	रुदन, क्रन्दन, विलाप
گزٹ	वार्त्तायन, सूचनापत्र
گزند	कष्ट, दुख, हानि, क्षति
گزیٹیڈ	वार्त्तायित
گستاخ	धृष्ट, उद्दण्ड, अशिष्ट
گستاخانہ	धृष्टतापूर्वक

Urdu	Hindi
گستاخی	दुःसाहस, धृष्टता, अशिष्टता
گشت	परिभ्रमण
گشتی خط	परिपत्र
گفتار	कथित, वार्ता
گفتگو	वार्तालाप
گفتہ	कथन, वर्णित, उक्त,
گفت وشنید	कथोपकथन वार्त्तालाप
گل	मृत्तिका, मिट्टी, (गिल)
گل	पुष्प, सुमन (गुल)
گلا	वाणी, कंठ, ग्रीवा,
گلبانگ	प्रणाद, हर्षध्वनि
گلبدن	पुष्पाङ्ग, मृदुल
گلبرگ	पुष्पदल
گلبن	गुलाब
گلچین	उद्यानपाल,
گل حکمت	संपुट
گلخن	अग्निकुण्ड, भट्टी
گلدان	पुष्पपात्र, पुष्पाधान,
گلدستہ	पुष्पगुच्छ, स्तवक
گل رخ	पुष्पमुखी, पुष्प वदन
گلریز	पुष्पवर्षक, फुलझड़ी
گلزار	पुष्पवाटिका
گلستاں	पुष्पोद्यान
گلشن	पुष्पवाटिका
گل صدبرگ	शतपत्री, गेंदा

گل‌عذار — सुन्दर, पुष्पमुखी
گلفام — सुन्दर, पुष्पवर्ण
گلفشان — पुष्पवर्षक
گلگشت — वाटिका विहार
گل گون — पुष्पवर्ण, रक्तिभ,
گل ناشگفتہ — अस्फुटित पुष्प
گلوگیر — कण्ठ रोधक
گلوگیر آواز — रुद्ध कंठ, अवरुद्ध कंठ
گلوکوز — द्राक्ष शर्करा
گلہ — परिवाद, निन्दा (गिला)
گلہ — पशुदल (गल्ला)
گلہ بان — चर्वाहा
گم — गुप्त, लुप्त
گمان — भ्रांति, भ्रम, विचार, संभावना
گمراہ — पथभ्रष्ट
گمراہ کن — पथभ्रष्टक
گمراہی — पथभ्रष्टता
گم نام — अज्ञात, अप्रसिद्ध, गुप्त
گمنامی — अप्रसिद्धि
گناہ — पाप, दोष, पातक, अपराध,
گناہ کبیرہ، گناہ عظیم — महापाप, प्रदोष
گناہگار — अपराधी, पापी, पातकी, दोषी
گنبد — गोलक, मंडप

گنج — कोष, भण्डार, केशहीन,
گنجا — केशहीन,
گنجان — घना, निविड़
گنجائش — समाई, स्थान
گنجور — कोषाध्यक्ष
گنجینہ — कोष, धनागार
گندا — अशुद्ध, मलयुक्त, मलिन
گندگی — अशुद्धता, मल, मलिनता
گنوار — ग्रामीण, असभ्य
گوارا — सहन, स्वीकार, ग्राह्य, उचित
گواہ — साक्षी
گواہ حاشیہ — उपांतस्थ साक्षी
گواہی — साक्ष्य
گود — क्रोड़, अंक, उत्संग
گودام — भण्डार
گور — समाधि
گورا — धवल, गौराङ्ग, गौरवर्ण
گورستان — समाधिस्थान
گورنر — राज्यपाल
گورنر جنرل — सर्वप्रधान शासक
گورنمنٹ — शासन, राजकीय सरकार
گورنمنٹ ہاؤس — राज सदन
گوش — कर्ण
گوشت — मांस

گوشت خور	मांसभक्षक, मांसाहारी
گوش گذار	ज्ञात, अवगत, विदित, कर्ण गोचर
گوشمالی	दण्ड, कर्णमर्दन
گوشوارہ	चिह्न, परिशिष्ट कर्णफूल, कर्णभूषण कर्णिका
گوشہ	एकांत, कोण
گوشہ نشینی	एकांतवास
گولڈن جبلی	स्वर्णजयंती
گون	सदृश, वर्ण
گوناگوں	भांतिभांतिविविध चित्रविचित्र
گونج	प्रतिध्वनि, गुंजार
گویا	गायक (गवय्या)
گویا	मानो (गोया)
گویا	वक्ता
گویائی	वाक्शक्ति
گھاس	उद्भिज, शस्य, तृण
گھائل	क्षत, आहत,
گھبراہٹ	व्याकुलता, उद्विग्नता
گھٹا	मेघसमूह, मेघमाला
گہرا	घन, घनिष्ठ, घोर
گھریلو	पारिवारिक गार्हस्थिक
گھڑی	घंटा, घटिका, घटी
گہنا (गहना)	अलंकार, आभरण आभूषण
گھنا	निविड़, घन, गहन, घोर
گھونسلہ	नीड़
گھونگٹ	अवगुंठन
گھنگھرو	शिंजिनी
گیاہ	तृण
گیتی	लोक, संसार, जगत
گیٹ اپ	आवरणपृष्ठ
گیٹ کیپر	दौवारिक, द्वारपाल
گیدڑ	शृगाल
گیسو	काकपक्ष, लट, केशपाश
گیلری	दीर्घा
گیند	कंदुक, गोलक

ل

لا	एक नकारसूचक प्रत्यय, नि, अ, अन, विहीन
لاابالی	उद्दण्ड, निर्भीक
لابد	आवश्यक, अनिवार्य, निस्संदेह
لابدی	अनिवार्य, आवश्यक अनुपेद्य
لاتعداد	असंख्य, अगणित गणनातीत
لاٹھی	यष्टि, दण्ड

لاثانی	अद्वितीय, अनुपम, असमान, अपूर्व,
لاجرم	निःसंदेह, अवश्यमेव बाध्यतः
لاجواب	अपूर्व, अनुपम, निरुत्तर, अवाक
لاجوردی	नीलवर्ण, नीलरंजित
لاچار	असमर्थ, विवश, निरुपाय,
لاحاصل	निष्फल, व्यर्थ अनुपयोगी,
لاحاکمیت	अराजकतावाद, निराज
لاحق	अनुलग्न, संबद्ध
لاحقہ	उपसर्ग
لاحل	कठिन, जटिल, गूढ़
لاخراج	करमुक्त
لاریب	निःसंदेह, अवश्य
لازم	अनिवार्य, आवश्यक, उचित
لازماً	अनिवार्यतः, अवश्यमेव,
لازمہ	उपकरण, सामग्री, आवश्यक
لازمی	अनिवार्य
لازوال	अक्षय, अमर, अविनाशी, शाश्वत
لاش	मृतक शरीर, शव, लोथ
لاشعور	अचेतन मन

لاطائل	व्यर्थ, अनर्गल, निरर्थक, जल्प
لاعلاج	चिकित्सा अयोग्य असाध्य, अनुपचार्य्य,
لاعلم	अनभिज्ञ, अनावगत, अज्ञान
لاعلمی	अनभिज्ञता, अज्ञानता
لاغر	क्षीण, दुर्बल
لاغری	क्षीणता, दौर्बल्य
لاف	आत्मश्लाघा, डींग अनर्गल.
لافانی	अनश्वर, अमर, शाश्वत
لاف زنی	आत्मश्लाघा, प्रगल्भता
لاکلام	निःसंदेह, अवश्य, निर्विवाद
لاکھ	लक्ष, शत सहस्त्र
لال	शोणित, आरक्त
لالچ	लोभ, लोलुपता, लिप्सा
لالچی	लोभी, लोलुप
لالہ	पुष्प विशेष
لالہ زار	पुष्पस्थल
لامحالہ	अनिवार्यतः, बाध्यतः
لامذہب	नास्तिक, विधर्मी, भौतिकवादी
لامذہبیت	नास्तिकता, भौतिकवाद

لامسہ — स्पर्शेन्द्रिय, त्वगिन्द्रिय
لامع — प्रकाशित, ज्योतिर्मय
لاوارث — निरावलम्ब, स्वामीहीन
لاولد — संतानहीन, निःसंतान
لاء — विधि, नियम
لائبریری — पुस्तकालय, वाचनालय
لائٹ — प्रकाश
لائٹ ہاؤس — प्रकाशस्तंभ, प्रकाशगृह
لائحہ عمل — कार्यक्रम
لاؤڈ اسپیکر — ध्वनिविस्तारक यन्त्र
لائسنس — अनुमतिपत्र अनुज्ञापत्र अनुज्ञप्ति
لائق — योग्य, अर्ह, उचित गुणी
لایزال — अमर, अविनाशी
لایعنی — व्यर्थ, निरर्थक
لاینحل — जटिल, गूढ़, दुरुह
لب — अधर, ओष्ठ
لب لباب — सारांश, सार
لباس — वस्त्र, परिधान, आवरण,
لبالب — परिपूर्ण
لب گور — मरणासन्न
لب ولہجہ — वार्त्ताशैली
لبرٹی — स्वतंत्रता, स्वाधीनता
لبرل — स्वतंत्र, [illegible]

لبریز — परिपूर्ण
لبیک — उपस्थित हूँ
لت — दुर्व्यसन, कुटेव, अभ्यास
لٹریچر — साहित्य, वाङ्मय
لجاجت — नम्रता, विनय, अनुनय
لچک — नमन
لچکدار — नमनशील, नमनीय
لحاظ — विचार, दृष्टि, संकोच
لحد — समाधि
لحظہ — क्षण, पल
لحم — मांस, आमिष
لحن — राग, स्वर, कण्ठ
لحیم — मांसल,
لحیم شحیم — हृष्ट पुष्ट,
لخت — अंश, भाग,
لخت جگر — यकृतांश, पुत्र, संतान
لدنی — ईश्वर प्रदत्त, दैवी
لذت — स्वाद, रस, आस्वादन
لذت دار، لذیذ — स्वादिष्ट, सुस्वाद
لرزاں — प्रकंपित, स्पंदनशील
لرزش — कंपन, स्पंदन,
لڑائی — युद्ध, द्वन्द्व,
لڑکا — बालक, कुमार, पुत्र,
لڑکی — कन्या, कुमारी, पुत्री

لسان — भाषा, जिह्वा, (लिसान)
لسان (लस्सान) — वाचाल, भाषाविद्
لسان القوم — राष्ट्रवाणी
لسانیات — भाषा विज्ञान, भाषा शास्त्र
لست — सूची, तालिका
لشکر — सैन्य, सेना, दल
لشکر کشی — अभियान, सैन्याक्रमण
لشکرگاہ — सैन्य निवास,
لطافت — सूक्ष्मता, कोमलता माधुर्य, सुन्दरता
لطف — कृपा, अनुकंपा, आनन्द, प्रमोद,
لطیف — सूक्ष्म, ललित, कोमल,
لطیفہ — हास्यक, कथा विनोद पूर्ण
لطیفہ گو — विदूषक
لعب — कौतुक, क्रीड़ा, मनोरंजन
لعل — माणिक
لعنت — धिक्कार, कुत्सा, शाप, अभिशाप, भर्त्सना
لعنت ملامت — धिक्कार, भर्त्सना
لعن طعن — आक्रोश, अपवाद, जुगुप्सा
لعین — निंदित, कुत्सित, अभिशस्त

لغایت — प्रयंत
لغت — शब्दकोष, शब्दसंग्रह, शब्दावली, अभिधान, निघन्टु
لغزش — भूल, प्रमाद, विचलन
لغزیدہ — विचलित, प्रकंपित
لغو — व्यर्थ निरर्थक, अनर्गल, जल्प
لغوی — शाब्दिक
لفاظ — वाक्पटु, वाचाल, सुवक्ता,
لفاظی — वाक् पटुता, शब्दाडम्बर,
لفافہ — आवरण, पत्रवेष्टन,
لفظ — शब्द,
لفظ بلفظ — शब्दशः, अक्षरशः
لفظی — शाब्दिक
لفظی صنعت — शब्दालंकार
لفظی معنی — मूल शब्दार्थ
لفنگا — लंपट, निर्लज्ज
لقب — उपाधि, पदवी, उपनाम
لقمہ — ग्रास
لقمۂ اجل — काल कवलित, मृत्युग्रास
لق ودق — शस्यहीन क्षेत्र, निर्जन स्थान
لقوہ — पक्षाघात
لکچر — व्याख्यान, भाषण

لکچرار — व्याख्यानिक, भाषणकर्ता
لکڑی — काष्ठ
لکنت — हकलाना,
لکیر — रेखा, चिह्न
لگاتار — अनन्तर, निरन्तर,
لگام — वल्गा, बागडोर
لمبا — दीर्घ, विस्तृत
لمحہ — क्षण, पल, निमेष काल
لمس — स्पर्श, त्वचा
لمعہ — रश्मि, प्रकाश, ज्योति
لم‌یزل — अक्षय, अमर, अनश्वर
لنگ — पंगु, पंगुल, लंगड़ा,
لوازمہ — सामग्री, उपकरण,
لواء — ध्वजा, पताका, झंडा,
لوث — लिप्तता, सम्मिश्रण
لوح — पट, पटल,
لوح محفوظ — सुरक्षित पट्ट, ईश्वरीय ज्ञान
لوح مزار — समाधि लेख पट्ट,
لوراسکول — आरंभिक पाठशाला
لورپرائمری — आरम्भिक कक्षा
لورھاوس — प्रथम सदन
لوری — निद्रागान
لوکل — स्थानीय, स्थानिक
لوکل اتھرٹی — स्थानीय प्राधिकारी, स्थानिक अधिकारी

لوکل ایریا — स्थानीय क्षेत्र
لوکل ڈیوٹی — स्थानीयलोकाचार
لوکل بورڈ — स्थानीय परिषद्, स्थानीय मंडली
لوکل سیلف گورنمنٹ — स्वायत्तशासन, स्थानीय—स्वशासन
لون — वर्ण, रंग
لہجہ — स्वर, ध्वनि, वाणी
لہر — तरंग, वीचि, ऊर्मि,
لہو — रक्त, शोण, रुधिर (लुह)
لہو لہان — क्षतविक्षत, हताहत, रक्तारक्त
لہوولعب — आमोद प्रमोद, सुख विलास
لہذا — अतः, अतएव, तथैव,
لیاقت — योग्यता, क्षमता, अर्हता, गुण
لیبر — श्रम, श्रमिक,
لیبر منسٹر — श्रम मंत्री
لیبر یونین — श्रम संघ,
لیبوریٹری — प्रयोग शाला
لیبل — अंकतिक
لیٹر — पत्र,
لیٹر بکس — पत्र पेटी
لیجسلیٹو اسمبلی — विधानसभा
لیجسلیٹو پاور — विधायिनाशक्ति,

لیڈرشپ — नेता पद, नेतृत्व
لیجسلیٹو کونسل — धारा सभा, विधानपरिषद
لیجسلیچر — विधायिका, विधान मण्डल
لیڈر — नेता

لیڈی — श्रीमती, महिला,
لیکن — परन्तु, किन्तु,
لیگ آف نیشن — राष्ट्र संघ
لیل — रात्रि, निशा,
لیمیٹیڈ — सीमित, परिमित
لین دین — आदान प्रदान व्यवहार, क्रयविक्रय

م

مآب — स्थान, ठौर, प्रत्यागमन स्थान
مآل — परिणाम, फल, अंत,
مابعد — तदुपरान्त, तत्पश्चात, आगामी
مابعدالطبیعی — अलौकिक, अप्राकृतिक, लोकोत्तर
مابین — मध्य,
مات — पराभव, पराजय,
ماتحت — आधीन, अधीनस्थ, अन्तर्गत, उप,
ماتحتی — अधीनता,
ماتقدم — प्राथमिक, पूर्ववर्ती, व्यतीत, विगत
ماتم — शोक, रुदन, क्रन्दन,
ماتم پرسی — शोक प्रकाश
ماتم کدہ — शोकगृह
ماتمی جلسہ — शोक सभा
ماتھا — ललाट, शीर्ष, मस्तक

ماثور، ماثورہ — परम्परागत बात धोरिणी, अनुश्रुति
ماجد — आदरणीय, श्रद्धेय, गण्य,
ماجرا — वृत्तांत, आत्मकथा
ماحصل — सारांश, तात्पर्य, फल, तत्व
ماحضر — प्रस्तुत, उपस्थित, विद्यमान
ماحی — उन्मूलक, नाशक,
ماخذ — ग्रहणस्थान, मूलस्थान,
ماخوذ — प्राप्त, गृहीत, ग्रसित,
مادر — माता, मातृ, जननी,
مادرزاد — जंमजात
مادروطن — मातृभूमि
مادری — मातृक, मातासंबन्धी
مادری زبان — मातृभाषा
مادہ — स्त्री, नारी (मादा)

مادہ (माद्दा)	पदार्थ, तत्व. भूत, मूल, गुण, जड़,
مادہ پرست	नास्तिक, भौतिकवादी,
مادہ پرستی	पदार्थवाद, भौतिकवाद
مادی	भौतिक, प्राकृतिक लौकिक
مادیات	भौतिक वाद
مادیت	भौतिकता,
مادی عالم	भौतिक संसार; जड़ जगत,
ماڈرن	नवीन, आधुनिक अर्वाचीन
ماڈل	आदर्श, प्रतिमान,
مار	सर्प
مارشل لا	सैन्य विधान, सैनिक नियम
مارک۔مارکہ	चिह्न
ماسٹر	शिक्षक, अध्यापक, गुरु
ماسبق	भूतपूर्व, विगत अतीत, उपरोक्त
ماسوا	अतिरिक्त, अन्य
ماضی	भूतकाल, अतीत, विगत,
ماضی بعید	पूर्ण भूत सुदूर अतीत,
ماضی تمنائی	हेतु हेतुमद्भूत
ماضی قریب	आसन्न भूत
ماضی شرطیہ	हेतु हेतुमदभूत
ماضی شکی	संदिग्ध भूत
ماضی مطلق	सामान्य भूत
ماضی ناتمام	अपूर्ण भूत
مافات	व्यतीत, विनष्ट, मृत
مافوق	ऊपर, उच्च
مافوق البشر	अमानवी
مافوق الفطرت	दैवी, अलौकिक
مافی الضمیر	आशय, अभिप्राय मनोभाव
ماقبل	भूतपूर्व
مال	धन, अर्थ, वित्त, सम्पत्ति,
مالامال	परिपूर्ण, सम्पन्न
مال خانہ	भण्डार, आगार
مالدار	धनाढ्य, धनिक, धन-वान, सम्पत्ति शाली
مالدار طبقہ	धनिकवर्ग
مالش	तैल मर्दन
مال غنیمت	परिहार,
مالک	पति, स्वामी, प्रभु,

مالک / الملک — जगत स्वामी, राज्य स्वामी, महासम्राट, ईश्वर

مالک غالب — प्रमुख स्वामी

مال کمیٹی — अर्थ समिति

مالکیت — स्वामित्व

مالک صنعت — उद्योग पति

مالگزار — राजस्व दाता

مالگزاری — भूमि कर, राजस्व

مال ومتاع — धन सम्पत्ति,

مالوف — प्रिय

مالی — वित्तीय, आर्थिक

مالیات — अर्थवाद, अर्थ शास्त्र

مالیت — मूल्य,

مالیخولیا — चित्तभ्रम

مالیدہ — मर्दित, मलित,

ماما — सेविका, परिचारिका, दासी, अनुचरी

ماماگری — परिचर्य्या, दासिता

مامتا — ममत्व, ममता, स्नेह, वात्सल्य

ماضی — अतीत, व्यतीत,

مامن — रक्षा स्थान,

مامور — नियुक्त, आदिष्ट, निर्दिष्ट,

مامون — सुरक्षित, निरापद

ماموں — मातुल, मामा

ماں — माता, मातृ, जननी

مانجھی — केवट, कर्णधार

ماند — मंद, मलीन, निष्प्रभ निस्तेज

ماندگی — मान्द्य, शिथिलता मलीनता

ماندہ — शिथिल, विवश, शेष

مانع — बाधक, निरोधक

مانند — अनुरूप, सदृश, समान, तुल्य

مانگ — सीमंत

مانوس — प्रिय, इष्ट, रुचिर, परिचित

ماوراء — पाश्चात्य, पश्चातवर्ती अतिरिक्त

ماؤف — पीड़ित, दुखित, व्यथित

مائکراسکوپ — विवेचन यंत्र

ماہ — मास, चन्द्र, चंद्रमा, शशि

ماہتاب — चन्द्र, चन्द्रमा, शशि, चन्द्रिका, चन्द्रप्रभा, कौमुदी

ماہر — कुशल, प्रवीण, विशेषज्ञ विशारद, दक्ष, निपुण

ماہر آثار قدیمہ — पुरातत्व वेत्ता

ماہر تعلیم — शिक्षा विशेषज्ञ

ماہر خصوصی — विशेषज्ञ, विचक्षण

ماہر عنصریات — तत्वज्ञाता

اردو	हिन्दी
ماہر طبقات الارض	भूगर्भ-शास्त्रवेत्ता
ماہر قانون	विधानविशेषज्ञ
ماہر نفسیات	मनोवैज्ञानिक
ماہ رو، ماہ وش	चन्द्रमुखी, चन्द्रवदन,
ماہانہ، ماہوار	मासिक
ماہنامہ	मासिकपत्र
ماہواری	मासिकधर्म, रजोधर्म
ماہی	मीन, मत्स्य, मछली
ماہی پروری	मत्स्यपालन
ماہیت	स्वभाव, मूलतत्व वास्तविकता प्रकृति,
ماہی گیر	मछुवा, कैवर्त्त, धीवर, मत्स्यवेधक
ماء	जल, नीर, रस
ماء اللحم	मांसरस, मांसजल
مائع	तरल, द्रवीभूत
مائل	आकृष्ट, प्रवृत्त, अनुरक्त
مائی	जलज
مائیت	तरलता, जलत्व द्रवणशीलता
مایوس	हताश, निराश
مایوسی	निराशा, नैराश्य
مایہ	धन, निधि, सामग्री
مایہ ناز	गौरव मय, अभिमान योग्य
مباح	वैध, उचित, ग्राह्य, शुद्ध
مباحثہ	तर्क वितर्क, वादविवाद
مبادرت	अग्रसरता, शीघ्रता, साहस
مبادلہ	परिवर्त्तन, विनिमय आदानप्रदान
مبارزت	परस्परयुद्ध, संग्राम
مبارک	मंगलमय, शुभ, पुण्य, कल्याणकारी
مبارک باد، مبارکبادی	बधाई, धन्यवाद
مباشرت	मैथुन, स्त्रीसंभोग, रतिक्रिया
مبالغہ، مبالغہ گوئی	अतिशयोक्ति अत्युक्ति
مباہات	गर्व, अभिमान, गर्व प्रदर्शन
مبتدا	उद्देश्य (व्याकरण) आरंभ, प्रारंभ
مبتدی	आरंभकर्ता
مبتذل	तुच्छ, जघन्य, घृणित
مبتلا	ग्रस्त, पीड़ित, विपत्तिग्रस्त
[illegible]	विवादपटल विषय वार्ता प्रसंग

مبدل	परिवर्त्तित
مبدء (मब्दS)	उद्गम, आरंभस्थल,
مبذول	आकृष्ट, प्रवृत्त, प्रदत्त, कृतव्यय
مبرا	पृथक, निर्दोष, मुक्त, अलिप्त
مبرز	गुदा, मलद्वार
مبرم	अवश्यंभावी निश्चित, नियत
مبسوط	प्रसारित, विस्तृत, प्रशस्त
مبشر	सुखसमाचार दाता
مبصر	पर्यवेक्षक, पारखी, द्रष्टा
مبعوث	अवतारित, प्रेषित, नियुक्त, उठाया गया
مبلغ	प्रचारक, धर्मोपदेशक
مبنی	आधारस्थल, (मब्ना)
مبنی (मब्नी)	निर्भर, आधारित, अवलंबित
مبہم	संदिग्ध, अस्पष्ट, भ्रमजनक
مبہوت	आश्चर्यचकित, विस्मित, स्तब्ध
مبین	असंदिग्ध, स्पष्ट, प्रकट
متابعت	अनुसरण, अनुकरण, अनुगमन
متاثر	प्रभावित
متاخر	पश्चाद्कालीन, पश्चाद्वर्त्ती
متاسف	खेदित, दुखी, खिन्न, विषादग्रस्त
متاع	निधि, संपद, सम्पत्ति, पूंजी, सामग्री, उपभोग्य
متالم	दुखित, कष्टग्रस्त, पीड़ित
متامل	असमंजसकारी चिन्तनशील
متانت	सौम्यता, गम्भीरता
متاہل	गृहस्थाश्रमी
متبادر	सुबोध, सरल, सुगम
متبادل	विनिमयकृत, परिवर्तनशील
متباین	विभिन्न, विपरीत, पृथक, परस्परविरोधी
متبحر	महापंडित, पारंगत विचक्षण
متبرک	शुभ, पुण्यमय, पवित्र, पावन
متبسم	सस्मित, मुकुलित हर्षित, विकसित
متبنی	दत्तकपुत्र
متجاوز	सीमोल्लंघक, अतिचारी, अतिक्रान्त

متجسس	गवेषी, जिज्ञासु, खोजी,
متحد	संयुक्त, एकता बद्ध,
متحدہ محاذ	संयुक्त मोर्चा
متحرک	गति शील, स्पंदित
متحقق	उचित, सत्य, प्रमाणित
متحمل	सहन शील, सहिष्णु,
متحیر	विस्मित, चकित, स्तंभित, स्तब्ध
متخیلہ	विचार शक्ति, मस्तिष्क, कल्पित
متداول	प्रचलित
متدین	सत्यवान, धार्मिक धर्मात्मा
متذکرہ	उक्त, उल्लिखित, वर्णित
متذکرہ صدر	उपर्युक्त, उपरोक्त
مترادف	पर्याय, समानार्थ
مترتب	क्रमागत, संगृहीत
مترجم (मुतरज्जम)	अनुवादित, अनूदित
مترجم	अनुवादक (मुतरज्जिम)
متردد	चिन्तित, शंकित,
مترشح	व्यक्त, प्रतीत, प्रकट
مترنم	गायक
متروک	वर्जित, परित्यक्त
متزلزل	प्रकम्पित विचलित, अदृढ़
متشابہ	संदिग्ध, भ्रमात्मक, समान, अनुरूप
متشرع	संयमी, धर्मात्मा
متشکل	रूपधारी, साकार, मूर्तिमान
متصرف	सत्ताधारी, अधिकार प्राप्त
متصف	गुण युक्त, विशिष्ट, विशेष्य
متصل	सन्निकट, समीप,
متصور	कल्पित,
متضاد	परस्परविरोधी, प्रतिकूल
متعارف	परिचित, प्रसिद्ध
متعجب	विस्मित, आश्चर्य चकित,
متعدد	अनेक, अधिक
متعدی	संक्रामक, सकर्मक
متعذر	दुष्कर, दुःसाध्य, दुरूह
متعرض	आपत्तिकर्ता, बाधक,
متعصب	अनुदार, पक्षपाती, संकुचित, कट्टर
متعفن	दुर्गन्धित
متعلق	प्रति, निमित्त, संबन्धित
متعلقہ	सम्बंधित, सम्बद्ध

लाभान्वित, उपभोक्ता	متمتع
सुसंस्कृत, सभ्य	متمدن
आरूढ़, आसीन, सुदृढ़	متمکن
आकांक्षी, इच्छुक अभिलाषी	متمنی
मूल पुस्तक,	متن
विवाद ग्रस्त	متنازع
समान, अनुकूल, औचित्य पूर्ण	متناسب
विरुद्ध, विपरीत, प्रतिकूल	متناقض
अंत, समाप्ति	متناہی
सूचित, सचेत, सावधान	متنبہ
घृणक	متنفر
जीव, प्राणी, श्वसित,	متنفس
निरन्तर	متواتر
संतुलित	متوازن
समानान्तर	متوازی
विनीत, विनम्र	متواضع
आकृष्ट, प्रवृत्त, दत्तचित्त;	متوجہ
भयभीत	متوحش
उपासक, संयमी, सदाचारी	متورع
मध्यवर्ती	متوسط
मध्यवर्ग	متوسططبقہ

स्वजन, संबन्धी गण	متعلقین
शिक्षार्थी, विद्यार्थी, छात्र, शिष्य,	متعلم
निश्चित, नियुक्त, नियत	متعین
परिवर्तित, विकृत परिणत, रूपांतरित अस्थायी,	متغیر
विपरीत, विरुद्ध	متفاوت
विविध, विभिन्न,	متفرق
सहमत	متفق
सहमत, एकमत	متفق الرائے
सर्व मान्य-विषय	متفق علیہ مسئلہ
चिंतित	متفکر
मांगकर्ता	متقاضی
संयमी, सदाचारी	متقی
अभिमानी, दंभी, अहंकारी	متکبر
उत्तम पुरुष, वाचक, वक्ता, ब्रह्म वेत्ता,	متکلم
ब्रह्म वेत्ता गण	متکلمین
गवेषक, जिज्ञासु, खोजी	متلاشی
ऊर्मिल, तरंगित,	متلاطم
परिवर्तनशील, अस्थायी	متلون
मिचली, वमन-इच्छा	متلی

متوفی	मृत्यु प्राप्त, मृत,
متوطن	निवासी,
متوقع	प्रत्याशित
متوکل	संतोषी,
متولی	प्रबंधक, संचालक, अभिभावक व्यवस्थापक
متہم	दोषारोपित, अभियुक्त
متیقن	निश्चित, नियत, विश्वासित,
متین	शांत, गम्भीर, सौम्य, प्रौढ़ दृढ़ चित्त,
مٹھاس	मिष्टता, माधुर्य,
مٹھائی	मिष्टान्न,
مٹھی	मुष्टि
مٹی	मृत्तिका, मृत,
مثال	उदाहरण, दृष्टांत, उपमा, प्रमाण,
مثالی نظام	आदर्श व्यवस्था
مثانہ	मूत्राशय
مثبت	स्वीकारात्मक, सिद्ध, प्रमाणित
مثل	अनुरूप, समान (मिस्ल)
مثل	लोकोक्ति, कहावत (मसल)
مثلاً	उदाहरणतः
مثلث	त्रिकोण, त्रिभुज, त्रिभुजाकार
مثمن	अष्टकोण, अष्टांग
مثنی رسید	छितक
مثیل	अनुरूप, सदृश, समान, तुल्य
مجادلہ	युद्ध, प्रतिद्वन्द्विता, वादविवाद. तर्कवितर्क
مجاز	अधिकारप्राप्त, अवास्तविक, उपलक्ष्य
مجازی	अवास्तविक, कृत्रिम, कल्पित उपलक्षणात्मक
مجال	साहस, शक्ति, सामर्थ्य
مجامعت	मैथुन, संभोग, प्रसंग, सहवास
مجاور	महंत, मठाधीश
مجاہد	धर्मयोद्धा
مجبور	असमर्थ, विवश, बाध्य, निरुपाय
مجبوری	असमर्थता, विवशता
مجتبیٰ	निर्वाचित, विशिष्ट, प्रिय
مجتمع	एकत्र, एकत्रित, संगृहीत
مجتنب	पृथक, विरक्त
مجتہد	प्रयत्नशील, शास्त्रवेत्ता
مجد	महत्ता, श्रेष्ठता, प्रतिष्ठा, सम्मान, उच्चता

Urdu	Hindi
مجدد	नवीनकर्त्ता, पुनःसंस्थापक पुनरुद्धारक
مجذوب	उन्मत्त, आकर्षित
مجرا	वेश्यागान, नृत्य, अभिवादन, निष्कृत्त
مجرب	परीक्षित, अनुभूत, प्रयोग सिद्ध
مجرد	ब्रह्मचारी, एकाकी, केवल,
مجرم	दोषी, अपराधी
مجرمانه	आपराधिक
مجروح	क्षत, हत, आहत
مجریه	प्रचालित, संचालित
مجسٹریٹ	दण्डाधिकारी
مجسم	सर्वांगीण, मूर्तिमान शरीरधारी साकार,
مجسمه	प्रतिमा, मूर्ति
مجلد	सजिल्द
مجلس	गोष्ठी, सभा समिति, परिषद मण्डल, संघ
مجلس ادارت	संपादकमण्डल
مجلس استقبالیه	स्वागतसमिति
مجلس اعلیٰ (سنڈیکیٹ کونسل)	सर्वप्रधान सभा
مجلس اقوام متحده	संयुक्तराष्ट्रसंघ
مجلس شوریٰ	परामर्शदात्रीसमिति मंत्रणापरिषद,
مجلس عامله	कार्यकारणी-समिति
مجلس قانون ساز	विधानपरिषद
مجلس مقننه	विधायिका, धारासभा
مجلس قائمه	स्थायीसमिति
مجلس وکلاء	अभिभाषकसंघ
مجلسی	सामाजिक, गोष्ठिक
مجله	मासिकपत्र, पत्रिका
مجلی	दीप्त, आलोकित, दिव्य, प्रकाशमान
مجمع	जनसमुदाय, जनसमूह
مجمع الجزائر	द्वीपपुंज, द्वीपसमूह,
مجمع خلاف قانون	विधिविरुद्ध-समूह
مجمل	संक्षिप्त
مجموعه	संग्रह, पुञ्ज, समूह, संचय
مجموعی	सार्विक, सामूहिक
مجنون	उन्मत्त, विक्षिप्त
مجوز	प्रस्तोता, प्रस्तावक
مجوزه	निर्धारित, प्रस्तावित

हिन्दी	उर्दू
प्रेम, प्रीति, स्नेह, वात्सल्य, मैत्री	محبت
प्रेमपूर्ण	محبت آمیز
कारावास	محبس
मित्र, प्रिय, प्रियतम	محبوب
प्रिया, प्रेयसी, प्रियतमा	محبوبہ
अवरुद्ध, बंदी	محبوس
रंक, निर्धन, आश्रित	محتاج
निर्धनता, पराश्रय	محتاجی
सतर्क, सावधान	محتاط
विरत, विरक्त, संयमी	محترز
सम्मानित, श्रद्धेय, आदरणीय	محترم
निरीक्षक, आलोचक, परीक्षक	محتسب
वैभवशाली,	محتشم
अन्नसंचयकारी	محتکر
लज्जित, निहित, लुप्त, गुप्त,	محجوب
मण्डपाकार, कुबड़ा	محدب
नवोद्भूत नवोत्पन्न (मुहदस	محدث
'हदीस' का पण्डित	محدث (मुहद्दिस)
परिमित, सीमित	محدود
लुप्त, निहित, च्युत, भिन्न	محذوف

हिन्दी	उर्दू
पोला, खोखला	مجوف
अज्ञात, अपरिचित	مجہول
स्वीकारकर्त्ता, उत्तरदायी	مجیب
श्रेष्ठ, उत्तम, महान	مجید
प्रतिज्ञापत्र, चरित्रबन्ध	مچلکہ
मीन, मत्स्य	مچھلی
समक्ष, सम्मुख	محاذی
संग्राम, युद्ध, समर	محاربہ
लेखापरीक्षक, संप्रेक्षक	محاسب
लेखापरीक्षा, संप्रेक्षण गणनापरीक्षा	محاسبہ
परिवेष्टन	محاصرہ
आय, लाभ, कर, अनुप्रासधन	محاصل
रक्षक, संरक्षक, पाल	محافظ
रक्षा	محافظت
निधिपाल,	محافظ جائداد
कार्यालय रक्षक	محافظ دفتر
समानता, सादृश्य, कथावर्णन, वार्त्तालाप	محاکات
निर्णय याचना, निर्णयकरण, निरूपण	محاکمہ
असम्भव, असाध्य	محال
वार्तालाप, बोलचाल	محاورہ
सखा, मित्र, प्रेमी	محب

Urdu	Hindi
محرر	करणिक, लिपिक, लेखक
محررہ	लिपिबद्ध, लिखित
محرف	अपभ्रंश, अपभ्रष्ट, वंक, विकृत
محرک	संचालक, प्रेरक, प्रवर्तक, प्रस्तावक
محرم راز	रहस्य ज्ञाता
محروسہ	संरक्षित, अधिकृत
محروم	वंचित, निराश, असफल
محرومی	वंचन, असफलता, निराशा, अभाग्य
محزون	दुखी, विषण्ण, उदासीन, खिन्न
محسن	उपकारी, सहायक सत्कर्मी
محسن کش	कृतघ्न
محسوب	गणनाकृत
محسود	ईर्षित
محسوس	अनुभूत, ज्ञानगोचर
محشر	एकत्र होनेका स्थान, प्रलयक्षेत्र
محشی	सटीक, व्याख्याकृत टीकाकृत ग्रन्थ
محصل	समाहर्ता, अनुज्ञापक
محصور	परिवेष्टित
محصول	शुल्क, कर
محض	केवल, मात्र
محضر نامہ	निर्णयपत्र, प्रार्थनापत्र
محظوظ	लाभान्वित, प्रसन्न सौभाग्यवान
محفل	सभा
محفوظ	निरापद, सुरक्षित
محقر	तुच्छ, क्षुद्र, नगण्य
محقق	गवेषक, विचक्षण, विशेषज्ञ अनुसंधानकर्त्ता
محکم	सुदृढ़, अचल, स्थावर
محکمہ	विभाग
محکمہ آبکاری	मद्य विभाग
محکمہ اطلاعات	सूचना विभाग
محکمہ انصاف	न्याय विभाग
محکمہ تجارت	वाणिज्य विभाग
محکمہ تعلیم	शिक्षा विभाग
محکمہ تعمیرات	निर्माण विभाग
محکمہ حفظان صحت	स्वास्थ्य विभाग
محکمہ خارجہ	परराष्ट्र विभाग
محکمہ دفاع	रक्षा विभाग
محکمہ رسل و رسائل	यातायात विभाग
محکمہ سپلائی	पूर्ति विभाग

محکمہ غذا	खाद्यविभाग
محکمہ مال	अर्थविभाग
محکمہ نزول	राजग विभाग
محکوم	आज्ञानुवर्त्ती, प्रतंत्र, पराधीन, परवश
محکومیت	पराधीनता, परतंत्रता, पराभव
محل	भवन, अट्टालिका, प्रासाद, स्थान, स्थल
محلسرا	अंतःपुर
محلول	पचित, घर्षित, पिष्ट
محلہ	प्रतिवेश, प्रतिवास
محمود	वंद्य, स्तुत्य, प्रशंसित
محمول	भारग्रस्त, भारित, अनुमानित
محنت	उद्यम, उद्योग, श्रम, परिश्रम
محنتانہ	पारिश्रमिक
محنتی	श्रमिक, परिश्रमी
محو	तन्मय, लीन, निमग्न
محو خیال	विचारमग्न
محور	अक्ष, धुरा
محویت	लीनता, तन्मयता
محیی	अनुप्राणक, जीवनदाता
محیط	व्यापक, व्याप्त
مخاصمت	द्वेष, शत्रुता, कलह
مخاطب	मध्यमपुरुष श्रोता, सम्बोधित,
مخاطبہ	सम्बोधन
مخالف	प्रतिद्वन्दी, विरोधी, शत्रु
مخالفت	विरोध, प्रतिद्वन्दिता, मतभेद
مخالف کیمپ	वामपक्षीशिविर
مخبر	सूचना दाता, सूचक, गुप्तचर
مخبری	गुप्तचर्या
مخبوط	विक्षिप्त, उन्मत्त
مختار	स्वाधीन, स्वतंत्र, अधिकारप्राप्त, प्रतिनिधि
مختار عام	साधारण प्रतिनिधि
مختار کل	सर्वाधिकारी
مختار نامہ	अधिकारपत्र, प्रतिनिधिपत्र
مختار نامہ خاص	विशेषाधिकारपत्र
مختار نامہ عام	सर्वाधिकारपत्र
مختاری	स्वाधीनता, प्रतिनिधित्व
مختص	मुख्य, विशिष्ट
مختصر	संक्षिप्त, सारांश
مختصر نویسی	संकेतलिपि
مختلف	विभिन्न, विविध
مختلف الرائے	मतविरोधी

مد	महौघ, समुद्रीबाढ़ ज्वार, चढ़ाव
مداح	प्रशंसक
مداخلت	विघ्न, बाधा, हस्तक्षेप
مداخلت بیجا	अनुचित हस्तक्षेप अनुचितप्रवेश अपचार, अतिक्रम,
مداخلت مجرمانہ	आपराधिक-अपचार
مدار	आधार, अवलंब, ध्रुव, मध्यस्थान
مدارات	आदर, सत्कार
مدافعت	निवारण, रक्षा
مدام	नित्य, सतत, सदा, सर्वदा, निरंतर
مداومت	सातत्य, निरंतरता
مداہنت	मिथ्याचार, कपट आलस्य,
مدبر	विधायक, नीतिज्ञ, चतुर, प्रबन्धक
مدت	अवधि, युग, काल
مدت دراز	दीर्घकाल
مدت العمر	जीवनपर्यन्त, आजीवन
مدت قدیم	चिरकाल
مدت ہا مدت	युग युग

مخدوش	चिन्ताजनक भीतिप्रद
مخدوم	सेव्य, सेवित आदरणीय, स्वामी
مخرب	विनाशक, नष्टकारी ध्वंसकारी
مخرب اخلاق	चरित्र-नाशक
مخرج	उद्गम, उच्चारणस्थान
مخزن	कोष, आगार, भण्डार
مخصوص	प्रमुख, मुख्य, विशिष्ट
مخفف	संक्षिप्तक
مخفی	गुप्त, निहित, अप्रकट
مخل	बाधक, विघ्नकारी
مخلص	सत्यप्रिय, सुमित्र, विश्वासपात्र
مخلوط	मिश्रित, संयुक्त
مخلوط تعلیم	सहशिक्षा
مخلوط النسل	वर्णसंकर, द्विजातीय
مخلوق	सृष्टि, रचना, प्राणी
مخمس	पंचकोण, पंचपदी कविता
مخمصہ	चिंता, विपत्ति, कलह
مخمور	उन्मादित, मदोन्मत्त
مخنث	नपुंसक
مخیر	दानशील, दानवीर उदार, सत्कर्मी
مد	खाता

مدح स्तुति, प्रशंसा
مدح وذم स्तुति निन्दा
مدد सहायता, सहयोग
مددگار सहायक, सहकारी
مدرس शिक्षक, अध्यापक
مدرس اعلیٰ प्रधानशिक्षक
مدرسہ विद्यालय, पाठशाला
مدرسۂ شبینہ रात्रिपाठशाला
مدرسی शिक्षण, अध्यापन
مدرکہ अनुभूतिशक्ति, ज्ञानशक्ति
مدعا उद्देश्य, अभिप्राय, हेतु, तात्पर्य, इष्ट, मनोरथ
مدعا علیہ प्रतिवादी, विपक्षी अभियुक्तपक्ष,
مدعو निमंत्रित, आहूत
مدعی वादी, पूर्वपक्षी
مدغم विलीन, मिश्रित
مدفن समाधि
مدفون समाधिस्थ
مدقوق क्षयग्रस्त
مدلل युक्तिसंगत, तर्कयुक्त
مدلول अभिप्राय, उद्देश्य, अर्थ.
مدمقابل प्रतिद्वन्द्वी, शत्रु, विपक्षी
مدمغ मेधावी, अभिमानी
مدنظر अभीष्ट, इच्छित, लक्ष्य
مد وجزر ज्वारभाटा

مدور वृत्ताकार, गोलाकार
مدون संगृहीत
مدھوش प्रमत्त, उन्मत्त, चकित
مدھوشی प्रमाद, उन्मत्तता
مدیر सम्पादक
مدیون ऋणी
مڈل اسکول माध्यमिक-पाठशाला
مڈیکل سارٹیفیکٹ चिकित्सक-प्रमाणक
مڈیکل لیو चिकित्साचकाश
مذاق व्यंग्य, हास्य, उपहास विनोद, रुचि, अभिरुचि, स्वाद
مذاقیہ हास्यात्मक
مذاکرہ वार्तालाप, तर्कवितर्क चर्चा
مذبح पशुवधशाला,
مذبذب विचलित, अस्थिर विचलित
مذبوح वधित
مذکر पुल्लिंग
مذکور उल्लिखित, वर्णित, कथित
مذکورہ بالا पूर्ववर्णित, उपरोक्त
مذلت हीनता, तिरस्कार, अपमान, दुर्दशा

हिन्दी	اردو
गर्हण, कुत्सा, निन्दा	مذمت
निकृष्ट, दूषित, निन्दित	مذموم
धर्म, मत, पन्थ, पथ	مذہب
धार्मिक, धर्मसंबन्धी	مذہبی
दर्पण (मिर्आत)	مرآت
प्रत्यावर्तन, परावर्तन प्रत्यागमन	مراجعت
राजकीय दान	مراحم خسروانہ
अभिप्राय, आशय उद्देश्य, तात्पर्य्य, मंतव्य अर्थ,	مراد
समानार्थ, पर्याय	مرادف
इच्छानुकूल, काल्पनिक उपलक्ष्यार्थ	مرادی
पत्र व्यवहार, पत्राचार,	مراسلت
रीति, व्यवहार, प्रथाएं	مراسم
सुविधा, रक्षा, कमी	مراعات
वादप्रस्तुति, पुनर्विचार निवेदन	مرافعہ
ध्यानोपासना, समाधि	مراقبہ
उद्देश्य, अभिप्राय, अर्थ, मनोरथ	مرام
चतुष्कोण, चत्वर, वर्गाकार	مربع
संबद्ध,	مربوط
प्रतिपालक, पोषक, अभिभावक	مربی
साधक, तपस्वी भोगी, परिश्रमी	مرتاض
संपादक, संग्रहकर्ता, (मुरत्तिब)	مرتب
संपादित, संकलित, संगृहीत (मुरत्तब)	مرتب
प्रतिष्ठा,	مرتبت
पद, सम्मान, श्रेणी (मर्तबा)	مرتبہ
विमुख, विधर्मी, धर्मच्युत	مرتد
अंकित, चिह्नित, लिखित	مرتسم
स्पंदित, प्रकम्पित कंपायमान,	مرتعش
उच्च, उन्नत, ऊर्ध्व,	مرتفع
अपराधी, अभियुक्त व्यवहारी, कर्ता	مرتکب
अपराधी, अभियोगी	مرتکب جرم
बन्धक ग्राही, अधिग्राही	مرتہن
विलाप, शोक गाथा	مرثیہ
मुक्ता, रत्न,	مرجان
मरण, निधन, देहान्त, मृत्यु	مرنا
प्रत्यागमन स्थान	مرجع
विक्रेता, व्यापारी,	مرچنٹ

مرحبا	धन्य, साधु साधु,
مرحلہ	प्रयाण-स्थल, विकट समस्या
مرحمت	दान, प्रदान, दया, कृपा
مرحوم	मृत, प्रमीत, बैकुण्ठ वासी स्वर्गीय,
مرد	पुरुष, नर, वीर, पति,
مردار	मृतक शव अधम, अशुद्ध
مردانگی	पुरुषार्थ, पौरुष, वीरता
مردانہ	पौरुषेय
مردانہ وار	वीरतापूर्वक
مردم	नर, मनुष्य, मानव
مردم شماری	जनगणना, मनुष्य गणना
مردم کشی	नरहत्या
مردم خیز	पुरुषोत्पादक
مردمی	मनुष्यता, पुरुषार्थ, पराक्रम
مرد میدان	वीर, योद्धा, पराक्रमी
مردنی	मृत्यु लक्षण
مردود	पतित, क्षुद्र, कुत्सित, अधम

مردہ	मृत, मृतक, निर्जीव,
مردہ دل	उदासीन, खिन्न हृदय
مرسل	प्रेषक (मुर्सिल)
مرسل-مرسلہ	प्रेषित (मुर्सल)
مرزبوم	जन्मभूमि
مرشد	गुरु, आचार्य, उपदेशक
مرصع	जड़ाऊ, जड़ित, अलंकृत, विभूषित
مرض	रोग, व्याधि, दुख,
مرض الموت	मरणरोग
مرض متعدی	संक्रामकरोग
مرض وبائی	महामारी, संक्रामकरोग
مرضی	प्रसन्नता, इच्छा, रुचि
مرطوب	आर्द्र, सजल
مرعوب	भयभीत, आतंकित
مرغ	तृण, शस्य, दूब (मर्ग़)
مرغزار	शस्यस्थल,
مرغ	पक्षी, विहंग, पंछी, खग (मुर्ग़)
مرغا	कुक्कुट, ताम्रचूड़
مرغ سحر	प्रभातपक्षी, उषाकार,
مرغوب	वांछित, रुचिकर, इच्छित, स्वादिष्ट
مرفہ الحال	सम्पन्न, समृद्ध,
مرقد	समाधि,
مرقع	चित्र, चित्राधार, प्रतिरूप

Urdu	Hindi
مرقوم	अंकित, लिखित,
مرکب	वाहन, यान, सवारी
مرکب (मुरक्कब)	मिश्रित, संहित, संयुक्त, समास
مرکز	धुरी, केन्द्र, मध्य
مرچنڈائزمارک	पण्यचिह्न
مرکزکشش	आकर्षणकेन्द्र
مرکزی	केन्द्रीय
مرکزی حکومت	केन्द्रीयशासन
مرکزی نقطہ	केन्द्र बिंदु
مرکزیت	केन्द्रीयता
مرکوز	केन्द्रीभूत, केन्द्रित
مرگ	मरण, मृत्यु.
مرگ مفاجات	अकस्मात मृत्यु
مرگی	अपस्मार
مرمت	तक्षकर्म, जीर्णोद्धार सुधार
مروارید	मुक्ता, रत्न,
مروت	शील, मनुष्यत्व, सौजन्य
مروج	प्रचलित
مرورایام	कालचक्र
مروی	कथित, वर्णित, उल्लिखित
مرہم	आलेप, व्रणालेप
مرہون	बन्धक
مرئی	दृष्टिगोचर
مریخ	मंगल

Urdu	Hindi
مرید	शिष्य
مریض	रोगी, रुग्ण, व्याधिग्रस्त अस्वस्थ
مزا	आनन्द, सुख, मनोरंजन, स्वाद, रस
مزاج	प्रकृति, स्वभाव, गुण
مزاح	विनोद, हास्य, प्रहसन
مزاحیہ	विनोदात्मक, हास्यरस
مزاحم	विघ्नकारी, प्रतिरोधक, बाधक
مزاحمت	विघ्न, बाधा, प्रतिरोध
مزاحمت بےجا	अनाधिकाररोक
مزار	समाधि
مزارع	कृषक, कृषिकार
مزامیر	वाद्य
مزاولت	सातत्य, स्थायित्व, निरन्तरता
مزدور	कर्मकर, श्रमिक, श्रमजीवी
مزدور تنظیم	श्रमिक संगठन
مزدور طبقہ	श्रमिकवर्ग
مزدوری	श्रमवृत्ति, पारिश्रमिक
مزرع	कृषि, खेत

हिन्दी	اردو
यात्री, पथिक	مسافر
यात्रा, प्रवास, पर्यटन	مسافرت
यात्रीनिवास, धर्मशाला	مسافرخانہ
रोमकूप	مسام
समता, समानता	مساوات
समानुपातिक, समान	مساوی
आनंदित, उन्मत्त	مست
उद्योगपति, श्रमग्राही	مستاجر
उन्मत्त, मदोन्मत्त	مستانہ
दूर, कठिन, दुर्घट	مستبعد
पृथक, मुक्त, विलग	مستثنی
स्वीकृत, अंगीकृत	مستجاب
उत्तरदाता	مستجیب
उत्तम, प्रशंसित स्तुत्य, प्रिय	مستحسن
योग्य, पात्र, अधिकारी	مستحق
अचल, सुदृढ़, स्थिर	مستحکم
इच्छुकप्रार्थी, निवेदक	مستدعی
अस्वीकृत, प्रतिवर्तित खंडित	مسترد
कारु, शिल्पी, विशारद	مستری
अधिक, अतिरिक्त	مستزاد
प्राच्यविद्याविशारद	مستشرق
योग्य, सशक्त, समर्थ	مستطیع
मंगनी	مستعار
तत्पर, संचेष्ट, सतर्क	مستعد
पावन	مزکی
पुरातन, चिरकालीन	مزمن
स्वाद, रस	مزہ
अतिरिक्त, अधिक	مزید
स्वादिष्ट	مزیدار
तदातिरिक्त, तद्-अधिक	مزید براں
सुसज्जित, अलंकृत, विभूषित	مزین
मंगलसूचना, हर्षसंवाद सुखसमाचार, बधाई	مژدہ
पक्ष्म, पलक	مژہ
ताम्र, तांबा,	مس
कुमारी	مس (دوشیزہ)
स्पर्श, मर्दन (मस)	مس
संध्या, सायंकाल, गोधुलि	مسا
प्रतिस्पर्द्धा, प्रतियोगिता, होड़	مسابقت
माप, भूमापन	مساحت
स्पर्श, मर्दन	مساس
सहायक, अनुकूल	مساعد
सहायता, सहयोग, अनुकूलता	مساعدت
चेष्टायें	مساعی
[illegible], अंतर दूरी, यात्रा	مسافت

हिन्दी	اردو
योग्य, अनिवार्य	مستوجب
गुप्त, अदृश्य	مستور
महिलाएं, स्त्रीजन	مستورات
नौकास्तंभ	مستول
मादकता, उन्माद	مستی
श्री, श्रीयुत, श्रीमान्	مسٹر
उपासनागृह	مسجد
पूज्य, प्रणाम्य	مسجود
रूपभ्रष्ट, विकृत	مسخ
वशीभूत, वशवर्ती मोहित	مسخر
विदूषक	مسخرہ
विदूषण	مسخرہ پن
निरोधित, अवरुद्ध	مسدود
प्रसन्नता, उल्लास, आनन्द, हर्ष, आह्लाद	مسرت
प्रसन्न, उल्लसित, प्रफुल्ल हर्षित, आनन्दित,	مسرور
अपव्ययी,	مسرف
धर्मपत्नी, श्रीमती	مسز
समतल	مسطح
लिखित	مسطور
भाग्यशाली, सौम्य. मंगल, पुण्य,	مسعود
मादक	مسکر
मौनकारी अवाक्-कर्ता निरुत्तरकारी	مسکت

हिन्दी	اردو
सचेष्टता, तत्परता सतर्कता	مستعدی
पदत्याग याचक पदत्यागी	مستعفی
व्यवहृत, प्रयुक्त उपयुक्त	مستعمل
निमग्न, व्यस्त, लीन	مستغرق
सम्पन्न, निश्चिंत	مستغنی
न्याय याचक, अभियोक्ता, वादी	مستغیث
जिज्ञासु, प्रश्नकर्त्ता	مستفسر
लाभान्वित, उपभोगी	مستفید
लाभान्वित-उपभोगकर्ता	مست[illegible]ض
भविष्य	مستقبل
आसन्नभविष्य, निकटभविष्य	مستقبل قریب
सुदूरभविष्य	مستقبل بعید
स्थान, अड्डा	مستقر
दृढ़, स्थिर, स्थायी	مستقل
दृढ़, स्थिरचित्त	مستقل مزاج
सीधा, सुदृढ़	مستقیم
योग्य, अनिवार्यकर्त्ता	مستلزم
दण्ड्य, दण्डनीय	مستلزم سزا
नित्य, अनंत, अपूर्ण	مستمر
प्रामाणिक, प्रामाण्य प्रमाणित	مستند

مسکرات — मादकद्रव्य
مسکراہٹ — हास्य, स्मित, मुस्कान
مسکن — भवन, गृह, वासस्थान
مسکن — शान्तिदायक (मुसकिन)
مسکنت — दरिद्रता, निर्धनता
مسکوک — मुद्रांकित
مسکین — निःस्व, निर्धन, सहनशील, निरीह
مسکینی — दरिद्रता, निर्धनता
مسل — नत्थी
مسلح — सशस्त्र, शस्त्रसज्ज, शस्त्रधारी
مسلسل — अनवरत, अविरल, निरंतर, सतत
مسلط — नियुक्त
مسلک — नियम, प्रणाली, पंथ, मत
مسلم (मुस्लिम) — ईश्वर-आज्ञाकारी
مسلم (मुसल्लम) — स्वीकृत, सिद्ध, मान्य, पूर्ण
مسلم الثبوت — प्रमाणसिद्ध
مسلمۂ عام — सर्वमान्य, सर्वसिद्ध
مسمات — महिला
مسمار — ध्वस्त, नष्ट
مسموع — श्रुत, श्रावित
مسموم — विषाक्त
مسمی — नामक, नामधारी

مسن — चिरायु, वयोवृद्ध
مسند — सिंहासन, पीठ
مسند آرا — सिंहासनारूढ़
مسندنشینی — राज्यारोहण, पीठारोहण
مسودہ — पाण्डुलेख, पाण्डुलिपि
مسہل — विरेचक, रेचक
مسئلہ — समस्या, प्रश्न, प्रसंग
مسئول — उत्तरदायी
مسئولیت — उत्तरदायित्व
مسیحائی — अनुप्राणन, चमत्कार
مشابہ — समान, अनुरूप
مشابہت — एकरूपता, सादृश्य, अनुरूपता, समानता
مشارکت — सहकार, साझेदारी
مشاطہ — शृङ्गार कारिणी, प्रसाधिका, कुलटा
مشاعرہ — कवि सम्मेलन
مشافہہ — संमुख, समक्ष, साक्षात्कार
مشاق — अभ्यस्त, दक्ष, कुशल, प्रवीण
مشاقی — अभ्यास, दक्षता, प्रवीणता
مشام — घ्राणेन्द्रियस्थान, मस्तिष्क
مشاورت — परामर्श, मंत्रणा
مشاہد — प्रेक्षक, निरीक्षक

विज्ञापन दाता, विज्ञापक	مشتہر
रीति, पंथ, मत, धर्म	مشرب
व्याख्या कृत, सविस्तार	مشرح
प्रतिष्ठित, सम्मान युक्त	مشرف
उदयाचल, पूर्व दिशा	مشرق
सुदूर पूर्व	مشرق اقصیٰ/مشرق بعید
निकट पूर्व	مشرق قریب
मध्य पूर्व	مشرق وسطیٰ
पूर्वीय, प्राच्य	مشرقی
अनेकेश्वर वादी, बहुदेव वादी	مشرک
सोपाधिक, आबद्ध, प्रण बद्ध,	مشروط
शास्त्रानुसार, उचित, वैध	مشروع
उल्का	مشعل
उल्काधारी	مشعلچی
वृत्ति, कार्य, कार्यरत,-	مشغلہ
लीन, व्यस्त, निमग्न	مشغول
वत्सल, स्नेही	مشفق
स्नेह पूर्ण	مشفقانہ
अभ्यास,	مشق
कष्ट, परिश्रम, श्रम	مشقت
आभ्यासिक	مشقی
मृगमद, कस्तूरी (मुश्क)	مشک
गूढ़, दुरूह, जटिल, कठिन	مشکل

निरीक्षण, प्रत्यक्षदर्शन, प्रेक्षा	مشاہدہ
मासिक वेतन	مشاہرہ
सुविख्यातजन, सुप्रसिद्धगण	مشاہیر
गुरूजन, संत-गण	مشائخ
अनुगमन, अनुकरण, विदाकरना	مشایعت
उपमान	مشبہ
उपमेय, उपमित	مشبہ بہ
मुष्टि, मुष्टिका	مشت
उत्सुक, लालायित	مشتاق
दर्शनोत्सुक, दर्शनाभिलाषी	مشتاق دید
उत्सुकतापूर्ण	مشتاقانہ
सन्देहजनक भ्रमपूर्ण, संदिग्ध, संशयपूर्ण	مشتبہ
सम्मिलित, संयोजित संयुक्त,	مشترک
संयुक्त मोरचा	مشترکہ محاذ
क्रेता, वृहस्पति	مشتری
हस्त मैथुन, मुष्टिकाघात	مشت زنی
उत्तेजित, दीप्त, प्रज्वलित	مشتعل
धातु जन्य पद	مشتق
सम्मिलित, आधारित	مشتمل

نیتیاں, उद्देश्य, हित-साधन	مصالح
संधि, समझौता	مصالحت
ग्रन्थ,पुस्तक (कुरआन)	مصحف
साक्षी,प्रमाणक, अनुकूल	مصداق
धातु, उद्गम, उत्पत्ति स्थान,	مصدر
अकर्मक क्रिया	مصدر لازم
सकर्मक क्रिया,	مصدر متعدی
धात्वर्थ	مصدری معنی
प्रामाणिक,प्रमाणित	مصدقہ
आग्रही, हठी	مصر
पद, चरण,	مصرع
व्यय, अर्थ,	مصرف
लीन, व्यस्त, रत	مصروف
कार्यलीन, कार्यरत,	مصروف کار
दोषरहित, निर्वाचित,	مصطفیٰ
शोधक,	مصفی
सुधारक, संशोधक.	مصلح
नीति, विधि उद्देश्य.औचित्य, आवश्यकता,हित	مصلحت
दृढ़ संकल्प,	مصمم ارادہ
लेखक, रचयिता	مصنف
कृत, रचित,लिखित	مصنفہ
निर्मित, रचित.	مصنوع
आभारी, कृतज्ञ	مشکور
सन्देह जनक,संदिग्ध	مشکوک
राज प्रासाद,	مشکوی
उद्देश्य, मण्डल, दल, आयोग	مشن
ईसाई धर्म प्रचारक	مشنری
मंत्रणा समिति, परामर्श समिति	مشاورتی کمیٹی
परामर्श, मंत्रणा	مشورہ
चिंतित, शंकित उद्विग्न,	مشوش
प्रसिद्ध, विख्यात	مشہور
इच्छा,वांछा, निश्चय,दैवेच्छा, भाग्य,	مشیت
ईश्वरीय संकल्प, दैवी इच्छा,	مشیت ایزدی
गुरुत्व,दंभ अभिमान,	مشیخت
मंत्री, परामर्शद परामर्शदाता	مشیر
प्रमुख परामर्शद,	مشیر خاص
यंत्र	مشین-مشینری
यंत्र संबन्धी,यांत्रिक	مشینی
सहचर्य्य, सहवास,मित्रता	مصاحبت
पार्श्ववर्त्ती, मित्र, सहचर, सभासद	مصاحب

Urdu	Hindi
مصنوعی	कृत्रिम
مصور	चित्रकार (मुसव्विर)
مصور (मुसव्वर)	चित्रित, सचित्र
مصوری	चित्रण, चित्रकारिता, चित्रकारी
مصیبت	संकट, विपत्ति, आपदा, विपद, दुख,
مصیبت زدہ	दुखी, विपत्तिग्रस्त
مضاف	भेद्य
مضافات	उपपुर, नगरांत
مضاف الیہ	भेदक
مضائقہ	चिन्ता, शंका, हानि, अनिष्ट
مضبوط	पुष्ट, बलिष्ठ, सुदृढ़, बलवान, शक्तिशाली,
مضبوطی	दृढ़ता, शक्तिमत्ता, बलिष्ठता, पुष्टि,
مضحک (मुज़्हक)	हास्यास्पद, हास्यक, विदूषक,
مضحکہ	हास्य, उपहास, परिहास, विनोद
مضحکہ خیز	हास्यास्पद, उपहासजनक
مضر	हानिकर, अहितकर,
مضرت	हानि, अनिष्ट, अहित, क्षति,
مضطر	विवश, निरुपाय, व्याकुल, विक्षिप्त
مضطرب	अशांत, व्याकुल, व्यग्र, उद्विग्न,
مضمحل	शिथिल, म्लान, उदासीन, अन्यमनस्क
مضمر	निहित, गुप्त
مضمون	निबन्ध, प्रबन्ध, लेख, विषय, आशय, अर्थ
مضمون نگار	निबन्धकार, लेखक,
مضمون نگاری	लेखनकला, निबन्धकारिता
مطابق	अनुसार, समान, अनुकूल, अनुरूप
مطابقت	सामंजस्य, संगति, समानता, अनुकूलता
مطالبہ	अभियाचन, मांग
مطالعہ	अनुशीलन, मनन, अध्ययन, वाचन
مطائبہ	हास्य, विनोद
مطب	चिकित्सालय
مطبخ	पाकशाला, रसोईगृह
مطبع	मुद्रणालय, यंत्रालय
مطرب	गायक, कथक, वैताल
مطعون	तिरस्कृत, निंदित, कुत्सित, क्षुद्र

مطلا — स्वर्ण मण्डित, स्वर्णांकृत
مطلب — आशय, तात्पर्य, उद्देश्य, अर्थ, स्वार्थ, प्रयोजन
مطلب برآری — उद्देश्यपूर्ति, स्वार्थसिद्धि
مطلبی — स्वार्थी, स्वार्थपर
مطلع (मत्ला) — उदयस्थान, उदयाचल
مطلع (मुत्तला) — सूचित, अवगत
مطلق — स्वतंत्र, केवल, सर्वथा
مطلق العنان — स्वच्छन्द, निरंकुश, स्वेच्छाचारी
مطلق العنانی — निरंकुशता, स्वेच्छाचार
مطلوب — प्रिय, उद्देश्य, अभीष्ट, इच्छित
مطمح نظر — दृष्टि, लक्ष्य
مطمئن — निश्चित, सन्तुष्ट
مطہر — शुद्ध, पवित्र
مطیع — अनुगामी, अधीन, आज्ञापालक,
مظالم — अत्याचार,
مظاہرہ — प्रदर्शन, प्रकाश
مظفر — विजेता, विजयी, सफल
مظلوم — उत्पीड़ित
مظہر — द्योतक, सूचक
مع — सह, सहित, स[illegible]

معا — तुरन्त, तत्काल, तत्क्षण
معاد — परलोक
معاذاللہ — ईश्वर की शरण
معارف — ज्ञान, विद्या, रहस्य, मर्म
معاش — जीविका आजीविका जीवनोपाय, उद्यम, व्यवसाय
معاشرت — सामाजिकता
معاشرتی — सामाजिक
معاشرہ — समाज
معاشی — आर्थिक, जीविका संबन्धी
معاشیات — अर्थशास्त्र, जीविका शास्त्र
معاصر — समकालीन
معاصی — पापाचार
معاف — क्षमा
معافی — क्षमा, क्षमादान
معالج — चिकित्सक
معالجہ — चिकित्सा
معاملہ — व्यवहार, संबन्ध, विषय, प्रसंग
معاملہ فہم — कुशाग्रबुद्धि, विवेकशील
معاند — शत्रु, वैरी, प्रतिद्वन्द्वी
معاندت — शत्रुता, वैर, वैमनस्य
[illegible] — [illegible]रिश्रम, पारिश्रमिक

हिन्दी	اردو
न्याय	معدلت
उद्गम, खानि, आकर	معدن
खनिज	معدنی
खनिजपदार्थ	معدنیات
किञ्चित,	معدودے چند
नष्ट, विलुप्त	معدوم
उदर, जठर, कोष्ठ आमाशय, पक्वाशय	معدہ
मिष, छल, असमर्थता-प्रकाशन, क्षमायाचना	معذرت
मिषकर्त्ता, क्षमायाचक	معذرت خواہ
बाध्य, विवश	معذور
नग्न, रहित, रिक्त	معرا
सोपान, उन्नयन; पराकाष्ठा	معراج
स्थान, अवस्था, स्थिति	معرض
अध्यात्म ज्ञान परिचयहस्ते, द्वारा माध्यम	معرفت
व्यक्तिवाचक	معرفہ
रणक्षेत्र, युद्धस्थल संग्राम, विवाद	معرکہ
सैन्यरचना, युद्ध सैन्यविन्यास	معرکہ آرائی
उपस्थित, प्रस्तुत, निवेदित, आवेदन प्रार्थना	معروض

हिन्दी	اردو
अर्थ	معانی
प्रतिकर, क्षतिमूल्य, क्षतिपूर्ति, पारिश्रमिक	معاوضہ
सहयोगी, सहायक सहकारी	معاون
सहयोग, सहायता, सहकार	معاونت
समझौता, संधि अनुबन्ध, संविदा	معاہدہ
निरीक्षण, पर्यवेक्षण पर्यवलोकन	معائنہ
पूजागृह, मन्दिर	معابد
पूज्य, आराध्य उपास्य, ईश्वर	معبود
विश्वासपात्र, विश्वस्त	معتبر
गण्य	معتدبہ
संतुलित माध्यमिक मध्यवर्ती	معتدل
आक्षेप, आपत्तिकर्त्ता	معترض
स्वीकार कर्त्ता	معترف
श्रद्धालु	معتقد
विश्वस्त, विश्वासपात्र	معتمد
विश्वासपात्र	معتمد علیہ
ताड़ित, कुत्सित क्रोधभागी, तिरस्कृत	معتوب
माया, ईश्वरीय-चमत्कार	معجزہ
पाक, मोदक	معجون

معلم	अध्यापक, शिक्षक
معلمی	अध्यापन, शिक्षण
معلوم	प्रतीत, ज्ञात, विदित
معلومات	ज्ञान, जानकारी
معلی	उच्च, महान
معمہ	वर्गपहेली, प्रहेलिका
معمار	निर्माता, स्रष्टा
معمر	वृद्ध, वयोवृद्ध
معمور	परिपूर्ण, आवासित
معمورہ	नगर
معمول	नियम, नित्यकार्य स्वभाव, परिपाटी
معمولی	सामान्य, साधारण
معنبر	सुगन्धित
معنون	अनुलग्न, अर्पण
معنوی	वास्तविक, आंतरिक,
معنی	अर्थ
معنی خیز	अर्थपूर्ण
معیار	मापदण्ड, प्रतिमान कसौटी, स्तर, आदर्श
معیت	संगति, सहचर्य
معیشت	जीविका
معین	सहायक (मुईन)
معین	निर्दिष्ट, निर्धारित निश्चित, नियत (मुअय्यन)
معیوب	दूषित
معروف	परिचित, ज्ञात प्रसिद्ध, सुकर्म,
معزز	सम्मानित, प्रतिष्ठित
معزول	पदच्युत
معزولی	पदच्युति
معسکر	सैन्यनिवास, सैन्यशिविर, छावनी
معشوق	प्रिय, प्रियतम, वल्लभ
معشوقہ	प्रियतमा, प्रेयसी, प्रेमिका, प्रिया
معصوم	निरपराध, निर्दोष निष्पाप, अबोध
معصومیت	निर्दोषिता, सरलता
معصیت	पाप, अवज्ञा.
معطر	सुवासित, सुगन्धित सुगन्धमय
معطل	अनुलंबित, निलम्बित पदच्युत
معطلی	अनुलंबन, निलम्बन पदच्युति
معطی	दानकर्त्ता, दानी, दाता
معظم	सम्मानित, प्रतिष्ठित, महान
معقول	बुद्धिसंगत, उचित, सभ्य
معقولیت	औचित्य, बुद्धिमता, सभ्यता
معلق	विलंबित

Urdu	Hindi
مغالطہ	प्रवंचन, छल, भ्रम
مغایرت	अपरिचय, अलगाव विरोध
مغتنم	परिहार
مغرب	पश्चिम, पाश्चात्यदेश सूर्यास्त काल
مغربی	पश्चिमी, पाश्चात्य
مغرور	अभिमानी, अहंकारी, दंभी, गर्वी
مغز	मज्जा, मस्तिष्क गिरी
مغضوب	कोपग्रस्त, कोपभाजित
مغفرت	क्षमादान, मोक्ष, अभियोगमार्जन
مغفور	मुक्ति प्राप्त, क्षमा प्राप्त
مغلظات	अपशब्द, कुवाच्य अश्लील वचन
مغلق	गूढ़, जटिल, कठिन
مغلوب	पराजित, परास्त, विजित
مغلوبیت	पराजय, पराभव परवशता
مغموم	दुखी, क्लिष्ट, खिन्न शोकाकुल
مغنی	गायक
مغنیہ	गायिका
مغویہ	अपहरिता
مغیث	सहायक
مفاجات	आकस्मिक
مفاخرت	गर्व प्रदर्शन
مفاد	अर्थ, लाभ, हित
مفارقت	विरह, वियोग, विछोह
مفاہمت	सन्धि
مفت	निःशुल्क
مفتاح	कुंजिका
مفتری	मिथ्यारोपक
مفتوح	विजित, पराजित
مفتون	विमुग्ध, मोहित, उपद्रव ग्रस्त
مفتی	शास्त्राज्ञा दाता धर्माधिकारी
مفر	मुक्ति, पलायनस्थान, पलायनमार्ग, पलायन
مفرح	शान्तिदायक, हर्षप्रद
مفرحات	शान्तिप्रद, औषधियां प्रसन्नताप्रद वस्तुयें,
مفرد	अमिश्रित, अकेला
مفرور	पलायमान, पलायित
مفروضہ	धारणा, कल्पना, औचित्य, अपेक्षित
مفسد	उपद्रवी, दुष्ट
مفسدانہ	उपद्रवपूर्ण
مفسدہ پرداز	उपद्रवकारी
مفسر	टीकाकार, भाष्यकार
مفصل	विस्तृत, सविस्तार, विस्तारपूर्वक

مفصلات — उपनगर, नगर-निकटस्थ स्थान

مفعول — कर्म

مفقود — अदृश्य, विलुप्त, गुप्त

مفقود الخبر — अंतर्धान, अविद्यमान, अनुपस्थित,

مفکر — विचारक

مفلس — दरिद्र, निर्धन

مفلسی — दरिद्रता, निर्धनता।

مفلوج — लुंज, अपाहज

مفلوک — दरिद्र, धनहीन

مفلوک الحال — दुर्दशाग्रस्त, दशाहीन

مفہوم — अर्थ, भाव, आशय

مفید — लाभकारी, हितकर, श्रेयस्कर

مقابل — सम्मुख, प्रतियोगी, प्रतिद्वन्दी

مقابلہ — प्रतियोगिता, तुलना, आमना सामना

مقاتلہ — संग्राम, परस्पर युद्ध

مقاربت — समीपता, समागम, संभोग

مقالہ — निबंध, ग्रंथ, लेख

مقالہ نگار — निबंधलेखक

مقام — स्थान, ग्राम, स्थल

مقامی — स्थानीय, स्थानिक

مقبرہ — स्तूप, समाधि भवन

مقبوضہ — अधिकृत, अधीनस्थ

مقبول — प्रिय, मान्य, स्वीकृत

مقبول عام — लोकप्रिय, सर्वप्रिय, सर्वमान्य,

مقبولیت عامہ — लोकप्रियता, सर्व मान्यता

مقتدا — नेता, अग्रगण्य

مقتدر — प्रभुताशाली, शक्तिमान

مقتدی — अनुवर्ती, अनुयायी, अनुगामी

مقتضا — मांग, अपेक्षा, इच्छित, अभीष्ट

مقتضی — मांगकर्त्ता, इच्छुक, अभ्यर्थी

مقتل — वध स्थल

مقتول — वधित, निहत

مقدار — मात्रा, परिमाण

مقدر — भाग्य, प्रारब्ध, नियत, निश्चित

مقدرت — सामर्थ्य, शक्ति, बल

مقدس — पुण्य, पावन, पवित्र, दोषरहित

مقدم — प्रमुख, प्रथम, महत्तम, आवश्यक

मुकान्त — مقفی
अनुवर्ती, अनुगामी, मतानुयायी — مقلد
चुंबक — مقناطیس
विधायक, नियामक विधिज्ञ — مقنن
वचन, कथन, उक्ति कथित — مقولہ
पुष्टिकर, पौष्टिक, शक्तिदायक — مقوی
पौष्टिक औषधियां, — مقویات
दमनग्रस्त, अत्याचार-पीड़ित — مقہور
मापकयंत्र — مقیاس
तापमापकयंत्र — مقیاس الحرارت
बन्दी, अवरुद्ध — مقید
निवासी, निवासकर्ता — مقیم
पत्र व्यवहार — مکاتبت
प्रवंचक, धूर्त, छली कपटी — مکار
प्रतारण, प्रवंचना, धूर्तता, छल, कपट — مکاری
परोक्षदर्शन, रहस्य-उद्घाटन — مکاشفہ
प्रतिदान, बदला, — مکافات
कथोपकथन, वार्त्तालाप — مکالمہ
गृह, सदन, स्थान — مکان
पाठशाला, — مکتب

भूमिका, प्राक्कथन, प्रारंभिका, वाद, व्यवहार, विवाद अभियोग — مقدمہ
भूमिका लेखक — مقدمہ نگار
अग्रसेना — مقدمۃ الجیش
शक्ति, वश, सामर्थ्य, अधिकार, आधिपत्य — مقدور
स्वीकार कर्त्ता, वचन दाता — مقر
कर्त्तनी, कैंची — مقراض
समीपवर्ती, निकटस्थ सम्मानित — مقرب
नियुक्त, नियत, निर्धारित, निश्चित — مقرر (मुक़र्रर)
व्याख्यान, दाता भाषण कर्त्ता — مقرر (मुक़र्रिर)
निश्चित, निर्दिष्ट, नियत — مقررہ
ऋणी, ऋणग्रस्त — مقروض
नियत, भाग्य, प्रारब्ध — مقسوم
उद्देश्य, अर्थ, अभिप्राय, प्रयोजन — مقصد
उद्देश्य, लक्ष्य, अभिप्रेत — مقصود
चयवित — مقطر
गुदा, मलमार्ग — مقعد

مکتوب — पत्र, लिखित
مکدر — मलीन, अस्वच्छ, रुष्ट अप्रसन्न,
مکر — छलकपट, धूर्तता, कूटकर्म
مکروفریب — छलकपट,
مکرر — पुनः,
مکرم — श्रद्धेय, सम्मानित, प्रतिष्ठित
مکرمت — दया, कृपा, प्रतिष्ठा
مکروہ — घृणित, अप्रिय,
مکشوف — उद्घाटित, प्रकट, व्यक्त
مکلف — दायी, भारग्रस्त, भारित
مکمل — पूर्ण, संपूर्ण, समस्त अखिल, अखण्ड
مکھن — नवनीत
مکین — गृहवासी, गृहस्वामी
مکانک — यंत्रपति, यांत्रिक
مکینکل — यंत्रसंबन्धी, यांत्रिक
مکینکل انجینئر — यंत्रविशारद
مکھی — मक्षिका
ملاپ — मिलन, सन्धि, संयोग
ملاح — कर्णधार, नाविक, केवट
ملاحت — लावण्य, सौन्दर्य
ملاحظہ — अवलोकन, निरीक्षण, ध्यान, विचार, शील, अनुग्रह
ملازم — सहायक, सेवक, दास भृत्य, कर्मचारी

ملازمت — सेवा, दासता, अनुचर्या
ملاطفت — कृपा, अनुग्रह, अनुकम्पा
ملاقات — साक्षात्कार, भेंट, मिलन
ملال — शोक, दुख, क्षोभ, ग्लानि
ملامت — धिक्कार, निन्दा, भर्त्सना
ملائم — सुकुमार, मृदुल, कोमल, नम्र
ملائمت — कोमलता, नम्रता
ملبوس — वस्त्र, परिधान, आवरण, वेष्टन
ملت — धर्म, नीति, सम्प्रदाय, राष्ट्र
ملتجی — विनयी, याचक, प्रार्थी
ملتفت — आकृष्ट, प्रवृत्त
ملتمس — प्रार्थी, निवेदक, विनयी
ملتوی — स्थगित, अनुलंबित
ملٹری — सेना, सैन्य
ملٹری اڈوائزر — सैनिक परामर्शद
ملجا — आश्रयस्थान
ملحد — विधर्मी, धर्मभ्रष्ट, कुटिलाचारी
ملحق — संलग्न, सम्मिलित, सम्बद्ध
ملحوظ — दृष्टिगत
ملخص — सारांश, संक्षेपकृत, तात्पर्य
ملذذ — स्वादिष्ट, सुस्वादु, आनन्द दायक

ملزم	अभियुक्त, दोषी
ملزوم	अनिवार्य, आवश्यक, अपेक्षित
ملعون	तिरस्कृत, धिक्कारित अभिशप्त
ملفوظات	वचनावली, उपदेशसंग्रह
ملفوف	वेष्टित, आवरण युक्त
ملقب	पदवीप्राप्त, उपाधिधारी
ملک	ईश-पार्षद (मलक)
ملک	देश (मुल्क)
ملک	सम्पत्ति, धन (मिल्क)
ملک	राजा, सम्राट (मलिक)
ملک التجار	वणिक सम्राट, महाव्यवसायी
ملک الشعرا	कवि सम्राट
ملک الموت	यमराज, मृत्युदूत
ملکوت	आत्मालोक, पार्षदलोक
ملکوتی صفات	पवित्रस्वभाव पुण्याचरण
ملکہ	साम्राज्ञी, महारानी (मलिका)
ملکہ	कार्यकुशलता, दक्षता, (मलका)
ملکیت	स्वामित्व, सम्पत्ति
ملمع	ओप
ملوث	लिप्त
ملوکانہ	राजसी, राज्योचित

ملوکیت	साम्राज्य वाद
ملول	खिन्न, दुखी, मलीन, क्षुब्ध
ملیح	लावण्यमय, सुन्दर, सुरूप
ملیریا	शीतज्वर
ملین	रेचक, कोष्ठबद्धनिवारक
ممات	मृत्यु, विनाश
مماثل	समान, अनुरुप, सदृश
مماثلت	सादृश्य, समानता
ممانعت	निषेध, वर्जन
ممبر	सदस्य, सभासद
ممبرشپ	सदस्यता
ممتاز	प्रमुख, विशेष, प्रधान
ممتحن	परीक्षक
ممتزج	सम्मिश्रित, समाविष्ट
ممتنع	निषिद्ध, वर्जित
ممد	सहायक, वर्द्धक
ممدوح	प्रशंसित, स्तुत्य
ممسک	रोधक, स्तंभक
ممکن	संम्भव
ممکن الحصول	प्राप्य, लभ्य
ممکن الوقوع	संभावित
مملکت	साम्राज्य
مملو	परिपूर्ण
مملوک	दास, भृत्य
مملوکہ	अधिकृत
ممنوع	निषिद्ध, वर्जित

ممنون — उपकृत, आभारी, कृतज्ञ, अनुगृहीत
ممولا — खंजन, पक्षीविशेष
مميز — विभेदित, विभाजित
من وعن — अविकल, यथातथ्य
مناجات — प्रार्थना, स्तुति
منادی — प्रज्ञापक, नादकर्ता
منارہ — लाट, धरहरा, स्तंभ
منازعت — वाद विवाद, कलह
مناسب — उचित, अनुकूल, उपयुक्त, योग्य
مناسبت — सामंजस्य, सम्बंध, औचित्य, अनुकूलता, समानता, उपयुक्तता
مناظرہ — शास्त्रार्थ, तर्कवितर्क
منافرت — पारस्परिकघृणा, दुर्भाव
منافق — कपटी, कपटाचारी
منافقت — कपटाचार, कपट
منافی — विरुद्ध, विपरीत
مناقشہ — विवाद, वैमनस्य
مناکحت — विवाह
منال — धन, सम्पद, वैभव
منبع — उद्गम, स्रोत
منت — विनय, विनति, अनुनय, प्रार्थना, उपकार
منت سماجت — विनय अनुनय

منتخب — निर्वाचित
منتشر — अस्तव्यस्त, अव्यवस्थित
منتظر — प्रतीक्षक
منتظم — प्रबन्धक, व्यवस्थापक
منتقل — स्थानांतरित, परिवर्तित
منتقلی — अन्तरण
منتقم — प्रतिकारी, प्रतिशोधक
منتہی — समाप्ति, अंतगामी
منثور — गद्य, गद्यात्मक
منجم — ज्योतिषी
منجمد — प्रशान्त, निश्चल, स्थिर, जमाहुवा
منحرف — विमुख, परांगमुख, विद्रोही
منحصر — आश्रित, आलंबित, निर्भर, आधारित
منحوس — अशुभ, अभागा
مندرج — अनुविष्ट, लिखित
مندرجہ بالا — उपर्युक्त
مندرجہ ذیل — निम्नलिखित
مندوب — स्थानापन्न, प्रतिनिधि
منزل — गंतव्य स्थान, लक्ष्य, पड़ाव
منزل مقصود — अभीष्ट स्थान
منزہ — पवित्र, निर्दोष, अलिप्त, मुक्त

उर्दू	हिन्दी
منضبط	व्यवस्थित
منطبق	लागू, समान, अनुकूल
منطق	तर्क शास्त्र, तर्क विद्या
منطقه	कटिबन्ध, ध्रुव, वृत्त क्षेत्र,
منطقة البروج	राशिमण्डल, क्रांतिवृत्त
منطقۂ بارده	शीत कटिबन्ध
منطقۂ حارہ	उष्ण कटिबन्ध
منطقۂ معتدلہ	मध्य कटिबन्ध
منطقی	तार्कीय, तार्किक, तर्क पूर्ण
منظر	दृश्य
منظم	संगठित
منظور	स्वीकृत, अंगीकृत
منظور نظر	प्रिय
منظوری	स्वीकृति, मान्यता
منظوم	पद्यात्मक, छन्दोबद्ध
منع	निषिद्ध, वर्जित
منعطف	आकृष्ट, प्रतिवर्तित
منعقد	आयोजित
منعکس	प्रतिबिंबित, प्रतिच्छायित
منعم	धनवान, दानी, समृद्धिशाली
منسلک	सहगतक, अंनगतक, सम्मिलित
منسوب	संबन्धित
منسوخ	निवर्तित, निरस्त
منسوخی	निरसन, अनुशय
منشاء	अभिप्राय, इच्छा, आशय, मंतव्य
منشائے حکم	आज्ञा आशय
منشور	घोषणापत्र, अधिकार पत्र
منشی	लिपिक, लेखक, करणिक,
منصب	पद, अधिकार, कार्य
منصرم	व्यवस्थापक, प्रबन्धक
منصف	न्यायिक, न्यायकर्त्ता, न्यायाधीश
منصف مزاج	न्यायशील, न्याय प्रिय
منصفانہ	न्यायोचित
منصفی	न्यायालय
منصوبہ	योजना, विचार, युक्ति
منصور	विजयी, सहायता प्राप्त
منصوص	प्रामाणिक, सिद्ध
منصۂ شہود	उदय पटल

منفرد	एकाकी, अकेला
منفصل	पृथक
منفعت	लाभ
منفعل	पश्चातापी, खेद-कर्ता, लज्जित
منفی	नकारात्मक, नत्वर्थक
منقاد	आज्ञाकारी, अधीन, विनयी
منقار	चंचु
منقبت	प्रशंसा, स्तुति
منقبض	आबद्ध, खिन्न
منقسم	विभक्त, विभाजित
منقش	अंकित, चित्रित, चित्रमयी,
منقضی	व्यतीत
منقطع	विच्छिन्न
منقلب	परिवर्तित
منقش	अंकित, चित्रित, लिखित
منقول	उद्धृत, प्रतिलिपि
منقولہ	चल, जंगम, हस्तांतरित
منقولہ جائداد	जंगम संपत्ति, चल संपत्ति
منکر (मुन्किर)	विरोधी, अस्वीकारी,
منکر	अनुचित, अप्रिय (मुन्कर)

منکسر	निराभिमान, विनीत, विनम्र
منکسر مزاج	विनयशील
منکشف	विदित, प्रकट
منکوحہ	विवाहिता
منور	आलोकित, प्रकाशित, प्रकाशमान,
منہا	विच्छिन्न
منہاج	पथ, रीति
منہدم	विध्वस्त
منہضم	पचित
منہمک	तल्लीन, तन्मय, संलग्न
منی	वीर्य, सार
منی آرڈر	धनादेश
منیجر	प्रबन्धक, व्यवस्थापक,
منیجنگ ڈائریکٹر	प्रबन्धअधिकारी
منیجنگ کمیٹی	प्रबन्धसमिति
منیجمنٹ	प्रबन्ध
منیر	प्रकाशमान
مواج	तरंगित, हिल्लोलित, कल्लोलित
مواجہہ	साक्षात्कार, सम्मुख, समक्ष
مواخات	बन्धुत्व
مواخذہ	पूछ, पकड़
مواد	सामग्री, धातु, तत्व

موازنہ — तुलना, समानता
موازی — समानान्तर, समान
مواسات — सहानुभूति, सहायता
مواصل — आय धन.
موافق — अनुरूप, अनुकूल, अनुसार, समान, सहमत
موافقت — सहमति, मैत्री, अनुकूलता
موالات — सहयोग, सहकारिता
موانست — आत्मीयता, प्रेम, मित्रता
موانع — बाधायें
موت — मृत्यु
موتمر — सम्मेलन
موتی — मुक्ता
موٹاپا — स्थूलता
موٹا تازہ — हृष्टपुष्ट
موثر — प्रभावकारी
موج — ऊर्मि, वीचि, तरंग
موجب — कारण
موجد — आविष्कारक
موجزن — ऊर्मिल, तरंगित
موجود — उपस्थित, विद्यमान
موجودہ — वर्तमान
موجودات — सृष्टि, वर्तमान वस्तुयें
موجودگی — उपस्थिति
موحد — एकेश्वर वादी
موخر — पश्चाद्वर्ती, विलंबित

مودت — मित्रता, प्रेम, इच्छा
موذن — सूचनादाता, घोषणाकर्त्ता
موذی — दुखदायी, कष्टदायक
مورت — प्रतिमा
مورث — पूर्वज, पितृ
مورث اعلیٰ — मूलपुरुष
مورچہ بندی — व्यूहरचना, बलविन्यास
مورخ — इतिहासकार
مورخہ — दिनांक
مورد — अवतरणस्थान, भागी
مورد الزام — दोषभागी, अभियुक्त
موروثی — पैतृक, आनुवंशिक, वंशानुक्रमिक
موزوں — उचित, अनुकूल
موزونیت — औचित्य, अनुकूलता
موسس — स्थापक, संस्थापक
موسم — ऋतु
موسم سرما — शरदऋतु, शीतऋतु
موسم گرما — उष्णऋतु
موسوم — नामित
موسیقار — गायक
موسیقی — गानविद्या, गान
موشگافی — छिद्रान्वेषण
موصوف — विशेष्य, प्रशंसित, उक्त महोदय

موصول — प्राप्त
موصی — मृत्युपत्रकर्त्ता, उत्तरदानकर्त्ता
موضع — ग्राम, स्थान, स्थल
موضوع — विषय, प्रसंग, शीर्षक
موعظت — उपदेश, प्रवचन
موقر — प्रतिष्ठित, सम्मानित
موقع — अवसर, स्थान, उपस्थल
موقع متنازعہ — विवादग्रस्त स्थल, घटनास्थल
موقف — स्थान, पीठ, आसन, अधिष्ठान
موقوف — समाप्त, अवसित, निर्भर
موکد — दृढ़, पुष्ट
موکل — व्यवहारी, नियोजक
مولا — स्वामी
مولد — जन्मभूमि (मौलद)
مولد (मुवल्लिद) — जनक, उत्पादक
مولف — सम्पादक
مولود — जन्मित, शिशु
موم — मधुमल
مومن — आस्तिक, विश्वासी
مونث — स्त्रीलिंग
موہوم — कल्पित, भ्रमात्मक
مویشی — पशु
مویشی خانہ — पशुशाला

مؤید — अनुमोदक (मुअय्यिद)
مہابت — प्रताप, भय
مہارت — प्रवीणता, कुशलता, दक्षता, निपुणता
مہتاب — चन्द्रमा
مہتم بالشان — महाविराट, महत्वशाली
مہتمم — प्रबन्धक, व्यवस्थापक
مہجور — वियोगग्रस्त, विरही, वियोगी
مہجوری — वियोग, पृथकता
مہد — झूला, पालना
مہذب — सभ्य, भद्र, सुशील
مہر — दया, अनुकंपा, कृपा (मेह्र)
مہر — मुद्रा, छाप (मुह्र)
مہربان — दयावान, कृपाशील, कृपालु
مہربانی — अनुग्रह, कृपा, दया
مہک — गन्ध
مہلک — घातक, संहारक
مہم — सैन्याक्रमण, अभियान, बृहत्कर्म, कठिनकार्य
مہمان — अतिथि, आगन्तुक, अभ्यागत
مہمان داری — आतिथ्य, अतिथिसत्कार
مہمان سرا — अतिथिगृह

مہمل	व्यर्थ, अर्थहीन, अस्पष्ट, निष्प्रयोजन
مہیا	प्रस्तुत, प्राप्त, उद्यत, संपादित
مہیب	भीषण, भयावह, भयोत्पादक
مہینہ	मास
مے	सुरा, मद्य
مے آشام	मद्यप
میانہ	मध्य
میت	शव, मृतक, मृत
میٹر	मापकयंत्र
میٹنگ	सभा
میثاق	प्रतिज्ञा, वचन
میجر	महत्
میدان	क्षेत्र, स्थल
میدان جنگ	युद्धक्षेत्र, संग्रामस्थल
میدان عمل	कार्यक्षेत्र, कार्यस्थल
میڈل	पदक
میڈیکل	चिकित्सक
میڈیکل افسر	चिकित्साधिकारी
میڈیکل سارٹیفکیٹ	चिकित्सा-प्रमाणक
میڈیکل لیو	चिकित्सावकाश
میراث	पैत्रिक संपत्ति, मृतकसंपत्ति दाय
میر مجلس	सभापति
میزان	तुला, अंतरफल, शेष
میزبان	आतिथ्य कर्त्ता
میزبانی	आतिथ्य
میسر	उपलब्ध, प्राप्त
میسرہ	वामपक्ष, वामवाहिनी
میعاد	अवधि, नियतकाल, कालावधि
میعادی	आवधिक, अवधि-बाधित, कालिक
مے فروش	मद्यविक्रेता
میکدہ	मधुशाला, मद्यालय
مائیکروسکوپ	सूक्ष्मदर्शक यंत्र
مائیکروفون	ध्वनिक्षेपक यंत्र
میکانیکل	यांत्रिक
میگزین	मासिकपत्र, शस्त्रागार
مے گوں	मद्यवर्ण, आरक्त, रक्तिम
میلا	मलिन
میلاد	जन्म
میلان	इच्छा, कामना, अभिरुचि, प्रवृत्ति
میمنت	कल्याण, सफलता
میمنہ	दक्षिणवाहिनी, दायांपक्ष
مینو	पत्रक
[illegible]	शुभ

میمورنڈم — स्मृतिपत्र, अनुबोधक, स्मरणलेख, ज्ञापन

میموریل — स्मारक

مین ازم — पितृवाद, पितृपूजा

مینی فیسٹو — नीतिघोषणा पत्र

میوزیم — संग्रहालय

میونسپل کمشنر — नगरपार्षद

میونسپل کورٹ — जनपद-न्यायालय

میونسپلٹی — नगरपालिका, नगरपरिषद

ن

ناآزمودہ کار — अनभ्यस्त, अनुभवहीन

ناآشنا — अपरिचित, अनभिज्ञ, अज्ञान

ناامید — निराश, आशाहीन

نااہل — अयोग्य, अनर्ह

ناب — विशुद्ध, निर्मल, स्वच्छ

نابالغ — अवयस्क, अप्रौढ़, अबोध

نابکار — दुष्ट, अयोग्य

نابلد — अज्ञान, अनभ्यस्त, अनभिज्ञ.

نابود — नष्ट, ध्वस्त, अनस्तित्व.

نابینا — नेत्रहीन

ناپ — मान, माप, परिमाण

ناپاک — अपवित्र, मलिन, पतित, अशुद्ध

ناپائدار — अस्थायी, नश्वर, क्षणभंगुर.

ناپسند — अप्रिय, अरुचिकर

ناپید — अप्राप्त, अप्रकट, अविद्यमान, विनष्ट

ناپیداکنار — अनन्त, असीम, छोरहीन

ناتجربہ کار — अनुभवहीन, अनभ्यस्त

ناتمام — असमाप्त, अपूर्ण

ناتواں — दुर्बल, अशक्त, क्षीण

ناجائز — अवैध, अनुचित, वर्जित

ناچار — विवश, असमर्थ, निरुपाय

ناچاقی — कलह, विवाद, वैमनस्य

ناچ — नृत्य, नर्त्तन

ناچ گھر — नृत्यशाला

ناچیز — तुच्छ, हीन, क्षुद्र, अकिंचन

ناحق — अकारण, अनुचित, अन्याय, अनाधिकार असत्य

[illegible] — कोर, कोण

ناخدا नाविक, केवट, कर्णधार
ناخداترس दुष्ट, निर्दय, अत्याचारी
ناخلف कुसंतान, कुपुत्र, अयोग्य
ناخن नख, नंह
ناخواندہ अशिक्षित, निरक्षर, अनाहूत
ناخوش अप्रसन्न, रुष्ट
ناخوش گوار अप्रिय, अरुचिकर, कटु
نادار दीन, निर्धन, दरिद्र
ناداری निर्धनता, दरिद्रता, दीनता
نادان अबोध, अज्ञान, मूर्ख
نادانستہ अज्ञानतः
نادانستگی نادانی अबोधता, मूर्खता, अनभिज्ञता
نادر अद्भुत, अनूठा, अपूर्व, दुर्लभ
نادرست अनुचित, अशुद्ध
نادم लज्जित, पश्चातापी
نادیدہ अदृश्य, अनदेखा
نار अग्नि
ناراض अप्रसन्न, क्रुद्ध, रुष्ट
نارمل اسکول प्रशिक्षणविद्यालय
ناروا अनुचित, अवैध
ناز गर्व, अभिमान, रुचि, हाव, लाड

نازاں र्वी
نازش र्व, अभिमान
نازک मृदुल, कोमल, सुकुमार सूक्ष्म; कठिन, जटिल
نازک اندام कोमलांगी,
نازک بدن मृदुदेही
نازل अवतीर्ण
نازنخرہ हावभाव, चोंचला
نازنین मृदुला, सुकुमार, सुन्दर
نازیبا अनुचित, अशोभनीय
ناساز अस्वस्थ, खिन्न
ناسازگار प्रतिकूल, अशुभ
ناسپاس अकृतज्ञ, कृतघ्न
ناسخ खण्डनकर्त्ता, निरसक
ناسوت भौतिकसंसार, मृत्युलोक
ناسور नाड़ीव्रण
ناشاد अप्रसन्न, दुखी, खिन्न
ناشائستہ अशिष्टतापूर्ण, अश्लील, असभ्य
ناشتہ जलपान
ناشدنی विपत्ति, अनिष्ट, कुघटना
ناشر प्रकाशक, प्रचारक
ناشکرا कृतघ्न
ناشکری कृतघ्नता
ناشناس अपरिचित, अज्ञान
ناصح उपदेशक, उपदेष्टा
ناصر सहायक

ناصیہ — मस्तक, ललाट, कपाल
ناطق — वक्ता
ناطقہ — वाकशक्ति
ناظر — निरीक्षक, दर्शक, प्रतिदर्शी
ناظم — व्यवस्थापक, प्रबन्धक
ناعاقبت اندیش — अपरिणामदर्शी
ناف — नाभि, तुन्दकूपी
نافذ — लागू, प्रचलित
نافرمان — अवज्ञाकारी
نافرمانی — अवज्ञा
نافع — लाभदायक
نافہ — मृगनाभि
ناقابل — अयोग्य, अनर्ह
ناقابل اعتبار — अविश्वसनीय
ناقابل اعتماد — अविश्वस्त
ناقابل انفساخ — अखण्डनीय
ناقابل بیان — अवर्णनीय,
ناقابل تقسیم — अविभाज्य
ناقابل تلافی — पूर्तिअयोग्य
ناقابل دست اندازی — हस्तक्षेप अयोग्य
ناقابل ذکر — वर्णनातीत
ناقابل راضی نامہ — संधिअयोग्य
ناقابل ضمانت — प्रतिभूति-अयोग्य
ناقابل صرف — अव्यवहार्य्य,

ناقابل قبول — अमान्य, अस्वीकार्य
ناقابل کاشت — कृषिअयोग्य
ناقد — आलोचक
ناقدری — निरादर, अवहेलना उपेक्षा
ناقص — अपूर्ण, दोषयुक्त, त्रुटिपूर्ण
ناقوس — शंख
ناک — नासिका, नक, घ्राण
ناکارہ — अयोग्य, अकर्मण्य
ناکام، ناکامیاب — असफल, अनुत्तीर्ण
ناکتخدا — अविवाहित, कुमार
ناکردنی — दुष्कर्म, कुकर्म
ناکہ — प्रवेशस्थल
ناکہ بندی — मार्गरोधन
ناگاہ — सहसा, अकस्मात अगत्या
ناگزیر — अनिवार्य, निश्चित, अवश्यंभावी
ناگوار — अप्रिय, अनिष्ट, अरुचिकर
ناگہاں — सहसा, अकस्मात, अगत्या
ناگہانی — आकस्मिक; दैवात्
نالاں — कातर, आर्त्त
نالائق — अयोग्य, अपात्र
نالش — वाद

نالش انتظام جائداد — संपत्ति प्रबन्ध-वाद
نالش انفکاک رہن — बन्धक-मोचन वाद
نالش بیدخلی — निष्कासन वाद
نالش تقسیم — विभाजन वाद
نالش جداگانہ مضامین — भिन्न विषयक वाद
نالش حساب فہمی — लेखा-जोखा वाद
نالش حکم امتناعی — निषेधाज्ञा-वाद
نالش نان و نفقہ — भरण-पोषण वाद
نالش واصلات — अंतर्भूत-लाभवाद
نالش ہرجانہ — क्षति पूर्ति वाद
نالہ — आर्त्तनाद, विलाप, क्रन्दन
نام — संज्ञा, आख्या, नामन
نامبارک — अशुभ, अकल्याणकारी
نامتناہی — असीम
نامحدود — अपरिमित, असीमित, असीम
نامراد — असफल
نامربوط — विश्रृंखल
نامرد — कापुरुष, नपुंसक, कायर

نامزد — नियोजित, नामांकित, मनोनीत, प्रसिद्ध
نامزدگی — नामांकन, प्रसिद्धि
نامساعد — असंगत, प्रतिकूल
نامعتبر — अविश्वस्त
نامعقول — अयोग्य, अशिष्ट
نامعلوم — अपरिचित, अज्ञात
ناممکن — असंभव
نامناسب — असंगत, अनुचित
نامنظور — अस्वीकृत
نام نہاد — तथाकथित
ناموافق — असंगत, प्रतिकूल, विरुद्ध
نامور — सुविख्यात प्रसिद्ध, यशस्वी
ناموزوں — असंगत, अनुचित
ناموس — परिवार, मर्यादा, प्रतिष्ठा,
نامہ — लेख, पत्र
نامہ بر — पत्र वाहक
نامہربان — निष्ठुर, निर्दय
نامہ نگار — समाचार दाता संवाद दाता
نامی — प्रसिद्ध, नामधारी, नामक
[illegible] — नाम निर्देशन
نانا — मातामह

परलोक मुक्ति — نجات آخرت
मुक्ति, कल्याण, सफलता — نجاح
अपवित्रता, मल — نجاست
अशुद्ध, अपवित्र, मलयुक्त — نجس
नक्षत्र — نجم
ज्योतिषी — نجومی
संभ्रांत, कुलीन, भद्र — نجیب
अनिष्ट, अशुभ — نحس
पदपरिचय — نحو
अनिष्ट, अपशकुन — نحوست
क्षीण, दुर्बल, अशक्त — نحیف
अभिमान, अहंकार, दंभ — نخوت
सम्बोधन, वाणी, संवाद — ندا
अनस्तित्व, लुप्त — ندارد
ग्लानि, लज्जा, पश्चात्ताप — ندامت
विलक्षण, अनूठापन — ندرت
शैवालिनी; सरिता — ندی
मित्र, सहचर, पार्षद सभासद — ندیم
भेंट, उपहार, प्रण — نذر
उपहार, भेंट, दक्षिणा — نذرانہ
डरानेवाला, सचेतकर्त्ता — نذیر
दर, भाव — نرخ
दर पत्र — نرخ نامہ
घेरा, मोड़ — [illegible]
मृदुल, कोमल, नम्र — نرم

भरणपोषण, संभरण — نان ونفقہ
अशोभनीय, अनुचित — ناواجب
अपरिचित, अनभिज्ञ अनुभवहीन — ناواقف
असमय — ناوقت
वाण — ناوک
आमोदप्रमोद, भोगविलास — ناؤنوش
असमतल, असभ्य — ناهموار
अधम, दुराचारी, दुष्ट — ناهنجار
शुक्रग्रह — ناهید
स्थानापन्न, प्रतिनिधि उप, सहायक — نائب
नापित — نائی
दुर्लभ, अप्राप्य, अपूर्व — نایاب
उद्भिज्ज, वनस्पति — نباتات
ज्ञाता, नाड़ीविज्ञ — نباض
नाड़ी — نبض
ईश दौत्य — نبوت
संदेष्टा, सन्देशदाता, ईश दूत — نبی
फल, परिणाम — نتیجہ
अन्ततः, फलतः — نتیجتاً
निछावर, उत्सर्ग, बलि — نثار
गद्य — نثر
भद्रता, कुलीनता — نجابت
परमानंद, मोक्ष, मुक्ति, निर्वाण — نجات

मृदुस्वभाव, कोमलहृदय — نرم دل
नर, पुरुष, पुं — نرینہ
क्षीण, दुर्बल — نزار
वैमनस्य, कलह — نزاع
कोमलता, मृदुलता जटिलता — نزاکت
सम्मुख, समीप, निकट — نزدیک
मरणासन्नदशा, प्राणान्त — نزع
अवतरण — نزول
निर्दोषिता, पवित्रता, — نزہت
गोत्र, वंश — نسب
वंश क्रम, वंशावली — نسب نامہ
संबन्ध, समानता — نسبت
संबन्धी — نسبتی
साला, बहनोई, — نسبتی بھائی
सेवती, श्वेतगुलाब — نسترن
परिवर्धन, निवर्तन — نسخ
प्रति, विधि — نسخہ
क्रम, प्रबन्ध, पद्धति — نسق
वंश — نسل
पूजा, बलिदान — نسک
वांशिक भेद — نسلی امتیاز
महिलायें, स्त्रीगण — نسواں
स्त्री सम्बन्धी, स्त्रैण — نسوانی
विस्मृति, भूल — نسیان
भूला बिसरा — نسیا منسیا
मंदपवन, शीतलसमीर — نسیم

जंम, उत्पत्ति, उठान उत्थान — نشاءت (नशअत्)
आनन्द, हर्ष, रस, — نشاط
आनन्दयुक्त, रसपूर्ण — نشاط انگیز
श्वेतसार — نشاستہ
पताका, प्रतीक चिह्न, प्रमाण — نشان
व्यापार चिह्न — نشان تجارت
राज्य चिह्न, — نشان حکومت
लक्ष्य — نشانہ
चिह्न, लक्षण, स्मृति — نشانی
क्षुर — نشتر
प्रचार, प्रसार — نشر
आसन, पीठ, बैठक — نشست
बैठक — نشست گاہ
पुनर्जीवन — نشور
विकास, उन्नति — نشوونما
उन्माद, मादकता — نشہ
उन्मादजनक, मादक — نشہ آور
निम्न, तल, गहराई — نشیب
कुशालय, नीड़, गृह — نشیمن
पाठ्यक्रम, पाठ्य-पुस्तक, पूंजी, अनुमान — نصاب
शिक्षाक्रम, पाठ्यक्रम — نصاب تعلیم
स्थापना — نصب
लक्ष्य, ध्येय, उद्देश्य — نصب العین
अर्ध — نصف

اردو	हिन्दी
نصف آخر	पूर्वार्द्ध,
نصف اول	उत्तरार्द्ध
نصف حصہ	अर्द्धभाग
نصیب	प्रारब्ध, भाग्य, प्राप्ति, भाग
نصیحت	शिक्षा, उपदेश
نصیر	सहायक
نطفہ	वीर्य, सार, शुक्र
نطق	वाकशक्ति
نظارہ	दृश्य, दर्शन, प्रेक्षा
نظافت	पवित्रता, शुद्धता
نظام	प्रबन्ध, व्यवस्था, संगठन
نظام شمسی	सूर्यव्यूह, सौर्यजगत
نظامت	प्रबन्ध, व्यवस्था
نظر	चितवन, दृष्टि, विचार
نظر انتخاب	चयनदृष्टि
نظر انداز	उपेक्षा
نظربد	कुदृष्टि
نظربند	अन्तरायित, स्थानबद्ध
نظربندی	अन्तरायण, स्थानबद्धता
نظر ثانی	पुनरीक्षण, प्रत्यालोचन
نظر کرم	कृपादृष्टि
نظریہ	सिद्धांत, दृष्टिकोण
نظریہ حیات	जीवनसिद्धांत
نظریہ سیاست	राजनैतिक सिद्धांत
نظم	कविता, पद्य, छन्द प्रबन्ध, व्यवस्था, अनुशासन
نظم ونسق	व्यवस्था, प्रबन्ध
نظیر	दृष्टांत, पूर्वदृष्टान्त उदाहरण, उपमा
نظیف	विमल पवित्र, शुद्ध
نعائم	भागपदार्थ
نعت	प्रशंसा, स्तुति, सराहना
نعرہ	नाद, घोष
نعرہ جنگ	युद्धनाद
نعرہ زن	घोषकर्त्ता
نعرہ فتح	जयघोष
نعش	मृतक, शव
نعمائے بہشت	स्वर्गीय पदार्थ
نعمت	सुखसामग्री, पदार्थ, प्रसाद, निधि, कृपा
نعمت غیر مترقبہ	अप्रत्याशित निधि
نعیم	वैकुण्ठ, निधि
نغمہ	संगीत, राग
نفاخ	वातोत्पादक
نفاذ	प्रचलन
نفاست	उत्कृष्टता, उत्तमता, शुद्धता
نفاق	कपटाचार, द्वेष, फूट
نفخ	वायु, अफारा, फूंकना
نفر	व्यक्ति, समूह

نفرت	घृणा
نفرت انگیز	घृणाजनक
نفرین	धिक्कार
نفس (नफ़्स)	जीव, आत्मा, मन, अस्तित्व, सार, मूल
نفس (नफ़स)	श्वास, क्षण
نفس الامر	मूलआशय, वास्तविक उद्देश्य
نفس امارہ	तामस मन
نفسانی خواہش	विषयवासना, काम-इच्छा
نفسانیت	स्वार्थपरता, दंभ, अहंकार
نفس پرست	इच्छापूजक
نفس پرستی	कामपूजा, इच्छाभक्ति
نفس کشی	मनोदमन, इच्छादमन, त्याग
نفس مطلب	मूलउद्देश्य
نفس مطمئنہ	निर्दोष आत्मा, संतुष्ट मन
نفس نفیس	स्वतः
نفس واپسیں	अंतिम श्वास, मृत्युक्षण
نفسیات	मनोविज्ञान, मानसशास्त्र
نفع	लाभ
نفقہ	भरणपोषण, पारिवारिक परिपोषण
نفوذ	समावेश, संचार
نفوس قدسیہ	महात्मागण
نفی	नकार
نفیس	उत्तम, उत्कृष्ट, रुचिकर, मूल्यवान
نقاب	आवरण, मुखावरण
نقاب کشائی	अनावरण, उद्घाटन
نقاد	आलोचक, टीकाकार
نقارہ	दुंदुभी
نقاش	चित्रकार
نقاشی	चित्रकला
نقال	भाण्ड, विदुषक, नट
نقاہت	दौर्बल्य, क्षीणता
نقائص	त्रुटियां, दोष
نقب	आसेध
نقد	परख, द्रव्य, राशि, धन
نقرہ	रज
نقرئی	रजत, रौप्य
نقش	चिह्न, अंकित, चित्र
نقش اول	प्रथमचित्र
نقش برآب	क्षणभंगुर, अस्थायी
نقش پا	पदचिह्न
نقش ثانی	द्वितीयचित्र, प्रतिरूप
نقش حیرت	चकित, अवाक
نقش کالحجر	अमिटचिह्न, पाषाणरेखा

- نقش ونگار — चित्रण, बेलबूटा
- نقشہ — रूपरेखा, मानचित्र, रेखाचित्र
- نقص — अपूर्णता, त्रुटि, दोष
- نقصان — क्षति, हानि, दोष
- نقض — भंग, भंजन, भेदन
- نقض امن — शान्तिभंग
- نقض عہد — प्रतिज्ञाभंग, वचनभंग
- نقطہ — बिन्दु
- نقطۂ کمال — पराकाष्ठा, अंतिम-बिन्दु, चरमबिन्दु
- نقطۂ نظر — दृष्टिकोण, दृष्टिबिन्दु
- نقل — प्रतिलिपि, उद्धरण, प्रति-कृति, अनुकरण, अंतरण स्वांग, अनुहार
- نقل وحرکت — गतिविधि
- نقل وحمل — परिवहन, यातायात
- نقل نویس — प्रतिलिपिक, प्रतिलिपिकार
- نقلی — अवास्तविक, कृत्रिम, कटु
- نقمت — संकट, कष्ट, शत्रुता दुख, आपदा
- نقیب — परिहार, प्रधान
- نقیض — भेदक, विरोधी, विपरीत
- نقیہ — दुर्बल, क्षीण
- نکاح — पाणिग्रहण, विवाह
- نکاح نامہ — विवाहपत्र
- نکبت — दुर्दशा, पतन, दैन्य
- نکتہ — मर्म, भेद, रहस्य, सूक्ष्मता
- نکتہ چیں — आलोचक, छिद्रान्वेषी
- نکتہ چینی — मीनमेख, छिद्रान्वेषण टिप्पणी, आक्षेप
- نکتہ داں — चतुर, बुद्धिमान
- نکتہ سنج — मर्मज्ञ, तत्वज्ञ
- نکتہ سنجی — तत्वज्ञाता, प्रज्ञता, मर्मज्ञता
- نکتہ شناس — प्रज्ञबुद्धि, मर्मज्ञाता
- نکرہ — जातिवाचक
- نکما — अयोग्य, अकर्मण्य, निकृष्ट
- نکہت — परिमल, सौरभ, सुगन्ध, बास
- نگار — प्रिय, मूर्ति, चित्र
- نگار خانہ — चित्रशाला, चित्रगृह चित्रसारी
- نگارش — रेखांकन, लेखन
- نگاہ — दृष्टि, नेत्रज्योति
- نگاہ کرم — कृपादृष्टि
- نگراں — रक्षक, निर्देशक, नियंत्रक
- نگرانی — रक्षा, निग्रह, निमंत्रण निर्देश, पुनरीक्षण
- نگوں چشم — नतनयन
- نگوں سر — नतमस्तक
- نگہباں — रक्षक, निर्देशक
- نگہبانی — रक्षा, निर्देश
- نگہداشت — देखरेख, संरक्षण
- نم — आर्द्र, सजल, सरस

نما	उत्पत्ति, विकास
نماز	ईश्वरोपासना
نمائش	प्रदर्शन, दिखावा प्रदर्शनी
نمائش گاہ	प्रदर्शनीस्थल
نمائشی	दिखावटी, आडम्बरपूर्ण
نمایاں	प्रकट, प्रमुख, प्रसिद्ध
نمک	लवण
نمک پروردہ	दास, भृत्य
نمک حرام	विश्वासघाती, कृतघ्न
نمک حلال	स्वामीभक्त, शुभचिंतक
نمک خوار	दास, प्रतिपालित
نمکدان	लवणपात्र
نمکین	लावण्यमय, सांवलासलोना
نمناک	सजल, आर्द्र
نمو	विकास
نمود	अभिव्यक्ति, दिखावा
نمودار	प्रकट, व्यक्त
نمونہ	आदर्श
نمی	आर्द्रत्व
ننگ	लज्जा, स्वाभिमान
ننگا	नग्न, वस्त्रहीन
نو	नव, नवल, नवीन, नव्य, नूतन, अर्वाचीन

نوا	स्वर, राग, जीविका, सन्तान
نوآبادی	उपनिवेश
نواح	दिशायें
نوازش	कृपा, दया
نوازش نامہ	कृपापत्र
نواسہ	दौहित्र
نوآموز	नवाभ्यस्त
نوایجاد	नवाविष्कृत
نوبت	पारी, दशा, दुंदुभी
نوبہ نو	नवीनतम, नव्यनवल
نوبہار	वसंतऋतु
نوبیدار	नवजाग्रत
نوپیدا	नवोत्पन्न
نوتعمیر	नवनिर्मित, नवस्थापित
نوٹ	पत्रमुद्रा, चलपत्र, पत्रक आलोक, टिप्पणी, अंकित
نوٹ بک	स्मृतिपुस्तिका, आलोकपुस्तिका
نوٹس	सूचना, चेतावनी, सूचनापत्र
نوٹس بورڈ	सूचनापट्ट
نوٹیفائڈ ایریا	विज्ञापितक्षेत्र
نوٹیفکیشن	अधिसूचनाविज्ञप्ति
نوجوان	तरुणी, नवयौवना, नवयुवती
نوجوان مرد	तरुण, नवयुवक

نوحہ — विलाप, क्रन्दन, मृत्युगाथा, शोकालाप
نوخیز — किशोर, तरुण
نور — आलोक, प्रकाश, ज्योति, तेज
نورالعین — नेत्रज्योति, संतान, पुत्र
نورانی — आलोकमय, प्रकाशयुक्त
نوورس — नव, नवल, नवीन
نوزائیدہ — नवोत्पन्न, नवजात
نوش — पान, मधुर, रुचिर, अमृत
نوشتہ — लेखपत्र, लिखित, लेख्य
نوشہ — वर
نوع — जाति, प्रकार, भांति, लिंग
نوعیت — दशा, स्थिति, भांति प्रकार
نوکر — सेवक, भृत्य, अनुचर
نوکرانی — सेविका, दासी, भृत्या
نوکِ زبان — जिह्वाग्र, कंठाग्र
نومولود — नवजन्मित, नवजात शिशु
نونہال — नवक्षुप, शिशु, कुमार
نووارد — नवागत, नवागंतुक
نوید — मंगलसूचना, आह्वान, निमंत्रण
نویس، نویسندہ — लेखक, लिपिक
نویسی — लेखन
نہاد — अंतर, स्वभाव, प्रकृति, जन्म, मूल

نہار — दिन, दिवस, अह
نہال — प्रसन्न, सफल, सुन्दर वृक्ष, क्षुप, तरु
نہاں — लुप्त, गुप्त, निहित
نہایت — नितांत, अति, अत्यंत
نہایت ضروری — अत्यंत आवश्यक, नितांत आवश्यक
نہج — पथ, प्रणाली, रीति, पद्धति
نہر — कुल्या
نہفتہ — गुप्त, निहित
نہنگ — घड़ियाल
نہی — निषिद्धि, वर्जन
نئی روشنی — नवीन ज्ञान, नवीन-सभ्यता
نیا — नव, नवल, नवीन, नूतन, नव्य
نیابت — स्थानापन्नता; प्रतिनिधित्व
نیاز — विनय, भेंट, दर्शन, साक्षात्कार, प्रसाद; कामना
نیازمند — विनीत, भवदीय
نیازمندی — विनम्रता, भक्ति
نیت — इच्छा, उद्देश्य, संकल्प
نیچر — प्रकृति, स्वभाव, गुण, निसर्ग
نیچرل — प्राकृतिक; भौतिक नैसर्गिक;

उर्दू	हिन्दी
نیچری	नास्तिक, भौतिकवादी
نیند	सुषुप्ति; स्वप्न; शयन, निद्रा
نیر اعظم	महाग्रह; सूर्य
نیرنگی	विचित्रता, माया; छल
نیز	एवं, तथा, अथवा
نیزہ	कुन्त, भाला
نیست و نابود	नष्ट, विनष्ट, निरस्तित्व
نیش	डंक, दंश
نیش زنی	दंशन
نیشن	राष्ट्र
نیشنل	राष्ट्रीय
نیشنلٹی	राष्ट्रीयता
نیک	शीलवान, सदाचारी; पुनीत, शुभ
نیک دل	सुहृद
نیک عمل	सत्कर्मी, सुष्ठ, सदाचारी
نیک نام	यशस्वी, कीर्तिमान
نیک نامی	यश
نیکوکار	सदाचारी, सुकर्मी, उपकारी,
نیکی	उपकार, सदाचार, सत्कर्म
نیلگون	नील वर्ण, नीलरंजित
نیلم	नील मणि
نیلی فام	नीलवर्ण; आकाश
نیم	अर्द्ध
نیم باز	अर्द्ध उन्मीलित, अधखुली
نیم برشت	अर्द्ध भृष्ट
نیم جاں	अर्द्ध मृत
نیم سرکاری	अर्द्ध राजकीय
نیوٹرل	तटस्थ, निष्पक्ष
نیوز پیپر	समाचार पत्र

و

उर्दू	हिन्दी
وابستہ	सम्बद्ध, सम्बन्धित
وابستگی	सम्बन्ध
واپس	प्रत्यावर्त्तित, प्रत्यागत
واپسی	परावर्तन, प्रत्यागमन, प्रत्यावर्तन
واپسیں	अन्तिम, पश्चाद्वर्ती
واثق	सुदृढ़, सबल, पुष्ट
واجب	उचित; आवश्यक, अनिवार्य
واجب الادا	देय, शोधनीय
واجب الوصول	अनुप्राप्य, प्राप्य
واحد	एकमात्र, एकाकी, एकवचन, अद्वितीय

واحسرتا	हा हंत, खेद
وادی	उपत्यका, घाटी
وار	आघात, प्रहार, आक्रमण
وارث	उत्तराधिकारी, रिक्थाधिकारी, अभिभावक
وارث شریک	सहउत्तराधिकारी
وارث ظاہر	प्रत्यक्षउत्तराधिकारी
وارد	आगन्तुक, नवागत
واردات	घटना, दुर्घटना
وارفتگی	विमुग्धता, अचेतना
وارفتہ	विमुग्ध, अचेत, मोहित
وارنٹ	अधिकरण, अधिपत्र, शक्तिपत्र
واسطہ	माध्यम, साधन, सम्बन्ध, सम्पर्क
واصل	विलीन; समाविष्ट प्राप्त, अन्तर्भूत
واصل بحق	ब्रह्मलीन
واصلات	अन्तर्भूत लाभ; प्राप्तनिधि,
واصل باقی	प्राप्त तथा प्राप्यधन
واصل باقی نویس	प्राप्त तथा प्राप्य-निधि करणिक
واضح	व्यक्त, प्रकट, स्पष्ट, असंदिग्ध
واعظ	उपदेष्टा, उपदेशक प्रवाचक
وافر	प्रचुर, अधिक, बहुल
وافی	पूर्ण
واقع	स्थित, अवस्थित, घटित
واقعاتی	घटनात्मक, वास्तविकतापूर्ण
واقعہ	वस्तुस्थिति, घटना, सत्य
واقعہ نویس	समाचार लेखक
واقعی	वस्तुतः, वास्तवमें. यथार्थ, तथ्य, वास्तविक
واقعیت	वास्तविकता, सत्यता
واقف	अवगत, भिज्ञ परिचित, ज्ञात
واقفیت	ज्ञान, भिज्ञता, परिचय
واگذار	मुक्त
والا	उच्च, महा, श्रेष्ठ
والاجاہ	उच्चपद, महामान्य
والد	पिता, जनक
والدہ	माता, जननी
والدین	माता पिता
والنٹیر	स्वयंसेवक, स्वेच्छा-सेवक
والہ	अनुरक्त, आसक्त, प्रेमी, मोहित
والہانہ	विमुग्धतापूर्ण
والی	शासक, पति, स्वामी, अधिकारी, अभिभावक
وام	ऋण

अंतर्ज्ञान, अंतःप्रेरणा, अंतःप्रवृत्ति — وجدان
वातरोग — وجع المفاصل
निश्चय, नियति, अनिवार्यता — وجوب
जीवन, अस्तित्व, सत्ता, शरीर — وجود
हेतु, कारण — وجہ
सुन्दर, श्रीवान, रूपवान — وجیہ
एकमात्रता, अद्वैतता — وحدانیت
एकत्व, एकाई — وحدت
अद्वैतवाद — وحدت الوجود
उन्माद, चित्त-विकृति, विक्षिप्तता, घृणा, भय, बर्बरता, खिन्नता — وحشت
उन्मत्त, भयभीत, विक्षिप्त — وحشت زدہ
असभ्य, बर्बर, वनचर — وحشی
ईश्वरीयप्रेरणा, ईश्वरीय आदेश, ईश्वरीयवाणी, ईश्वरीयसंकेत — وحی
अद्वितीय — وحید
युगपुरुष — وحید العصر
धरोहर, न्यास, समर्पण — ودیعت
उत्तराधिकार, दाय, मृतकसम्पत्ति — وراثت

श्रांति, क्लांति, शिथिलता — واماندگی
श्रांत, क्लांत, शिथिल — وامانده
हाहंत, हाहाकार — واویلا
भ्रान्ति, भ्रम — واہمہ
उप — وائس
उपसभापति, उपराष्ट्रपति — وائس پریسیڈنٹ
उपकुलपति — وائس چانسلر
उपाध्यक्ष — وائس چیرمین
सम्राट प्रतिनिधि — وائسرائے
साधनपत्र, साधिकार — واوچر
महामारी — وبا
दण्ड, कष्ट, विपत्ति, कठिनाई — وبال
स्वभाव, नीति, रीति — وتیرہ
संजीवनी, पोषकतत्व, तिक्ति — وٹامن
विश्वास, पुष्टि, दृढ़ता — وثوق
अधिकारपत्र, लेखपत्र, प्रश्रुतिपत्र — وثیقہ
प्रश्रुतिपत्रधारी, आलेखपत्रधारी — وثیقہ دار
प्रश्रुतिपत्र लेखक — وثیقہ نویس
मर्यादा, सौन्दर्य, मान, मुखश्री, तेज, कांति — وجاہت
उन्मत्तता, उन्माद — وجد

हिन्दी	اردو
रक्षामंत्री	وزیر دفاع
यातायातमंत्री	وزیر رسل و رسائل
स्वास्थ्यमंत्री	وزیر صحت
उद्योगमंत्री	وزیر صنعت
अर्थमंत्री	وزیر مال
श्रममंत्री	وزیر محنت
माध्यम, सूत्र, द्वारा	وساطت
मध्य	وسط
मध्य, मध्यवर्ती माध्यमिक	وسطی، وسطانیہ
माध्यमिक-पाठशाला	وسطی مدرسہ
विशालता, व्यापकता, विस्तार	وسعت
विशाल, विस्तृत प्रशस्त, व्यापक, वृहत	وسیع
उदारहृदय	وسیع القلب
उदारदृष्टि, व्यापकदृष्टि, दिव्यदृष्टि	وسیع النظر
आधार, सम्बन्ध, साधन, माध्यम	وسیلہ
सुवेश, प्रसन्न, सुन्दर	وش
मृत्यु, मिलन	وصال
स्वभाव, गुण, विशेषता, प्रशंसा	وصف
विशेषगुण, मुख्यगुण	وصف خاص
अनिवार्यगुण	وصف لازم
मिलन	وصل
उत्तराधिकारपत्र	وراثت نامہ
जप	ورد
परिच्छद, वेश, सैन्यपरिच्छद,	وردی
व्यायाम	ورزش
आवर्त्त, भंवर	ورطہ
संयम	ورع
पत्र, पर्ण	ورق
कार्यकारिणीसमिति	ورکنگ کمیٹی
शोथ	ورم
अन्यथा	ورنہ
आगमन, प्रवेश	ورود
शुभागमन	ورود مسعود
धमनी	ورید
मंत्रीमंडल, मंत्रीपद	وزارت
प्रधानमंत्रीपद	وزارت عظمی
भार, परिमाण, मात्रा	وزن
मंत्री, सचिव	وزیر
प्रधानमंत्री	وزیر اعظم
पुनर्वासनमंत्री	وزیر آبادکاری
वाणिज्यमंत्री	وزیر تجارت
विकासमंत्री	وزیر ترقیات
शिक्षामंत्री	وزیر تعلیم
निर्माणमंत्री	وزیر تعمیر
परराष्ट्रमंत्री; वैदेशिकमंत्री.	وزیر خارجہ
गृहमंत्री	وزیر داخلہ

وغا	युद्ध, कोलाहल
وغیره	आदि, प्रभृति, इत्यादि
وفا	पूर्ति, प्रतिज्ञापूर्ति, निर्वाह
وفات	देहांत, मृत्यु
وفادار	स्वामीभक्त, निष्ठावान
وفادار حکومت	राजभक्त
وفادار قوم	राष्ट्र भक्त
وفاق	संघ, सन्धि
وفاق عالم	विश्व संघ
وفاقی حکومت	संघ-शासन
وفد	मण्डल, आयोग
وفور	अतिरेक, आधिक्य, बाहुल्य
وقار	सहिष्णुता, शान्ति दृढ़ता, प्रतिष्ठा।
وقائع	युद्ध, घटनाएं
وقائع نگار	समाचारलेखक संवाददाता
وقت	समय, काल, अवधि
وقت بے وقت	समय-असमय
وقتی	सामयिक, तात्कालिक
وقعت	सम्मान, उच्चता, महत्व
وقف	उत्सर्ग, अर्पण, धर्मार्थ दान
وقف نامه	धर्मार्थदानपत्र, उत्सर्गपत्र
وقفه	विराम
وقوع	प्रकट होना

وصول	प्राप्त, अनुप्राप्त
وصول باقي	अनुप्राप्त धन
وصولي	अनुप्रापण, प्राप्ति
وصي	उत्तरदान-ग्रहीता
وصيت	उत्तरपत्र, उत्तरदान मरणासन्न-आदेश
وصيت نامه	संकल्पपत्र, मृत्युपत्र
وصيت نامه مصدقه	प्रमाणित-उत्तरपत्र
وضاحت	स्पष्टीकरण
وضع	निर्माण, आविष्कार, रीत, दशा, व्यवहार, घटना, प्रसव
وضع حمل	शिशुप्रसव
وضعداری	सुन्दरता, सुरीति
وطن	जन्मभूमि, स्वदेश
وطی	मैथुन, सहभोग
وظيفه	वृत्ति, नित्यकर्म, जप
وظيفه تعليم	शिक्षावृत्ति
وظيفه خوار	वृत्तिधारी, वृत्तिभोगी
وعده	प्रण, वचन, प्रतिज्ञा
وعده خلافی	प्रतिज्ञाभंग, वचनभंग
وعظ	उपदेश, प्रवचन
وعيد	चेतावनी

उर्दू	हिन्दी
وقوعہ	घटना, दुर्घटना
وقیع	महत्वपूर्ण, महान, उच्च
وکالت	प्रतिनिधित्व, पक्ष-समर्थन, अभिभाषण व्यवसाय
وکالت نامہ	प्रतिनिधायनपत्र, अभिभाषणपत्र
وکیل	अभिभाषक, अभिवक्ता, प्रतिनिधि
ولادت	उत्पत्ति, जन्म
ولایت	मित्रता, अधिकार, अभिवादन, देश, राज्य,
ولایتی	विदेशी वैदेशिक
ولد	पुत्र, आत्मज
ولدالزنا	वर्णसंकर
ولدیت	पितृत्व,
ولولہ	आवेग, उल्लास, उत्साह
ولولہ انگیز	आवेगपूर्ण, उल्लासपूर्ण,
ولی	अभिभावक, स्वामी, ईश्वरभक्त, मित्र
ولی دوران مقدمہ	वादार्थसाक्षक
ولی عہد	उत्तराधिकारी
ولیمہ	विवाहभोज
ووٹ	मत
ووٹر	मतदाता
ووٹنگ	मतदान
ووٹنگ پیپر	मतदानपत्र
وہاب	महादाता, ईश्वर
وہاج	आलोकित, अतिप्रकाशमान
وہبی	ईश्वर प्रदत्त
وہم	अन्ध विश्वास, भ्रम, शंका
ویٹنگ روم	प्रतीक्षा गृह
ویران	जन शून्य, ध्वस्त
ویرانہ	वन, निर्जन स्थान
ویرانی	निर्जनता, विनाश
ویکشن	विराम काल
ویلکم	शुभागमन, स्वागतम

ہ

उर्दू	हिन्दी
ہاتھ	हस्त, कर, पाणि
ہاتھی	हस्ति, गज, मतंग
ہادی	पथप्रदर्शक, [illegible]
ہار	पराजय, पराभव, विभव, विफलता, माला
ہار جیت	जय-पराजय

ہدایت نامہ	आदेश पत्र, नियमावली, विनिधानपत्र	ہاضم	पाचक
ہدف	लक्ष्य	ہاضمہ	पाचन शक्ति
ہدیہ	उपहार, भेंट, दक्षिणा	ہاؤس	सदन, भवन
ہڈی	अस्थि,	ہائی	उच्च
ہذیان	अनर्गल	ہائی اسکول	उच्च विद्यालय
ہراس	भय, निराशा, आतंक	ہائی کلاس	उच्च श्रेणी
ہراساں	भयातुर, हतोत्साह	ہائی کمشنر	उच्चायुक्त
ہراَن	प्रतिक्षण	ہائی کورٹ	उच्च न्यायालय
ہراول	अग्रगामी सेना	ہبہ	दान
ہرجانہ	क्षतिपूरक धन	ہبہ نامہ	दान पत्र
ہرجائی	कुलटा, विश्वासघातक	ہتک	अपमान, अनादर, तिरस्कार
ہردلعزیز	सर्व प्रिय, लोकप्रिय	ہتک عزت	मान हानि, मान भंग
ہرزہ	अनर्गल	ہتھیار	अस्त्र, शस्त्र, आयुध
ہرزہ سرائی	अनर्गलता, जल्प	ہتھیلی	करतल, हस्ततल
ہرفن مولا	सर्वगुणसम्पन्न	ہجر	वियोग, विरह, पार्थक्य
ہرکارہ	दूत, पत्र वाहक	ہجرت	(धर्म निमित्त)- स्वदेशपरित्याग देश त्याग
ہرگز	कदापि	ہجو	निन्दा, व्यंग्य-काव्य
ہریالی	हरीतिमा	ہجوم	जन समूह
ہزار	सहस्र	ہجے	उच्चारण
ہزیمت	विभव, पराजय विफलता	ہدایت	पथ प्रदर्शन, आदेश आज्ञा, निर्देश विनिधान
ہستی	अस्तित्व, सत्ता	ہدایت کار	निर्देशक
ہسٹری	इतिहास		

ہشاش بشاش	हर्षोत्फुल्ल, प्रसन्नचित्त
ہشت	अष्ट
ہشتم	अष्टम
ہضم	पचन
ہفت	सप्त
ہفتم	सप्तम
ہفتہ	सप्ताह
ہفتہ وار	साप्ताहिक
ہکابکا	किंकर्तव्यविमूढ़, आश्चर्यचकित, स्तब्ध
ہلاک	हत, मृत, विनष्ट
ہلاکت	विनाश
ہلکا	अल्पभार, मन्द, क्षुद्र
ہم آغوش	आलिंगनबद्ध,
ہم آغوشی	परिरम्भन, आलिंगन
ہم آواز	एकस्वर, सहवाणी
ہم بستری	सहभोग, मैथुन
ہمپایہ، ہم پلہ	समकक्ष
ہم پیالہ	मित्र, सहभोजी
ہم پیشہ	सहव्यवसायी
ہمت	साहस, धीरता, उत्साह
ہمتا	अनुरूप, समान
ہم جلیس	सहचर, सहवासी, पार्श्ववर्ती
ہم جماعت	सहपाठी, सहकक्षा
ہم جنس	सहजातीय, समलिंग
ہمدلی	समवयस्क
ہمدرد	सहायक
ہمدردی	सहानुभूति, संवेदना
ہمدگر	परस्पर
ہمدم	सखा, सहचर, मित्र, सहभावी
ہمدوش	समवर्ती, समकक्ष
ہمراہ، ہمراہی	सहगामी, सहयात्री, सहचर
ہمرنگ	सहवर्ण
ہمزاد	यमज
ہمزبان	सहवाणी, सहस्वर
ہمسایہ	प्रतिवासी, प्रतिवेशी
ہمسبق	सहपाठी, सहाध्यायी
ہمسر	समकक्ष, समान, समवर्ती
ہمسری	समकक्षता, समानता
ہمسفر	सहगामी, सहचर, सहयात्री
ہمشکل	सादृश्य
ہمشیرہ	भगिनि
ہمصحبت	सखा, सहचर, मित्र, पार्श्ववर्ती
ہمعصر	समकालीन
ہم عمر، ہم سن	समवयस्क, समायु
ہم قوم	सहजातीय
ہم کلامی	परस्पर वार्तालाप
ہم کنار	आलिंगनबद्ध

दंगा, उपद्रव, कोलाहल, अशान्ति	ہنگامہ
उपद्रवी	ہنگامہ پرداز
अस्थायी, सामयिक तात्कालिक	ہنگامی
अभी तक	ہنوز
वायु, समीर, पवन, वात, इच्छा, कामना	ہوا
वायुयान चालक वैमानिक,	ہواباز
इच्छाभक्ति, कामपूजा	ہواپرستی
शुभचिंतक, मित्र	ہواخواہ
विमान, वायुयान	ہوائی جہاز
विमान-आक्रमण	ہوائی حملہ
वायुसेना	ہوائی فوج
अविकल, तदानुरूप	ہوبہو
कामवासना, लोलुपता आकांक्षा	ہوس
लोलुप, कामपूजक, कामी	ہوس پرست
चेतना, ज्ञान	ہوش
चेतनाशील	ہوشمند
ज्ञान-चेतना	ہوش وحواس
सतर्क, सावधान, निपुण, चतुर	ہوشیار
आतंक, भय	ہول

समकक्ष	ہم مرتبہ
सहपाठी	ہم مکتب
सहधर्मी	ہم مذہب
सहचर, मित्र, पार्श्ववर्ती	ہم نشین
सहवासी, सहप्राणी सहचर, मित्र	ہم نفس
सहभोजी	ہم نوالہ
समतल, प्रशस्त	ہموار
समतोल, संतुलित	ہم وزن
सहदेशीय, स्वदेशवासी	ہم وطن
सर्व, समस्त	ہمہ
पूर्णतया, आशिरोपाद	ہمہ تن
सर्वतोमुखी	ہمہ جہتی
सर्वज्ञाता, सर्वज्ञ	ہمہ داں
सर्वज्ञता	ہمہ دانی
सार्वभौम	ہمہ گیر
सार्वकालिक	ہمہ وقتی
निरन्तरता, सातत्य स्थायित्व	ہمیشگی
सर्वदा, सदैव, सतत	ہمیشہ
संख्या, अंक, गणितशास्त्र	ہندسہ
कला, कौशल, शिल्प, गुण	ہنر
गुणी, शिल्पी, कलाकार	ہنرمند
गुण, कुशलता, कला	ہنرمندی
समय, काल	ہنگام

هولناک — भीषण, भयावह भयंकर
ہوم ڈیپارٹمنٹ — गृहविभाग
ہوم گارڈ — गृहरक्षक
ہوم منسٹر — गृह मंत्री
ہونہار — भाग्यवान, योग्य
ہویدا — प्रकट, स्पष्ट
ہیبت — भय, त्रास, आतंक
ہیبت زدہ — भयभीत, संत्रस्त, आतंकित
ہیبت ناک — भयावह, भयप्रद भयंकर
ہیجان — आवेश, आवेग कोलाहल, अशांति
ہیچ — क्षुद्र, नगण्य, तुच्छ, हीन

ہیچمداں — ज्ञानहीन, अल्पज्ञ
ہیڈ — प्रधान, प्रमुख
ہیڈ آفس — प्रधानकार्यालय
ہیڈ کانسٹبل — अधिरक्षी
ہیڈ کلرک — प्रधान लिपिक
ہیڈ کوارٹر — मुख्यावास, केन्द्र-स्थान, नित्यस्थान
ہیڈ ماسٹر — प्रधानाशिक्षक, प्रधान अध्यापक
ہیضہ — विसूचिका
ہیولیٰ — ढांचा, योजना, लोथड़ा
ہیئت — रूप, आकृति, खगोलविद्या नक्षत्र विज्ञान,

ی

یا — वा, अथवा, हे!
یاب — प्राप्त, लाभ
یابس — शुष्क
یاد — स्मृति, स्मरण
یاد آوری — स्मरण
یادداشت — स्मरणशक्ति, स्मृति पत्र
یادش بخیر — शुभ स्मृति
یاددہانی — स्मरण पत्र

یادگار — स्मारक, स्मृति चिन्ह
یار — प्रिय, सहचर, मित्र
یارا — साहस, सहनशक्ति
یارانہ — प्रेम, साहचर्य्य, मित्रता
یازدہ — एकादश
یاس — निराशा, नैराश्य
یاسمن — चमेली, नवमल्लिका
یافت — लाभ, उत्कोच, अर्जन
یافتنی — प्राप्य